

LEGISLAȚIA DE MEDIU ROMÂNESCĂ RAPORTATĂ LA CERINȚELE COMUNITĂȚII EUROPENE

Teză destinată obținerii
titlului științific de doctor la
Universitatea "Politehnica" din Timișoara
în domeniul INGINERIE CIVILĂ
de către

JUR. ALINA ELENA DAMIAN

Conducător științific:

prof.dr.ing. Ion Mirel

Referenți științifici:

conf.univ.dr. Speranța Ianculescu

prof.univ.dr. Cristinel Murzea

prof.univ.dr.ing. Gheorghe Crețu

Ziua susținerii tezei: 15.12.2006

UNIV. "POLITEHNICA"	
TIMIȘOARA	
BIBLIOTECĂ CENTRALĂ	
Nr. volun	651.966
Dulap _____	Lit. _____

Seriile Teze de doctorat ale UPT sunt:

1. Automatică	7. Inginerie Electronică și Telecomunicații
2. Chimie	8. Inginerie Industrială
3. Energetică	9. Inginerie Mecanică
4. Ingineria Chimică	10. Știința Calculatoarelor
5. Inginerie Civilă	11. Știința și Ingineria Materialelor
6. Inginerie Electrică	

Universitatea „Politehnica” din Timișoara a inițiat seriile de mai sus în scopul diseminării expertizei, cunoștințelor și rezultatelor cercetărilor întreprinse în cadrul școlii doctorale a universității. Seriile conțin, potrivit H.B.Ex.S Nr. 14 / 14.07.2006, tezele de doctorat susținute în universitate începând cu 1 octombrie 2006.

Copyright © Editura Politehnica – Timișoara, 2006

Această publicație este supusă prevederilor legii dreptului de autor. Multiplicarea acestei publicații, în mod integral sau în parte, traducerea, tipărirea, reutilizarea ilustrațiilor, expunerea, radiodifuzarea, reproducerea pe microfilme sau în orice altă formă este permisă numai cu respectarea prevederilor Legii române a dreptului de autor în vigoare și permisiunea pentru utilizare obținută în scris din partea Universității „Politehnica” din Timișoara. Toate încălcările acestor drepturi vor fi penalizate potrivit Legii române a drepturilor de autor.

România, 300159 Timișoara, Bd. Republicii 9,
tel. 0256 403823, fax. 0256 403221
e-mail: editura@edipol.upt.ro

Cuvânt înainte

Teza de doctorat a fost elaborată pe parcursul activității mele în cadrul Departamentului de Hidraulică și Ingineria mediului al Universității „Politehnica” din Timișoara.

Mulțumiri deosebite se cuvin conducătorului de doctorat prof.dr.ing. Ion MIREL pentru sprijinul substanțial, de un înalt profesionalism, pentru încurajări și interesul constant manifestat în tot timpul pregătirii mele. Mi-a îndrumat cu competență continuarea cercetărilor până la realizarea tezei de față.

Țin să mulțumesc și distinsului profesor Prof. univ. Dr.ing. MICHAEL Ion, în calitate de decan al Facultății de Hidrotehnică.

Doresc să mulțumesc și distinsului profesor Prof. univ. Dr. ing. CREȚU Gheorghe , în calitate de membru în comisiile de evaluare a etapelor de pregătire prin doctorat – examene și referate.

Mulțumesc de asemenea și colegilor mei din cadrul Facultății de Hidrotehnică și a colegilor de la Catedra de Inginerie Sanitară și Protecția Mediului, pentru fructuoasele schimburi de idei purtate asupra temei, precum și tuturor aceluia care au crezut în mine, care au avut bunăvoința de a analiza lucrarea și de a-mi comunica observațiile și sugestiile lor.

Pentru studierea atentă și pentru observațiile interesante, pertinente și constructive asupra tezei, sunt recunoscătoare și aduc mulțumiri referenților științifici oficiali.

Nu în ultimul rând, țin să mulțumesc mamei mele, și în mod special familiei Bălănescu, prietenilor pentru încrederea și sprijinul moral acordat, pentru orele și zilele oferite ducerii la bun sfârșit a acestei lucrări.

Timișoara, decembrie 2006

Alina Damian

Damian, Alina

Legislația de mediu românească raportată la cerințele Comunității Europene

Teze de doctorat ale UPT, Seria 5, Nr. 4, Editura Politehnica, 2006, 244 pagini, 50 figuri, 20 tabele și 2 anexe.

ISSN: 1842-581X

ISBN (10): 973-625-391-0

(13): 978-973-652-391-1

Cuvinte cheie: mediu înconjurător, legislația de mediu românească, legislația de mediu europeană, acquis de mediu, Comunitatea Europeană.

Rezumat,

Lucrarea prezintă modul în care a fost transpus acquis-ul de mediu comunitar (capitolul 22 - Mediul înconjurător) în legislația românească și măsura în care acest lucru s-a realizat până în prezent.

Se tratează separat principalii factori de mediu, respectiv factorii abiotici: apa, aerul și solul, resursele naturale precum și factorii creați prin activitățile umane, în special problema managementului deșeurilor.

Transpunerea acquis-ului comunitar de mediu în legislația națională este în prezent de circa 95%. A fost deja transpusă în totalitate legislația în domeniul evaluării impactului asupra mediului, calității apelor, protecției naturii, securității nucleare și radioprotecției, zgomot și este în curs de transpunere totală legislația din celelalte sectoare: calitatea aerului, managementul deșeurilor, controlul poluării industriale, chimicale și organisme modificate genetic.

CUPRINS

1. INTRODUCERE

1.1. Scurt istoric	1
1. 2. Aspecte de ordin general	4
1.2.1. Politica legislativă europeană în domeniul mediului	4
1.2.2. Acquis-ul Comunitar de mediu	5
1.2.3.Principii și reguli generale ale transpunerii reglementărilor UE	9
1.2.4. Aproximarea legislației de mediu a Uniunii Europene	11
1. 3. Actualitatea și importanța temei tratate	15
1. 4. Obiectivele tezei.....	16

2. STRUCTURI NAȚIONALE ȘI INTERNAȚIONALE PENTRU PREVENIREA ȘI COMBATEREA POLUĂRII MEDIULUI

2. 1. Aspecte de ordin general	17
2. 2. Structuri naționale pentru prevenirea și combaterea poluării mediului	19
2. 3. Structuri mondiale pentru prevenirea și combaterea poluării mediului	23
2.4. Structuri regionale și subregionale pentru prevenirea și combaterea poluării mediului	26
2. 5. Componente ale protecției mediului	29
2. 6. Procedura de autorizare a activităților cu impact asupra mediului	44
2.6.1.Studiul de impact, act preliminar procedurii de autorizare	44
2.6.2. Avizul, acordul și autorizația de mediu	46

3. LEGISLAȚIA DE MEDIU ROMÂNEASCĂ RAPORTATĂ LA CERINȚELE COMUNITĂȚII EUROPENE

3.1. Legislația de mediu românească raportată la cerințele Comunității Europene privind protecția factorilor abiotici ai mediului	49
3.1.1. Cadrul legislativ privind protecția factorilor abiotici ai mediului	49
3.1.1.1. Protecția apei	49
3.1.1.2. Protecția atmosfere	53
3.1.1.3. Protecția solului și subsolului	56
3.1.2. Transpunerea reglementărilor europene privind factorii abiotici de mediu în România	58
3.1.2.1.Transpunerea reglementărilor europene privind calitatea apei în România.....	58
3.1.2.2.Transpunerea reglementărilor europene privind calitatea aerului în România.....	70
3.1.3. Situația obținută în urma armonizării legislative	75

3. 2. Legislația de mediu românească raportată la cerințele Comunității Europene privind protecția resurselor naturale.....	82
3.2.1. Cadrul legislativ privind protecția resurselor naturale..	82
3.2.1.1. Protecția și conservarea ariilor naturale	82
3.2.1.2. Protecția faunei terestre și acvatice.....	83
3.2.1.3. Conservarea și dezvoltarea durabilă a fondului forestier	85
3.2.2. Transpunerea reglementărilor europene privind resursele naturale de mediu în România	87
3.2.3. Situația obținută în urma armonizării legislative	89
3. 3. Legislația de mediu românească raportată la cerințele Comunității Europene privind protecția factorilor creați prin activitățile umane	93
3.3.1. Cadrul legislativ privind protecția factorilor creați prin activitățile umane.....	93
3.3.1.1. Protecția așezărilor umane	93
3.3.1.2. Regimul juridic al deșeurilor.....	94
3.3.1.3. Regimul produselor și substanțelor toxice, precum și al materiilor explozive.	97
3.3.2. Transpunerea reglementărilor europene privind protecția factorilor creați prin activitățile umane în România	99
3.3.2.1. Managementul deșeurilor.....	99
3.3.2.2. Protecția civilă	106
3.3.2.3. Zgomotul	108
3.3.3. Situația obținută în urma armonizării legislative	109
4. DAUNA ECOLOGICĂ.....	117
4. 1. Conceptul de daună ecologică.....	117
4. 2. Evaluarea daunei ecologice	121
4. 3. Dauna ecologică – aspecte cu privire la angajarea răspunderii la nivel comunitar European	126
4. 4. Dauna ecologică - reglementări cu caracter special în dreptul mediului	131
4. 5. Dauna ecologică – jurisprudență	134
5. RĂSPUNDEREA JURIDICĂ ÎN DREPTUL MEDIULUI.....	142
5. 1. Considerații generale	142
5. 2. Răspunderea civilă	144
5. 3. Răspunderea contravențională în dreptul mediului	150
5.3.1. Aspecte generale	150
5.3.2. Contravenții în dreptul mediului	154
5. 4. Răspunderea penală	160
5.4.1. Aspecte generale	160
5.4.2. Infracțiuni în ..dreptul mediului	161
5. 5. Particularitățile răspunderii statelor în domeniul protecției mediului conform convențiilor și tratatelor internaționale	164

6. COLECTAREA SELECTIVĂ A REZIDUURILOR MENAJERE PRIN ACȚIUNI EDUCAȚIONALE ȘI MĂSURI LEGISLATIVE DE PROTECȚIE A MEDIULUI – STUDIU DE CAZ	170
6.1. Considerații generale	170
6.2. Compoziția deșeurilor menajere.....	181
6.3. Studiu de caz	185
6.4. Acțiuni educaționale și măsuri legislative pentru colectarea selectivă a materialelor reciclabile	189
7. CONCLUZII	194
7. 1. Conținutul lucrării	194
7. 2 Contribuții personale.....	196
7. 3. Perspective.....	197
BILIOGRAFIE	198
ANEXE	

CAP. 1. INTRODUCERE

1. 1. Scurt istoric

De la apariția sa pe Terra omul a trăit într-un raport direct cu natura. Pe măsură ce a început să-i descifreze tainele și să o cunoască, situația s-a schimbat, omul a devenit mai puțin tributar mediului înconjurător, fără a bănuși însă că propriile lui realizări îl vor face vulnerabil. Dacă plantele și animalele se adaptează la condițiile oferite de mediu, omul și-a impus voința adaptând el mediul la nevoile sale și ale societății. Sunt situații în care omul s-a adaptat la condițiile de mediu. Astfel, o bună parte a populației Deltei Dunării consumă pentru băut și alte nevoi apa preluată direct din Dunăre. De asemenea, o serie de colectivități umane consumă direct apa din fântânile în care concentrațiile de nitrați și nitriți depășesc limitele admise. După o evoluție relativ lentă, fenomenul a luat amploare o dată cu afirmarea revoluției tehnico-științifice, ajungându-se astfel la un conflict deschis între el și natură evidențiat prin "criza ecologică".

Astfel, resursele naturale au fost solicitate din ce în ce mai mult, s-au extins suprafețele cultivate și s-au schimbat sistemele de cultură, s-au făcut despăduriri masive, s-a intensificat utilizarea pășunilor, s-a dezvoltat mult exploatarea subsolului. În același timp, dezvoltarea industrială a făcut posibilă și necesară o creștere demografică rapidă ceea ce a însemnat și o creștere a procesului de urbanizare, creându-se aglomerări umane pe spații tot mai restrânse, situându-l pe om în condiții de viață cu totul noi. Dobândind posibilitatea de a transforma natura, omul nu și-a pus problema de a proceda rațional, în condiții de echilibru și dezvoltare a vieții. Exploatarea irațională, în primul rând, a resurselor regenerabile (floră, faună, păduri etc.) și apoi a celor neregenerabile (bogății minerale ale subsolului) a accentuat efectul nociv al acțiunilor omului asupra naturii. Ruperea de către om prin intervențiile sale grăbite și nesăbuite a echilibrelor naturale, este o caracteristică esențială a celei de a doua jumătăți a secolului XX, deși unele fenomene izolate au apărut cu mult înainte.

Revoluția tehnico-științifică contemporană care se desfășoară într-un ritm din ce în ce mai accelerat, în toate țările lumii, atât cele puternic industrializate, cât și cele în curs de dezvoltare, a pus în fața omenirii o serie de probleme, determinate de situațiile previzibile de la sfârșitul secolului XX și începutul mileniului trei, cum sunt: o populație de peste 6 miliarde de oameni, care și-a unit forțele cu tehnologiile industriale pentru a crea o inerție de mișcare fără precedent în direcția unor modificări ecologice determinate de factorul uman; dorința firească a tuturor oamenilor de a atinge un nivel de viață ridicat; necesitatea creșterii producției agricole vegetale și animale pentru a asigura hrana necesară omenirii; necesitatea creșterii producției de materii prime, combustibili și energie [21].

Poluarea îndelungată a mediului natural a determinat, pentru perioada contemporană, acumularea problemelor ecologice, exprimate printr-o dezarmonie accentuată între mediul creat de om și cel natural. Cuvântul "poluare" provine din latinescul "polluero-ere" și înseamnă a murdări, a pângări, a profana. El vrea să

desemneze o acțiune prin care omul își degradează, "își murdărește" propriul său mediu de viață. Astfel de acțiuni nu este caracteristică însă numai omului intrat într-o perioadă de dezvoltare accelerată, omului contemporan și nici măcar omului în genere. Ea este o lege naturală generală, conform căreia ființele vii produc deșeuri care, dacă nu sunt eliminate din mediul lor de viață, le fac imposibilă continuarea activității.

În sensul Legii protecției mediului, prin "poluare" se înțelege "introducerea directă sau indirectă, ca rezultat al unei activități desfășurate de om, de substanțe, de vibrații, de căldură și/sau zgomot în aer, în apă ori în sol, care poate aduce prejudicii sănătății umane sau calității mediului, care pot dăuna bunurilor materiale sau pot cauza o deteriorare sau o împiedicare a utilizării mediului în scop recreativ sau în alte scopuri legitime". Cu același înțeles este definită poluarea și în Regulile de la Montreal din 1982 prin care se arată: "orice introducere de către om în mediu, direct sau indirect, a unor substanțe ori energii cu efecte vătămătoare, de natură să pună în pericol sănătatea omului, să prejudicieze resursele biologice, ecosistemele și proprietatea materială, să diminueze binefacerile și alte utilizări legitime ale mediului".

Prin "poluant", potrivit Legii protecției mediului se înțelege "orice substanță solidă, lichidă, gazoasă sau sub formă de vapori, ori energie (radiație electromagnetică, ionizantă, termică, fonică sau vibrații) care, introdusă în mediu, modifică echilibrul constituenților acestuia și al organismelor vii și aduce daune bunurilor materiale". Poluantul este un factor care aflat în mediu în cantități ce depășesc limita de toleranță a uneia sau mai multor specii de viețuitoare, împiedică înmulțirea sau dezvoltarea normală a acestora printr-o acțiune toxică.

Poluarea, în lumea contemporană, se consideră ca fiind generată prin cel puțin trei îndeletniciri umane: industria, cu mediul de viață urban pe care îl promovează, agricultura intensivă și industrializată și transporturile. Există câteva deosebiri între poluarea provocată de industrie și cea provocată de agricultură. În cazul în care producția industrială și întreaga tehnologie aferentă ei se concentrează în spații restrânse, resursele naturale (aerul, apa mai ales) folosite în procesele de producție pot cu ușurință tratate prin diferite mijloace. Dacă industriile poluante sunt concentrate într-o singură regiune sau în câteva zone limitate ca întindere, poluarea poate fi cu succes combătută și cu investiții financiare relativ mici. Dacă industriile poluante sunt repartizate omogen pe suprafețe foarte mari, poluarea nu mai poate fi controlată. În agricultură poluarea are un caracter mai dramatic deoarece: în primul rând, poluarea în agricultură afectează elementul natural esențial pentru producția agricolă – solul căruia nu i se poate aplica nici un procedeu de epurare, depoluarea acestuia fiind posibilă doar prin acțiunea foarte lentă a factorilor naturali; în al doilea rând poluarea în agricultură cuprinde zone mult mai întinse decât în industrie, în fapt întreaga suprafață cultivată pe care au fost introduse chimizarea și mecanizarea; în al treilea rând, poluarea în agricultură poate deveni periculoasă prin contaminarea produselor alimentare cu diferite substanțe toxice [21].

Poluarea poate fi chimică, fizică (radioactivă, fonică, termică, electromagnetică, prin zgomote și vibrații), biologică, genetică, estetică etc. Unul din factorii care influențează ambianța în care se desfășoară activitatea și viața omului, mai ales în orașe, este zgomotul. Efectele zgomotului asupra oamenilor au determinat pe unii medici să spună că există o adevărată „boală a zgomotului” al cărui tablou simptomatologic este cu atât mai grav cu cât îmbolnăvirea se face pe nesimțite, iar efectele se manifestă într-o fază destul de avansată a bolii. Tot o formă de poluare este și stresul desemnând agresiunea la care este supus

organismul uman datorită zgomotului, poluării, diverselor contradicții, presiunii locului de muncă, precum și consecințele acestora asupra organismului [21].

Deși modificările mediului înconjurător sunt o consecință a civilizației industriale, nu civilizația industrială în sine este cauza deteriorării mediului. Aceasta pentru că nu orice modificare a mediului înseamnă deteriorare. Deteriorarea mediului înconjurător constă în necorespondența dintre condițiile de mediu și cerințele obiective ale omului, fiind provocată nu de modificarea mediului ca atare, ci de apariția unor dezechilibre în cadrul relațiilor dintre om și natură. Civilizația industrială poate asigura condițiile unui mediu de calitate.

Deteriorarea mediului de către om nu înseamnă însă numai distrugerea echilibrului ecologic, ci și apariția unei reacții inverse din partea mediului astfel modificat asupra lui, iar noile condiții de mediu devin mai puțin favorabile atât pentru viața sa, cât și pentru desfășurarea activității sale economice.

O luptă pe viață și pe moarte are loc clipă de clipă în toate colțurile planetei. O asemenea luptă este invizibilă, de exemplu, atunci când o specie vegetală și seria sa de gene de neînlocuit dispar pentru totdeauna dintr-o anumită pădure. Altădată această luptă este dureros de vizibilă – un om moare sufocat într-un metrou, victimă a unei crize de astm declanșată de poluare sau chipul unui om este desfigurat de un cancer al pielii.

Poluarea este una din formele cele mai insiduoase de atentat în masă asupra colectivităților umane. Este un paradox faptul că societatea omenească pe măsură ce se dezvoltă ea devine tot mai distructivă în procesul productiv și în consumul personal, deși ar fi fost de așteptat ca, dispunând de atâtea mijloace tehnice, situația să fie tocmai inversă.

Poluarea, ca un rău al secolului, este azi un fenomen cu răspândire universală care nu depinde, în principal de caracterul orânduirii sociale (deși aceasta poate determina, printr-o gospodărire chibzuită a resurselor și printr-o legislație adecvată o oarecare scădere a gradului de poluare) și care se amplifică urmând cursul ascendent al progresului tehnic, fiind un atribut direct al acestuia [21].

Problema poluării mediului capătă, așa cum s-a arătat în literatura juridică de specialitate, o importanță internațională în cazul în care sursele de poluare datorită situării lor în apropierea granițelor unui stat, produc efecte nocive și pe teritoriul statului vecin. Pondere diferită și specifică surselor de poluare face ca gradul de poluare și potențialul de nocivitate al acestuia să varieze nu numai de la continent la continent, de la țară la țară, ci și în interiorul aceleiași țări, de la oraș la oraș, de la un obiectiv industrial la altul.

Poluarea, prin natura consecințelor social-economice și umanitare pe care le produce cât și a sferei largi de răspândire, este o problemă cu implicații naționale și internaționale, și în consecință legislația de mediu trebuie să fie comună, iar măsurile de combatere să fie urgente și eficiente.

1. 2. Aspecte de ordin general

1.2.1. Politica legislativă europeană în domeniul mediului

Este bine cunoscut faptul că poluarea nu cunoaște frontiere și, în acest context, efectele sale locale pot evolua rapid către cele regionale, continentale și chiar globale, astfel că, în cadrul Uniunii Europene (UE), creșterea poluării într-un stat membru va fi repede resimțită și de celelalte. Primele orientări ale politicii de mediu a Comunităților Europene s-au conturat, într-o manieră formală, abia la începutul anilor '70. Până la acea vreme, tratatele care au instituit, în anii '50, cele trei comunități europene (a cărbunelui și oțelului, economică și Euratomul), au avut ca obiectiv principal ameliorarea condițiilor de viață și de muncă ale cetățenilor statelor membre. În acea perioadă problemele de protecția mediului nu erau reflectate în tratatele constitutive, iar preocupările de acest gen erau izolate. Aceasta era perioada dinaintea declanșării crizei economice majore. Totuși, chiar și în acea perioadă a fost recunoscută necesitatea stabilirii unor norme comune pentru protecția consumatorilor și în vederea garantării liberei circulații a mărfurilor între statele membre. Primele reglementări comunitare în probleme de mediu s-au referit, de fapt, la produse: substanțe chimice periculoase, autovehicule și detergenți. La sfârșitul anilor '60, au fost adoptate primele măsuri globale pentru protecția mediului, în spațiul comunitar european, în fața exigențelor creșterii economice. Ca urmare, în anul 1973 și, apoi, în anul 1977, au fost lansate primele două programe de acțiune pentru protecția mediului, care stabileau măsuri pentru reducerea nivelului de poluare a apelor dulci și a celei de mare, reglementarea concentrațiilor maxime de plumb în benzină, a emisiilor de dioxizi de azot și sulf. Totodată au fost enunțate mai multe principii, preluate și aplicate și de următoarele programe de acțiune:

- principiul precauției în luarea deciziilor cu privire la activități cu posibil impact asupra mediului;
- principiul „poluatorul-plătește” pentru daunele ecologice produse;
- principiul potrivit căruia activitățile întreprinse într-un stat membru nu trebuie să antreneze degradarea mediului dintr-un stat vecin sau din alte state;
- principiul prevenirii și corectării pe cât posibil la sursă, în stadiul incipient, a daunelor ecologice.

Programele de acțiune pentru protecția mediului, adoptate în 1983 și 1985 au încurajat utilizarea sporită a resurselor nepoluante de energie sau reciclarea deșeurilor, subliniindu-se importanța conservării resurselor naturale și a desemnării unor arii și zone pentru protecția habitatelor naturale. Odată cu intrarea în vigoare a Actului unic european, în 1987, au fost formulate obligații referitoare la luarea în considerare a protecției mediului și a dezvoltării durabile, precum și la elaborarea proiectelor de acte normative comunitare. Aceste proiecte, trebuiau să fie supuse studiilor de impact cu privire la potențialele lor efecte asupra mediului și abia apoi înaintate spre aprobare guvernelor statelor membre. În perioada 1993-2000 a fost aplicat programul de acțiune, intitulat sugestiv „Către o dezvoltare durabilă” și care, și-a propus să promoveze o nouă abordare a problemelor mediului înconjurător, fondată pe principiul „dezvoltării durabile” [32]. Principalele direcții de acțiune ale acestei noi abordări s-au exprimat sub diverse forme, fiind considerate prioritare:

- aplicarea completă și eficace a legislației comunitare în vigoare;
- controlul impactului asupra mediului a substanțelor și a surselor de poluare;
- accesul publicului la o informare și la o mai bună diseminare a informației;

- crearea de noi locuri de muncă, o dată cu aplicarea măsurilor pentru protecția mediului.

Acest program a avut o importanță deosebită pentru Uniunea Europeană, reconcilierea între mediu și dezvoltare fiind una dintre marile mize căreia Uniunea trebuie să-i facă față în actuala perioadă. El a oferit un cadru pentru definirea unei noi abordări, reflectând deopotrivă problemele ecologice, activitățile economice și sociale, precum și perspectivele generale ale dezvoltării. Continuarea sa firească o reprezintă cel de-al șaselea program de acțiune pentru mediu, intitulat "Mediul înconjurător 2010: Viitorul nostru, opțiunea noastră", care își propune să consolideze perspectivele dezvoltării durabile, paralel cu îmbunătățirea accesului publicului la informația de mediu și la luarea deciziilor cu privire la mediu. Problemele abordate privesc:

- ❖ integrarea sistematică a politicii de mediu în cadrul celorlalte politici comunitare prin stabilirea de proceduri interne bazate pe principiul impactului minim menit să asigure compatibilitatea acțiunilor finanțate prin fondurile regionale ori agricole cu exigențe în protecția mediului;
- ❖ stabilirea de norme ecologice mult mai severe astfel încât, industria europeană trebuie să se adapteze cererii crescânde de produse nepoluante, devenind competitivă pe plan mondial;
- ❖ dezvoltarea investițiilor în ameliorarea mediului prin accesări de fonduri provenite de la Banca Europeană de Investiții (BEI), Banca Mondială sau BERD care acordă împrumuturi importante pentru realizarea instalațiilor de tratare a deșeurilor, a stațiilor de epurare a apelor reziduale, a proiectelor de ameliorare a calității apelor, de reducere a poluării atmosferice, a celei sonore, pentru obținerea unor tehnologii de vârf sau pentru promovarea energiei neconvenționale etc.;
- ❖ utilizarea și coordonarea unor strategii de prevenire și control al poluării axate pe sursa poluării, pe substanțele sau mediile poluante ori prin contra-măsuri bazate pe norme de produs, valori limită de emisie, obiective de calitate a mediului sau prin măsuri de stimulare economică, fără a se ignora necesitatea unei coordonări a acțiunilor sectoriale, indispensabile pentru a evita poluarea transfrontieră.

1.2.2. Acquis-ul Comunitar de mediu

Denumirea acestuia provine din limba franceză: „*acquis communautaire*”. Acquis-ul comunitar reprezintă ansamblul de drepturi și obligații comune ce se aplică tuturor statelor membre. Este în continuă evoluție și include[37]:

1. conținutul, principiile și obiectivele politice ale Tratatelor de instituire a Comunităților Europene, precum și ale tuturor acordurilor care le-au modificat în timp, inclusiv Tratatul privind aderarea noilor membri;
2. actele cu putere obligatorie adoptate pentru punerea în aplicare a Tratatelor (directive, regulamente, decizii);
3. recomandările și avizele adoptate de instituțiile UE;
4. celelalte acte adoptate de instituțiile Uniunii Europene (declarații, rezoluții, decizii-cadru etc.);
5. acțiunile comune, pozițiile comune, convențiile semnate, rezoluțiile, declarațiile și alte acte adoptate cu privire la politica externă și de securitate comună;
6. acțiunile comune, pozițiile comune, convențiile semnate, rezoluțiile, declarațiile și alte acte adoptate cu privire la justiție și afaceri interne;

7. acordurile internaționale încheiate de Comunități și cele încheiate de statele membre ale UE cu privire la activitatea acestora din urmă;
8. jurisprudența Curții de Justiție a Comunităților Europene și a Tribunalului de Primă Instanță.

Fiecare act comunitar trebuie înțeles în contextul general al politicilor comunitare din fiecare sector. În acest sens, *acquis-ul comunitar* cuprinde nu numai dreptul comunitar în sens strict, ci și alte acte adoptate, mai ales, obiectivele comune formulate în Tratatate. *Acquis-ul comunitar* este estimat la peste 100 000 de pagini de Jurnal Oficial. Cuprinsul *acquis-ului comunitar* este prezentat în fig.1.1.

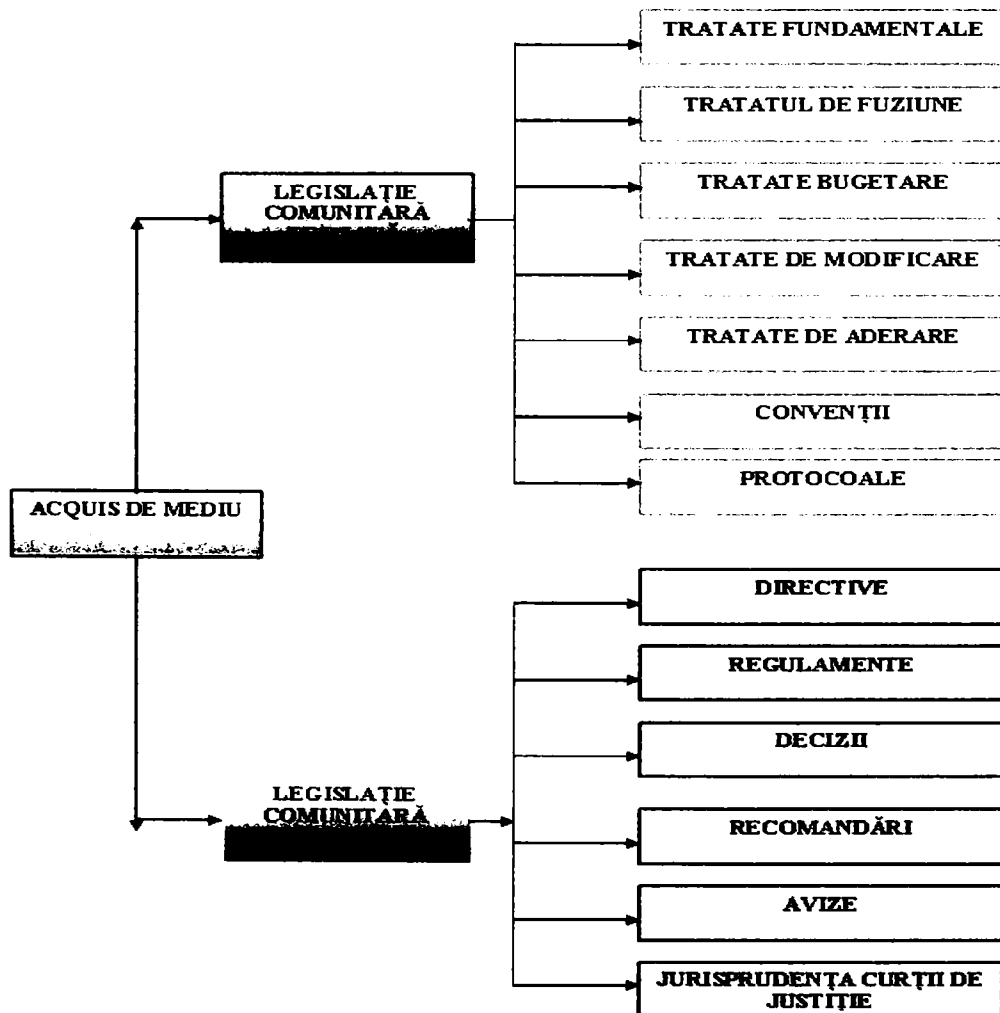

Fig.1.1. Cuprinsul *acquis-ului comunitar*

Dreptul comunitar, în sens restrâns, cuprinde Tratatatele de instituire a Comunităților Europene (legislația primară) și dispozițiile actelor adoptate de instituțiile comunitare în temeiul acestora (legislația secundară). În sens larg, dreptul comunitar cuprinde toate normele juridice cu aplicabilitate în cadrul ordinii juridice comunitare, inclusiv principiile generale de drept, jurisprudența Curții de Justiție a Comunităților Europene și a Tribunalului de Primă Instanță, dreptul care decurge din relațiile externe ale Comunității și dreptul complementar cuprins în

convenții și acorduri încheiate între statele membre. Toate aceste norme juridice constituie o parte a acquis-ului comunitar.

1.2.2.1. Legislația comunitară primară

Legislația primară reprezintă cadrul constituțional al Uniunii Europene și include Tratatul Comunității cu toate modificările și completările ulterioare, convențiile și protocoalele dintre țări. Printre principalele acte din legislația comunitară primară se evidențiază:

1. Tratatul fundamental:

- Tratatul de instituire a Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului (Tratatul de la Paris) – 18 aprilie 1951;
- Tratatul de instituire a Comunității Economice Europene (Tratatul de la Roma) – 25 martie 1957;
- Tratatul de instituire a Comunității Europene a Energiei Atomice (Tratatul Euratom) – 25 martie 1957;

2. Tratatul de fuziune:

- Tratatul de instituire a unui Consiliu unic și a unei Comisii unice ale Comunităților Europene (Tratatul de Fuziune) – 8 aprilie 1965;

3. Tratatul bugetare:

- Tratatul de modificare a anumitor dispoziții bugetare ale Tratatelor de instituire a Comunităților Europene și a Tratatului de instituire a unui Consiliu unic și a unei Comisii unice ale Comunităților Europene – 20 aprilie 1970;
- Tratatul de modificare a anumitor dispoziții financiare ale Tratatelor de instituire a Comunităților Europene și ale Tratatului de instituire a unui Consiliu unic și a unei Comisii unice – 22 iulie 1975;

4. Tratatul de modificare:

- Actul Unic European (Luxemburg, 17 februarie 1986 și Haga, 28 februarie 1986; în vigoare din iulie 1987);
- Tratatul privind Uniunea Europeană (Tratatul de la Maastricht) - (Maastricht, 7 februarie 1992; în vigoare de la 1 noiembrie 1993);
- Tratatul de la Amsterdam de modificare a Tratatului privind Uniunea Europeană, a Tratatelor de instituire a Comunităților Europene și a anumitor acte conexe (Amsterdam, 2 octombrie 1997; în vigoare de la 1 mai 1999);
- Tratatul de la Nisa de modificare a Tratatului privind Uniunea Europeană, a Tratatelor de instituire a Comunităților Europene și a anumitor acte conexe (Nisa, 26 februarie 2001; în vigoare de la 1 februarie 2003);

5. Tratatul de aderare:

- Tratatul privind aderarea Regatului Danemarcei, a Irlandei, a Regatului Norvegiei și a Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord la Comunitatea Economică Europeană și la Comunitatea Europeană a Energiei Atomice (27 martie 1972; în vigoare de la 1 ianuarie 1973);
- Tratatul privind aderarea Republicii Elene la Comunitatea Economică Europeană și la Comunitatea Europeană a Energiei Atomice (28 mai 1979; în vigoare de la 1 ianuarie 1981);
- Tratatul privind aderarea Regatului Spaniei și a Republicii Portugheze la Comunitatea Economică Europeană și la Comunitatea Europeană a Energiei Atomice (12 iunie 1985; în vigoare de la 1 ianuarie 1986);
- Tratatul privind aderarea Republicii Austria, a Republicii Finlanda și a Regatului Suediei la Uniunea Europeană (25 iunie 1994; în vigoare de la 1 ianuarie 1995);
- Tratatul între Regatul Belgiei, Regatul Danemarcei, Republica Federală Germania, Republica Elenă, Regatul Spaniei, Republica Franceză, Irlanda, Republica Italiană, Marele Ducat al Luxemburgului, Regatul Țărilor de Jos, Republica Austria,

Republica Portugheză, Republica Finlanda, Regatul Suediei, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord (state membre ale Uniunii Europene) și Republica Cehă, Republica Estonia, Republica Cipru, Republica Letonia, Republica Lituania Republica Ungaria, Republica Malta, Republica Polonia, Republica Slovenia și Republica Slovacă privind aderarea Republicii Cehe, Republicii Estonia, Republicii Cipru, Republicii Letonia, Republicii Lituania, Republicii Ungaria, Republicii Malta, Republicii Polonia, Republicii Slovenia și Republicii Slovace la Uniunea Europeană (Atena, 16 aprilie 2003, în vigoare de la 1 mai 2004).

1.2.2.2. Legislația comunitară secundară

Legislația secundară reprezintă al doilea izvor important al dreptului comunitar și cuprinde toate actele juridice comunitare (directive, regulamente, decizii, recomandări, avize etc.) adoptate de instituțiile comunitare în temeiul Tratatelor.

Regulamentele sunt adoptate de Consiliul Uniunii Europene împreună cu Parlamentul European (codecizie) sau de Comisia Europeană. Acestea sunt instrumente de unificare legislativă, obligatorii în toate elementele sale. Aproximativ 10% din legislația de mediu a Uniunii Europene este formată din regulamente. Spre deosebire de directive, regulamentele sunt obligatorii a fi preluate ca atare de statele membre. Orice prevedere din legislația națională contrară unei prevederi a regulamentului va fi imediat abrogată și înlocuită de regulament. Regulamentele se aplică direct, astfel încât statele membre nu trebuie să adopte legi sau alte acte normative subsecvente pentru a transpune prevederile regulamentelor. Din acest motiv, regulamentele se află în afara procesului complex de transpunere, aplicare și impunere. În cazul țărilor candidate la integrare în Uniunea Europeană, ele intră în vigoare în legislația națională a acestora, la data aderării. Cu toate acestea, unele regulamente de mediu necesită viitoare măsuri naționale privind aplicarea lor (inspecția și controlul unor substanțe chimice periculoase, publicarea de documente destinate informării publicului ș.a).

Directivele sunt adoptate de Consiliul Uniunii Europene sau de Comisia Europeană și se adresează unuia, mai multor sau tuturor statelor membre. Ele indică doar rezultatul care trebuie atins, lăsând autorităților naționale competența în ceea ce privește formele și mijloacele care să asigure apropierea legislației naționale de legislația comunitară. Prevederile directivelor sunt obligatorii pentru statele membre, dar metodele de absorbție a acestora în sistemul național legal și administrativ sunt lăsate la discreția statelor membre, existând, de obicei, anumite limite minime de aliniere, care nu pot fi încălcate. Spre exemplu, Directiva Large Combustion Plant (88/609/EEC) prevede niveluri diferite pentru reducerea emisiilor în cazul fiecărui stat membru în parte, îngăduind chiar statelor mai puțin dezvoltate din punct de vedere economic, să-și mărească emisiile într-un orizont scurt de timp, urmând ca abia mai târziu să înceapă reducerea lor. Directivele-cadru au un rol deosebit, întrucât ele descriu principii generale, proceduri și specificații, corespunzătoare sectoarelor în care se aplică. Cele mai importante directive-cadru se referă la calitatea aerului, calitatea apei și deșeuri. Directivele intră în vigoare la data specificată în cuprinsul lor sau, dacă nu există o specificare expresă, la 20 de zile după publicarea lor în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene. După acest moment, statele membre vor trebui să adopte și alte acte normative pentru a conferi putere legală, pe plan intern, prevederilor directivei. Aceasta trebuie să se realizeze până la data transunerii, care este un termen obligatoriu, în cadrul căruia statele membre să preia prevederile directivei (de obicei, acest termen este de doi ani de la data intrării în vigoare a directivei, timp considerat suficient pentru ca toate statele membre să se conformeze; există, desigur, și excepții,

expres și limitativ prevăzute de directivă).

Deciziile sunt un instrument de execuție administrativă a dreptului comunitar prin care se stabilește, unuia sau mai multor state, un obiectiv a cărui realizare presupune adoptarea unor măsuri naționale cu influență internațională. Este obligatorie în toate elementele ei, nu numai în ceea ce privește rezultatul care trebuie atins. Deciziile sunt adoptate și puse în aplicare direct de Comisia Europeană. Sunt acte individuale obligatorii pentru părțile cărora li se adresează, fiind mai puțin întâlnite în domeniul protecției mediului. Ele sunt utilizate în scopul detalierii cerințelor administrative sau procedurale cuprinse în directive, ori pentru reînnoirea aspectelor tehnice (anexe, standarde etc.) ale directivelor și regulamentelor. Astfel, Comisia poate amenda lista deșeurilor periculoase, aflate sub incidența Regulamentului de transport transfrontier al deșeurilor, specificând tipurile de documentații necesare și alte proceduri administrative.

Recomandarea și avizul nu au forță de constrângere și nu sunt izvoare de drept comunitar în adevăratul sens al cuvântului. Sunt instrumente foarte utile de orientare a legislațiilor, fiind o sursă indirectă de apropiere a legislațiilor naționale.

Jurisprudența CJCE și a Tribunalului de Primă Instanță fac parte din acquis-ul comunitar, deci trebuie traduse în limbile tuturor statelor membre ale UE. În prezent, CJCE a alcătuit o listă ce cuprinde 869 de hotărâri istorice care reprezintă minimum ce trebuie tradus de către statele candidate în vederea aderării la UE. Principala atribuție a CJCE este de a asigura interpretarea și aplicarea uniformă a dreptului comunitar pe tot teritoriul Uniunii Europene. Hotărârile Curții sunt obligatorii și se aplică în toate instanțele statelor membre. Atât instanțele naționale, cât și autoritățile publice au obligația de a urma interpretarea dată de către Curtea dreptului comunitar. Tribunalul de Primă Instanță, înființat în 1989, este format din 25 de judecători, fiecare reprezentând câte un stat membru. Unul dintre judecători este ales președintele instanței. Acesta este competent să judece acțiuni ale persoanelor fizice sau juridice împotriva instituțiilor comunitare, precum și litigiile dintre instituții și angajații acestora. Deși jurisprudența Curții nu reprezintă un izvor propriu zis de drept comunitar care să impună cerințe de aproximare, totuși deciziile sale cu privire la interpretarea cazuistică a reglementărilor de mediu constituie repere notabile în procesul de armonizare.

1.2.3.Principii și reguli generale ale transpunerii reglementărilor UE

Practica de aproximare legislativă și noile exigențe comunitare în materie demonstrează existența și necesitatea respectării anumitor principii și reguli generale care să ghideze procesul de transpunere și implementare.

Cu toate că tratatul CE dă impresia conferirii statelor membre a unor puteri discreționare largi cu privire la modurile de transpunere ce pot fi adoptate, Curtea Europeană de Justiție susține că promovarea unor proceduri administrative și nu legislative de transpunere este în dezacord cu natura irevocabilă legală a directivelor; deci nu se admite folosirea altor acte juridice decât legea (sau acte normative cu putere de lege). Acest principiu este de o importanță deosebită pentru acele țări care se bazează în mod tradițional pe măsurile administrative în îndeplinirea politicilor de mediu, în special pentru România unde în mod greșit, strategia în domeniu a ministerului de resort a stabilit că pentru mărirea ritmului de transpunere a legislației de mediu în reglementări naționale să se dea prioritate tehnicii de adoptare directă, respectiv directivă cu directivă în acte legislative interne la nivel de hotărâri de guvern, ordine ale ministrului, standarde recurgându-se la legi promovate în Parlament numai în cazul necesității modificării și completării

prevederilor unor legi existente, în cazul schimbării cadrului instituțional existent sau modificării și completării atributelor și responsabilităților unităților cu activități specifice domeniului de protecție a mediului; astfel că multe dintre reglementările românești în domeniu aparțin zonei actelor normative și administrative adoptate de autoritățile administrative chiar și în absența unui suport legislativ.

Adoptarea unei noi legislații nu este totdeauna necesară, putându-se folosi legi naționale existente precum și completarea ori amendarea acestora. În acest sens, în anul 1985, Franța a informat Comisia UE că legea ei din anul 1977 cu privire la evaluarea impactului de mediu satisface toate specificațiile Directivei 85/337, dar a fost nevoită ulterior să modifice legea, potrivit amendamentelor la această directivă [38].

O regulă generală este aceea că nu este necesară transpunerea în termeni exacti ai directivei în legislația națională. Directivele sunt concepute pentru a conferi flexibilitate procesului de aplicare a lor, trebuind respectate cerințele definitorii, conținutul și obiectivele fiecărei reglementări și nu forma acesteia. Unele State Membre au adoptat de fapt practica transunerii cuvânt cu cuvânt (cunoscută ca „reproducere totală”) pentru a evita problemele ne-conformității. Această practică are pericolele ei: transpunerea fără măsurile legale și administrative necesare implementării efective a directivei nu va fi suficientă.

Statele candidate, dar și cele membre, trebuie să conceapă și să aplice un sistem sancționator adecvat (în cazul sistemului românesc de drept - civil, penal și administrativ), pentru orice încălcare a obligațiilor prevăzute de legislația armonizată. Dar trebuie respectate cel puțin două cerințe:

- ✓ Forma sancțiunii naționale alese trebuie să fie eficientă pentru a se asigura atingerea scopurilor directivei.
- ✓ Nu trebuie să existe discriminări între sancțiunile adoptate ca măsuri de implementare a directivei și sancțiunile legislației naționale asociate - de exemplu o încălcare a legii mediului din sistemul de drept național nu trebuie să conțină sancțiuni prea severe în raport cu o încălcare a unei prevederi asemănătoare, rezultate din transpunerea legislației UE.

Tratatul CE permite statelor membre să adopte sau să mențină standarde naționale de mediu și specificații mai stricte decât cele conținute în directivă. Aceasta libertate nu este însă absolută. Unele dintre directivele de mediu ale UE permit în mod explicit sau încurajează statele membre să impună măsuri mai severe. De multe ori însă statele membre aleg standardul minim de conformare și nu pe cel maxim (de exemplu, pentru valorile limită ale emisiilor în aer sau apă ori pentru standardele de calitate a mediului). Totodată, directivele privind calitatea aerului și calitatea apei prescriu adesea valori-limită obligatorii cu privire la unii poluanți, suplimentate cu valori pe care statele membre se luptă le atingă [32]. Acolo unde directivele sunt formulate în baza art. 100 (referitor la piața unică) al Tratatului CE, un stat membru poate aplica măsuri mai severe, cu condiția obținerii în avans a aprobării Comisiei și probând necesitatea unor măsuri mai stricte privind protecția mediului. În cazul în care legislația de mediu a UE se bazează pe prevederile referitoare la mediu ale Tratatului CE (art. 130 r, s și t), statele au drepturi largi referitoare la adoptarea unor măsuri mai drastice. Nu ar trebui să existe discriminări între sancțiunile adoptate ca măsuri de aplicare a directivei și sancțiunile deja existente în legislația națională corelativă.

Guvernele statelor membre nu au o putere discreționară totală cu privire la desemnarea zonelor geografice prevăzute de directivele de mediu. Multe directive lasă în puterea statelor desemnarea acelor zone din teritoriul lor care vor fi supuse prevederilor directivei, în baza criteriilor furnizate de directivă. Exemple în acest

sens pot fi: zonele de habitat protejate, zonele sensibile, zonele aflate sub incidența Directivei 91/271/EEC pentru tratarea apelor urbane uzate sau zonele în care calitatea aerului nu îndeplinește standardele UE. În mod obișnuit, aceste zone trebuie anunțate Comisiei Europene, urmând a fi adoptate planuri cu privire la protecția și reconstrucția lor. Pe de altă parte, aplicarea incorectă a criteriilor și principiilor promovate de directive, precum introducerea unor elemente ce contrazic directiva în procedurile de desemnare, pot determina angajarea responsabilității statului membru, în fața Comisiei Europene și chiar în fața Curții Europene de Justiție. Se aplică următoarele principii generale:

- Desemnarea trebuie să fie îndeplinită de autoritățile naționale competente într-o formă legală nealterabilă, dacă propunerea este sau nu dezvoltată de alte instituții.
- Criteriile desemnării specificate în directivă trebuie aplicate cu prudență.
- Guvernele trebuie să fie vigilente în mod special privind influența factorilor externi asupra alegerii zonelor desemnate. Costurile privind protejarea sau reconstrucția mediului care vor urma desemnării vor constitui o presiune de alegere a unor zone cât mai mici posibile. Dar considerentele economice sau de altă natură decât mediul nu vor fi luate în calcul, decât dacă sunt permise în mod specific de către directivă.

Se pune problema dacă se poate aplica aproximarea regulamentelor. Strict vorbind nu e posibil, dar țările trebuie să parcurgă câteva etape administrative pentru implementarea regulamentelor. Sectorul protecției mediului are unele regulamente foarte importante, care, de exemplu, implementează mijloacele de control privind comerțul internațional cu deșeuri sau cu specii amenințate sau privind managementul ecologic. Acestea nu vor intra în vigoare în țările candidate până la data accederii și nu este cerută transpunerea în legea națională. Dar țările trebuie să țină cont de faptul că unele regulamente necesită desemnarea sau stabilirea autorităților sau instituțiilor responsabile pentru implementarea lor; aceasta poate fi realizată prin ordin sau decret.

1.2.4. Aproximarea legislației de mediu a Uniunii Europene

1.2.4.1. Problematika aproximării

O condiție pentru aderarea la Uniune este aceea prin care țările candidate trebuie să-și alinieze sistemele legale naționale la legislația existentă în UE în toate domeniile, așa numitul **acquis-ul comunitar**. Acest proces de integrare a legislației UE în cadrul sistemelor naționale administrative este denumit proces de aproximare. Obiectivul procesului de aproximare este acela de a asigura alinierea completă a legislației naționale de mediu - și a sistemului administrativ corespunzător - astfel încât să fie 100% conform cu specificațiile legislației UE. Și nu doar pe hârtie, ci să fie aplicat și în practică.

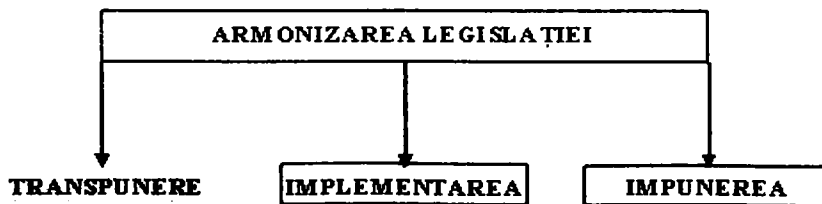

Fig.1.2. Procesul armonizării legislației de mediu

Primul pas în procesul de aproximare este elaborarea unei evaluări complete și precise privitoare la "golurile" legislative și administrative ce trebuiesc acoperite pentru a se asigura conformitatea. Legislația de mediu a Uniunii Europene a fost dezvoltată în ultimii 30 de ani și cuprinde astăzi aproximativ 300 acte de lege, incluzând așa cum am arătat, directive, regulamente, decizii și recomandări. La acestea se adaugă un mare număr de comunicate și alte documente ale politicii, relevante privind legislația de mediu a UE. Totuși, totalitatea legislației de mediu a UE, la care țările asociate din Europa Centrală și de Est vor trebui să-și alinieze legislația națională și practicile administrative, condiție pentru aderarea la Uniunea Europeană - așa numitul *acquis de mediu* - este considerabil mai mic. Cuprinde în principal aproximativ 70 de directive - unele, totuși, au fost amendate de câteva ori și suplimentate cu directive "fiice" - și 21 de regulamente. Aproximativ jumătate din ele - 36 directive și 11 regulamente - sunt legate de produse și au fost cuprinse în Raportul Comisiei din 1995 [38].

Aproximarea legislativă este o obligație unică privind integrarea în Uniunea Europeană. Aceasta înseamnă că țările aspirante la integrarea în Uniunea Europeană trebuie să alinieze legislația națională, regulamentele și procedurile pentru a putea fi aplicată totalitatea legislației UE conținută în *acquis-ul comunitar*. Ca obligația de aproximare să continue după accesare, procesul de aproximare privind preaccesarea devine o oportunitate pentru țări în a-și organiza instituțiile și procedurile și în a-și pregăti personalul pentru procedeele zilnice și responsabilitățile conceperii, implementării și impunerii legislative.

Există trei elemente cheie [37]:

1. Primul, să se adopte sau să se schimbe legislația națională, regulamentele și procedurile astfel încât legislația relevantă a UE să fie total încorporată în sistemul național de ordine legală. Acest proces este cunoscut sub numele de *Transpunere*. Acest termen cuprinde orice măsură legislativă, reglementativă sau administrativă obligatorie luată de către o autoritate competentă a unui Stat Membru pentru a incorpora în cadrul ordinii legale naționale obligațiile, drepturile și sarcinile canonizate în directivele de mediu ale UE. Transpoziția include astfel nu numai reproducerea cuvintelor unei directive în cadrul legii naționale, dar și a tuturor condițiilor suplimentare, cum ar fi amendamentele sau respingerile sau conflictele cu condițiile naționale, care sunt necesare pentru a asigura ca legea națională în totalitatea ei reflectă condițiile directivei. Cu toate că țările au o discreție semnificativă în alegerea mecanismului național cel mai oportun privind reflectarea specificațiilor de mediu ale Uniunii, aceasta discreție este limitată în unele aspecte de principiile generale ale legislației Uniunii. În majoritatea cazurilor va fi necesar să se adopte legislația națională trecută prin Parlament sau în unele țări prin Decret Prezidențial sau Guvernamental.

2. Al doilea, să furnizeze instituțiile și bugetele necesare în aplicarea legilor și regulamentelor (proces numit *implementare sau aplicare practică* a directivelor). Implementarea este definită în mare ca totalitatea metodelor autorităților competente de încurajare sau constrângere a altora privind conformarea cu legislația existentă (de ex. monitorizarea, controalele la fața locului, sancțiunile și măsurile obligatorii de corecție) pentru a îmbunătăți performanța politicii de mediu cu scopul final de îmbunătățire a calității generale a mediului. Aplicarea practică este definită ca încorporarea legii UE de către autoritățile competente în deciziile individuale, de exemplu la emiterea unei autorizații, inovarea execuției unui plan sau program.

3. Al treilea, să furnizeze mijloacele de control necesare și să aplice pedepsele, să asigure conformarea corectă și în totalitate a legii (*impunerea*).

În ceea ce privește termenul limită privind aproximarea, subiect al altor înțelegeri negociate anterior conținute în Actul Acceдерii, legile naționale, regulamentele și procedurile administrative necesare pentru a pune în acțiune totalitatea legislației UE existente trebuie adoptate până la data acceдерii. Legislația poate conține de asemenea termene limită de acțiune privind Statele Membre, cum ar fi pregătirea planurilor de control ale poluării, desemnarea zonelor protejate sau „sensibile” și conformarea cu limitele de emisii în standardele de calitate a mediului.

1.2.4.2. Rolul guvernelor în procesul de aproximare

Marea majoritate a legislației de mediu a UE este sub forma directivelor. Acțiuni diferite și bineînțeles mai puțin complexe, sunt cerute cu privire la regulamente și decizii deoarece acestea nu trebuie încorporate în legislația națională. Primul pas în procesul armonizării este analiza și compararea legislației de mediu a UE cu cea națională existentă pentru a se determina stadiul existent de conformitate și răspunsul național adecvat privind legislația UE. Această evaluare inițială are două etape:

Etapa 1. Există legislație națională care cuprinde subiectul?

Etapa 2. Unde există legislație națională, fiecare articol al legii UE trebuie să e comparat cu legile naționale și regulamentele relevante.

Legislația națională poate:

1. să răspundă în întregime obligațiilor UE, caz în care evaluarea este mai mult o verificare a conformității;
2. să corespundă în parte obligațiilor UE, caz în care evaluarea va trebui să ia în considerare lipsurile ce pot rămâne și modalitățile de a fi rezolvate;
3. să apară în conflict cu legislația UE, caz în care evaluarea trebuie să includă o revizuire a opțiunilor privind modificarea legislației naționale (de exemplu, adaptarea legilor existente sau înlocuirea lor); aici vor fi luate în considerare din nou toate părțile relevante ale legislației naționale.

La începerea procesului de aproximare, Statele Membre adesea compară legile lor naționale, instituțiile și procedurile cu specificațiile unei directive într-un tabel, unde fiecare articol sau cerință a legislației naționale este reliefată în comparație cu referință la articolul relevant din directivă. Acesta poate fi folosit mai târziu ca ghid al textelor pe care Statele Membre le vor furniza Comisiei, demonstrând că au aproximat directiva UE în totalitate. Instrucțiunile administrative naționale, circularele și alte câteva tipuri de ordine sau decrete ministeriale ce corespund legislației de mediu a UE dar nu sunt obligatorii pun o problemă deosebită. Normal ele nu sunt considerate suficiente pentru transpunere și trebuie transformate în măsuri legale mai formale [38].

De ex., un Stat Membru a inclus directiva 80/778/EEC privind calitatea apei potabile în cadrul legislației prin intermediul unei circulare administrative. Curtea de Justiție spune că trebuie adoptată legislație care transpune limitele concentrațiilor maxime admisibile pentru poluanți ale directivei în lege națională.

1.2.4.3. Alegerea și conținutul măsurilor naționale

În timp ce directivele de mediu ale UE sunt concepute pentru a fi implementate în moduri ce pot fi adaptate circumstanțelor unice ale fiecărui Stat Membru, responsabilitatea finală revine guvernului național pentru a se lua măsurile legale care să aplice în totalitate litera și spiritul legislației de mediu a UE. Acolo unde directiva este precisă, țările trebuie să transpună exact specificațiile, de exemplu, după definițiile utilizate în directivă, standarde minime de calitate și specificațiile privind autorizarea. Acolo unde spațiul directivei permite acțiuni naționale diferite, cum ar fi detaliile procedurii de autorizare, consultări publice sau în delimitarea zonelor geografice ce vor fi sub incidența directivelor, Statele Membre

au o libertate mai mare. Țările au de ales între legi și măsuri administrative noi sau amendamente la legile și măsurile existente. Pot decide dacă va fi introdusă sau modificată o singură lege sau o serie de legi trebuiesc să fie adoptate sau modificate pentru a da efect unei directive particulare. O țară poate decide de asemenea implementarea unor directive prin intermediul unei singure legi naționale. Aceste legi pot implica diferite nivele ale guvernării și diferite instituții. Ministerul competent poate acționa singur sau în cooperare cu alte ministere implicate și instituții cum ar fi Inspectoratele de Stat și laboratoarele. Se va încerca, cât de mult posibil, ca măsurile legale naționale cu privire la aproximarea legislației UE să fie integrate priorităților și principiilor naționale de mediu într-o manieră ce sprijină în totalitate principiile, obiectivele și specificațiile legislației UE. Poate fi de ajutor consultarea legislației existente din Statele Membre pentru diferite exemple de soluții privind subiectele aproximării. Totuși, fiecare Stat Membru trebuie să ia măsurile pe care le consideră adecvate circumstanțelor legale, economice și politice proprii.

De ex., în Belgia, care este o uniune federală, unde puterile de reglementare a legislației de mediu sunt transmise aproape în întregime către guvernele regionale, fiecare regiune a implementat separat legea UE. În Franța, directivele UE transpuse sunt conținute în Codul de Mediu, care are scopul armonizării legislației de mediu existente prin asamblarea ei într-un singur cadru legislativ. Alegerea măsurilor poate fi guvernată de asemenea, de forma specificației sau de tipul de legislație a UE.

Regulamentele UE, de exemplu, se aplică direct Statelor Membre și nu trebuie transpuse neapărat în lege națională. Când o directivă interzice o acțiune (folosirea sau evacuarea unor substanțe cum ar fi azbestul sau metalele grele prin produse), ea furnizează specificații exacte. Dar când o directivă fixează valori limită (82/884/EEC privind valoarea limită a plumbului în aer) ce sunt limite exacte pentru a fi atinse, lăsând la latitudinea Statelor Membre modul de conformare, cerința devine mai flexibilă.

Aplicarea practică a noii legislații duce la schimbări ce vor fi făcute în instituții, proceduri și standarde. Ministerele și autoritățile responsabile trebuie să aibă în vedere aceste nevoi instituționale, finanțarea administrației, implementarea legislației și investițiile. Costurile și beneficiile diferitelor soluții de implementare vor fi luate în considerare. Va trebui desfășurată o evaluare a finanțării necesară administrării și investițiilor de îmbunătățire a calității mediului și vor trebui identificate metode prin care poate fi obținută finanțarea dorită. Implementarea legislației este un centru al atenției Uniunii Europene, din cauza problemelor de implementare neechilibrate în Statele Membre și datorită recunoașterii faptului că problemele de conformitate pot apare chiar și în țările care au legi și proceduri relativ stricte.

1. 3. Actualitatea și importanța temei tratate

Actualitatea și importanța temei tratate rezultă din faptul că trăim într-o Europă în care Uniunea Europeană își propune o serie de politici, obiective, activități și standarde care reprezintă niveluri de referință ce trebuie atinse și menținute de toate statele membre. Aceste cerințe se referă la: realizarea unei coeziuni socio-economice; promovarea constantă a unei politici de mediu; încurajarea cercetării tehnico-științifice; programe de interes comun, de educare și instruire; niveluri unitare de protecție a consumatorilor; dezvoltarea de sisteme și rețele de transport la aceleași standarde; acțiuni de ameliorare a protejării sănătății etc..

În cadrul acțiunilor de aderare europeană pentru componenta de protecție a mediului s-au stabilit următoarele cerințe majore:

- politica de mediu se consideră ca fiind un element esențial al procesului de integrare europeană;
- exigențele și reglementările din domeniul protecției mediului trebuie să fie integrate în politicile sectoriale implicate în procesul de integrare europeană;
- caracterul transeuropean și fără frontiere al problemelor de mediu impune ca problemele de mediu să fie studiate în etapa de preaderare, deci de la începutul procesului de integrare.

Armonizarea cu reglementările Uniunii Europene la nivelul României vizează următoarele domenii:

- armonizarea la nivelul direcțiilor strategice, precum și cel al reglementărilor orizontale;
- armonizarea reglementărilor privind protecția resurselor de apă;
- armonizarea reglementărilor privind protecția aerului;
- armonizarea reglementărilor privind protecția naturii;
- armonizarea reglementărilor privind gestiunea și eliminarea deșeurilor;
- armonizarea reglementărilor privind substanțele chimice, precum și a celor care provoacă modificări genetice;
- armonizarea reglementărilor privind substanțele periculoase;
- armonizarea reglementărilor privind controlul poluării sonore;
- armonizarea structurilor instituționale care se ocupă de mediu.

Pentru ca procesul să fie și mai profund orientat, pentru alinierea legislației naționale la cerințele acuis-ului comunitar, au fost stabilite trei seturi de priorități și anume: primul set are în vedere prioritățile de mediu specifice țării noastre, al doilea set are în vedere alinierea legislativă și completarea golurilor existente în acest domeniu, iar al treilea set are în vedere implementarea unui grup de legi care vizează perfecționarea instituțiilor din cadrul infrastructurii și pentru care sunt necesare investiții mari.

Pentru a sprijini aderarea și asimilarea legislativă, se au în vedere acțiuni de mobilizare a unor fonduri financiare și de sprijinire a armonizării prin crearea de capacități instituționale adecvate implementării și menținerii cerințelor. Astfel de programe sunt: PHARE, ISPA, SAPARD sau programe de cofinanțare prin diferite instituții financiare (Banca Europeană de Investiții, Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare, Banca Mondială pentru Accelerarea Cooperării și a Cofinanțării, Fondul de Dezvoltare al Consiliului Europei etc.). Alături de sprijinul primit, o bună parte din efortul financiar va trebui suportat de țara noastră.

1. 4. Obiectivele tezei

Obiectivele tezei vizează următoarele aspecte:

- stabilirea nivelului de armonizare a legislației naționale în domeniul protecției mediului cu acquis-ul comunitar de mediu;
- identificarea lacunelor de ordin juridic și instituțional (inclusiv amendamentele la legile curente) în domeniul protecției mediului înconjurător;
- evidențierea particularităților și studierea cooperării internaționale privind protecția mediului înconjurător;
- analizarea din punct de vedere juridic a pericolului poluării transfrontaliere;
- evidențierea normelor juridice ale răspunderii naționale și internaționale pentru daunele aduse mediului;
- studierea regimului juridic privind răspunderea pentru daunele ecologice; evidențierea reglementărilor privind poluările accidentale ale factorilor de mediu;
- identificarea unor cazuri din jurisprudența românească și cea europeană în acest domeniu;
- identificarea unor acțiuni educative cu scopul de a sensibiliza și informa totodată populația despre realitățile problemelor de mediu, care să îi determine să mențină, să îmbunătățească calitatea mediului și să prevină problemele mediului în viitor;
- elaborarea unor propuneri pentru perfectarea cadrului legislativ național privind colectarea diferențiată a deșeurilor menajere.

CAP. 2. STRUCTURI NAȚIONALE ȘI INTERNAȚIONALE PENTRU PREVENIREA ȘI COMBATerea POLUĂRII MEDIULUI

2. 1. Aspecte de ordin general

Pentru gestionarea și administrarea problemelor protecției și dezvoltării durabile a mediului înconjurător, precum și pentru coordonarea acțiunilor desfășurate la diferite niveluri se impune crearea și perfecționarea permanentă a structurilor organizatorice cu ajutorul normelor de drept. Astfel, se stabilesc și funcționează pe cale juridică, structurile necesare identificării, analizei, deciziei și realizării diferitelor măsuri privind soluționarea complexelor probleme ecologice.

Politica ecologică se impune din ce în ce mai mult în toate țările lumii, ca factor de reînnoire și diversificare a instituțiilor politice, presupunând apărarea unor interese comune tuturor oamenilor. Astfel, dacă în 1972, când a avut loc prima Conferință O.N.U. privind mediul, numai 10 state aveau administrații în acest domeniu, azi, peste 170 de țări dispun de instituții specifice protecției mediului care asigură indivizilor, accesul direct la procesul de elaborare și aplicare a politicii în materie de mediu. În figura 2.1 sunt prezentate structurile cu atribuții în protecția mediului.

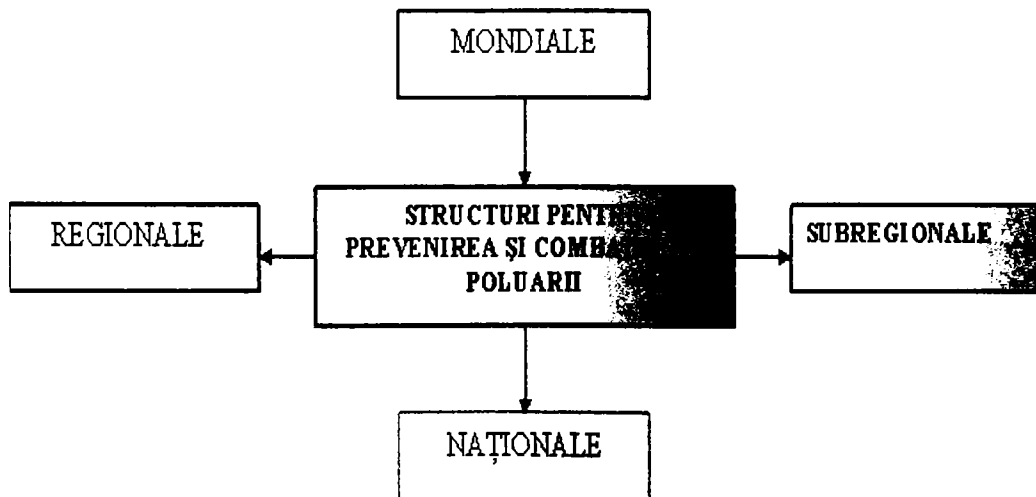

Fig.2.1. Structuri pentru prevenirea și combaterea poluării mediului

651.966
UNIV. "POLITEHNICA"
TIMIȘOARA
BIBLIOTECA CENTRALĂ

În țara noastră, până la apariția Legii nr. 9/1973, unele atribuții cu privire la mediul înconjurător reveneau unor organe centrale și locale ale puterii executive. Aceasta a prevăzut pentru prima dată, în art. 64, crearea Consiliului Național pentru Protecția Mediului Înconjurător, ca organ central de specialitate, care prelua și atribuțiile ministerelor cu privire la protecția mediului, subordonat Consiliului de Miniștri și având obligația de a prezenta rapoarte Consiliului de Stat. După evenimentele din decembrie 1989, Consiliul Național pentru Protecția Mediului s-a transformat în Ministerul Mediului, preluând întreg patrimoniu și toate atribuțiile acestuia [21].

2. 2. Structuri naționale pentru prevenirea și combaterea poluării mediului

1. *Parlamentul României* adoptă legi constituționale, legi organice și legi ordinare; în cadrul Parlamentului, activitățile de protecție a mediului sunt reprezentate la nivelul unei comisii de specialitate atât în Camera Deputaților, cât și în Senatul României. În Camera Deputaților problemele legate de promovarea legislației de mediu sunt analizate de către Comisia pentru Administrație Locală, Ecologie și Amenajarea Teritoriului, iar în Senat de Comisia pentru Sănătate, Ecologie și Sport. Cele două comisii analizează și avizează toate proiectele de lege în domeniul mediului, care sunt transmise Parlamentului înainte ca acestea să fie dezbătute în plen.

2. *Ministerul Mediului și Gospodării Apelor (MMGA)* are următoarele atribuții specifice: stabilește regimul de utilizare a resurselor de apă și asigură elaborarea de cercetări, studii, prognoze și strategii pentru domeniul gospodării cantitative și calitative a apelor, precum și a programelor de dezvoltare și a lucrărilor, instalațiilor și amenajărilor de gospodărire a apelor; realizează unitatea de concepție în domeniul gospodării apelor și colaborează cu celelalte autorități ale administrației publice centrale și locale pentru amenajarea complexă a bazinelor hidrografice, valorificarea unor noi surse de apă în concordanță cu dezvoltarea economico-socială a țării, protecția apelor împotriva epuizării și degradării, precum și pentru apărarea împotriva efectelor distructive ale apelor; coordonează activitatea de avizare și autorizare, din punct de vedere al gospodării apelor, a lucrărilor care se construiesc pe ape sau în legătură cu apele; organizează întocmirea cadastrului apelor și a evidenței dreptului de folosire cantitativă și calitativă a apelor; emite avize și, după caz, acorduri, autorizații, permise speciale, în conformitate cu dispozițiile legii și ale actelor juridice internaționale, la care România este parte; promovează instrumentele juridice, economice și financiare pentru stimularea introducerii tehnologiilor și produselor curate, schimbarea modelelor de producție și de consum, susținerea și consolidarea mecanismelor pieței libere și a concurenței loiale; actualizează și, după caz, pune în aplicare strategia și Planul național de acțiuni pentru protecția mediului, strategia națională și Planul național de acțiuni pentru conservarea diversității biologice și utilizarea durabilă a componentelor acesteia, precum și a altor politici, și strategii în domeniul protecției mediului etc. Acest minister exercită și alte responsabilități în conformitate cu dispozițiile legislației naționale și ale actelor juridice internaționale la care România este parte, precum și cu prevederile Programului național de aderare la Uniunea Europeană.

În cadrul MMGA sunt organizate și funcționează: Comisia Națională pentru Controlul Activităților Nucleare; Comisia Centrală pentru Apărare împotriva Inundațiilor, Fenomenelor Meteorologice Periculoase și Accidentelor la Construcții Hidrotehnice; Comisia Națională pentru Siguranța Barajelor și a altor Lucrări Hidrotehnice; Comitetul Național Român pentru Programul Hidrologic Internațional; Comisia pentru Securitate Biologică.

3. *Consiliul Național pentru Mediu și Dezvoltare Durabilă* este un organism autonom, de interes public, cu personalitate juridică, care are ca atribuții principale următoarele: acționează pentru implementarea obiectivelor dezvoltării durabile a țării în toate sectoarele economice și sociale, prin realizarea unui consens social între societatea civilă și autoritățile publice în procesul de elaborare și aplicare a deciziilor privind politica și strategia dezvoltării economico-sociale; contribuie la

consolidarea cadrului instituțional pentru facilitarea participării sectoarelor neguvernamentale și a reprezentanților societății civile la procesul de elaborare a deciziilor privind strategia dezvoltării economico-sociale a țării.

4. *Comisia Interministerială de Omologare a Produselor Fitosanitară* formată din specialiști în domeniul fitosanitar, sanitar, sanitar-veterinar, silviculturii și al protecției mediului. Atribuțiile acesteia de omologare, modul de organizare și procedura de lucru sunt prevăzute în regulamentul propriu de organizare și funcționare.

5. *Comisia Interministerială pentru autorizarea și omologarea îngrășămintelor folosite în România* autorizează și omologhează noile îngrășăminte din producția internă și din import, pentru folosirea acestora în agricultură și silvicultura.

6. *Agenția Națională pentru Substanțe și Preparate Chimice Periculoase* are ca atribuții: solicită și primește informații despre proprietățile substanțelor și preparatelor chimice periculoase, inclusiv despre compoziția lor chimică, care vor fi utilizate numai în scopul satisfacerii oricărei cerințe medicale impuse de elaborarea măsurilor preventive, în mod special, a urgențelor; coordonează, în colaborare cu ministerele interesate pregătirea și perfecționarea personalului atestat pentru controlul și supravegherea produselor chimice; coordonează și furnizează suportul informațional în domeniul substanțelor și preparatelor chimice periculoase; constată și sancționează încălcarea prevederilor legale în domeniu și stabilește măsurile de remediere și termenele pentru îndeplinirea acestora etc.

7. *Comitetul Național pentru Protecția Stratului de Ozon* promovează măsurile și acțiunile necesare aplicării pe teritoriul țării a prevederilor Convenției de la Viena privind protecția stratului de ozon, 1985, a protocoalelor și amendamentelor ulterioare la această convenție. Are printre atribuții, următoarele: propune Guvernului spre aprobare: încheierea de înțelegeri bilaterale și regionale în domeniul activităților cu substanțe aflate sub incidența Protocolului de la Montreal, echipamente și produse finite care conțin în ele substanțele în cauză sau care sunt obținute cu ajutorul acestor substanțe; măsuri de reducere, înlocuire, interdicere a producției și consumului de substanțe aflate sub incidența acestui Protocol; propune, în condițiile legii, „Programul național de cercetare științifică și tehnologică privind protecția stratului de ozon” și „ Programul național de înlocuire a substanțelor care epuizează stratul de ozon.

8. *Comisia Guvernamentală de Apărare împotriva* propune Guvernului includerea în bugetul de stat anual a fondurilor necesare apărării împotriva dezastrelor și înlăturării efectelor acestora; informează Guvernul asupra situațiilor create în teritoriu, printr-un sistem informațional propriu; coordonează Programul național de pregătire și planurile de protecție și intervenție pentru apărare împotriva dezastrelor.

9. *Comitetul Național „Om-biosferă”* are, potrivit art. 42 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 236/2000 privind regimul ariilor naturale protejate, a florei și faunei sălbatice, următoarele atribuții: analizează și avizează proiectele de acte normative care privesc rezervațiile biosferei; cooperează cu autoritatea publică centrală pentru protecția mediului în coordonarea activității organelor de administrare a rezervațiilor biosferei pentru realizarea măsurilor necesare atingerii obiectivelor acestora; analizează și avizează planul de management al rezervațiilor biosferei.

10. *Autoritatea Națională a Produselor Ecologice* stabilește normele și standardele de producție, prelucrare și comercializare a produselor agroalimentare ecologice; propune Ministerului Agriculturii, Alimentației și Pădurilor adoptarea de

reglementări privind organizarea controlului la importul și exportul produselor agroalimentare ecologice.

11. *Comisia Națională pentru Securitate Biologică* pune în aplicare dispozițiile legislației naționale și internaționale referitoare la regimul activităților care implică utilizarea organismelor modificate genetic prin tehnicile biotehnologiei moderne și a produselor rezultate din acestea.

12. *Comisia Națională pentru Controlul Activităților Nucleare* este autoritatea națională competentă în domeniul reglementării, autorizării și controlului activităților nucleare desfășurate în România. În acest scop, emite norme tehnice și instrucțiuni cu caracter obligatoriu privind asigurarea calității și funcționării în condiții de siguranță la radiații a obiectivelor și instalațiilor nucleare, protecția împotriva radiațiilor nucleare a personalului expus profesional, a populației, mediului și a bunurilor materiale, protecția fizică a materialelor nucleare; evidența, păstrarea și transportul materialelor radioactive și materialelor fisionabile speciale.

13. *Consiliul Național pentru Energie Nucleară* are, printre atribuțiile sale și următoarele: avizarea Planului Nuclear Național și monitorizarea acestuia pe componentele organizatorice, tehnice și financiare; promovarea cercetării-dezvoltării în domeniul utilizării energiei nucleare în scopuri pașnice; avizarea documentațiilor privind amplasarea, construirea, transferul proprietății reactoarelor nucleare de putere și de cercetare și a depozitelor finale de deșeuri radioactive și de combustibil nuclear uzat, precum și a celor privind dezafectarea reactoarelor nucleare de putere și de cercetare; monitorizarea sistemelor de marcare a surselor radioactive în conformitate cu cerințele specifice internaționale.

14. *Agenția Națională pentru Deșeuri* coordonează la nivel național procesele de gestionare în siguranță a combustibilului nuclear uzat și a deșeurilor radioactive generate de titularii de autorizații nucleare, precum și depozitarea finală a acestora.

15. *Autoritățile administrației publice locale* au următoarele atribuții și răspunderi: supraveghează aplicarea prevederilor din planurile de urbanism și amenajarea teritoriului, în acord cu planificarea de mediu; supraveghează pe agenții economici din subordine pentru prevenirea eliminării accidentale de poluanți sau depozitării necontrolate de deșeuri și dezvoltă sistemele de colectare a deșeurilor refolosibile; adoptă programe pentru dezvoltarea rețelelor de canalizare, de colectare a apelor pluviale, de aprovizionare cu apă potabilă; asigură servicii cu specialități în ecologia urbană și protecția mediului și colaborează în acest scop cu autoritățile competente pentru protecția mediului; promovează o atitudine corespunzătoare în legătura cu importanța protecției mediului.

16. *Compania Națională Apele Române (C.N.A.R.)*, are sarcina de a administra unitar din punct de vedere cantitativ și calitativ apele de suprafață (ape curgătoare și lacuri), cât și cele subterane. Limita de administrare a C.N.A.R. se oprește la porțile localităților. În acest sens, nu trebuie confundat C.N.A.R. cu regiile Generale de Apa și Canal din cadrul localităților, care cumpără apa de la C.N.A.R. și apoi se ocupă cu tratarea, distribuția și epurarea apei în cadrul localităților [20]. În teritoriu, C.N.A.R. are filiale organizate pe bazine hidrografice. Instrumentul de conducere este Schema Cadru de Amenajare a bazinului hidrografic, care asigură corelarea între toți utilizatorii de apă din bazin (industrie, transporturi, energie, utilizatori orășenești și industriali de apă, agricultură, etc.).

17. *Regia Națională a Pădurilor – Romsilva* are ca scop gospodărirea durabilă și unitară, în conformitate cu prevederile amenajamentelor silvice și ale normelor de regim silvic, a fondului forestier proprietate publică a statului, în vederea creșterii

contribuției pădurilor la îmbunătățirea condițiilor de mediu și la asigurarea economiei naționale cu lemn, cu alte produse ale pădurii și cu servicii specifice silvice, precum și coordonarea și implementarea programului național de ameliorare genetică a cabalinelor, promovarea pe plan național și internațional, a exemplarelor de cabaline valoroase din hergheliile Regiei Naționale a Pădurilor - Romsilva, prin organizarea de competiții sportive, târguri și expoziții, precum și exercitarea atribuțiilor de autoritate hipică națională [156].

18. *Organizațiile neguvernamentale* (O.N.G.-urile) constituie o mișcare socială și o formă organizatorică neguvernamentală de participare a cetățenilor la politica de protecție a mediului, având în același timp un rol important în procesul educației ecologice. Organizațiile neguvernamentale se înființează și funcționează conform Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații. Acestea li se recunosc dreptul de a beneficia de concesionarea unor servicii publice fără caracter comercial, în condițiile legii, dreptul preferențial la resurse provenite din bugetul de stat și bugetele locale. O.N.G.-urile pot cuprinde și dimensiona o cantitate foarte mare de informații, care pot fi studiate și prelucrate de specialiști, membrii sau nemembrii ai asociației. Concluziile rezultate în urma analizelor efectuate pot fi făcute publice prin diferite mijloace sau activități mass-media, conferințe, simpozioane, seminarii, publicații etc. Educația este mijlocul cel mai eficace de care dispune o societate pentru a răspunde provocării viitorului. Evident că educația nu rezolvă în totalitate problemele contemporane dar, trebuie să facă parte din efortul de a crea noi raporturi între membrii societății și de a genera un respect crescut la nevoile de protecție a mediului. Creșterea receptivității față de mediu și problematica dezvoltării durabile asigură sprijinul și înțelegerea publicului. Asigurând participarea unui număr mare de cetățeni, prin varietatea informațiilor și a opiniilor, O.N.G.-urile pot găsi soluții viabile unor complicate probleme de mediu, soluții ce pot fi prezentate autorităților decizionale, influențând activitatea acestora. O.N.G.-urile pot adresa petiții, în baza și cu respectarea legii, organelor competente pentru rezolvarea unor

19. În conformitate cu art. 80 din Legea protecției mediului, în scopul realizării obligației generale de protecție a mediului, ce revine deopotrivă fiecărei *persoane fizice, precum și persoanelor juridice*, acestea solicită autorităților pentru protecția mediului acord și/sau autorizație de mediu, după caz, potrivit legii; asistă persoanele împuternicite cu inspecția, punându-le la dispoziție evidența cu măsurătorile proprii, toate documentele relevante și le facilitează controlul activității și prelevarea de probe, realizează măsurile impuse anterior de persoanele împuternicite cu inspecția; se supun ordinului de încetare temporară sau definitivă a activității; suportă costul pentru repararea prejudiciului și înlătură urmările produse de acesta, restabilind condițiile anterioare producerii lui; asigură sisteme proprii de supraveghere a instalațiilor și proceselor tehnologice, a celor pentru analiza și controlul poluanților pe raza de incidență a activității desfășurate și evidența rezultatelor, în scopul prevenirii și evitării riscurilor tehnologice și eliberărilor accidentale de poluanți în mediu; informează autoritățile competente și populația în caz de eliminări accidentale de poluanți în mediu sau de accident major.

2. 3. Structuri mondiale pentru prevenirea și combaterea poluării mediului

Declanșarea crizei ecologice și amplificarea efectelor sale, intensificarea și diversificarea poluării, degradarea de o manieră generală a stării și calității componentelor de mediu, globalizarea crescândă a problematicii ocrotirii patrimoniului natural au determinat, continuarea preocupărilor pe plan național, prin intensificarea cooperării internaționale și reglementarea interstatală a unor importante domenii ale protecției mediului.

1. Organizația Națiunilor Unite (O.N.U.) are ca scop ferirea generațiilor viitoare de flagelul războiului, prin unirea forțelor membrilor ei în vederea menținerii păcii și securității internaționale, prin garantarea ca forța armată nu va fi folosită decât în scopul comun și prin stabilirea între state a unor principii de bună vecinătate și de toleranță.

De la prima rezoluție în materie, adoptată la 3 decembrie 1968 și până azi, acest forum mondial al statelor a adoptat numeroase documente (rezoluții, declarații, programe de acțiune etc.) cu formă juridică diferită, care au contribuit la dezvoltarea și precizarea normelor și principiilor juridice privind protecția și conservarea mediului. Sub egida O.N.U. au fost elaborate, de asemenea, o serie de tratate și convenții internaționale de bază ale dreptului internațional al mediului. Totodată, O.N.U. a organizat trei Conferințe Mondiale asupra problemelor ecologice globale: Stockholm, 1972, Rio de Janeiro, 1992, Iohanesburg, 2002, la care au fost adoptate documente internaționale de cea mai mare importanță pentru protecția mediului. Din inițiativa acestei Organizații a fost încheiată la 10 decembrie 1982 la Montego Bay, Convenția Națiunilor Unite asupra dreptului mării, document ce consacră un întreg capitol protecției și conservării mediului marin [155].

Conferința Națiunilor Unite de la Mar del Plata, 1977 referitor la punerea în valoare a resurselor de apă „secționate de frontiere”, a preconizat examinarea metodelor de care se dispune pentru gestionarea lor, elaborarea programelor în comun și punerea în funcțiune a mecanismelor și instituțiilor necesare pentru amenajarea coordonată a resurselor de apă. În ultimul timp, amplexarea sarcinilor pe care O.N.U. și le-a asumat în alte domenii, paralel cu creșterea preocupărilor în direcția protecției mediului a unor organisme specializate ale sale dar, mai ales a organizațiilor create pe plan regional și al celor specializate pe probleme de protecție a mediului, au determinat mai puține intervenții și inițiative O.N.U. în acest domeniu. Din sistemul Națiunilor Unite fac parte următoarele instituții specializate:

* *Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, știință și Cultură (U.N.E.S.C.O.)* fondată la 16 februarie 1946 la Londra are drept scop general al organizației este menținerea păcii și securității internaționale prin educație, știință, cultură și comunicație; dezvoltarea colaborării între națiuni pentru asigurarea respectului universal al justiției și al legii, precum și a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, pe care carta Națiunilor Unite le recunoaște tuturor popoarelor fără nici o discriminare. România este membră a acestei organizații din anul 1956.

U.N.E.S.C.O. organizează și finanțează programe în legătură cu: evacuarea deșeurilor în apele mărilor și oceanelor și prevenirea dispariției unor specii de animale marine valoroase, datorită activității oamenilor; întocmirea de studii referitoare la poluarea atmosferei; programul pe termen lung de cercetare și acțiune în problemele mediului înconjurător cunoscut sub denumirea „Omul și biosfera”.

Din inițiativa U.N.E.S.C.O. au fost adoptate două mari convenții mondiale:

- Convenția de la Ramsar, 2 februarie 1971, referitoare la zonele umede de importanță internațională, în special ca habitat al pasărilor acvatice, modificată prin Protocolul de la Paris din 3 decembrie 1982 și,

- Convenția privind patrimoniul mondial cultural și natural, adoptată la cea de a XIII-a sesiune a Conferinței mondiale de la Paris, la 16 noiembrie 1972.

**Organizația Mondială a Sănătății* (OMS) a fost înființată la Conferința de la New York, din anul 1946. România fiind membră din anul 1962. Scopul organizației este acela de a conduce popoarele la nivelul cel mai ridicat posibil de sănătate. Potrivit art. 2 din Preambul, prin sănătate se înțelege „o stare de completă bună dispoziție, fizică, mintală și socială și care nu constă numai în absența bolii sau a infirmității”. O.M.S. conduce, printre altele, studii cu privire la poluarea zonelor de litoral, la poluarea așezărilor omenești, de combatere a zgomotului etc. În domeniul protecției mediului înconjurător organizația și-a propus următoarele priorități: evaluarea efectelor pe care le produc condițiile de mediu asupra sănătății; aprovizionarea cu apă salubă; elaborarea de sisteme pentru detecția și supravegherea poluanților și a altor factori dăunători pentru sănătatea oamenilor ș. a.

**Organizația pentru Alimentație și Agricultură* (F.A.O) a fost înființată la 16 octombrie 1945. România este membră din anul 1962. F.A.O. are ca scop principal, ridicarea condițiilor de trai ale popoarelor și statelor membre; îmbunătățirea randamentului producției și repartitia tuturor produselor agricole și alimentare; îmbunătățirea condițiilor de viață ale populației rurale; eradicarea sărăciei. Organizația și-a extins preocupările și cu privire la poluarea și protecția solului, în domeniul poluării apelor maritime interioare și a atmosferei. Cu toate acestea, F.A.O. nu a intervenit prea des în acțiunile internaționale relative la mediul înconjurător.

**Agencia Internațională pentru Energie Atomică* a fost creată la 29 mai 1957. România este membră fondatoare, ratificând statutul Agenției la 21 aprilie 1957. Între obiectivele prioritare ale acestei organizații se numără, pe lângă încurajarea folosirii energiei nucleare în scopuri exclusiv pașnice, „adoptarea unor norme de securitate destinate să protejeze sănătatea și să reducă la minimum primejdiile la care sunt expuse persoanele și bunurile”, precum și să stabilească un control sever asupra folosirii produselor fisionabile speciale.

* *Organizația Meteorologică Mondială* a fost fondată la 11 octombrie 1947 și a început să funcționeze ca organizație specializată O.N.U. din 20 decembrie 1951. România este membră din 1948. Are ca scop, stabilirea unei colaborări la nivel mondial în domeniul operațiunilor și serviciilor meteorologice; difuzarea de informații meteorologice; stimularea cercetării științifice; favorizarea aplicării meteorologiei în navigație, agricultură și alte activități umane.

* *Organizația Maritimă Internațională* este singura agenție specializată în cadrul O.N.U. care își dedică activitatea problemelor maritime și dezvoltării unei strategii științifice și tehnice la nivel mondial în ceea ce privește protecția mediului marin față de poluările provocate de nave și de depozitățile de deșeuri în mare.

* *Organizația Aviației Civile Internaționale* creată la 4 aprilie 1947. România este membră din anul 1966. Organizația urmărește dezvoltarea principiilor și tehnicilor navigației aeriene internaționale, promovarea planificării și dezvoltării transporturilor aeriene internaționale, asigurarea condițiilor de securitate a zborurilor, crearea și exploatarea aeronavelor în scopuri pașnice, precum și amenajarea liniilor aeriene, a aeroporturilor și instalațiilor de navigație aeriană.

* *Organizația Internațională a Muncii* a luat ființă în 1919. Tot de atunci este membră și România. Are ca scop, ocrotirea demnității muncitorilor, îmbunătățirea condițiilor lor de muncă și ridicarea nivelului de trai, realizarea bunăstării economice și folosirea deplină a forței de muncă, ocrotirea sănătății muncitorilor, protecția mamei și a copilului, asigurarea unor posibilități egale de acces în domeniul învățământului și pregătirii profesionale.

* *Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (P.N.U.D.)*, creată în anul 1965. Principalul său obiectiv, constă în ajutorarea țărilor cu venit redus să-și dezvolte potențialul lor economic, natural și uman. Cea mai importantă componentă a structurii sale o constituie Biroul politicilor de sprijin al programelor care, în prezent, are patru direcții ce urmăresc patru scopuri esențiale:

- direcția de dezvoltare socială și de eliminare a sărăciei;
- direcția de întărire a gestiunii și a conducerii afacerilor publice;
- direcția de gestiune durabilă a energiei și a mediului;
- direcția de știință și tehnologie.

* *Programul Națiunilor Unite pentru Mediul Înconjurător (P.N.U.E.)* a fost creată în decembrie 1972, cu sediul la Nairobi. Este o organizație specializată O.N.U. în problemele mediului ambiant, fiind urmarea imediată și directă a Conferinței Mondiale asupra mediului de la Stockholm.

Organizația are ca scop principal, coordonarea și încurajarea aplicării măsurilor privind protecția componentelor de mediu și a mediului înconjurător în ansamblul său. P.N.U.E. asigură condițiile pentru realizarea următoarelor activități:

- evaluarea mediului, punând bazele și urmărind funcționarea Sistemului Mondial de Supraveghere a Mediului (G.E.M.S.), îndeosebi a aerului, a mărilor și oceanelor, a degradării resurselor naturale reînnoibile, a sănătății populației, precum și a consecințelor unor importante catastrofe naturale; schimbul de informații asupra stării acestor factori și procese este facilitat de crearea Sistemului Informațional de Referință (S.I.R.);
- elaborarea și punerea în aplicare a unor strategii de gospodărire durabilă a mediului;
- dezvoltarea dreptului internațional al mediului, luând în considerație aplicarea principiilor din Declarația de la Stockholm și din Declarația de la Rio de Janeiro;
- impulsionearea măsurilor de sprijinire, în special prin informarea în masă, educație și pregătire profesională în domeniul protecției mediului înconjurător.

2. Consiliul de Legătură pentru Mediul Înconjurător, organ independent, cu sediul la Nairobi, creat în 1975, pentru a se putea colabora în mod efectiv cu Programul Națiunilor Unite pentru Mediul Înconjurător (**PNUE**). Scopul său, îl constituie stimularea și dezvoltarea relațiilor dintre P.N.U.E și organizațiile guvernamentale, precum și relațiile dintre acestea din urmă.

3. Uniunea Internațională pentru Conservarea Naturii (U.I.C.N.) a fost înființată în 1948. Obiectivele organizației sunt: evaluarea stării resurselor naturale care pot fi reînnoite; încurajarea și pregătirea de măsuri de conservare, propaganda pentru a se lua cunoștință de măsurile conservării și informarea membrilor săi și a diferitelor rețele cu care colaborează.

4. Fondul Mondial pentru Protecția Naturii (F.M.P.N.) creată în 1961. Este o organizație guvernamentală, al cărui obiectiv îl constituie „procurarea, gestionarea și utilizarea de fonduri pentru conservarea mediului înconjurător natural la scară mondială, a faunei, florei, peisajelor, apei, solului, aerului și altor resurse naturale”.

2. 4. Structuri regionale și subregionale pentru prevenirea și combaterea poluării mediului

1. *Agenția Europeană pentru Mediu* a fost creată în 1995, având rolul de a asigura cooperarea în domeniul mediului între țările U.E., cu precădere în domeniul monitorizării mediului. Și țările asociate, printre care și România, colaborează cu Agenția de la Copenhaga, dar pentru țările asociate diversele acțiuni nu au caracterul de obligativitate pe care îl au pentru țările membre U.E.. Una dintre acțiunile și sarcinile cele mai importante ale Agenției este realizarea unui sistem unitar european pentru monitorizarea mediului. În acest context, s-au realizat rapoartele privind starea mediului în Europa, componentă importantă a procesului „media pentru Europa”. Sub această denumire se derulează acțiunile decise de miniștrii mediului din Europa, care se întâlnesc periodic pentru a analiza și a decide asupra măsurilor ce trebuie să se întreprindă în continuare. Bazele acestor reuniuni s-au pus la Dobris, în Cehia, în anul 1991. Ulterior, au avut loc reuniuni ale miniștrilor europeni ai mediului la Lucerna (1993), Sofia (1995) și Arhus (1998). Reuniunea de la Dobris a fost precedată de alte două reuniuni: în 1990 la Bergen (Norvegia) și Dublin (Irlanda). Rapoartele europene privind starea mediului au menirea evidențierii dinamicii calității mediului european. S-a pus la punct o rețea internațională informatică (EIONET) la care este racordată și țara noastră prin Institutul de Cercetări și Ingineria Mediului București [20].

2. Comisia Economică a Națiunilor Unite pentru Europa (C.E.E.) este un organism cu vocație generală în domeniul dezvoltării economice și sociale și, în același timp, unul din pionierii cercetării modalităților de combatere a poluării pe plan regional. Comisia a fost creată în 1947, pentru a contribui la refacerea resurselor Europei, la promovarea și dezvoltarea cooperării regionale, inclusiv în probleme ale mediului înconjurător. Printre problemele considerate ca fiind prioritare, încă înainte de Conferința de la Stockholm asupra mediului și transpuse apoi în programul de lucru al Consilierilor Guvernamentali, se înscriu: cercetarea stării mediului în regiunea C.E.E., examinarea politicilor naționale, a legislației și a instituțiilor; elaborarea de standarde și indicatori, de norme și reglementări corespunzătoare diferiților factori de mediu; apropierea și armonizarea politicilor la scară internațională și încheierea unor acorduri sau convenții. Pe lângă Comisie, funcționează și Secretariatul Permanent pentru Calamități și Accidente Industriale. Acest secretariat asigură coordonarea acțiunilor de ajutorare derulate de diverse state pe bază de voluntariat. Totodată, secretariatul asigură mobilizarea potențialilor voluntari în cazul unor accidente cu impact semnificativ asupra mediului.

3. *Consiliul Europei* - prima instituție de cooperare în Europa, creată printr-o convenție semnată la Londra, la 5 mai 1949. Consiliul a desfășurat, în domeniul cooperării în materie de protecție a mediului, acțiuni de pionierat încă de la începutul anilor 1960, lărgindu-și treptat câmpul de acțiune și ajungând în prezent la o anumită specializare în raport direct cu preocupările în domeniu ale Comunității Europene. Interesul deosebit pentru rezolvarea unor probleme ale mediului se reflectă în multitudinea documentelor adoptate, precum și în importanța lor fundamentală. Dintre acestea, amintim: Carta apei, 1968; Declarația de principii asupra luptei contra poluării aerului, 1968; Carta solurilor, 1972; Convenția europeană asupra protecției animalelor în transportul internațional, 1968; Convenția relativă la conservarea vieții sălbatice și a mediului natural al Europei, 1979, Carta animalelor, 1986 etc. În anul 1970, a lansat primul Drept european al conservării

naturii care a promovat crearea de „zone protejate”. În domeniul protecției împotriva poluărilor a fost adoptat și „Acordul european asupra limitării folosirii unor detergenți în produsele pentru spălarea și curățire”, în 1968. În 1970 a fost adoptată „Declarația asupra amenajării mediului natural în Europa”, iar în 1993 sub egida Consiliului Europei a fost semnată Convenția privind răspunderea civilă pentru daune rezultate din activități periculoase pentru mediu. În structura Consiliului Europei, funcționează ca organism implicat în problemele de mediu, Administrația Mediului și a Habitatelor Naturale, care răspunde de activitățile interguvernamentale ce privesc mediul și habitatele naturale.

4. *Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (O.C.D.E.)* a fost înființată la 30 decembrie 1961. În cadrul său, funcționează Comitetul pentru Politica Mediului, care se ocupă de aspecte legate de poluarea atmosferei, a apei, regimul substanțelor și deșeurilor toxice periculoase, aspecte ale protecției mediului în așezările umane.

Cu tot caracterul său esențial economic, O.C.D.E. se numără printre inițiatorii regulilor fundamentale ce au dus la dezvoltarea dreptului internațional al mediului. Recomandările O.C.D.E. însoțite adesea de declarații de principii, au formulat pentru prima dată o definiție internațională a poluării și au enunțat principiile fundamentale care trebuie aplicate poluării transfrontiere; au consacrat reguli privind poluările diferiților factori de mediu; au emis definiții și reguli în domeniul deșeurilor toxice periculoase etc..

5. *Centrul Regional pentru Mediu de la Budapesta (REC)*, acesta este un organism neguvernamental, creat cu participarea SUA, Japoniei, Comisiei U.E și a Ungariei. Principiile care stau la baza activității acestei organizații sunt cuprinse în „Carta REC” semnată și de România. REC sprijină și finanțează programe de mediu propuse de organizațiile neguvernamentale (ONG) din țările asociate la UE. și ONG-urile din România participă la proiecte finanțate de REC. De altfel, REC are o reprezentanță și la București. În ultimul timp, conducerea REC a luat măsura de a se consulta mai intens cu guvernele din țările membre. De altfel, în Consiliul REC a fost reprezentată și România, o perioadă deținând chiar o funcție de vicepreședinte.

6. *Liga Statelor Arabe (L.S.A.)*, creată la 22 martie 1945 are ca scop favorizarea cooperării între statele arabe membre pe plan politic, economic, militar, social și cultural, aplanarea unor eventuale diferențe între acestea și asigurarea condițiilor de colaborare cu alte state. În cadrul activității desfășurate în domeniul economic, Liga Statelor Arabe, prin Consiliul său Economic, face recomandări și cu privire la folosirea și protejarea resurselor naturale ale mediului.

7. *Organizația Unității Africane* urmărește promovarea unității și solidarității statelor membre; coordonarea, eforturilor și cooperarea pentru îmbunătățirea condițiilor de viață ale popoarelor africane; apărarea integrității teritoriale și independenței statelor africane, cooperarea internațională. În domeniul mediului înconjurător, preocupările organizației au crescut pe măsură ce legăturile dintre dezvoltare și mediu, au devenit din ce în ce mai stringente. Astfel, în Planul de acțiune de la Lagos 1980-2010, problematica mediului este inclusă în cadrul problemelor generale socio-economice. Sunt stabilite următoarele priorități: salubritatea mediului, sănătatea și aprovizionarea cu apă; seceta și deșertificarea; despăduririle și degradarea solurilor; poluarea masivă și conservarea resurselor zonei; așezările umane; controlul poluării aerului; pregătirea și educația ecologică; legislația și informația. Sub tutela acestei organizații fost adoptat Tratatul asupra protecției vieții sălbatice în Africa [21].

8. *Organizația Statelor Americane (OSA)*, înființată la 30 aprilie 1948 la cea de a IX-a Conferința panamericană de la Bogota, care adoptat și Carta organizației în

vederea consolidării păcii și securității pe continentul american. În 1967, în cadrul Conferinței de la Buenos Aires a fost modificată Carta OSA, lărgind atribuțiile organizației. Scopurile OSA sunt: menținerea păcii și securității pe continentul american; rezolvarea pașnică a diferendelor; organizarea de acțiuni comune împotriva agresiunii; rezolvarea prin eforturi comune a unor probleme economice, sociale și politice ale statelor americane. În domeniul protecției mediului, OSA a elaborat și pus în practică o serie de proiecte privind valorificarea apelor și a pădurilor continentale, cu sprijinul P.N.U.E. De asemenea, a contribuit la elaborarea și aplicarea Convenției relative la protecția naturii și conservarea vieții sălbatice în emisfera vestică.

9. *Comisia Dunării pentru navigație* se referă exclusiv la navigație. Comisia se consultă cu țările dunărene în problemele de navigație; coordonează serviciile hidrometeorologice ș.a. fapt ce determină să se confrunte cu diferite aspecte ale gospodăririi Dunării, altele decât navigația, dar ca urmare a utilizării în acest mod a apelor. În anul 1961, pe baza hotărârii celei de a 19-a sesiuni, s-a realizat prima activitate a Comisiei Dunării referitoare la poluare cu privire la depozitarea de petrol sau alte produse petroliere, acestea urmând a fi depozitate în containere fixe sau plutitoare. Comisia Dunării a mai recomandat, ca periodic, statele riverane să fie informate asupra statutului instituțiilor portuare care facilitează primirea deșeurilor de petrol și a altor produse petroliere.

10. *Comisia Rinului privind navigația și poluarea apelor interioare*, este vorba de două organisme internaționale distincte, a căror competență se completează în domeniul apelor și anume:

- Comisia Centrală pentru Navigația pe Rin (C.C.N.R.), creată în 1968, cu sediul la Strasbourg, care are în competență și probleme privind poluarea produselor de navigație. Măsurile adoptate de comisie cu privire la combaterea poluării fluviului cu hidrocarburi, precum și cu privire la securitatea transportului de materiale periculoase, au caracter obligatoriu pentru statele și pentru persoanele aparținând statelor contractante.

- Comisia Internațională pentru Protecția Rinului împotriva Poluării (C.I.R.P.) care cercetează natura, originea și intensitatea poluării Rinului, putând propune statelor riverane măsuri de protejare a fluviului împotriva poluării. Din 1976, printr-un acord încheiat la Bonn, au fost semnate două convenții privind depoluarea Rinului, respectiv Convenția relativă la protecția Rinului împotriva poluării chimice și

11. Comisia subregională pentru aplicarea Convenției de la Oslo, din 1972. Comisia urmărește prevenirea poluării marine cauzate de operațiunile de imersare efectuate Convenția privind poluarea Rinului cu hidrocarburi. Pe baza prevederilor celor două convenții s-a stabilit o procedură de avertizare și alertă, pentru o regiune mai vastă, fără a se ocupa de evenimentele care prezintă importanță numai pe plan local. În prezent, se manifestă preocuparea pentru realizarea Programului de acțiune pe termen lung pentru depoluarea Rinului, care cuprinde mai multe etape, până în anul 2010. de nave și aeronave în zona Atlanticului de Nord-est în conformitate cu art. 17 din Convenție. Comisia exercită funcții de control și de coordonare a unor activitatea ale statelor contractante. Orice imersare, fie că este permisă în baza unei autorizații, fie că s-a datorat unui caz de forță majoră, trebuie comunicată imediat, prin rapoarte adresate Comisiei Oslo, în vederea înregistrării [21].

2. 5. Componente ale protecției mediului

Comparativ cu celelalte state europene, România este o țară de dimensiuni medii, cu o suprafață de 238.391 km² (a treisprezecea țară din Europa) și o populație totală de aprox. 21,7 milioane locuitori (conform Anuarului statistic 2004). Situată la zona de interferență a ecosistemelor complexe carpato-danubian și danubiano-pontic, România are o zestre naturală și peisagistică de o remarcabilă frumusețe, varietate și echilibru. Valorificarea acestor resurse prin exploatarea atât a materiilor prime neregenerabile, cât și a celor regenerabile, precum și prelucrarea lor în produse necesare vieții determină în mare măsură stadiul de dezvoltare economică și socială a țării, starea mediului și condițiile de trai ale populației. Pentru îmbunătățirea condițiilor de viață în România este necesar ca aceste resurse naturale să fie exploatare într-o manieră durabilă. Misiunea dezvoltării durabile este de a găsi căile de creștere economică și dezvoltare, concomitent cu utilizarea rațională a resurselor naturale comune, astfel încât resursele regenerabile să poată fi menținute, iar cele neregenerabile să fie folosite într-un ritm care să țină seama de nevoile generațiilor viitoare.

Tablou sinoptic al principalelor aspecte de mediu

- 97,8 % din rețeaua hidrografică a României este cuprinsă în bazinul fluviului Dunărea;
- Aproximativ 38% din lungimea Dunării se află pe teritoriul României;
- 84% din încărcarea cu azot și 73% din încărcarea cu fosfor a apelor Dunării este cauzată de țările situate în amonte;
- Cu o medie de numai 2660 m³ de apă/loc/an, față de media de 4000 m³ de apă/loc/an în Europa, România se situează în categoria țărilor relativ sărace în resurse de apă;
- 71% din apele uzate ajung neepurate sau insuficient epurate în receptorii naturali;
- Numai 52% din populația României beneficiază atât de servicii de alimentare cu apă, cât și de canalizare;
- 362,95 milioane tone de deșeuri au fost generate în 2003 (97,5 % deșeuri industriale, 0,61 % deșeuri periculoase);
- Materialele reciclabile reprezintă aproximativ 40% din deșeurile urbane, din care 20% pot fi recuperate; în prezent doar 2% din materialele reciclabile sunt recuperate;
- Doar 0,25% din cantitatea totală de deșeuri urbane colectată este reutilizată, în timp ce peste 99% este depozitată;
- 91% din deșeurile de producție provin din industria extractivă;
- 4 mil. tone de deșeuri sunt generate anual de industria energetică;
- există 267 de depozite de deșeuri municipale, din care 238 nu se conformează standardelor de mediu; există aproximativ 2686 locuri de depozitare în zonele rurale;
- Ecosistemele naturale și semi-naturale reprezintă 47% din teritoriul țării;
- Suprafața zonelor naturale protejate acoperă în prezent 8% din teritoriul țării.

Se pot deosebi șase componente ale ansamblului activităților de protecția mediului [27]:

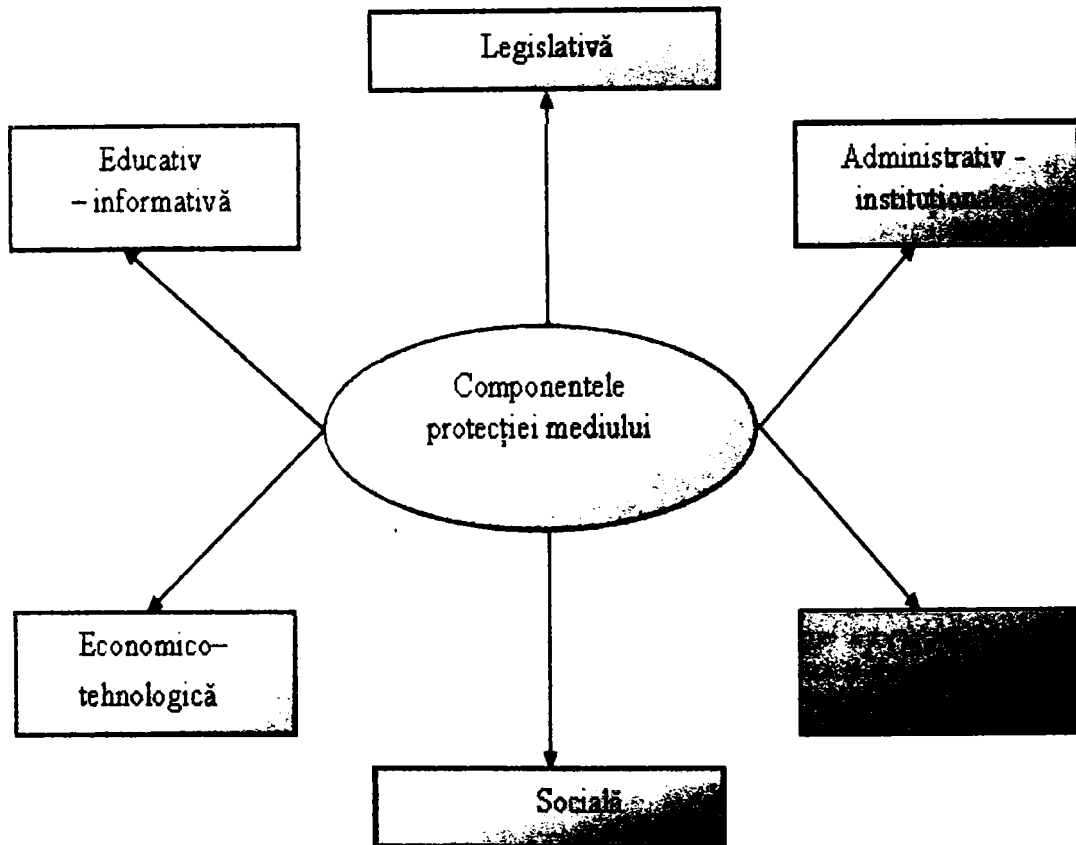

Fig.2.2. Componentele protecției mediului

1. Componenta legislativă

Stabilirea de repere juridice în direcția protecției mediului se exprimă în diferite acte normative, așa cum am arătat, care formează un corpus juridic cu trăsături specifice, dominat de un număr de principii particulare și cu un conținut care se referă practic la toate aspectele semnificative ale protecției mediului și conservarea naturii.

Toate țările dispun de un corp de legi în domeniul mediului. Nu întotdeauna însă legile din domeniul mediului cad în responsabilitatea unui unic minister al mediului sau unui minister similar. Spre exemplu, în unele țări protecția naturii este în responsabilitatea ministerului agriculturii sau a ministerului responsabil cu amenajarea teritoriului, deoarece se consideră că protecția naturii implică controlul utilizării terenurilor. În alte cazuri, anumite probleme legate de managementul deșeurilor cad în responsabilitatea ministerelor industriei sau transporturilor.

Legislația pe probleme de mediu în România este deosebit de complexă, într-o continuă dinamică, încercând a se apropia, într-o perioadă de timp, previzibilă, de exigențele și criteriile Uniunii Europene [155]. Numeroasele modificări ale unui act normativ sunt impuse tocmai de necesitatea armonizării legislației românești la cea europeană, pas important și necesar pentru aderarea la Uniunea Europeană. Componenta legislativă este redată în figura 2.3.

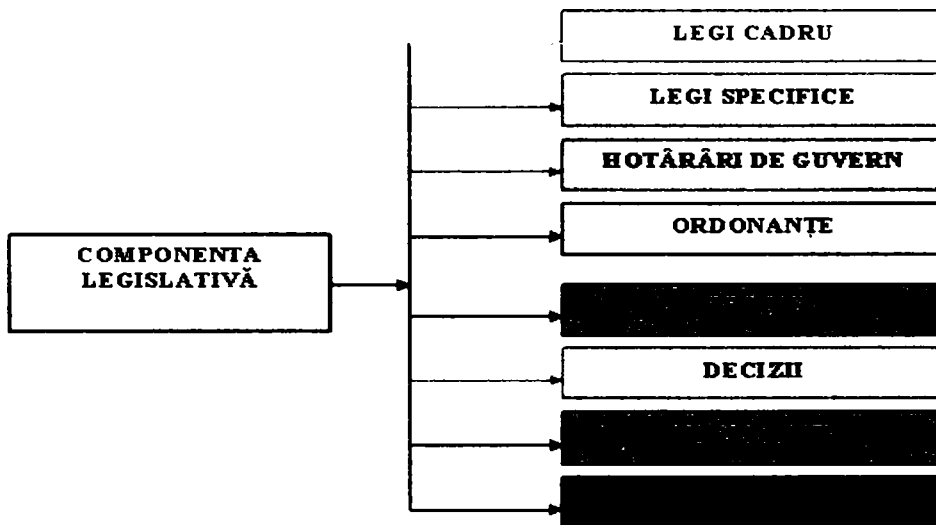

Fig.2.3 Componenta legislativă

O lege funcțională trebuie să aibă următoarele caracteristici:

- ✓ să fie integrată în practica legislativă națională și să evite crearea unor noi tipuri de obligații, care riscă să fie ori prost înțelese ori ignorate;
- ✓ să poată fi aplicată de structurile manageriale existente, care trebuie să înțeleagă și să accepte schimbările și să aibă instruirea necesară pentru aplicarea noilor proceduri;
- ✓ să fi fost întocmită în urma coordonării cu alte părți interesate, pentru a evita introducerea unor prevederi repetate sau conflictuale;
- ✓ să aibă capacitatea de a atrage înțelegerea și acceptarea tuturor celor implicați în implementarea sa sau afectați de prevederile sale, care pot furniza de multe ori interpretări diferite cu privire la felul în care va funcționa o lege, față de funcționarii publici implicați în pregătirea textului de lege.

Suplimentar, o lege care vizează protecția mediului trebuie să protejeze resursele sau să împiedice degradarea sau poluarea acestora. Deci, o lege a mediului trebuie să fie concepută pentru a stabili nivelurile și mecanismele de protecție a mediului biofizic și a sănătății umane care să îndeplinească obiectivele de dezvoltare economică și socială.

Principiile generale sunt stabilite în *legile cadru*, iar detaliile de ordin tehnic și aplicativ în *legi specifice*. Legile cadru trebuie în general supuse dezbaterilor parlamentare și trebuie adoptate de Parlament. Legile specifice trebuie să pună în practică principiile generale stabilite într-o lege cadru și să stabilească diferite ținte prin intermediul standardelor care trebuie îndeplinite, limitele care trebuie adoptate sau procedurile care trebuie urmate. Ele nu au un temei legal de sine stătător. De asemenea, anumite probleme mai simple acoperite de o lege cadru pot să nu necesite implementare prin texte de lege specifice.

Orice lege conține măsuri coercitive, care fac obiectul unui capitol special de sancțiuni. Măsurile coercitive sunt necesare pentru [19]:

- ✓ a asigura credibilitatea politicii promovate în domeniul supus reglementării;
- ✓ a asigura funcționalitatea îndeplinirii prevederilor legale din domeniul supus reglementării.

Constrângerile pot fi:

- ✓ preventive - solicită respectarea obligatorie a prevederilor legale în vigoare;
- ✓ represive - aplică sancțiuni în cazul încălcării obligațiilor impuse.

Constrângerile pot fi fundamentate pe: Codul civil; Codul penal; □legi administrative.

Hotărârile guvernului cu caracter normativ sunt emise de acesta în calitatea sa de organ de vârf al administrației publice care exercită puterea la nivel general pe întreg teritoriul țării. Hotărârile sunt întemeiate pe Constituție și legi, cuprinzând măsuri de organizare a executării acestora din urmă. Hotărârile guvernului sunt adoptate în exercitarea atribuțiilor proprii ale acestuia, așa cum sunt ele prevăzute în constituție în legea organică și în alte legi. În mod excepțional, în faza unei împuterniciri exprese și pentru o durată limitată în timp pe bază unei legi de abilitare, guvernul poate emite ordonanțe în domenii rezervate legii care vor trebui ulterior supuse spre ratificare ulterioară parlamentului.

Ordinele cu caracter normativ și instrucțiunile miniștrilor și ale celorlalți conducători și organelor centrale de specialitate ale administrației de stat (Banca Națională, Academia Română, Direcția Centrală de Statistică, etc.) se emit, de regulă, în temeiul unor prevederi exprese cuprinse în legi, decrete, hotărâri și regulamente ale guvernului sau în mod excepțional chiar în lipsa unei asemenea împuterniciri, dar numai atunci când actul de nivel superior, sau existența unui act subsemnat care să-i asigure o bază unitară de executare.

Actele normative ale organelor locale ale administrației publice cuprind *deciziile și dispozițiile*. Deciziile normative ale prefecturilor și primăriilor municipale orășenești comunale sunt obligatorii în unitatea administrativ - teritorială în care acestea funcționează (județ, municipiu, oraș și comuna) ca organe locale cu competență generală ale administrației de stat, atât pentru persoanele fizice și juridice, cât și pentru organele de stat din subordinea ierarhică. Aceste acte se emit în exercitarea atribuțiilor de interes local a respectivelor autorități, pe baza și în vederea executării legilor, decretelor, hotărârilor și reglementărilor, cu precizarea temeiului legii. Dispozițiile normative ale conducătorilor organelor locale specialitate (direcții-financiară, sanitară, de muncă și ocrotirii - sociale, inspectorate - pentru cultură, școlare, etc.) sunt emise în teritoriul notelor normative cu forța juridică superioară emanând de la puterea legislativă, președinție, administrație publică ierarhic superioară.

Standardele de mediu servesc unor scopuri diferite în cadrul politicii de mediu. Principalele clase de standarde utilizate pentru stabilirea unei politici de management al mediului sunt standardele ambiante (sau standardele de calitate, sau obiective de calitate și standardele de emisii. Standardele ambiante stabilesc nivelurile maxim admisibile ale unui poluant într-un mediu receptor (aer, apă sau sol). Ele constituie o metodă simplă pentru a stabili priorități, deoarece în zonele în care sunt îndeplinite cerințele standardelor ambiante aplicabile, nu se impun măsuri suplimentare pentru ameliorarea respectivului mediu receptor, în timp ce alte zone pot fi ierarhizate, în funcție de gradul de depășire al concentrațiilor stabilite prin standard.

2. Componenta administrativă

S-au înregistrat progrese în întărirea capacității administrative și instituționale pentru implementarea legislației de mediu la nivel național, regional și local. Alături de aspectul cantitativ referitor la angajarea de personal, se acordă o atenție deosebită aspectului calitativ. În acest sens, se are în vedere instruirea și

formarea profesională continuă a personalului din domeniul protecției mediului în scopul conștientizării acestuia asupra tuturor aspectelor legate de cerințele europene, precum și pentru întărirea capacității de absorbție a viitoarelor fonduri structurale și de coeziune în domeniul mediului. Întărirea capacității instituționale a fost deja inițiată în cadrul proiectelor PHARE în derulare, precum și al unor cooperări bilaterale desfășurate în baza acordurilor bilaterale încheiate cu Danemarca, Germania și Olanda [159]. Componenta administrativă este redată în figura 2.4.

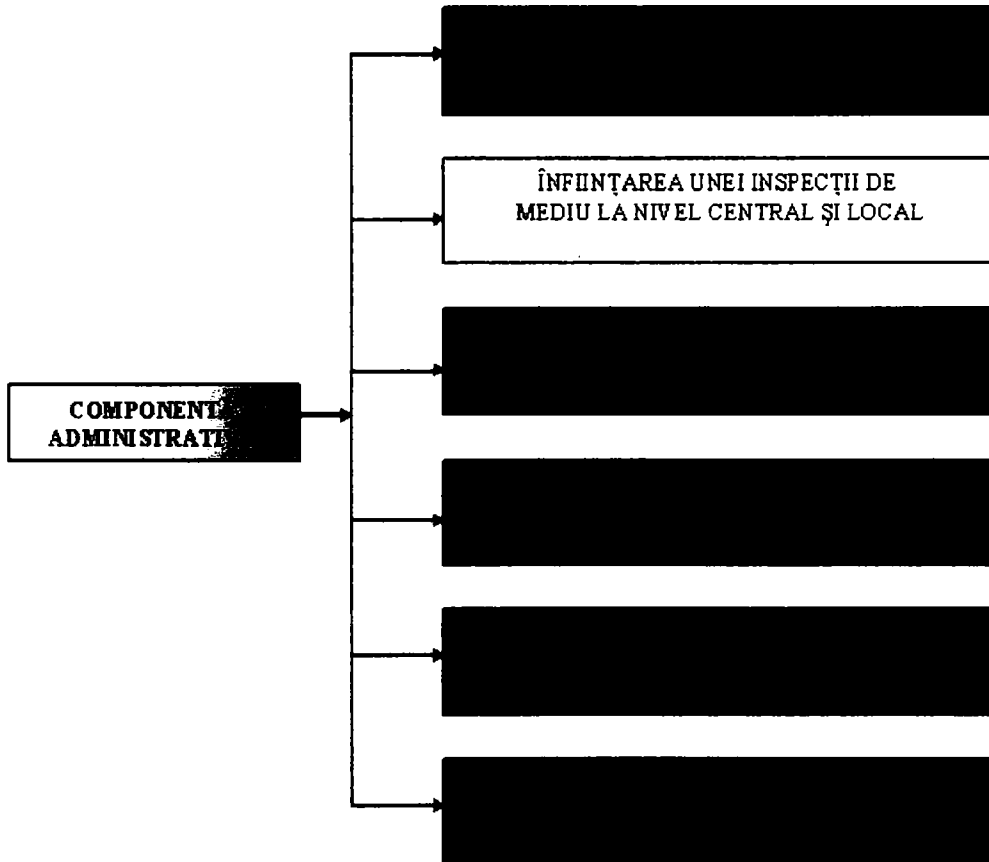

Fig.2.4 Componenta administrativă

Prin HG nr. 308/2005 a fost aprobată o nouă organigramă a MMGA, în conformitate cu angajamentele asumate în procesul de negociere a cap. 22-Mediu. Numărul maxim de personal aprobat (cu excepția numărului de demnitari și cabinetul ministrului) este de 381 de persoane (cu 111 posturi mai mult față de vechea organigramă), din care la sfârșitul lunii mai 2005 erau ocupate 236 de posturi.

Agenția Națională pentru Protecția Mediului (ANPM) a fost reorganizată ca organ de specialitate al administrației publice centrale, cu personalitate juridică, în subordinea Ministerului Mediului și Gospodăririi Apelor, cu competențe în implementarea politicilor și legislației în domeniul protecției mediului.

Agențiile Regionale pentru Protecția Mediului(ARPM) se reorganizează ca instituții publice cu personalitate juridică, în subordinea Agenției Naționale pentru Protecția Mediului, finanțate de la bugetul de stat. În conformitate cu art. 10 al HG nr. 459/2005, Agențiile Regionale pentru Protecția Mediului îndeplinesc atribuțiile ANPM la nivel regional, în domeniile implementării strategiilor și politicilor de mediu, legislației și reglementărilor în vigoare și coordonează elaborarea planurilor de acțiune în domeniul protecției mediului la nivel regional [40].

Agențiile Județene pentru Protecția Mediului(AJPM) se reorganizează ca instituții publice cu personalitate juridică, în subordinea Agenției Naționale pentru Protecția Mediului, cu statut de servicii publice deconcentrate, finanțate de la bugetul de stat. Potrivit art. 20, alin (2) al HG nr. 459/2005, APM cu sediul în județele în care sunt organizate ARPM se reorganizează și se separă de structura ARPM. Agențiile județene pentru Protecția Mediului îndeplinesc atribuțiile prevăzute de legislația în vigoare pentru autoritățile publice teritoriale pentru protecția mediului la nivel județean sau al municipiului București.

Din datele furnizate de Institutul Național de Statistică, cheltuielile pentru protecția mediului la nivel național au avut o evoluție ascendentă în ultimii ani (2000 – 2003), deși procentul investițiilor în domeniul mediului din PIB rămâne în continuare foarte scăzut comparativ cu țările Uniunii Europene[40], așa cum rezultă din fig. 2.5.

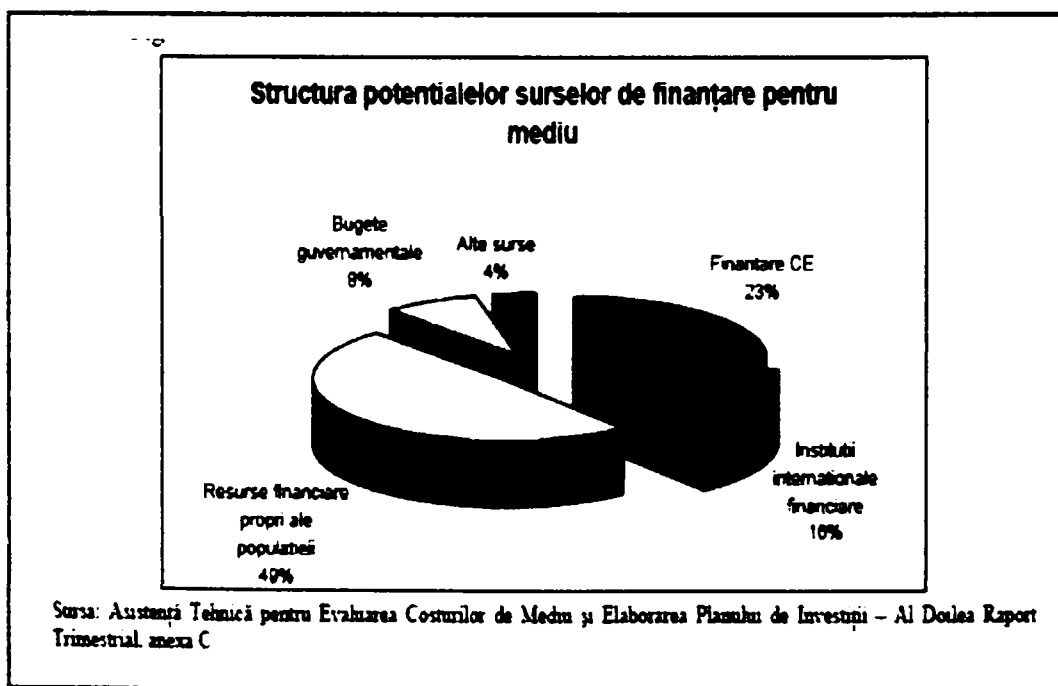

Fig.2.5.Structura potențialelor surselor de finanțare pentru mediu

Cea mai mare sursă de fonduri (cu aproape 49 %) este prețul plătit de populație. Se estimează ca acest venit reprezintă 5% din venitul total disponibil al populației. Acesta va reprezenta sursa cheie pentru achitarea prestării de servicii publice de mediu și ar putea avea o contribuție importantă la investițiile de mediu.

Pentru a sprijini elaborarea de proiecte în cadrul Planului Național de Acțiune pentru Protecția Mediului s-a constituit un *Fond de Mediu* în baza Legii nr. 73/2000 și a Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 86/2003. Fondul de Mediu are scopul de a stimula un număr limitat de investiții de mediu de interes public, acordând prioritate celor incluse în Planul Național de Acțiune pentru Protecția Mediului. Încasările din Fondul de Mediu sunt reprezentate de diferite taxe suportate de către agenții economici poluatori, alocații de la bugetul de stat, donații, sponsorizări, asistență financiară din partea unor persoane fizice sau juridice sau a unor organizații internaționale, taxe pentru eliberarea autorizației de mediu, precum și rambursarea capitalului și a dobânzii de către utilizatorii resurselor fondului. Categoriile de proiecte eligibile pentru finanțare din Fondul de Mediu sunt stabilite printr-un plan anual adoptat de către comitetul director al Fondului. Resursele fondului sunt în mare parte canalizate către proiecte/achiziționarea de aparatură cu tehnologie nepoluantă și proiecte de gestiune a deșeurilor.

În acest context recomandăm înființarea unei Bănci pentru protecția mediului. Aceasta, ca instituție financiară unică pentru problemele mediului ar putea: colecta plățile și tarifele pentru poluare; acorda împrumuturi și încuraja firmele să lanseze proiecte de mediu; ar putea oferi o gamă întregă de servicii de economii și conturi pentru deponenți, servicii de consultanță; împrumuturi pentru modernizarea și extinderea fabricării de echipament și aparatură de control, instalarea acestora în fabrici; împrumuturi pentru proiecte implicând depozitarea și tratarea deșeurilor; eventual practicarea unor rate ale dobânzii sub nivelul pieței pentru diferite tipuri de proiecte de mediu. În figura 2.6 se prezintă situația încasării contribuției pe ani, comparativ cu anii precedenți, iar în figura 2.7 se prezintă situația încasărilor comparative lună/an, în perioada 2002-2005.

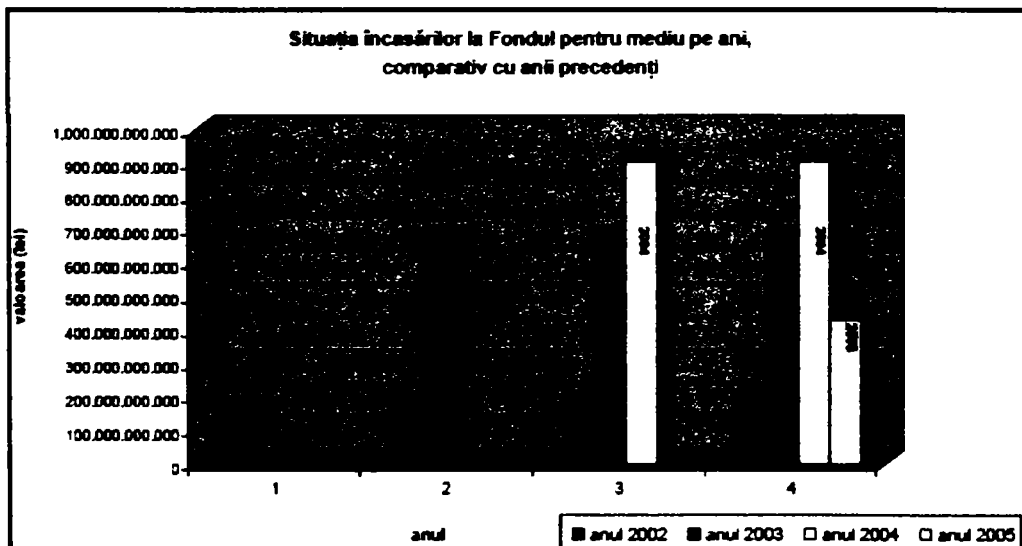

Fig.2.6.Situația încasărilor la Fondul de mediu pe ani, prin comparație cu anii precedenți

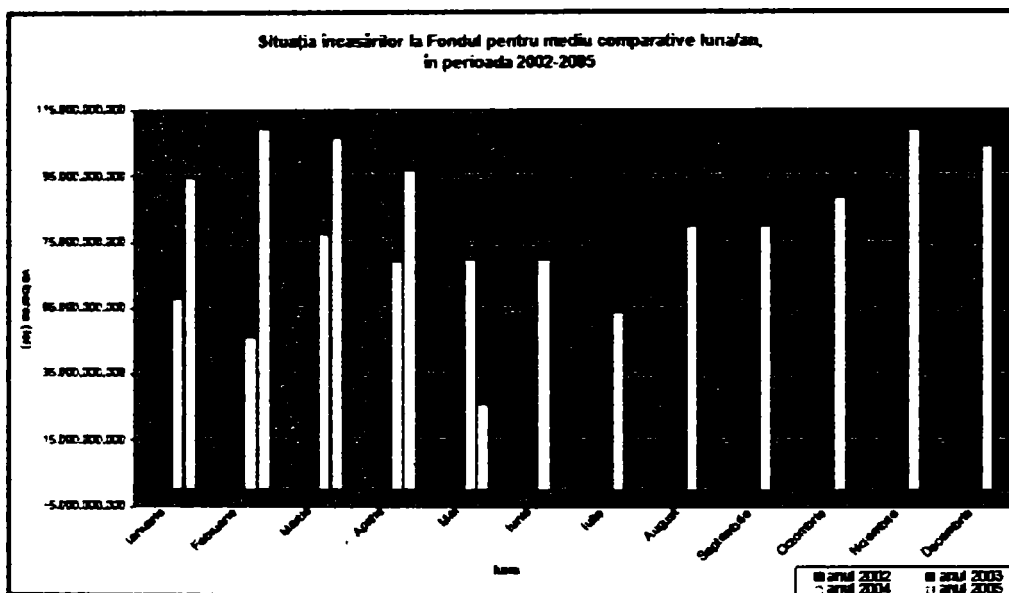

Fig. 2.7. Situația încasărilor la Fondul de mediu comparative lună/an, în perioada 2002-2005

În România, Programul PHARE este activ din 1998, iar protecția mediului a constituit un domeniu important de acțiune în cele trei componente active ale sale – Phare „Național”, Phare „Cooperare trans-frontalieră” și Phare „Coeziune economică și socială”. Obiectivele naționale pentru fiecare an de funcționare au progresat de la pregătirea adoptării acquis-ului comunitar de mediu la aspecte practice de implementare. Cu sprijinul programului PHARE s-a reușit transpunerea aproape în totalitate a legislației europene în domeniile: legislație orizontală, substanțe chimice, managementul deșeurilor, controlul poluării industriale, calitatea aerului, calitatea apei, protecția împotriva zgomotului. Proiectele PHARE au contribuit substanțial la întărirea capacității administrative la nivel central, regional și local prin organizarea de sesiuni de training sau seminarii de informare pe diverse probleme de mediu, dotarea cu echipamente de monitorizare a calității mediului, calculatoare, softuri, echipamente de birotică. Astfel, cu sprijinul proiectului PHARE 2000 s-a realizat punerea în practică, la nivelul aglomerării urbane București, a unuia dintre cele mai moderne sisteme de monitorizare a calității aerului din Europa. Sisteme asemănătoare vor fi date în funcțiune în următorii ani pentru celelalte aglomerări urbane din România. Strategiile naționale, planurile de acțiune naționale, regionale și locale din domeniul mediului înconjurător au fost elaborate sau actualizate astfel încât să asigure o viziune cât mai coerentă asupra politicii de mediu din România și asupra modului în care acesta ar putea fi implementată [40].

Cele două componente ale programului LIFE pentru țările candidate, LIFE – Mediu și LIFE Natura, sunt funcționale în România din 1999 și finanțează proiecte ce tratează probleme specifice, locale de îmbunătățire, protecție sau conservare a calității mediului (LIFE Mediu) și a biodiversității (LIFE Natura). Dacă proiectele din cadrul componentei „Natura” vizează protecția diferitelor ecosisteme și specii de plante și animale, în cadrul componentei „Mediu” au fost desfășurate proiecte

inovatoare privind: sistemul de avertizare în cadrul fenomenelor periculoase, dezvoltarea unor sisteme operative pentru studiul, monitorizarea și prognozarea impactului poluării, sensibilizarea populației în precolectarea selectivă a deșeurilor menajere, etc. Acest tip de proiecte vine în sprijinul măsurilor de infrastructură ale programului ISPA și contribuie la realizarea obiectivelor naționale de mediu.

Prin programul ISPA, România primește anual între 208 – 270 milioane euro, din care 104 – 135 milioane euro au fost alocate pentru proiecte din infrastructura de mediu (apă și deșeuri). ISPA nu poate finanța mai mult de 75% din costul total al proiectului. Astfel, este necesar ca beneficiarii să identifice resurse financiare pentru restul de 25%. Două instituții financiare internaționale au propus co-finanțare pentru proiectele ISPA:

- Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) prin facilitatea de împrumut de 80 de milioane Euro acordată Consiliilor Locale din zona urbană, care nu necesită garanție de stat. Această facilitate a fost extinsă la începutul anului 2004 cu 60 milioane Euro, pentru care este necesară garanția statului.
- Banca Europeană de Investiții (BEI) printr-un program similar care necesită garanție de stat.

De asemenea, România dispune de un Sistem de monitoring integrat care reprezintă un sistem complex de achiziție a datelor privind calitatea mediului, obținute pe baza unor măsurători sistematice, de lungă durată, la un ansamblu de parametri și indicatori, menit să asigure posibilitatea controlului poluării.

Sistemul de monitoring integrat are la bază sistemul național de supraveghere a calității apelor, rețeaua de fond și cea de emisie pentru supravegherea calității aerului, rețeaua de ploii acide, rețeaua de radioactivitate, de monitorizare sol-vegetație forestieră, în subordinea directă a Ministerului Mediului și Gospodăririi Apelor, cât și o serie de alte informații periodice privind calitatea solului, a vegetației, a faunei, a sănătății umane, primite de la alte autorități publice centrale de specialitate. Ca urmare, nu pot exista metode unice de monitorizare a mediului, în general, acestea trebuind adaptate specificului fiecărui component al mediului. Prin sistemul de monitoring integrat se obține un sistem adecvat de supraveghere a calității mediului în România, pentru controlul influențelor antropice, al redresării ecologice a zonelor puternic afectate de poluare, a dezvoltării social-economice și stabilirea măsurilor pentru prevenirea și evitarea tendințelor și urmărilor negative [21].

3. Componenta educativ – informativă

După cum au observat biologii, omul este singura ființă care își distruge mediul în care trăiește. Motivele ar fi mai multe: nepăsarea, lipsa educației, incultura, inconștiența – toate acestea fac din om cel mai mare inamic natural al planetei. Omul încă nu a învățat sau, mai bine spus, a uitat cum să trăiască în armonie cu natura. Ecologiiștii tind să revigoreze această conexiune prin implementarea diverselor acțiuni de educație ecologică. Se zice că starea mediului înconjurător demonstrează cel mai bine nivelul de civilizație al societății în care trăim. Cuprinsul acestei componente este prezentat în figura 2.8.

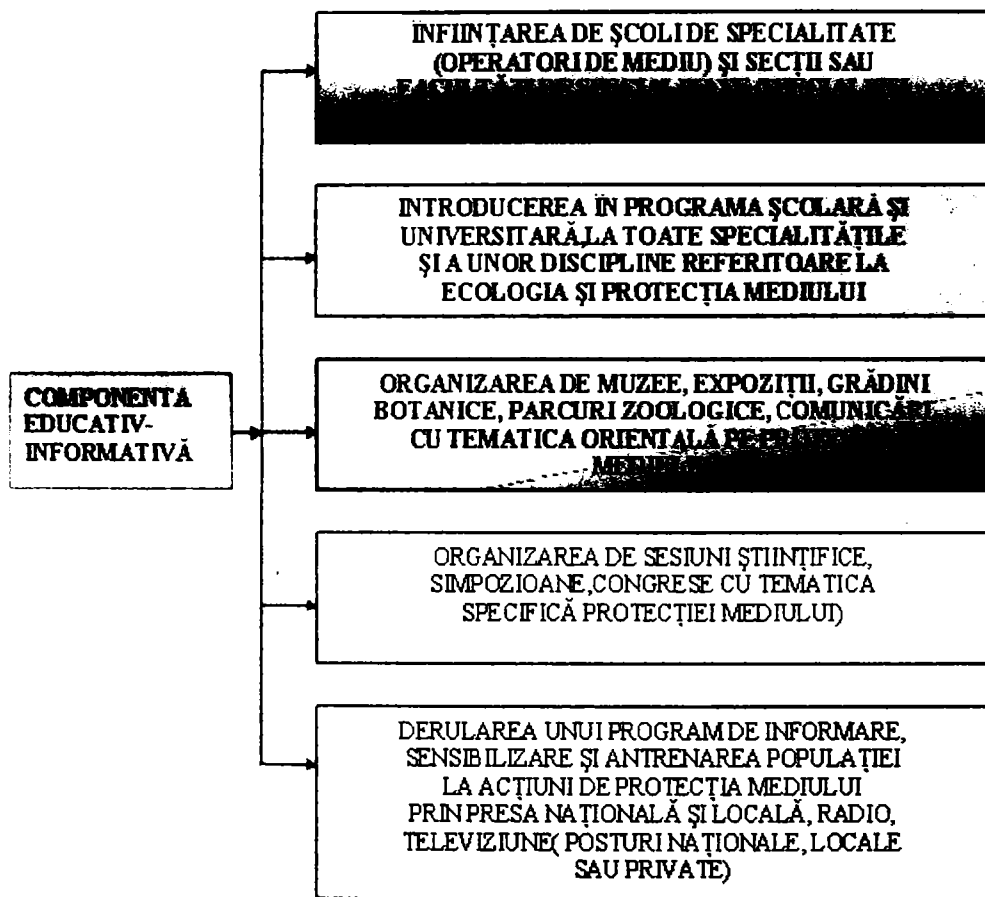

Fig.2.8. Componenta educativ – informativă

În țările dezvoltate sticla, hârtia, plasticul se reciclează cu succes, se folosesc mașini de spălat fără detergenți, călătoriile cu bicicleta sunt mult mai populare decât cele cu automobilul, se plătesc amenzi enorme pentru pescuitul sau vânătoarea ilegală etc.. La noi însă, din păcate, aceste lucruri sunt departe de a fi realitate. Una din cauze ar fi că programul nostru școlar include prea puține ore ecologice. De altfel, educația de mediu ar trebui să înceapă de la școală, poate chiar și mai devreme – de la grădiniță. Copiii trebuie învățați de mici să ocrotească natura. Din păcate, în ziua de astăzi se pune accent pe științele exacte și tehnologiile informaționale, pe când ecologia este neglijată.

Educația privind mediul este un proces care are scopul să îmbunătățească calitatea vieții prin asigurarea oamenilor cu „uneltele” de care au nevoie pentru a rezolva și împiedica problemele de mediu. Educația de mediu poate ajuta oamenii să câștige cunoștințe, deprinderi, motivații, valori și angajamentul de care au nevoie pentru a gospodări eficient resursele pământului și de a-și asuma răspunderea pentru menținerea calității mediului. În mod specific, educația de mediu accentuează aceste cinci obiective:

- ✓ **Constientizarea:** ajută oamenii să capete o înțelegere și sensibilitate față de întreg mediul și problemele lui; le dezvoltă abilitatea de a pricepe și de a

deosebi stimulentele, de a procesa, rafina și extinde aceste percepții; contribuie la folosirea acestor abilități noi în mai multe contexte.

- ✓ Cunoașterea: ajută oamenii să capete o înțelegere de bază privind funcționarea mediului, interacțiunea oamenilor cu mediul și despre cum apar și cum pot fi rezolvate problemele legate de mediu.
- ✓ Atitudinea: ajută oamenii să capete un set de valori și sentimente de grijă pentru mediu, motivația și devotamentul de a participa la menținerea calității mediului.
- ✓ Deprinderi: ajută oamenii să capete abilitățile necesare identificării și investigării problemelor mediului și să contribuie la rezolvarea problemelor acestuia.
- ✓ Participarea: ajută oamenii să capete experiență în utilizarea cunoștințelor și abilităților dobândite, în vederea unor acțiuni pozitive și bine gândite care vor conduce la rezolvarea problemelor mediului.

Copiii sunt un public important pentru educația mediului deoarece sunt gestionarii și consumatorii de mâine ai resurselor. Și în unele cazuri copiii își pot influența părinții și alți membri ai comunității. Educatorii și toți cei care lucrează în școli și cu elevi pot avea un impact deosebit, de la creșterea conștientizării și cunoașterii până la formarea de atitudini și proiecte active în numele educației mediului. Educația de mediu cultivă și un sistem de valori. Deoarece copiii se maturizează, sistemul de valori pe care ei îl promovează influențează opțiunile și deciziile pe care ei le iau referitor la toate aspectele vieților lor, inclusiv problemele de mediu. Valorile aduc, de asemenea, consistență vieții unei persoane, ceea ce o ajută să realizeze un concept mai bun despre sine. Există o legătură strânsă între valori, convingeri, atitudini și dezvoltarea unei etici a mediului înconjurător [5].

Educației referitoare la mediu i se acordă în școli numai câte o singură oră pe săptămână. E necesar un mai mare spațiu de predare a educației pentru mediu în programa școlară și realizarea unei strategii educaționale în domeniul mediului. La noi în țară s-au organizat tabere de mediu în parteneriat cu Autoritatea Națională pentru Tabere, în județul Vrancea. În vacanța de primăvară 2006 a fost proiectul pilot. A fost derulat proiectul pilot și se află în desfășurare concursul „Ambasadorii de mediu” – pentru proiecte în care sunt antrenați zeci de mii de copii din țară.

Ar fi bine ca școlile, în special cele din zonele rurale, să fie asigurate cu mai multe materiale ilustrative, didactice și teoretice. Pentru a atrage toți copiii în acțiunile de protecție a mediului se recomandă ca profesorii să organizeze excursii, să studieze localitatea natală, să identifice problemele ei și treptat să implice elevii în găsirea soluțiilor. În prezent, tot mai mult educația este lăsată doar pe seama profesorilor, motivându-se că o mare parte a timpului copilul se află la școală. Însă la educația ecologică a copiilor trebuie să contribuie atât profesorii, părinții, rudele apropiate, cât și administrația publică, societatea în general deoarece numai cu eforturi comune se pot obține rezultate importante.

În procesul mondial de protecție a mediului, un rol important revine informației. Aceasta ajută oamenii să înțeleagă imperativul schimbărilor în domeniul ecologic, mergându-se până la prezentarea concretă a realizărilor în evoluția unei economii. Construirea acesteia depinde de comportamentul oamenilor. O contribuție deosebită o pot aduce serviciile de știri cum sunt: Associated Press, Reuters, Deutsche Press Agency, Agence France Presse. Organizațiile mondiale electronice de știri, ca de exemplu B.B.C. (British Broadcasting Corporation), C.N.N. (Cable News Network) au un rol important, iar la nivel național rețelele de televiziune, buletinele de știri și ziarele sunt jucătorii cheie. Spre deosebire de trecut, când agențiile de știri nu erau organizate pentru a trata subiecte globale, în ultimul timp unele

organisme asigură o acoperire exemplară a subiectelor ecologice. Astfel, ziarul Time în loc să selecteze „omul anului” a selectat Pământul ca „planeta anului”, dedicând numărul unei analize a problemelor ecologice care stau în fața omenirii. Același ziar, producând un număr special al ediției sale internaționale intitulat „Prețioasa noastră planetă: De ce salvarea mediului va fi cea mai mare provocare a secolului viitor”, recunoștea extraordinara dimensiune a provocării cu care se confruntă umanitatea în încercarea susținerii progresului economic față în față cu dezvoltarea continuă a mediului [24].

Deci această componentă are drept scop formarea de mentalități și de obiceiuri pentru gestionarea corectă a factorilor de mediu [22].

4. Componenta economico – tehnologică

În cadrul acestei componente, așa cum rezultă din figura 2.9 cu caracter practic, aplicativ se regăsește ingineria mediului. Acțiunile de ingineria mediului se înscriu în strategia de ansamblu de protecție a mediului.

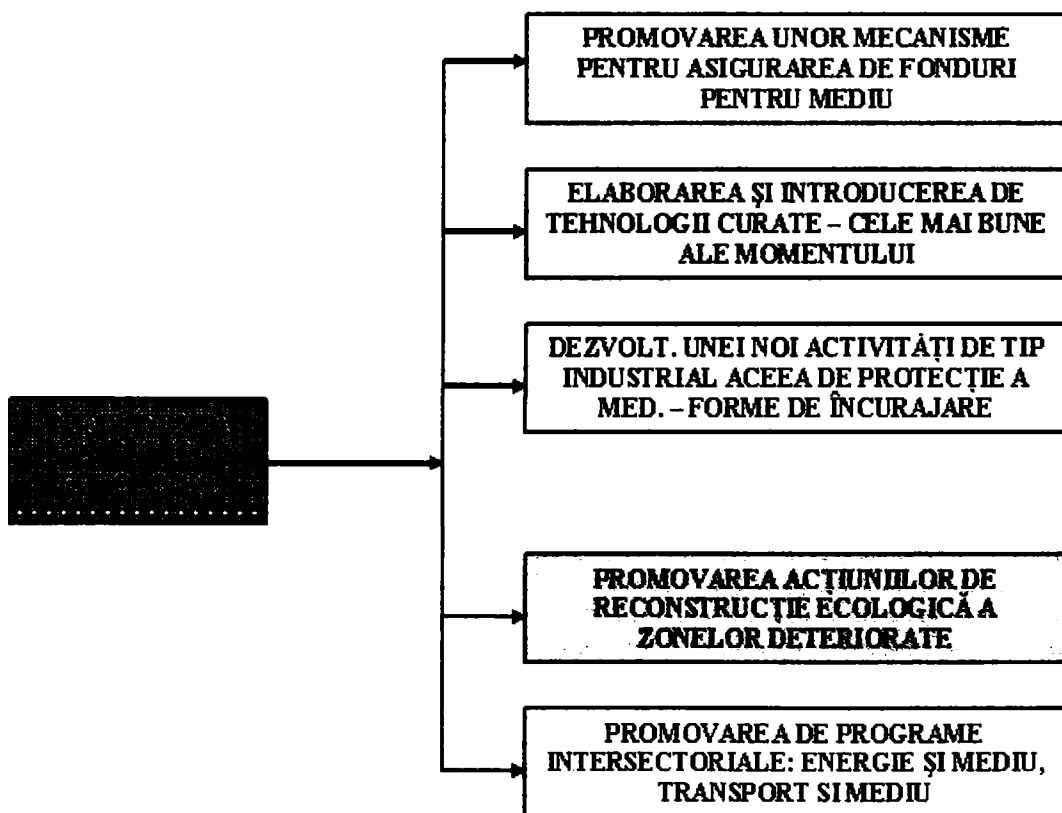

Fig.2.9 Componenta economico – tehnologică

Strategia de protecție a mediului reprezintă combinarea și organizarea în timp a ansamblului de metode și mijloace alese cu scopul atingerii unui obiectiv prestabilit. Modificările suferite de mediul înconjurător trebuie să fie reflectate în strategiile de dezvoltare ale firmelor sau instituțiilor. O astfel de strategie trebuie să aibă în vedere menținerea calității sănătății umane, cât și menținerea calității tuturor valorilor specifice naturii. Această strategie, fiind constituită din ansamblul

metodelor și mijloacelor ce au drept scop realizarea acțiunii de protecție a mediului, putem spune că este formată din politici de mediu care urmăresc conservarea capacității de suport a sistemelor naturale. Necesitatea unei strategii de protecție a mediului își are originea în încercarea de a înlătura acțiunile întâmplătoare, ocazionale cu acțiuni programatice și coerente de protecție a mediului înconjurător. De asemenea, s-a urmărit eliminarea unor contradicții interne care limitau luarea unor măsuri de protejare a mediului sau reduceau eficiența acestor măsuri; elaborarea, implementarea și evaluarea politicii de mediu pe etape, astfel încât să fie posibilă reevaluarea acesteia [2]. Necesitatea unei astfel de strategii s-a făcut simțită deoarece s-a dorit adaptarea unor planuri de acțiune și de implementare pe termene scurte, medii și lungi conforme cu problemele întâlnite; alegerea și formarea unui personal adecvat, în funcție de etapă și acțiune, precum și controlul aplicării riguroase a măsurilor stabilite conform acordurilor, autorizațiilor, normelor sau altor cerințe legale.

Elaborarea unei strategii de protecție a mediului necesită aplicarea principiului activității interactive, deoarece factorii de mediu sunt în continuă mișcare, iar problemele legate de mediul înconjurător și soluționarea acestora sunt de date relativ recente. Ea trebuie supusă unui proces de adaptare continuă la situațiile noi apărute și, de asemenea, trebuie să utilizeze un ansamblu de propuneri flexibile. Pentru a fi eficientă, factorul uman trebuie să coopereze indiferent de nivelul de pregătire și înțelegere, de profesie, de structurile și segmentele societății [3]. În stabilirea strategiei, a planurilor de acțiune și a celor de implementare este necesară luarea în considerare a elementelor economice, sociale, ecologice, precum și a celor ingineresti, acest lucru putând fi realizat printr-o abordare integrată deoarece:

- se evită transferul problemei poluării (de exemplu, de la aer la apă, de la un bazin la altul sau de la un nivel la altul de decizie);
- se stabilesc prioritățile pentru a selecta cele mai importante aspecte și a evita astfel deciziile punctiforme sau elaborate instantaneu;
- se obține o eficiență mai mare prin combinarea măsurilor pentru a se realiza cele mai bune rezultate cu cele mai mici cheltuieli și eforturi.

În stabilirea unei strategii, care să corespundă situației și conjuncturii interne, trebuie analizat modul cum vor acționa instrumentele de protecție a mediului separat și în combinație, și efectul acestora asupra diferitelor segmente ale societății [5]. Pentru aceasta, încă de la început, trebuie făcută o analiză individuală și de grup a instrumentelor selectate, astfel încât să se verifice dacă au fost alese corect. Această analiză se poate face pe baza următoarelor criterii:

- ✓ siguranța atingerii scopului propus;
- ✓ dacă instrumentul corespunde specificului poluării și situației asupra căreia urmează să se acționeze;
- ✓ permiterea unei înțelegeri și unei explicații ușoare;
- ✓ aprobarea unei implementări ușoare în cazul situațiilor în care se acționează;
- ✓ consimțirea unei evaluări corecte și suficient de exacte a costurilor și scoaterea în evidență a responsabilităților;
- ✓ admiterea unei prognoze destul de exacte a rezultatelor;
- ✓ dacă instrumentul ajută la finanțarea politicii de protecție a mediului;
- ✓ dacă instrumentul stimulează inițiativa grupurilor-țintă și asumarea de către acestea a unor responsabilități;
- ✓ obținerea sprijinului societății civile;
- ✓ coinciderea cu interesele individuale pe termen scurt;

- ✓ flexibilitatea;
- ✓ stimularea dezvoltării și integrării unor tehnologii nepoluante.

Conceptele și instrumentele folosite în strategia de protecție a mediului își dovedesc viabilitatea și eficiența în măsura în care reușesc să asigure menținerea calității umane și a tuturor valorilor specifice naturii [16].

5. În ceea ce privește **componenta socială** au fost efectuate numeroase anchete sociale de specialitate. Cuprinsul acestei componente este redat în figura 2.10.

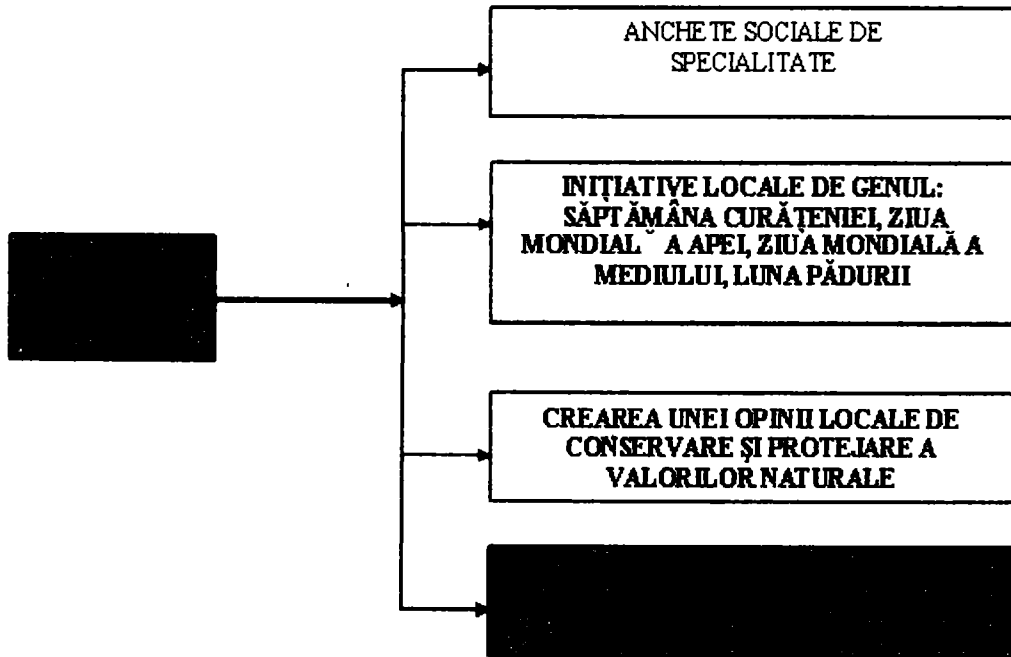

Fig.2.10. Componenta socială

Există inițiative locale de genul: săptămâna curățeniei, ziua mondială a apei, ziua mondială a mediului. De asemenea s-au organizat concursuri cu teme ecologice. De exemplu, în Brașov s-a organizat în perioada 12- 20 aprilie 2006 concursul „Săptămâna curățeniei”, având ca temă tradițională curățenia de dinaintea Sărbătorilor Pascale. Un „flacon” uriaș, de fapt un container pentru adunarea peturilor uzate, a dominat intrarea în Agenția pentru Protecție Mediului Bihor în perioada dintre Ziua Mondială a Curățeniei (23 septembrie) și Ziua Mondială a Curățeniei Munților (26 septembrie). S-a constituit un comandament al curățeniei care face parte din campania „ Clujul Curat” demarată în primăvara anului 2006 de Primăria municipiului Cluj-Napoca și care vizează îmbunătățirea standardelor de curățenie în oraș. Cetățenii Clujului pot participa activ la acest program prin atenționarea concetățenilor care manifestă abateri de la conduita civică. Însă acestea sunt doar exemple izolate, inițiativele de acest gen fiind mult mai numeroase.

6. Cooperarea internațională

România este parte a numeroase tratate și convenții internaționale și a ratificat numeroase tratate, convenții, înțelegeri, protocoale regionale sau globale [6], așa cum rezultă din figura 2.11. Acestea sunt prezentate în anexa nr.2.

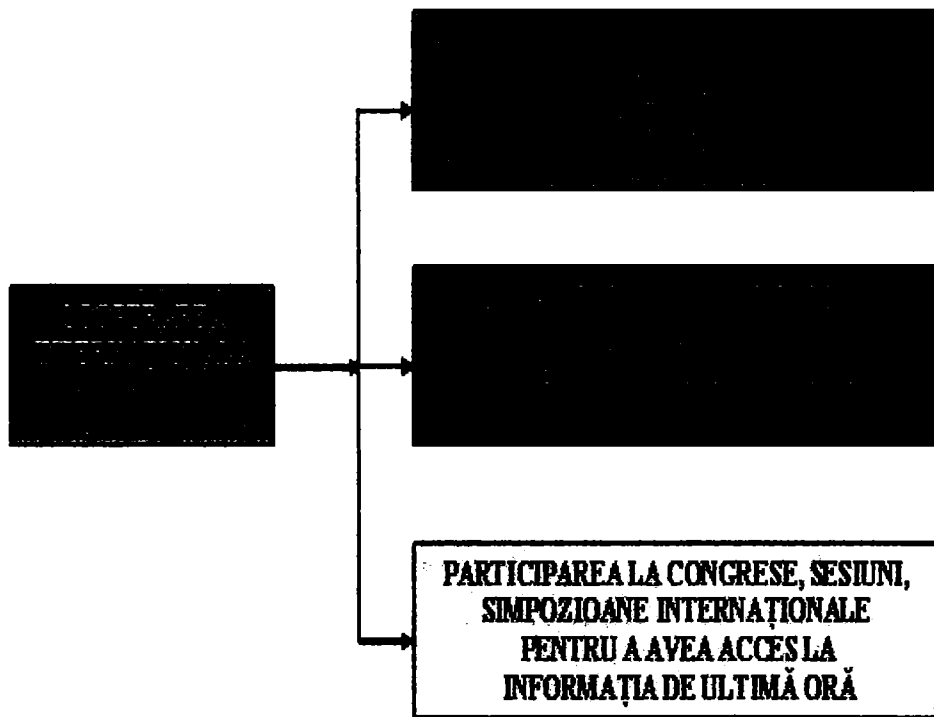

Fig.2.11. Cooperarea internațională

2. 6. Procedura de autorizare a activităților cu impact asupra mediului

2.6.1. Studiul de impact, act preliminar procedurii de autorizare

Întrucât în activitatea de protecție a mediului, accentul se pune pe prevenirea unor efecte nedorite care ar putea prejudicia componentele naturale și antropice ale mediului sau chiar mediul în ansamblul său, instituirea procedurii de autorizare, obligativitatea efectuării unui studiu asupra consecințelor acțiunilor umane asupra mediului și a soluțiilor posibile ce trebuie luate pentru a le reduce sau elimina efectele, constituie mijloace juridice deosebit de eficace în realizarea obiectivelor imediate și de perspectivă ale dezvoltării durabile [21].

La baza procedurii de autorizare stau principiile precauției la fundamentarea deciziei de mediu și principiul prevenirii riscurilor ecologice și al producerii daunelor. Evaluarea impactului asupra mediului este un proces prin care se identifică, se descrie și se stabilesc, în funcție de fiecare caz și în conformitate cu legislația în vigoare, efectele directe și indirecte, cumulative, principale și secundare ale unui proiect asupra sănătății oamenilor și mediului [134]. Procedura de evaluare a impactului este un proces conform cu legislația națională de mediu, care prevede ca proiectele publice sau private ale activităților cu impact semnificativ asupra mediului prin natura, dimensiunea sau localizarea lor, să fie supuse unui proces de evaluare a acestor efecte înainte de a se elibera acordul de mediu.

Evaluarea impactului asupra mediului se efectuează în faza de pregătire a documentației care fundamentează fezabilitatea sau fezabilitatea proiectului și urmărește stabilirea măsurilor de reducere sau de evitare a impactului negativ al proiectului asupra oamenilor, a florei și faunei, a apei, solului, aerului, climei și peisajului, a bunurilor materiale și a celor din patrimoniul cultural, precum și a interacțiunii firești dintre acești factori și determină decizia de realizare sau nu a proiectului pe amplasamentul ales [88].

Etapele evaluării impactului sunt:

- a) încadrarea proiectului în procedura de evaluare a impactului asupra mediului, prin care autoritatea competentă pentru protecția mediului stabilește dacă proiectul unei activități propuse, pentru care s-a solicitat eliberarea acordului de mediu, va fi sau nu supus efectuării evaluării impactului asupra mediului;
- b) definirea domeniului evaluării și realizarea raportului privind studiul de evaluare a impactului asupra mediului. Scopul etapei de definire a domeniului evaluării este ca în final raportul studiu de evaluare să răspundă cerințelor specificate în îndrumar, identificate pe baza, caracteristicilor fiecărui proiect;
- c) analiza calității raportului la studiul de evaluare a impactului asupra mediului. Evaluarea impactului asupra mediului se realizează prin unități specializate, persoane fizice sau juridice independente de titularul proiectului sau activității atestate de autoritatea publică centrală pentru protecția mediului, cu suportarea cheltuielilor aferente de către titularul proiectului sau al activității [166].

Răspunderea pentru realitatea informațiilor furnizate revine titularului proiectului sau activității. Proiectele publice sau private supuse evaluării impactului asupra mediului sau pentru care este stabilită necesitatea acestei evaluări sunt prevăzute, pe domenii, în listele anexe la Hotărârea de Guvern nr. 918/2002. Autoritatea competentă pentru protecția mediului după examinarea fiecărui proiect,

decide asupra necesității evaluării impactului asupra mediului și aduce la cunoștința publicului decizia luată.

Legea prevede că autoritatea publică centrală pentru protecția mediului poate excepta de la evaluarea impactului asupra mediului anumite proiecte sau părți ale acestora, în cazuri excepționale, cum sunt: asigurarea ordinii publice sau a siguranței naționale, pe baza solicitării motivate a autorității publice care inițiază proiectul, cu îndeplinirea următoarelor condiții: să aplice o altă metodă de evaluare corespunzătoare și să aducă la cunoștința publicului atât informațiile astfel dobândite, cât și motivele care au dus la această excepție.

După stabilirea obligativității evaluării impactului asupra mediului pentru un proiect, se trece la etapa de definire a domeniului evaluării impactului. În acest scop, autoritatea competentă pentru protecția mediului pregătește și transmite titularului de proiect un îndrumar referitor la problemele de mediu care trebuie tratate în evaluarea de impact și gradul de extindere al acestora [167].

Pentru toate proiectele supuse evaluării impactului asupra mediului, titularii acestora au obligația de a furniza în cadrul raportului la studiul de evaluare o serie de informații, care includ în mod obligatoriu, următoarele:

- a) descrierea proiectului, cuprinzând date referitoare la amplasament, soluții tehnice adoptate și mărimea proiectului;
- b) descrierea măsurilor avute în vedere pentru a evita, a reduce și, dacă este posibil, a remedia efectele negative asupra mediului;
- c) date necesare pentru identificarea și evaluarea principalelor efecte pe care proiectul le poate avea asupra mediului;
- d) prezentarea generală a principalelor alternative studiate de titularul de proiect, cu indicarea motivului alegerii sale, având în vedere efectele asupra mediului [88].

Pe baza îndrumarului referitor la problemele de mediu care au fost tratate în evaluarea de impact de către titularul proiectului, se efectuează studiul de evaluare a impactului, rezultatele sale fiind prezentate în raportul care se înaintează autorităților competente pentru protecția mediului.

Orice solicitare de acord de mediu pentru proiecte supuse evaluării impactului asupra mediului se aduce la cunoștința publicului de către autoritățile competente pentru protecția mediului, într-un interval de timp care să-i permită acestuia de a-și exprima opiniile, înainte de adoptarea deciziei de emitere a acordului de mediu. Procedura de informare și participare a publicului include următoarele aspecte: a) identificarea publicului interesat; b) specificarea locului unde pot fi consultate informațiile disponibile; c) specificarea modalității de informare a publicului; d) determinarea modalității de consultare (informări scrise, dezbateri etc.); e) fixarea unui interval de timp corespunzător pentru diferite etape ale procedurii, cu scopul de a se asigura luarea deciziei într-o perioadă rezonabilă. Rezultatele consultării publicului și informațiile obținute se iau în considerare în procedura de emitere a acordului de mediu.

Studiul de impact este concretizarea unei obligații de procedură preliminară emiterii acordului și autorizației de mediu, fiind un act specific dreptului mediului. Spre deosebire de alte studii tradiționale privind dezvoltările tehnologice, studiile de impact sunt previzionale, anticipând apariția efectelor complexe, proiectând scenarii și strategii de acțiune. De aici decurge și necesitatea elaborării unor programe pe termen lung de studiere a impactului, în special în marile direcții actuale de dezvoltare a științei și tehnologiei, cum sunt: energia, informatica, biologia, genetica etc.[21]

2.6.2. Avizul, acordul și autorizația de mediu

După efectuarea evaluărilor de mediu pentru anumite planuri și programe, aprobarea acestora la orice nivel ierarhic este condiționată de existența avizului de mediu. Solicitarea și obținerea avizului de mediu sunt obligatorii în cazul în care titularii de activități urmează să deruleze sau să fie supuși unei proceduri de: vânzare a pachetului majoritar de acțiuni, vânzare de active, fuziune, divizare, concesionare, dizolvare urmată de lichidare și lichidare, conform legii.

Autoritatea competentă pentru protecția mediului emite: avizul de mediu pentru planuri și programe (act tehnico-juridic eliberat în scris de autoritatea pentru protecția mediului care confirmă integrarea aspectelor privind protecția mediului în planul sau programul supus adoptării), avizul de mediu pentru stabilirea obligațiilor de mediu (act tehnico-juridic eliberat în scris de către autoritatea competentă pentru protecția mediului, prin care sunt stabilite obligațiile de mediu, ca prevederi ale unui program pentru conformare, în vederea asumării acestora de către părțile implicate, în următoarele situații: schimbarea titularului unei activități cu impact asupra mediului și/sau modificarea sau încetarea unor astfel de activități, inclusiv pentru vânzarea unor acțiuni, vânzări de active, fuziune, divizare, concesionare, dizolvare urmată de lichidare, lichidare în condițiile legii) și, avizul de mediu pentru produse de uz fitosanitar (act tehnico-juridic eliberat în scris de autoritatea publică centrală pentru protecția mediului necesar în procedura de omologare a produselor de uz fitosanitar). Avizul de mediu este valabil pe o perioadă de 2 ani, începând cu data emiterii, în cazul în care nu intervin modificări ale condițiilor în care a fost emis sau folosit scopului pentru care a fost emis.

Un alt document în cadrul procedurii de autorizare este acordul de mediu, emis de către autoritatea competentă pentru protecția mediului în urma analizei și a acceptării raportului la studiul de evaluare a impactului asupra mediului. Acordul de mediu este un act tehnico-juridic eliberat în scris, prin care se stabilesc condițiile de realizare a proiectului din punct de vedere al protecției mediului, cu luarea în considerare a observațiilor pertinente făcute de public pe tot parcursul evaluării impactului asupra mediului.

Procedura de emiterie a acordului de mediu pe baza evaluării impactului de mediu este condusă de autoritățile competente pentru protecția mediului, cu participarea autorităților publice centrale sau locale, după caz, care au atribuții și răspunderi specifice în domeniul protecției mediului. Solicitarea și obținerea acordului de mediu este obligatorie pentru proiecte publice sau private de investiții noi și modificarea substanțială a celor existente, inclusiv pentru proiectele de dezafectare, aferente activităților cu impact semnificativ asupra mediului.

Pentru proiectele de activități care se supun evaluării impactului asupra mediului autoritățile publice pentru protecția mediului emit după caz, acord de mediu sau acord integrat de mediu. Acesta din urmă este un act tehnico-juridic emis de autoritatea competentă de protecție a mediului, conform dispozițiilor legale în vigoare, care acordă dreptul de a stabili condițiile de realizare a unei activități încă în etapa de proiectare, care să asigure că instalația corespunde cerințelor legislației în vigoare. Acordul poate fi eliberat pentru una sau mai multe instalații ori părți ale instalațiilor situate pe același amplasament.

Activitățile și/sau instalațiile cu impact asupra mediului, precum și proiectele de investiții noi sau modificarea celor existente, inclusiv pentru proiecte de dezafectare, aferente lor, sunt încadrate după impactul acestora asupra mediului, astfel:

- activități cu impact nesemnificativ, pentru care nu se emite acord de mediu;
- activități cu impact redus asupra mediului, pentru care se emit doar autorizații de mediu, iar proiectele aferente acestor activități, care vizează investiții noi sau modificarea celor existente, inclusiv prin dezafectarea acestora, sunt supuse unei proceduri simplificate de avizare de mediu pentru obținerea acordului unic;
- activități și/sau instalații cu impact semnificativ asupra mediului pentru care se emit acorduri de mediu sau, după caz, acorduri integrate de mediu.

Autoritățile competente pentru protecția mediului fac publică decizia de emiterie sau de respingere a solicitării unui acord de mediu pentru proiecte publice sau private și pun la dispoziția publicului informații privind: a) conținutul acordului și orice condiții prevăzute în acesta, cu excepția celor care afectează confidențialitatea informațiilor stabilită pentru a proteja un interes legitim, conform legislației în vigoare; b) principalele motivații și considerații pe care se bazează decizia; c) descrierea, după caz, a principalelor măsuri pentru prevenirea, reducerea și, dacă este posibil eliminarea efectelor adverse. Această decizie, se comunică de autoritatea publică centrală pentru protecția mediului și statului care a cerut informații asupra proiectului, în condițiile prevăzute de lege, în cadrul procedurii de evaluare a impactului asupra mediului.

Autoritățile competente pentru protecția mediului percep taxe pentru emiteria acordului de mediu, care se depun la Fondul pentru mediu, în condițiile legii. Acordul de mediu este un act de reglementare care se emite numai pentru promovarea și aprobarea investiției și se eliberează în paralel cu celelalte acte de reglementare emise de autoritățile competente, potrivit legii.

Pentru desfășurarea activităților existente, cât și pentru începerea unor activități noi pentru care s-a obținut acordul de mediu, sunt necesare solicitarea și obținerea autorizației de mediu.

Autorizația de mediu reprezintă actul tehnico - juridic eliberat în scris de autoritățile competente pentru protecția mediului, prin care sunt stabilite condițiile și/sau parametrii de funcționare ai unei activități existente sau la punerea în funcțiune a unei activități noi pentru care anterior a fost emis acord de mediu. Autorizația de mediu se eliberează după obținerea celorlalte avize, acorduri, autorizații, după caz, ale autorităților competente, potrivit legii.

Acordul, avizul și autorizația de mediu se eliberează numai dacă proiectele, respectiv programele pentru conformare privind activitățile existente prevăd eliminarea consecințelor negative asupra mediului, în raport cu prevederile aplicabile din normele tehnice și reglementările în vigoare. Ca urmare a emiterii autorizației de mediu, titularul activității are obligația de a informa autoritățile publice teritoriale pentru protecția mediului cu privire la rezultatele automonitorizării emisiilor de poluanți reglementați, precum și cu privire la accidente sau pericole de accidente. Informațiile sunt luate în evidență într-un registru public de către aceste autorități și transmise autorității publice centrale pentru protecția mediului în vederea întocmirii registrului public național.

Avizul, acordul și autorizația de mediu sunt supuse revizuirii în cazul în care apar elemente noi cu impact asupra mediului, necunoscute la data emiterii lor. În această situație se poate cere și refacerea evaluării impactului asupra mediului sau a bilanțului de mediu. Acordul și autorizația de mediu se suspendă în cazul nerespectării prevederilor pe care le cuprind sau ale programelor pentru conformare, după o somație prealabilă, cu termen. Suspendarea se menține până la eliminarea cauzelor care au determinat-o, dar nu mai mult de 6 luni. După expirarea termenului de suspendare, autoritatea competentă pentru protecția mediului dispune oprirea execuției proiectului sau încetarea activității, atunci când

nu s-au îndeplinit condițiile stabilite în somație. Dispozițiile de suspendare, precum și cele de încetare a proiectului sau activității sunt executorii.

Pentru activitățile și/sau instalațiile noi și cele existente cu impact semnificativ asupra mediului din domeniile expres prevăzute de lege, au fost introduse acordul integrat și autorizația integrată de mediu, emise de autoritățile de mediu competente, cu respectarea abordării integrate a elementelor și actorilor de mediu și cu luarea în considerare a celor mai bune tehnici disponibile, fără antrenarea unor costuri excesive.

La eliberarea acordului și/sau autorizației integrate de mediu, autoritățile trebuie să țină seama la stabilirea valorilor limită de emisie pentru anumiți poluanți susceptibili a fi evacuați de instalația respectivă, de cele mai bune tehnici disponibile, avându-se în vedere caracteristicile tehnice ale instalației, amplasarea sa geografică și condițiile locale de mediu; să ia în considerare toate informațiile și/sau concluziile pertinente, inclusiv a celor din studiul de impact privind efectele substanțiale a instalațiilor existente și a unor proiecte publice/private; să ia măsuri adecvate pentru supravegherea emisiilor. Periodic, autoritatea competentă pentru protecția mediului reexaminează, și actualizează, dacă este necesar, condițiile de emisie a autorizației integrate de mediu. Reexaminarea este obligatorie în toate situațiile în care: a) poluarea cauzată de instalație necesită revizuirea valorilor limită de emisii existente la autorizare sau necesită stabilirea de noi valori limită de emisie; b) schimbările substanțiale ale celor mai bune tehnici disponibile permit o reducere semnificativă a emisiilor; c) siguranța exploatarei și desfășurării activității face necesară recurgerea la alte tehnici; d) prevederile unor reglementări legale o impun [135].

Acordarea autorizației integrate de mediu poate fi refuzată, în cazul neîndeplinirii condițiilor legale cerute. Refuzul se motivează și se comunică titularului activității în termen de 30 de zile de la depunerea documentației. Autoritatea competentă pentru protecția mediului dispune măsurile necesare pentru ca titularul activității să îndeplinească la instalația pe care o exploatează, toate condițiile prevăzute în autorizație. În situația în care normele de calitate a mediului solicită condiții mai severe decât cele ce pot fi atinse prin utilizarea tehnicii aflate în operare, introducerea celor mai bune tehnici disponibile poate fi impusă prin condiții suplimentare cerute prin autorizație, fără a se aduce atingere altor măsuri pentru respectarea normelor de calitate a mediului [144].

CAP. 3 LEGISLAȚIA DE MEDIU ROMÂNESCĂ RAPORTATĂ LA CERINȚELE COMUNITĂȚII EUROPENE

3. 1. Legislația de mediu românească raportată la cerințele Comunității Europene privind protecția factorilor abiotici ai mediului

3. 1. 1. Cadrul legislativ privind protecția factorilor abiotici ai mediului

3.1.1.1. Protecția apei

Prima lege specială în domeniul apelor a fost adoptată la 27 iunie 1924, Legea regimului apelor, care a concretizat unele dispoziții în domeniul ale Constituției din anul 1923, declarând bunuri publice toate apele ce pot produce forțe motrice, ca și cele ce pot fi utilizate în interes obștesc. În prezent, regimul juridic de folosință, conservare și protecție a apelor este stabilit prin Legea apelor nr. 107/1996 modificată prin Legea nr. 310/2004, precum și printr-o serie de reglementări care o completează.

a) Administrarea și folosința apelor

Resursele de apă ale României sunt constituite din apele de suprafață (râuri interioare, lacuri naturale sau artificiale, fluviul Dunărea) și din apele subterane. Potrivit art. 136 alin. (3) din Constituție apele cu potențial energetic valorificabil și cele ce pot fi folosite în interes public, plajele, marea teritorială împreună cu resursele naturale ale zonei economice și ale platoului continental fac obiectul exclusiv al proprietății publice, dreptul de proprietate asupra lor fiind, în principiu, inalienabil, insesizabil și imprescriptibil [13].

Potrivit Legii apelor aparțin domeniului public al statului, apele de suprafață cu albiile lor minore cu lungimi mai mari de 5 km și cu bazine hidrografice ce depășesc 10 km pătrați, malurile și cuvele lacurilor, apele subterane, apele maritime interioare, faleza și plaja mării, cu bogățiile lor naturale și potențialul energetic valorificabil, marea teritorială și fundul apelor maritime. Apele minore cu lungimi mai mici de 5 km și cu bazine hidrografice ce nu depășesc 10 km pătrați, pe care apele nu curg permanent, aparțin deținătorilor cu orice titlu ai terenurilor pe care se formează sau curg. Proprietarii acestor albi sunt obligați să folosească apele conform condițiilor generale de folosire a apei în bazinul respectiv.

Potrivit Legii 310/2004 obiectivele protecției apelor și mediului acvatic sunt [68]:

- a) prevenirea deteriorării tuturor corpurilor de ape de suprafață;
- b) protecția, îmbunătățirea și refacerea tuturor corpurilor de apă de suprafață în scopul atingerii stării bune a acestora, în conformitate cu prevederile anexei nr. 1¹ a legii, până la data de 22 decembrie 2015;

- c) protecția și îmbunătățirea tuturor corpurilor de apă artificiale sau puternic modificate în scopul realizării unui potențial ecologic bun sau a unei stări chimice bune a acestora, în conformitate cu prevederile anexei nr. 1¹, până la data de 22 decembrie 2015;
- d) reducerea progresivă a poluării datorate substanțelor prioritare și încetarea sau eliminarea treptată a evacuărilor și a pierderilor de substanțe prioritare periculoase;
- e) prevenirea sau limitarea aportului de poluanți în apele subterane și prevenirea deteriorării stării tuturor corpurilor de ape subterane;
- f) protecția, îmbunătățirea și refacerea tuturor corpurilor de ape subterane și asigurarea unui echilibru între debitul prelevat și reîncărcarea apelor subterane, cu scopul realizării unei stări bune a apelor subterane, în conformitate cu prevederile anexei nr. 1¹, până la data de 22 decembrie 2015;
- g) inversarea oricărei tendințe semnificative și durabile de creștere a concentrației oricărui poluant rezultate din impactul activității umane, pentru a reduce în mod progresiv poluarea apei subterane.

Apele din domeniul public de interes național se dau în administrare Administrației Naționale „Apele Române” de către Ministerul Gospodăririi Apelor și Protecției Mediului. Administrația Națională are ca principal obiect de activitate: a) aplicarea strategiei și politicii naționale în domeniul gospodăririi cantitative și calitative a resurselor de apă, precum și a programului național de implementare a prevederilor legislației armonizate cu directivele Uniunii Europene, în domeniul gospodăririi durabile a resurselor de apă; b) administrarea și exploatarea infrastructurii Sistemului național de gospodărire a apelor; c) gestionarea și valorificarea resurselor de apă de suprafață și subterane cu potențialele lor naturale și a fondului național de date în domeniu.

b) Gospodăria durabilă a apelor

Principiile, politica și obiectivele generale ale gospodăririi apelor urmăresc:

- ✓ refacerea și menținerea integrității chimice, fizice și biologice a resurselor de apă;
- ✓ conservarea și protejarea ecosistemelor acvatice;
- ✓ asigurarea, cu prioritate, a alimentării cu apă potabilă a populației și a salubrității publice;
- ✓ valorificarea complexă a apelor ca resursă economică și repartitia rațională și echilibrată a acestei rezerve, cu considerarea protecției și dezvoltării folosinței piscicole;
- ✓ apărarea împotriva inundațiilor și a altor fenomene hidro-meteorologice periculoase;
- ✓ satisfacerea cerințelor de apă ale agriculturii și sporturilor nautice ca și ale oricăror activități umane;
- ✓ valorificarea potențialului piscicol al apelor de suprafață.

Obiectivul general al strategiei în domeniul gospodăririi apelor îl constituie gospodăria rațională a resurselor de apă și protecția acestora împotriva epuizării și poluării, în interdependență cu principiile protecției mediului și asigurării unei dezvoltări durabile. Pentru atingerea acestui obiectiv, legea definește două moduri de abordare:

1. *Folosirea rațională și protecția resurselor de apă prin:* obligația utilizatorului de apă de a solicita și de a obține, în faza de proiectare, un aviz de gospodărire al apelor ce reglementează atât regimul lucrărilor care se construiesc pe ape sau în legătură cu apele, cât și activitățile social-economice cu efecte potențial negative mediului; atribuirea dreptului de folosință al apelor de suprafață sau subterane, inclusiv a celor arteziene, precum și cel de evacuare a apelor uzate, a apelor din

descărcări ori din drenaje, a apelor meteorice, a apelor de mină sau de zăcământ, după utilizare, în resursele de apă prin autorizația de gospodărire a apelor; adoptarea de către utilizatorul de apă a tehnicilor de producție nepoluante și cu cerințe de apă reduse; asigurarea realizării, întreținerii și exploatării stațiilor și instalațiilor de prelucrare a calității apelor la capacitatea autorizată pentru încadrarea indicatorilor de calitate în limitele cerute de folosință a apei; aplicarea în mod unitar a măsurilor operative de apărare, pe baza planurilor de apărare împotriva inundațiilor, a fenomenelor meteorologice periculoase sau accidentelor la construcții hidrotehnice;

2. *Desfășurarea unei activități unitare, echilibrate și complexe de gospodărire a resursei de apă*, fundamentată pe schemele-cadru de amenajare și gospodărire a apelor pe bazine hidrografice și pe programele de dezvoltare, a lucrărilor, instalațiilor și amenajărilor de gospodărire a apelor [21].

c) Protecția apelor

Pentru *protecția cantitativă*, utilizatorii de apă sunt obligați să respecte normele de consum pe unitatea de produs sau pe activitate și să economisească apa prin folosire judicioasă, recirculare și folosire repetată; să asigure întreținerea și apărarea instalațiilor proprii și a celor din sistemele de alimentare cu apă și canalizare-epurare, după caz. Normele de consum pe unitatea de produs sau pe activitate se propun de utilizatorii de apă, la nivelul celor mai bune performanțe ale tehnologiilor folosite, se avizează de către ministerele interesate și se aprobă de autoritatea publică centrală în domeniul apelor. Autoritatea publică centrală în domeniul apelor, împreună cu Administrația Națională „Apele Române” au dreptul să ia măsuri de limitare sau suspendare provizorie a folosirii apei pentru a face față unui pericol sau consecințelor unor accidente, secetei, inundațiilor sau unui risc de lipsă de apă datorat supraexploatării resursei.

În scopul protecției *calitative*, poluarea în orice mod a resurselor de apă este interzisă. Limitele de încărcare cu poluanți a apelor uzate evacuate în resursele de apă se aprobă prin hotărâre a Guvernului, la propunerea comună a MMGA și a Ministerului Sănătății și Familiei. Limitele de descărcare înscrise în avizul sau autorizația de gospodărire a apelor reprezintă limite maxime admise, fiind interzisă depășirea lor [21].

Prin Hotărârea nr. 352 din 21 aprilie 2005 a fost modificată și completată Hotărârea Guvernului nr. 188/2002 pentru aprobarea unor norme privind condițiile de descărcare în mediul acvatic a apelor uzate care cuprinde: NTPA 011, NTPA 002 și NTPA 001. Prin *NTPA 011* s-au stabilit normele tehnice care se referă la colectarea, epurarea și evacuarea apelor uzate orășenești și la epurarea și evacuarea apelor uzate provenite din sectoarele industriale. Acest normativ stabilește Prescripții referitoare la evacuările provenite din stațiile de epurare a apelor uzate urbane și Prescripții referitoare la evacuările din stațiile de epurare a apelor uzate urbane în zonele sensibile supuse eutrofizării (prin eutrofizare - îmbogățirea apei în nutrienți, în special în compuși cu azot și/sau fosfor, determinând o creștere accelerată a algelor și a altor forme vegetale superioare, care conduce la o perturbare nedorită a echilibrului organismelor prezente în apă și asupra calității apei) [91].

Tot prin această hotărâre a fost adoptat și Planul de acțiune privind colectarea, epurarea și evacuarea apelor uzate orășenești care se referă la colectarea, epurarea și evacuarea apelor uzate urbane și la epurarea și evacuarea direct în mediul natural a apelor uzate biodegradabile provenite din anumite sectoare industriale. Obiectivele planului de acțiune sunt:

- a) asigurarea protecției și funcționării normale a rețelelor de canalizare ale localităților și a stațiilor de epurare a apelor uzate orășenești;
- b) protejarea populației și a mediului împotriva efectelor negative ale evacuărilor de ape uzate orășenești și industriale.

Evacuările din stațiile de epurare a apelor uzate urbane, prevăzute trebuie să satisfacă cerințele prevăzute în NTPA-011 și NTPA-001, corespunzătoare nivelului de epurare. Apele uzate urbane colectate prin sisteme de canalizare trebuie epurate corespunzător înainte de a fi evacuate, până la data de 31 decembrie 2018, în următoarele situații:

- a) dacă provin din aglomerări umane cu mai puțin de 2.000 locuitori echivalenți (l.e.);
- b) dacă provin din aglomerări umane cu mai puțin de 10.000 l.e. și sunt evacuate în ape costiere.

Colectarea apelor uzate menajere și industriale în rețelele de canalizare ale localităților sau în stațiile de epurare a apelor uzate orășenești se realizează în condițiile prevăzute în anexa nr. 2 la hotărâre - Normativ privind condițiile de evacuare a apelor uzate în rețelele de canalizare ale localităților și direct în

stațiile de epurare, NTPA-002/2002. Înainte de a fi evacuate în receptorii naturali apele uzate colectate în rețelele de canalizare vor fi supuse unei epurări secundare sau corespunzătoare. Stațiile de epurare a apelor uzate orășenești trebuie construite, exploatate și întreținute astfel încât să se asigure performanțe corespunzătoare în condițiile climatice locale normale. La proiectarea stațiilor de epurare se va ține seama de variațiile sezoniere ale încărcării cu poluanți [91].

Evacuarea apelor uzate în rețelele de canalizare ale localităților este permisă numai dacă prin aceasta:

- a) nu se aduc prejudicii igienei și sănătății publice sau personalului de exploatare;
- b) nu se diminuează prin depuneri capacitatea de transport a canalelor colectoare;
- c) nu se degradează construcțiile și instalațiile rețelelor de canalizare, ale stațiilor de epurare și ale echipamentelor asociate;
- d) nu sunt perturbate procesele de epurare din stațiile de epurare sau nu se diminuează capacitatea de reluare a acestora;
- e) nu se creează pericol de explozie.

NTPA-001/2002 privind stabilirea limitelor de încărcare cu poluanți a apelor uzate industriale și orășenești la evacuarea în receptorii naturali are drept scop stabilirea condițiilor generale de calitate a tuturor categoriilor de ape uzate, înainte de evacuarea acestora în receptorii naturali, precum și a valorilor limită admisibile ale principalilor indicatori de calitate ai acestor ape. Domeniul de aplicare a prezentului normativ cuprinde apele uzate industriale și orășenești care au fost sau nu epurate. El se aplică și apelor uzate evacuate din stațiile de epurare orășenești caracterizate și prin alți indicatori de calitate decât cei prevăzuți în NTPA-011. Apele uzate care se evacuează în receptorii naturali nu trebuie să conțină:

- a) substanțe poluante cu grad ridicat de toxicitate, prevăzute în tabelul nr. 2, precum și acele substanțe a căror interdicție a fost stabilită prin studii de specialitate;
- b) materii în suspensie peste limita admisă, care ar putea produce depuneri în albiile minore ale cursurilor de apă sau în cuvețele lacurilor;
- c) substanțe care pot conduce la creșterea turbidității, formarea spumei sau la schimbarea proprietăților organoleptice ale receptorilor față de starea naturală a acestora.

Apele uzate provenind de la spitale de boli infecțioase, sanatorii TBC, instituții de pregătire a preparatelor biologice - seruri și vaccinuri -, alte instituții

medicale curative sau profilactice, de la unități zootehnice și abatoare nu pot fi descărcate în receptori fără a fi fost supuse în prealabil dezinfectiei specifice[91]. Descărcarea apelor uzate epurate în rețeaua de canale de desecare, de irigații ori pe terenuri agricole se va face numai în condițiile realizării unei epurări corespunzătoare și numai cu avizul administratorului/deținătorului acestora, astfel:

1. când apa din canale se folosește la irigarea culturilor agricole, limitele indicatorilor de calitate se corelează și cu standardul privind calitatea apei pentru irigarea culturilor agricole, STAS 9450/83;
2. când apa uzată se descarcă într-un canal de desecare ce deșează într-un receptor natural, limitele indicatorilor de calitate vor fi cei corespunzători prezentului normativ.

În scopul folosirii raționale și al protecției calitative a resurselor de apă, utilizatorii de apă sunt obligați: să adopte tehnologii de producție cu cerințe de apă reduse și cât mai puțin poluante; să economisească apa și să elimine risipa; să reducă poluanții evacuați odată cu apele uzate și să recupereze substanțele utile conținute în apele uzate; să asigure realizarea, întreținerea și exploatarea stațiilor și instalațiilor de prelucrare a calității apelor la capacitatea autorizată, să urmărească eficiența acestora, prin analize de laborator și să intervină operativ pentru încadrarea indicatorilor de emisie în limitele admise pentru evacuarea apelor uzate și prevăzute în autorizația de gospodărire a apelor.

Prin H.G. nr. 351/2005 s-a aprobat Programul de eliminare treptată a evacuărilor, emisiilor și pierderilor de substanțe prioritare periculoase care stabilește cadrul legal unitar și instituțional necesar prevenirii poluării resurselor de ape interioare de suprafață, ape maritime teritoriale, ape litorale și ape subterane cu familiile și grupele de substanțe periculoase din listele I și II și cu substanțe prioritare/prioritar periculoase [89].

Pentru protecția resurselor de apă legea instituie o serie de *interdicții* cum sunt: punerea în funcțiune de obiective economice noi sau dezvoltarea celor existente, darea în funcțiune de noi ansambluri de locuințe, introducerea la obiectivele economice existente de tehnologii de producție modificate, care măresc gradul de încărcare a apelor uzate, fără punerea concomitentă în funcțiune a rețelelor de canalizare și stațiilor de epurare ori fără realizarea altor lucrări și măsuri care să asigure pentru apele uzate, respectarea prevederilor impuse de autorizația de gospodărire a apelor.

În ceea ce privește protecția calitativă a apei potabile prin H.G.nr.100/2002 modificată prin H.G. nr.662/2005 și H.G. nr.567/2006 s-au aprobat Normele de calitate pe care trebuie să le îndeplinească apele de suprafață utilizate pentru potabilizare, NTPA-013 și Normativul privind metodele de măsurare și frecvența de prelevare și analiză a probelor din apele de suprafață destinate producerii de apă potabilă, NTPA-014. Apele de suprafață se clasifică, în funcție de valorile limită, în 3 categorii: A1, A2 și A3. Fiecărei categorii îi corespund o tehnologie standard adecvată de tratare și caracteristicile fizice, chimice și microbiologice. Autoritățile bazinale de gospodărire a apelor stabilesc pentru apa de suprafață, din toate punctele de prelevare sau pentru fiecare punct individual de prelevare, valori pentru toți parametrii/indicatorii de calitate prevăzuți în anexa nr. 1b) a normativului [90].

3.1.1.2. Protecția atmosferei

Potrivit Legii protecției mediului și a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 243/2000 privind protecția atmosferei, prin această activitate se urmărește prevenirea, eliminarea, limitarea deteriorării și ameliorarea calității atmosferei, pentru a se evita manifestarea unor efecte negative asupra sănătății umane, a mediului și a bunurilor materiale. Deci, accentul se pune pe activitatea de prevenire a poluării atmosferice, pe reducerea cât mai mult posibil a efectelor acestei poluări și ameliorarea calității aerului. În acest scop, autoritatea publică centrală pentru protecția mediului promovează politicile regionale și globale, fundamentând principiile și acțiunile specifice la nivel național și local, în acest domeniu [136].

Politica națională de protecție a atmosferei constă, în principal, din următoarele:

- introducerea de tehnici și tehnologii adecvate pentru reținerea poluanților la sursă;
- gestionarea resursei de aer, în sensul reducerii emisiilor de poluanți până la realizarea celor mai scăzute nivele care să nu depășească capacitatea de regenerare a atmosferei;
- gestionarea resursei de aer în sensul asigurării sănătății umane;
- modernizarea și perfecționarea sistemului național de evaluare și gestionare integrată a calității aerului.

Regimul juridic de protecție a atmosferei are la bază respectarea *principiului de abordare integrată a protecției mediului*. În acest scop, legea stabilește:

- strategia națională privind protecția atmosferei;
- evaluarea și gestionarea integrată a calității aerului;
- prevenirea și combaterea poluării atmosferei prin emisii provenite din surse fixe, surse mobile și difuze;
- participarea publicului;
- monitorizarea calității aerului;
- atribuțiile și răspunderile ce revin autorităților pentru protecția mediului, celorlalte autorități ale administrației publice și persoanelor juridice.

Strategia națională în domeniul protecției atmosferei are, potrivit legii următoarele obiective:

- ✓ menținerea calității aerului înconjurător în zonele care se încadrează în limitele prevăzute de normele în vigoare pentru indicatorii de calitate;
- ✓ îmbunătățirea calității aerului înconjurător în zonele ce nu se încadrează în limitele prevăzute de normele în vigoare pentru indicatorii de calitate;
- ✓ adoptarea măsurilor necesare pentru limitarea până la eliminarea efectelor negative asupra mediului, inclusiv în context transfrontier;
- ✓ îndeplinirea obligațiilor asumate prin acordurile și tratatele internaționale la care România este parte și participarea la cooperarea internațională în domeniu.

În ceea ce privește *evaluarea calității aerului înconjurător* pe teritoriul României se efectuează pe baza valorilor limită și a valorilor de prag, în acord cu standardele naționale și ale Uniunii Europene. Rezultatele evaluării calității aerului sunt aduse la cunoștința publicului și se raportează Uniunii Europene de către autoritatea publică centrală pentru protecția mediului. Valorile limită reprezintă nivelul fixat pe baza cunoștințelor științifice, în scopul evitării, prevenirii sau reducerii efectelor dăunătoare asupra sănătății omului sau mediului, care se atinge într-o perioadă dată și care nu trebuie depășit după ce a fost atins. Valorile de prag constituie nivelul pragurilor de alertă care odată ce au fost depășite determină

luarea de măsuri de către autoritățile competente, conform legislației în vigoare. Întreaga reglementare privind protecția atmosferei este străbătută de multiple aplicații ale principiului participării publicului în probleme de mediu [21].

Poluarea atmosferică poate fi produsă de emisii poluante provenite din surse fixe, surse mobile și surse difuze [29]. Activitățile care constituie surse fixe de poluare se pot desfășura numai pe baza acordului și/sau autorizației de mediu eliberate în urma abordării integrate a impactului asupra mediului, conform reglementărilor legale în vigoare. Lista cuprinzând activitățile care constituie surse fixe importante de emisii de poluanți, se stabilește prin hotărâre a Guvernului.

H.G. nr. 1856 din 22 decembrie 2005 privind plafoanele naționale de emisie pentru anumiți poluanți atmosferici are ca scop limitarea emisiilor de poluanți cu efect de acidifiere și eutrofizare și de precursori ai ozonului, prin stabilirea plafoanelor naționale de emisie pentru dioxid de sulf, oxizi de azot, compuși organici volatili și amoniac, considerând anul 2010 ca an țintă. Prin limitarea emisiilor de poluanți cu efect de acidifiere și eutrofizare și de precursori ai ozonului se urmărește îndeplinirea următoarelor obiective:

- a) îmbunătățirea protecției împotriva riscurilor efectelor dăunătoare pentru sănătatea umană și mediu, datorate acidifierii, eutrofizării solului și formării ozonului de la nivelul solului;
- b) respectarea nivelurilor critice și a încărcărilor critice și asigurarea protecției efective a populației împotriva riscurilor cunoscute pentru sănătate, provocate de poluarea atmosferică.

În vederea respectării, până cel târziu în anul 2010, a plafoanelor naționale de emisie se stabilesc și se aplică măsuri pentru reducerea la nivel național a emisiilor de dioxid de sulf, oxizi de azot, compuși organici volatili și amoniac, măsuri ce sunt cuprinse în programul național de reducere progresivă a emisiilor de dioxid de sulf, oxizi de azot, compuși organici volatili și amoniac, denumit PNRPE [17].

PNRPE conține:

- a) informații privind politicile și măsurile adoptate și preconizate și estimările cuantificate ale efectelor acestor politici și măsuri în vederea respectării plafoanelor naționale de emisii până în anul 2010;
- b) prognoze de emisii pentru anul 2010 care au la bază informații care să permită o apreciere cantitativă a premiselor socioeconomice utilizate la elaborarea lor;
- c) prognoze cu privire la modificările semnificative în distribuția geografică a emisiilor naționale a poluanților specificați în prezenta hotărâre.

Autoritatea publică centrală pentru protecția mediului, cu consultarea autorităților competente, elaborează normele tehnice și regulamentele privind:

- ✓ calitatea aerului în funcție de factorii poluanți din atmosferă;
- ✓ emisiile de poluanți atmosferici pentru surse fixe și mobile, precum și condițiile de restricție sau de interdicție pentru utilizare, inclusiv pentru substanțele care afectează stratul de ozon;
- ✓ calitatea combustibililor și carburanților, precum și reglementările privind introducerea pe piață și transportul acestora;
- ✓ pragul fonic și reglementări pentru limitarea zgomotului;
- ✓ supravegherea calității aerului, proceduri de prelevare și analiză, amplasarea punctelor și instrumentelor pentru probare și analiză, frecvența măsurătorilor și altele;
- ✓ identificarea, supravegherea și controlul agenților economici a căror activitate este generatoare de risc potențial și/sau de poluare atmosferică;

3.1.1.3. Protecția solului și subsolului

Solul reprezintă una dintre componentele deosebit de importante ale biosferei, fiind principalul mijloc de producție în agricultură și silvicultură. Spre deosebire de celelalte resurse naturale, solul este limitat ca întindere și are caracter de fixitate; odată distrus, el nu se va mai putea reface așa cum a fost.

Degradarea și epuizarea solurilor prin eroziune și poluare are consecințe multiple asupra producției agricole, a prețurilor și a productivității muncii. Potrivit art. 2 din Legea nr. 107/1999 pentru aprobarea O.G. 81/1998 privind unele măsuri pentru ameliorarea prin împădurire a terenurilor degradate, sunt considerate terenuri degradate „terenurile care, prin eroziune, poluare sau acțiunea distructivă a unor factori antropici, și-au pierdut definitiv capacitatea de producție agricolă, dar care pot fi amenajate prin împăduriri”. Deoarece protecția solului și a subsolului constituie un obiect de preocupare majoră, toate țările trebuie să cuprindă în legislația lor măsuri juridice de protecție a acestora.

În România, terenurile de orice fel, indiferent de destinație și de titlul pe baza căruia sunt deținute constituie fondul funciar al țării, a cărui protecție se asigură prin măsuri adecvate de gospodărire, conservare, organizare și amenajare, obligatorii pentru toți deținătorii indiferent de titlul juridic [2]. În acest scop, autoritatea centrală pentru protecția mediului, cu consultarea ministerelor competente, stabilește: sistemul de monitorizare a calității solului în scopul cunoașterii stării actuale și a tendințelor de evoluție a acestuia; reglementările privind protecția calității solului, a ecosistemelor terestre și a biodiversității; procedura de autorizare privind probleme de protecție a mediului cuprinse în planurile de amenajare a teritoriului; reglementări pentru refacerea cadrului natural în zonele în care solul, subsolul și ecosistemele terestre au fost afectate de fenomene naturale sau de activități cu impact negativ asupra mediului.

Protecția juridică a terenurilor în general și a celor destinate agriculturii în special, se realizează printr-o serie de reglementări menite să asigure conservarea și ameliorarea solului, să împiedice scoaterea terenurilor din circuitul agricol, să determine ca aceste terenuri să fie utilizate exclusiv pentru producția agricolă sau silvică, prin stabilirea obligației generale a deținătorilor de a le exploata și folosi potrivit destinației lor. În vederea protecției calitative a terenurilor se execută lucrări de conservare și ameliorare a solului în care scop, organele de cercetare și proiectare de specialitate întocmesc, la cerere, studii și proiecte în corelare cu cele de a teritoriului. Lucrările respective se execută de către deținătorii terenurilor sau prin, grija acestora, de către unități specializate [30].

Terenurile care prin degradare și poluare și-au pierdut, total sau parțial, capacitatea de producție pentru culturi agricole și silvice, se constituie în perimetre de ameliorare. Grupele de terenuri ce intră în aceste perimetre se stabilesc de autoritățile centrale competente pe baza situațiilor înaintate de comune, orașe și municipii. Documentațiile întocmite se avizează de organele județene agricole și silvice pentru protecția mediului și se înaintează Ministerului Agriculturii care, împreună cu ministerele și departamentele interesate, stabilesc programele de finanțare, proiectare și execuție. Deținătorii sunt obligați să pună la dispoziție terenurile din perimetrul de ameliorare în vederea aplicării măsurilor și lucrărilor prevăzute în proiectul de ameliorare, păstrând dreptul de proprietate asupra lor. Includerea de către primărie a unui anumit teren în categoria menționată se poate face numai cu acordul proprietarului. Dacă proprietarul nu este de acord, primăria

face propuneri motivate prefecturii, care va decide. În cazul în care, prefectul decide includerea terenului în perimetrul de ameliorare consiliul local este obligat să-i atribuie în folosință, titularului terenului în cauză, o suprafață de teren corespunzătoare, pe toată durata realizării lucrărilor de ameliorare.

Statul sprijină realizarea lucrărilor de protecție și ameliorare a solului, suportând parțial sau total cheltuielile în limita alocăției bugetare aprobate. Fondurile necesare pentru cercetarea, proiectarea și executarea lucrărilor prevăzute în proiectele de amenajare și punere în valoare a terenurilor degradate și poluate, cuprinse în perimetru, se asigură, în funcție de specificul lucrărilor din Fondul de ameliorare a fondului funciar și prin alocății bugetare. Aceste fonduri pot fi sporite prin participarea comunelor, orașelor și județelor, precum și prin contribuția în bani sau în muncă a tuturor celor interesați.

Dintre măsurile foarte importante de protecție a solului fac parte și amenajările de îmbunătățiri funciare, care au rolul de preveni, reduce și înlătura procesele de deteriorare a fondului funciar, cauzate factori naturali - seceta, inundații, exces de umiditate - sau de activități antropice prin măsuri specifice. Scopul acestor lucrări este valorificarea superioară a fondului funciar, în principal creșterea potențialului productiv al solului și introducerea în circuitul economic a terenurilor neproductive. Amenajările de îmbunătățiri funciare pot fi de utilitate publică sau privată. Pentru realizarea amenajărilor de utilitate publică este obligatoriu acordul proprietarilor de terenuri. Administratorii amenajărilor de îmbunătățiri funciare de utilitate publică sunt obligați, printre altele, să urmărească impactul acestor lucrări asupra factorilor de mediu și să aplice măsurile de corecție, în cazul constatării unor tendințe negative, stabilite prin documentații tehnico-economice și/sau ecologice.

Titularii lucrărilor de investiții sau de producție, care dețin terenuri pe care nu le mai folosesc în procesul de producție, cum sunt cele rămase în urma excavării de materii prime - cărbune, caolin, argilă, pietriș de la sondele abandonate și altele asemenea, sunt obligați să ia măsurile necesare de amenajare și de nivelare, dându-le o folosință agricolă, iar dacă aceasta nu este posibil, o folosință piscicolă sau silvică, în termen de 2 ani de la încheierea procesului de producție. Beneficiarilor lucrărilor prevăzute nu li se va mai aproba scoaterea din producția agricolă sau silvică a altor terenuri, dacă nu s-au conformat dispozițiilor din acest articol. Execuția acestor lucrări se face de unități specializate ale Ministerului Agriculturii și Alimentației și ale Ministerului Apelor, Pădurilor și Protecției Mediului, din fondurile prevăzute de beneficiari, în condițiile legii.

Liniile de telecomunicații și cele de transport și distribuire a energiei electrice, conductele de transport pentru alimentare cu apă, canalizare, produse petroliere, gaze, precum și alte instalații similare, se vor grupa și amplasa de-a lungul și în imediata apropiere a căilor de comunicații - șosele, căi ferate -, a digurilor, canalelor de irigații și de desecări și a altor limite obligate din teritoriu, în așa fel încât să nu se stânjenească execuția lucrărilor agricole. Aprobarea ocupării terenurilor în astfel de cazuri se dă de către oficiul de cadastru agricol și organizarea teritoriului agricol, județean sau al municipiului București, după caz, indiferent de mărimea suprafeței necesare, pe baza acordului deținătorilor și cu plata despăgubirilor convenite [78].

Potrivit cu art. 136 alin. (3) din Constituție, bogățiile de orice natură ale subsolului, fac obiectul exclusiv al proprietății publice, putând fi date, în condițiile prevăzute de lege, în administrarea unor persoane juridice publice sau private, concesionate ori închiriate. Intră sub incidența regimului de protecție resursele

naturale ale subsolului, ale platoului continental, zăcămintele de ape minerale, lacurile terapeutice și acumulările de nămol, precum și alte bunuri și resurse naturale ale subsolului.

Statul are obligația să asigure exploatarea resurselor naturale în concordanță cu interesul național, ceea ce implică și respectarea normelor de protecție și conservare a mediului. Persoanele fizice și juridice care prospectează sau exploatează asemenea resurse au obligația de a cere și a obține acordul și/sau autorizația de mediu și de a respecta prevederile acestora; de a reface terenurile afectate, aducându-le la parametrii productivi și ecologici naturali sau la un nou ecosistem funcțional, conform prevederilor și în termenele conținute în acordul și/sau autorizația de mediu; de a anunța autoritățile pentru protecția mediului sau alte autorități competente, potrivit legii, despre orice situații accidentale care pun în pericol ecosistemul terestru și de a acționa pentru refacerea acestuia.

Explorarea, dezvoltarea și exploatarea petrolului se realizează conform legii, cu respectarea strictă a cerințelor de protecție a mediului. Operațiunile petroliere se pot desfășura numai în cadrul unor perimetre de explorare/exploatare cu respectarea măsurilor stabilite în acordurile petroliere pentru protecția solului și a subsolului. Periclitarea, prin modul de executare a operațiunilor petroliere, a posibilităților exploatarei viitoare a zăcămintului sau încălcarea normelor privind protecția și exploatarea rațională a zăcămintelor ori a normelor privind protecția mediului de către titularul acordului petrolier, atrag după sine, retragerea dreptului de administrare sau de concesionare [21].

Ca bunuri naturale ale subsolului, bunurile patrimoniului geologic sunt proprietate publică, fiind supuse regimului juridic prevăzut de lege [137]. Aceste bunuri cuprind obiective care conservă eșantioane reprezentative din punct de vedere paleontologic, petrografic, mineralogic, structural și stratigrafic, ca de exemplu, peșteri, depozite fosiliere, formațiuni geologice, mineralogice și altele asemenea, fiind supuse regimului special de protecție pentru ariile naturale protejate de interes geologic, în condițiile legii.

3. 1. 2. Transpunerea reglementărilor europene privind factorii abiotici de mediu în România

Transpunerea acquis-ului comunitar de mediu în legislația națională este în prezent de circa 95%. A fost deja transpusă în totalitate legislația în domeniul evaluării impactului asupra mediului, calității apelor, protecției naturii, securității nucleare și radioprotecției, zgomot și este în curs de transpunere totală legislația din celelalte sectoare: calitatea aerului, managementul deșeurilor, controlul poluării industriale, chimicale și organisme modificate genetic.

3.1.2.1. Transpunerea reglementărilor europene privind calitatea apei în România

Politicile Uniunii Europene în domeniul protecției resurselor de apă sunt gândite astfel încât să ofere un set cât mai diversificat de măsuri de protecție. Este important de menționat însă, că multe din domeniile legate de protecția apelor sunt abordate prin alte capitole ale Acquis-ului, cum este cel referitor la IPPC (Prevenirea și Controlul Integrat al Poluării).

1. Directiva cadru a apei 2000/60/EC de stabilire a unui cadru de politică comunitară în domeniul apei cuprinde strategia și politica europeană în domeniul

apelor. Pentru a pune bazele unui control eficient al poluării apelor, Directiva prevede un obiectiv comun pentru toate statele care o implementează: atingerea "calității ecologice și chimice bune" a apelor până în anul 2015. Directiva Cadru aduce o serie de elemente revoluționare precum: gospodărirea apelor la nivel de bazin hidrografic; caracterizarea stării apelor în cinci categorii de calitate; definirea stării de referință pentru apele de suprafață; definirea stării bune a apelor; definirea categoriei de ape puternic modificat antropic, pentru care obiectivul este obținerea potențialului ecologic bun; clarificarea conceptului de reabilitare a râurilor.

În cadrul Directivei Cadru 2000/60 se propune realizarea unui Plan de gospodărire a apelor pe bazin hidrografic, care să asigure[46]:

- ✓ prevenirea deteriorării stării ecosistemelor acvatice, conservarea și dezvoltarea biodiversității florei și faunei acestora, a ecosistemelor terestre și a zonelor umede care au legătură cu ecosistemul acvatic;
- ✓ dezvoltarea durabilă a sistemului de gospodărire a apelor prin protejarea pe termen lung a resurselor de apă disponibile, în vederea asigurării alimentării cu apă a folosințelor;
- ✓ îmbunătățirea stării mediului acvatic prin măsuri specifice de reducere progresivă a emisiilor și pierderilor de substanțe prioritare și stoparea emisiilor de substanțe prioritare periculoase;
- ✓ reducerea progresivă a poluării apelor subterane în vederea prevenirii deteriorării în continuare a calității acestora;
- ✓ prevenirea și diminuarea efectelor negative ale apelor – inundații și secete;
- ✓ atingerea obiectivelor relevante din convențiile internaționale, inclusiv cele referitoare la diminuarea poluării mediului marin.

Scopul final al Directivei Cadru privind Apa este reprezentat de – eliminarea substanțelor periculoase prioritare, contribuind astfel la atingerea unor valori ale concentrațiilor acestora în mediul marin care să asigure conservarea și menținerea ecosistemelor legate de ape.

Acele normative naționale care transpun Directiva cadru a apei 2000/60/EC sunt :

- Legea apelor nr. 107/25.09.1996 modificată și completată prin Legea nr. 310/2004 [68]; Prin Legea nr. 310/2004 au fost definite obiectivele de protecție a apelor și mediului acvatic și clasificarea stării apelor.
- Hotărârea de Guvern nr. 118/07.02.2002 privind aprobarea Programului de acțiune pentru reducerea poluării mediului acvatic și a apelor subterane, cauzată de evacuarea unor substanțe periculoase [93];
- Ordinul Ministrului Apelor și Protecției Mediului nr. 913/15.10.2001 privind aprobarea conținutului cadru al Planului de gospodărire a apelor pe bazin hidrografic [145];
- Ordinul Ministrului Apelor și Protecției Mediului nr. 1125/03.12.2002 pentru aprobarea Comitetului de Coordonare și Monitorizare a Implementării Directivei Cadru 2000/60/CEE și a celorlalte directive din domeniul apei [146].

În privința implementării, în cadrul etapei de caracterizare a apelor la nivelul bazinelor hidrografice cu reprezentare pe hărți în format GIS (analiza cerută de Art. 5, anexa 2 și anexa 3, precum și inventarul cerut de Art. 6 și anexa 4 din Directiva Cadru), au fost elaborate și transmise Comisia Europeană următoarele rapoarte:

- Contribuția națională la Raportul General 2004, Partea A – privind caracterizarea Districtului Hidrografic al Dunării (Roof Report - cursuri de apă principale cu suprafața bazinelor hidrografice mai mare de 4000 km², lacuri cu suprafețe mai mari de 100 km², acvifere transfrontiere cu suprafețe mai mari de 4000 km²);

- Raportul Național 2004 al Planurilor de Management ale Bazinelor/Spațiilor Hidrografice răspunde obligațiilor de raportare la Comisia Europeană în conformitate cu prevederile Directivei Cadru 2000/60 Articolul 5, Anexa II și Anexa III referitoare la prima analiză și caracterizare a bazinelor hidrografice.

De asemenea, se furnizează informații despre progresele înregistrate pentru implementarea Articolului 6 și Anexei IV privind inventarul zonelor protejate, precum și progresele legate de Articolul 14 privind informarea și consultarea publicului. Această analiză are scopul de a evalua starea apelor de suprafață și subterane și de a determina corpurile de apă „la risc” care nu vor atinge obiectivele de mediu. Raportul Național 2004 reprezintă o sinteză a Rapoartelor 2004 ale celor 11 Planuri de Management ale Bazinelor Hidrografice din România.

În anul 2004, a început proiectul de asistență tehnică PHARE 2001 privind implementarea Directivei Cadru privind Apa (DCA) în bazinele hidrografice Argeș și Someș, proiect în valoare de 1,127 MEuro. În cadrul acestui proiect s-au derulat următoarele acțiuni:

- realizarea unui număr de aproximativ 50 de metodologii și ghiduri;
- școlarizări pentru intercalibrarea calității datelor de laborator și pentru utilizarea GIS;
- vizite de studiu în Austria și Germania;
- achiziționarea de softuri de modelare a poluării din surse punctiforme și difuze;
- realizarea unui studiu care estimează necesitatea de completare a dotării laboratoarelor de analize pentru caracterizarea stării chimice, aparținând instituției responsabile cu implementarea Directivei Cadru a Apei.

În cadrul Programului PHARE 2002, (RO 2002/000-586.04.12.04) a început în data de 14 decembrie 2004, proiectul de asistență tehnică „Stabilirea unui sistem informațional și a unei baze de date în domeniul gospodăririi apelor în conformitate cu cerințele Directivei Cadru a Apei” (valoare 0,8 MEuro) [40]. Principalul obiectiv al proiectului este dezvoltarea capacității sistemului național de baze de date în domeniul gospodăririi apelor pentru:

- îmbunătățirea abordării integrate a gospodăririi apelor în conformitate cu conceptul UE;
- asigurarea accesului publicului la informații și rapoarte relevante;
- furnizarea datelor necesare întocmirii rapoartelor conform legislației UE.

2. Directiva privind cerințele de calitate pentru apa de suprafață destinată preparării apei potabile în statele membre (75/440/CEE)

Această directivă are ca scop îmbunătățirea calității apelor de suprafață care sunt folosite pentru captarea apei potabile pentru stații de tratare. Criteriile de calitate stabilesc diferite nivele de tratare necesare obținerii unei ape potabile. Directiva definește 3 categorii de ape de suprafață (A_1 , A_2 , A_3) pentru prelevare în vederea potabilizării funcție de calitățile lor fizice, chimice și microbiologice [47]. Apele de suprafață inferioare categoriei A_3 vor fi utilizate în scopuri potabile numai în situații extreme. Statele membre trebuie să identifice și desemneze aceste surse de apă și să ia toate măsurile pentru a se încadra în limitele propuse în Directivă prin:

- asigurarea tratării corespunzătoare a apei de suprafață captată în scopul alimentării cu apă potabilă;
- îmbunătățirea calității apelor de suprafață destinate captării pentru producerea de apă potabilă.

Directiva 75/440/EEC a fost transpusă în legislația românească prin Hotărârea de Guvern 100/2002 (modificată prin H.G. nr.662/2005 și H.G. nr.567/2006) care cuprinde [94]:

- Norme de calitate pe care trebuie să le îndeplinească apele de suprafață utilizate pentru potabilizare – NTPA 013;
- Norme privind metodele de măsurare și frecvența de prelevare și analiza a probelor din apele de suprafață destinate producerii de apă potabilă – NTPA 014;
- Anexa 1a - NTPA 013 – definirea tehnologiilor standard de tratare pentru transformarea apei de suprafață de categoria A1, A2 și A3 în apă potabilă;
- Anexa 1b – NTPA-013 caracterizarea apelor de suprafață utilizate la obținerea apei potabile;
- Anexa 2a - NTPA 014 - Metode de referință;
- Anexa 2b - NTPA 014 – Frecvența minimă anuală de prelevare și analiză.

3. Directiva privind Substanțele periculoase referitoare la poluarea cauzată de anumite substanțe periculoase evacuate în mediul acvatic al Comunității 76/464/EEC [48].

Obiectivele acestei directive sunt:

- ✓ reducerea poluării, pentru încadrarea în limitele stabilite de Directiva pentru substanțele prevăzute în "Lista gri" (Anexa II din Directivă).
- ✓ stoparea poluării cu substanțe prioritare periculoase, prevăzute în "Lista neagră" (Anexa I din Directivă).

În legislația din România aferentă acestei directive, respectiv Hotărârea Guvernului nr. 118/2002 (modificată prin Hotărâre nr.351 din 21 aprilie 2005 și H.G. nr.783/2006) privind aprobarea Programului de acțiune pentru reducerea poluării mediului acvatic și a apelor subterane, cauzată de evacuarea unor substanțe periculoase, termenul de "substanțe din Lista I și Lista II" a fost înlocuit cu termenul "substanțe prioritare/prioritar periculoase din Lista de substanțe prioritare în domeniul politicii apelor, prezentă și în Legea nr. 310/2004 care modifică legea apelor [93]. România a obținut perioada de tranziție de 3 ani, până la 31 Decembrie 2009, pentru o parte din substanțele periculoase din Directivele fiice din Lista I, și anume :

- Pentru cinci substanțe periculoase: Hexaclorbenzen, Hexaclorbutadiena, 1, 2-diclor-etan, Tricloretilena, Triclorbenzen, pentru 21 de unități industriale din industria chimică (anorganică, organică, cauciuc, petrochimie, celuloză și hârtie)
- Pentru două substanțe : cadmiu și mercur, pentru 27 de unități industriale.

Toate unitățile industriale, care produc sau utilizează în procesul tehnologic aceste substanțe pot fi considerate surse de poluare punctiformă și, la data aderării, trebuie să se conformeze cu valorile limită de emisie prevăzute în legislație pentru apele uzate industriale care sunt evacuate în resurse de apă sau rețele de canalizare. Sunt exceptate de la această obligație unitățile industriale care au obținut perioada de tranziție până la 31 decembrie 2009.

4. Directiva privind tratarea apelor uzate menajere 91/271/EEC

Această Directivă are ca obiectiv principal îmbunătățirea sistemelor de colectare și tratare a apelor uzate menajere, prevăzând nivele diferite de epurare în funcție de mărimea localităților și de vulnerabilitatea receptorilor acestor ape uzate. Directiva se concentrează asupra conformării cu anumite standarde tehnologice, nu asupra atingerii unor anumitor standarde de calitate a factorilor de mediu [49].

Transpunerea s-a realizat prin H.G. nr.188/2002 pentru aprobarea unor norme privind condițiile de descărcare în mediul acvatic a apelor uzate, modificată prin H.G.352/2005. H.G. 188/2002 solicită ca stațiile de epurare a apelor uzate să fie proiectate, construite sau modificate astfel încât să permită prelevarea de probe reprezentative din influentul stației de epurare și din efluentul epurat sau din

efluentul final, anterior evacuării în apele receptoare [99]. Din H.G. fac parte integrantă următoarele norme:

- ✓ NTPA-011- prin care sunt reglementate condițiile privind colectarea, epurarea și evacuarea apelor uzate orășenești și condițiile pentru epurarea și evacuarea apelor uzate industriale (Anexa 1 a H.G.). Normativul include o Anexă prin care se adoptă Planul de Acțiune privind colectarea, epurarea și evacuarea apelor uzate orășenești;
- ✓ NTPA-002/2002 - prin care sunt reglementate cerințele care trebuie satisfăcute de apele uzate evacuate în rețelele de canalizare ale localităților și direct instalațiile de epurare (Anexa 2 a H.G.);
- ✓ NTPA-001/2002 - prin care sunt stabilite limitele de încărcare cu poluanți a apelor uzate industriale și orășenești la evacuarea în receptorii naturali (Anexa 3 a H.G.).

Programul privind situația sistemelor de canalizare și a stațiilor de epurare la nivelul fiecărei aglomerări umane din cadrul celor 41 de județe și al municipiului București a fost diseminat, împreună cu celelalte obligații stabilite al negocieri, la nivelul tuturor județelor. Este în curs de elaborare un program referitor la realizarea sistemelor de colectare și stațiilor de epurare a apelor uzate, care va include și o identificare a surselor de finanțare și evaluările de costuri necesare. În acest scop, au fost stabilite aglomerările care vor face obiectul proiectelor finanțate prin fonduri comunitare (ISPA, fonduri structurale și de coeziune) și sunt în curs de identificare soluții financiare și tehnice pentru celelalte aglomerări. Pentru acestea, se vor dezvolta două noi proiecte finanțate de Banca Mondială și US Eximbank pentru lucrări de investiții în domeniul apelor.

Situația colectării și epurării apelor uzate la nivelul fiecărui județ s-a realizat pe baza datelor primite de la autoritățile administrației locale. Lucrările de reabilitare și modernizare a rețelelor de canalizare și stațiilor de epurare s-au realizat pe baza programelor de etapizare convenite cu autoritățile de ape (ex. în orașele: Năsăud, Reghin, Sighișoara, Brăila, Sascut, Panciu).

Unitățile aparținând sectorului industrial agro-alimentar care deversează direct în emisari și care în prezent nu se conformează prevederilor Directivei privind epurarea apelor uzate au fost reautorizate, pentru ca termenele de realizare a măsurilor din planurile de etapizare să nu depășească data aderării. În vederea pregătirii activității de raportare privind situația epurării apelor uzate în România, în octombrie 2004, s-a încheiat proiectul PHARE între MMGA și Institutul Național de Statistică - „Conformarea sistemului românesc de statistică cu cel european” (PHARE RO 2001/IB/ST-0107.04). În vederea realizării investițiilor în domeniul infrastructurii de apă (atât pentru alimentarea cu apă potabilă, cât și pentru epurarea apelor uzate) au fost utilizate instrumentele de pre-aderare (ISPA, SAPARD, SAMTID, PHARE):

- ✓ în perioada 2000-2004 au fost deja finanțate prin programul ISPA 25 proiecte (circa 1060 MEuro) pentru infrastructura de apă (alimentare cu apă/epurarea apelor uzate și sisteme de canalizare) în aglomerările umane mari. Dintre acestea, 7 proiecte (estimate la 287 milioane Euro) au fost aprobate în luna octombrie 2004 și sunt în prezent deja în derulare. Practic din cele 22 aglomerări umane cu peste 150.000 locuitori echivalenți, 19 dintre ele au proiecte vizând îmbunătățirea situației infrastructurii de apă, pentru aglomerările umane cu peste 150.000 locuitori echivalenți (orașe mari, cum sunt: București, Constanta, Arad, Cluj, Timișoara, Craiova, Brăila, Brașov, Drobeta Turnu Severin, etc.).

- ✓ este pregătit un portofoliu de alte 30 proiecte pentru celelalte aglomerări umane. Unele dintre ele reprezintă lucrări de reabilitare, altele au în vedere modernizarea.
- ✓ prin programul SAPARD au fost finanțate proiectele de investiții din mediul rural, în principal pentru alimentarea și distribuția apei potabile și epurarea apelor uzate. Peste 55 proiecte, în valoare de 277 milioane Euro au fost dezvoltate în mediul rural.
- ✓ programul SAMTID a fost creat pentru susținerea dezvoltării infrastructurii în orașele mici și mijlocii (pentru 230 dintre ele, cu o populație de peste 6,2 milioane locuitori), utilizându-se 380 milioane Euro (dintre care 50% sub forma de grant) în următorii 10 ani, până în 2014.

5. Directiva privind protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole (91/676/CEE)

Această Directivă urmărește reducerea și prevenirea poluării apei prin aplicarea fertilizanților chimici pe bază de azot și a îngrășămintelor organice în agricultură. Este concepută pentru a proteja resursele de apă potabilă și pentru a preveni degradarea ecosistemelor prin eutrofizarea apelor dulci și marine [56].

Directiva nr. 91/676/EEC privind protecția apelor împotriva poluării cauzate de nitrați din surse agricole a fost transpusă în totalitate, prin adoptarea următoarelor acte normative naționale:

- Hotărârea Guvernului României nr. 964/2000 privind aprobarea Planului de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați din surse agricole și a înființării Comisiei și a Grupului de sprijin pentru aplicarea Planului de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați din surse agricole [96].
- Ordinul comun nr. 425/2001 și 105.951/2001 al ministrului apelor și protecției mediului și al ministrului agriculturii, alimentației și pădurilor pentru aprobarea regulamentului de organizare și funcționare, atribuțiilor și componentei Comisiei și a Grupului de sprijin pentru aplicarea Planului de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați din surse agricole [147];
- Ordinul nr. 740/2001 al ministrului apelor și protecției mediului pentru aprobarea componentei nominale a Comisiei pentru aplicarea Planului de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați din surse agricole [148];
- Ordinul nr. 918/2002 al ministrului apelor și protecției mediului pentru aprobarea Codului bunelor practici agricole pentru uzul fermierilor [149].

La sfârșitul anului 2004, în urma analizei situației apelor afectate de poluarea cu nitrați, s-a realizat o nouă revizuire a zonelor vulnerabile la nivel de unități teritorial-administrative (comune). În urma acestei revizii au fost identificate un număr de 251 de comune unde există poluare cu nitrați din surse agricole. Listele acestor localități (pe județe și pe bazine/spații hidrografice) au fost aprobate prin Ordinul comun al Ministerului Mediului și Gospodăririi Apelor (MMGA) și Ministerului Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale (MAPDR) nr. 241/196/2005.

Sistemul național de monitoring integrat al solului, de supraveghere, control și decizii pentru reducerea aportului de poluanți proveniți din surse agricole și de management al reziduurilor organice provenite din zootehnie în zone vulnerabile și potențial vulnerabile la poluarea cu nitrați a fost înființat în cadrul Sistemului Național de Monitoring Integrat al Resurselor de Ape și Zonelor Protejate. Acest sistem monitorizează permanent starea calității solului, inclusiv a terenurilor agricole

și va gestiona managementul reziduurilor organice provenite din agricultură, în conformitate cu prevederile Directivei 91/676/EEC. A fost finalizată elaborarea Programului Cadru de Acțiune Tehnic pentru elaborarea Programelor de Acțiune în zone vulnerabile la poluarea cu nitrați din surse agricole. Prin Ordinul comun MMGA (nr. 296/11.04.2005) și MAPDR (nr. 216/13.04.2005) se reglementează modul de coordonare a elaborării programelor de acțiune din zonele vulnerabile, în baza Programului Cadru de Acțiune Tehnic, și se aprobă acest program.

6. Directiva privind calitatea apei de îmbăiere (76/160/CEE)

Această Directivă are ca scop protejerea sănătății și confortului celor care se scaldă în locuri special amenajate, împotriva substanțelor poluante din aceste ape. O atenție deosebită este acordată agenților microbieni, care pot apărea datorită unei tratări inadecvate a acestor ape, deversării de ape uzate sau infiltrărilor de pe terenurile agricole. Acești poluanți pot genera boli, în special ale aparatului digestiv. Există numeroase zone de scăldat în țările candidate, incluzând un număr de stațiuni turistice ce atrag numeroși vizitatori din țările membre și din alte state. Implementarea acestei directive este, de aceea, importantă nu doar pentru a proteja sănătatea localnicilor ci și pentru susținerea unui sector economic în creștere, cum este turismul [51].

România nu a solicitat perioadă de grație pentru implementarea Directivei nr. 76/160/EEC privind calitatea apei de îmbăiere. În 16 mai 2002, Guvernul României a adoptat H.G. nr. 459 privind aprobarea Normelor de calitate pentru apa din zonele naturale amenajate pentru îmbăiere pentru transpunerea prevederilor acestei directive (modificată prin H.G. 88/2004). Scopul acestei hotărâri este să protejeze sănătatea publică și a mediului prin reducerea poluării apei de îmbăiere și protejarea ei împotriva deteriorării. În acest scop, hotărârea definește 19 parametri și valori care trebuie să se aplice pentru evaluarea calității apei de îmbăiere. Hotărârea conține informații despre 2 tipuri de valori pentru standardele de calitate: standarde obligatorii, pe care statele sunt obligate să le respecte, și valori ghid, pe care statele ar trebui să încerce să le respecte. Standardele obligatorii se aplică pentru primii 10 parametri din tabel. Valorile ghid sunt valori care, dacă sunt atinse, indică o calitate excelentă a apei de îmbăiere [96].

7. Directiva privind protecția apelor subterane împotriva poluării cauzate de anumite substanțe periculoase (80/68/CEE)

Această directivă contribuie la prevenirea și reducerea descărcărilor unei serii de substanțe periculoase în apele subterane. Recunoaște în mod special – natura pe termen lung a poluării acviferelor și contribuie, astfel, la asigurarea acestor rezerve pentru generațiile următoare. Această directivă a fost încorporată de Directiva Cadru privind Apa [52].

Directiva protejează resursele de apă subterane, ce pot fi surse de alimentare cu apă potabilă. Astfel beneficiile vor fi valabile pentru acele regiuni din țările candidate unde acviferelor au o importanță în acest sens. Substanțele cuprinse în această directivă au un grad ridicat de toxicitate, fiind fie metale fie substanțe organice periculoase. Majoritatea apelor subterane sunt tratate pentru a putea fi folosite în diferite scopuri, acest aspect fiind acoperit și de alte directive, cum este cea referitoare la Apa Potabilă. Implementarea prezentei directive va reduce cerințele de tratare și implicit costurile apei pentru consumatori. Cu toate acestea, există și utilizări directe ale apelor subterane, cum ar fi fântânile din mediul rural. Contaminarea acestor straturi va crea probleme de sănătate pe termen lung. Problemele de sănătate includ disfuncții bacteriene și virale ale aparatului digestiv, dar mai ales – disfuncții pe termen lung ale sistemului nervos, cancer, etc., ca efect al concentrațiilor de pesticide reziduale, metale grele și poluanți organici. Există, de

asemenea, beneficii de sănătate indirecte rezultate în urma implementării cerințelor acestei directive. Acest lucru este evident în Statele Membre, unde reducerea descărcărilor anumitor substanțe în ape – ex. la spălarea lânii oilor, a avut ca efect educația utilizatorilor lor pentru a manevra în condiții de siguranță aceste substanțe. Aceste efecte înseamnă reducerea incidenței unor boli cum sunt cele ale sistemului nervos.

Îmbunătățirea calității acviferelor folosite pentru alimentarea cu apa potabilă, poate duce la creșterea cererii de consum pentru alte utilizări, o dată cu scăderea costurilor pentru tratare. În mod special, industriile care folosesc mari cantități de apă vor căuta mereu noi surse de apă de calitate, ce nu necesită costuri ridicate de tratare.

Această directivă a fost transpusă în legislația românească prin Hotărârea Guvernului 118/2002 modificată prin Hotărâre nr.351 din 21 aprilie 2005 și H.G. nr.783/2006 care cuprinde [93]:Programul de acțiune pentru reducerea poluării mediului acvatic și apelor subterane, cauzată de evacuarea unor substanțe periculoase;

- Anexa 1 – lista de substanțe prioritare/prioritare periculoase;
- Anexa 2 – componenta Comitetului de Lucru Interministerial;
- Anexa 3 – criterii pentru identificarea apelor poluate cu substanțe prioritare/prioritar periculoase;
- Anexa 4 – linii directoare de realizare a schemei cadru de prevenire și reducere a poluării mediului acvatic și a apelor subterane.

8. Directiva privind calitatea apelor dulci care trebuie protejate sau îmbunătățite, în vederea întreținerii vieții piscicole (78/659/CEE)

Această Directivă prevede un statut special al apelor unde există populații de somoni și păstrăvi – ca ape dulci cu importanță economică deosebită. Aceasta înseamnă un set de parametri fizico-chimici ai apei care trebuie îndepliniți [53].

Această directivă a fost transpusă în legislația românească prin H.G. 202/2002 (modificată prin H.G. nr.563/2006) care cuprinde [97]:

- Norme tehnice privind calitatea apelor de suprafață care necesită protecție și ameliorare în scopul susținerii vieții piscicole care conțin:
 - ✓ Anexa 1 – indicatorii de calitate, metode de analiză și frecvență de prelevare și măsurare;
 - ✓ Anexa 2 – valori limită la indicatorii Zn total și Cu dizolvat corelat cu prevederile Anexei 1.

Au fost identificate și catalogate apele salmonicole și ciprinicole. Zonele salmonicole (unde calitatea apelor este favorabilă creșterii păstrăvilor) sunt reprezentate de 19.498 km cursuri de apă și 57,5 km pătrați, lacuri naturale și de acumulare. Zonele ciprinicole (unde calitatea apelor este favorabilă creșterii crapului) sunt reprezentate de 28301 km cursuri de apă și 1771,2 km pătrați, lacuri naturale și de acumulare. Hărțile zonelor ciprinicole au fost realizate după identificare și măsurare. Sistemul de monitoring al calității apelor, ce susțin viața piscicolă, este în proces de adaptare și dezvoltare și de conformitate cu prevederile Directivei 78/659/CEE și a Directivei Cadru privind Apa.

9. Directiva privind calitatea apei destinată consumului uman(98/83) a fost transpusă prin: Legea nr. 458/2002 privind calitatea apei potabile, modificată de Legea nr. 311/2004 privind modificarea și completarea Legii nr. 458/2002 (M.O. 582/30.06.2004). Obiectivul legii constă în asigurarea protecției sănătății publice împotriva efectelor oricărui tip de contaminare a apei potabile prin asigurarea calității ei de apă curată și sanogenă. Legea conține prevederi privind [69]:

- ✓ cerințele pentru calitatea apei potabile, respectiv parametrii de calitate ai apei potabile (microbiologici, chimici și indicatori), pentru care sunt prevăzute concentrații maxim admisibile;
- ✓ monitorizarea calității apei potabile, respectiv cerințele pentru monitorizarea de control și de audit. Monitorizarea de control furnizează periodic informații despre calitatea organoleptică și microbiologică a apei potabile, despre eficiența tehnologiilor de tratare, pentru a stabili dacă apa potabilă corespunde sau nu din punct de vedere al valorilor parametrilor de calitate stabiliți prin lege. Monitorizarea de audit furnizează informațiile necesare pentru a stabili dacă valorile sunt sau nu conforme pentru toți parametri de calitate stabiliți prin lege;
- ✓ măsuri de remediere a calității și restricții în utilizare;
- ✓ asigurarea calității tehnologiilor de tratare, echipamentelor, substanțelor și materialelor care vin în contact cu apa potabilă;
- ✓ specificații pentru analiza parametrilor;
- ✓ consilierea populației;
- ✓ diseminarea informației și raportarea.

În septembrie 2004, a început Proiectul PHARE (RO-2002/000-586.04.13) „Consolidarea capacității instituționale și administrative a Ministerului Sănătății și a structurilor sale subordonate în vederea implementării Directivei 98/83/CE privind calitatea apei destinate consumului uman și a Directivei 160/76/CEE privind calitatea apei de îmbăiere”, care urmărește realizarea unui sistem de monitorizare, a unui laborator de referință și a patru laboratoare regionale pentru analiza apei potabile. Prin Programul PHARE RO - 0105.01 „Sprijinirea Dezvoltării Managementului Îmbunătățit pentru Serviciile de Gospodărie Comunală”, până în luna aprilie 2005 s-au derulat acțiuni vizând asistența tehnică acordată Autorității Naționale de Reglementare pentru Serviciile Publice de Gospodărie Comunală (ANRSC) în realizarea reglementărilor tehnice pentru întărirea legislației existente în domeniul serviciilor publice. Până în prezent au fost licențiați 57 operatori. La sfârșitul anului 2004, s-au încheiat contractele de construcții, contractul de supervizare a lucrărilor și contractul de consolidare a capacității instituționale pentru cinci proiecte privind îmbunătățirea stării tehnice a infrastructurii locale și calității serviciilor de alimentare cu apă și canalizare în orașe mici și mijlocii (SAMTID) - Alba, Botoșani, Călărași, Sălaj - Cluj și Hunedoara. La aceeași dată s-a încheiat și contractul pentru asistența tehnică pentru proiectele din faza de extindere. La data de 28 februarie 2005 s-a încheiat contractul de împrumut între Guvernul României (prin Ministerul Finanțelor Publice) și Banca Europeană de Investiții, în valoare de 12,5 milioane Euro pentru patru proiecte: Alba, Botoșani, Călărași, și Hunedoara. În cursul lunii iunie s-a semnat împrumutul cu Banca Europeană pentru Reconstrucție, pentru proiectul din județele Sălaj - Cluj.

10. Directiva 79/923/EEC privind calitatea apelor pentru moluște, are scopul de a proteja și îmbunătăți calitatea apelor de tranziție și a apelor costiere în scopul susținerii vieții și dezvoltării speciilor de moluște bivalve și moluște gasteropode [55].

A fost transpusă în legislația românească prin Hotărârea Guvernului 201/2002 care cuprinde [98]:

- Norme tehnice privind calitatea apelor pentru moluște;
- Anexa 1 – indicatorii de calitate ai apelor pentru moluște;
- Anexa 2 – principalele specii de moluște prezente în zona costieră românească.

Până în prezent, au fost identificate 4 zone marine, care prin condițiile de mediu pe care le au, oferă posibilitatea creșterii și exploatării moluștelor. Suprafața zonelor este de aproximativ 1020 km².

11. Alte directive europene implementate sunt prezentate în anexa nr. 1.

Evaluarea monetară a beneficiilor conformării cu Directivele legate de apă

Evaluarea monetară se bazează pe procedeul transferului beneficiilor, care utilizează metode de estimare a DPC (Disponibilitatea de a Plăti a Consumatorului) pentru o țară/regiune, aplicând apoi această valoare/valori celorlalte țări/regiuni, după ajustările necesare pentru a obține paritatea puterii de cumpărare.

1. Beneficii ale îmbunătățirii calității apei potabile

Beneficiile totale ale îmbunătățirii calității apei potabile sunt estimate la 504 ml. Euro/an, după conformarea totală cu cerințele directivelor – pentru valorile reduse ale DPC și pentru toate gospodăriile. Cele mai importante beneficii apar în cazul Turciei – 154 ml. Euro/an și Poloniei – 115 ml. Euro/an. Rezultatele detaliate sunt prezentate în fig. 3.1. Pentru valorile ridicate ale DPC, beneficiile estimate sunt semnificativ mai mari – în jur de 8,7 miliarde Euro/an după conformarea totală, din nou, cu valorile maxime pentru Turcia și Polonia [35].

2. Apele de scăldat și alte ape de suprafață – valori de folosință

Un beneficiu suplimentar al conformării cu acquis-ul european pe apă este creșterea accesului la apele de scăldat și alte ape de suprafață de o calitate bună. Beneficiile totale ale accesului la aceste ape se ridică la cca. 2,5 miliarde Euro/an după implementarea directivelor. Cele mai importante beneficii revin Turciei și Poloniei – 733, respectiv 620 ml. Euro/an. Figura 3.2 prezintă aceste valori [35].

3. Îmbunătățirea calității apelor râurilor (funcționabilității acestor ecosisteme)

Beneficiile totale ale îmbunătățirii calității ecosistemelor râurilor au fost estimate la 2,37 miliarde Euro/an, după conformarea finală. Această valoare cuprinde beneficiile pentru un grup din cele 12 țări candidate, dată fiind lipsa datelor necesare pentru calcularea acestor beneficii pentru restul țărilor candidate. Acest grup include Bulgaria, Rep. Cehă, Letonia, Lituania, Polonia, România, Slovacia și Slovenia. Este de aceea o valoare subestimată pentru țările candidate în ansamblu. Beneficiile se referă la îmbunătățirea calității râurilor clasificate ca având calitate slabă până la satisfăcătoare și a celor din grupele satisfăcătoare până la bună. [35]. Rezultatele specifice pentru fiecare țară sunt prezentate în fig. 3.3.

4. Beneficiile totale

Beneficiile totale anuale ale conformării cu cerințele acquis-ului pe apă au fost estimate între 5,4 miliarde Euro/an (estimarea redusă) și 13,6 miliarde Euro/an (estimarea ridicată). Fig. 3.4 prezintă rezultatele asupra țărilor candidate ale estimării reduse, iar fig. 3.5 – ale estimării ridicate. Beneficiul total estimat prin conformarea cu directivele legate de apă, a fost obținut prin agregarea valorilor beneficiilor asupra sănătății, folosințelor de recreere și îmbunătățirii non-folosință a calității surselor de apă. Beneficiile asupra pescuitului sportiv nu sunt aici incluse. Țara care este așteptată să beneficieze în cea mai mare măsură din implementarea finală a directivelor pe apă, este Rep. Cehă – beneficiile estimate vor fi între 1.56 – 2.47 miliarde Euro / an [35].

5. Beneficii totale în timpul procesului de implementare

Discuția de mai sus s-a axat asupra beneficiilor anuale agregate ale țărilor candidate, după implementarea finală a directivelor privind apa, cu valori ce reflectă situația de la momentul implementării finale (2010). În mod evident, în perioada de până în 2010, beneficiile vor crește treptat până la aceste valori, fiind la un nivel

mai redus în primii ani ai procesului (ex. – nu toate râurile vor trece deodată în categoriile superioare de calitate). Mai mult, beneficiile atinse la nivelul anului 2010 vor deveni beneficii pe termen lung, în condițiile păstrării calității apelor. Pentru a obține o estimare fidelă a beneficiilor totale, au fost luate în calcul beneficiile de până în anul 2020. Valoarea prezentă (valoarea prezentă totală a beneficiilor viitoare), a fost calculată folosind o rată de reducere de 4%. Valoarea totală se ridică la 52 – 133 miliarde Euro pentru întreaga perioadă (după estimarea minimă, respectiv maximă (tabelul 3.1). Este important pentru procesul de validare a acestor rezultate, să nu se ia în considerare doar estimările minime, ci și cele maxime. Echipa care a elaborat acest studiu consideră estimările maxime mai reprezentative decât cele minime. Trebuie notat, de asemenea, că ambele variante de estimare monetară nu includ anumite valori naționale sau unele din beneficii (ex. – beneficiile asupra ecosistemelor).

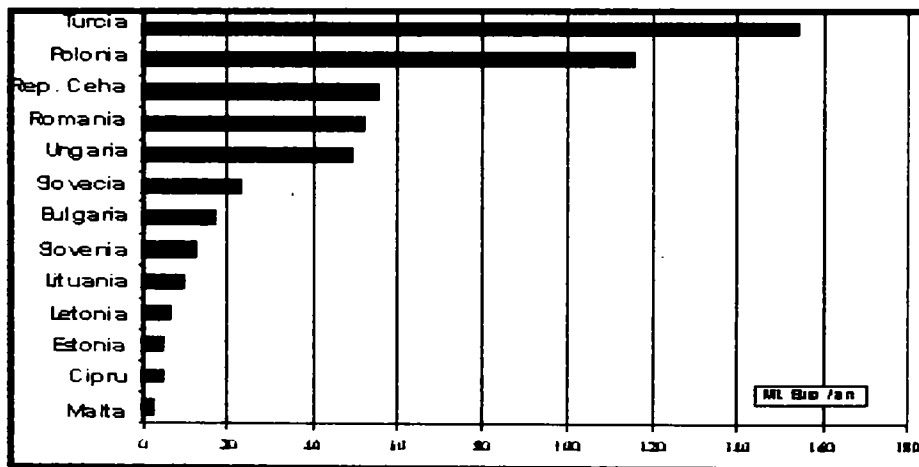

Fig. 3.1: Beneficii ale accesului la o apă potabilă de calitate bună: evaluarea bazată pe valori reduse ale DPC (milioane Euro / an, după conformarea finală cu directivele)

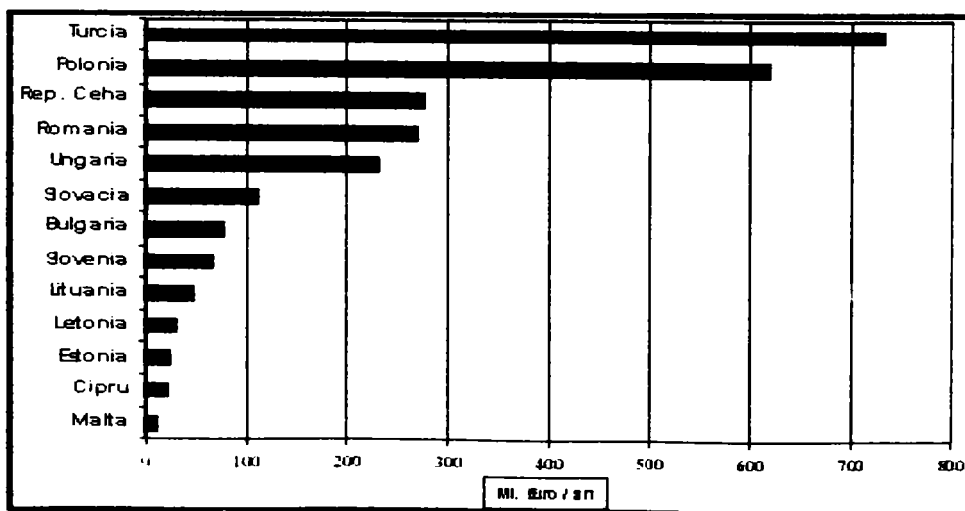

Fig. 3.2: Beneficiile legate de calitatea apelor de încălzit și alte ape de suprafață – estimarea minimă (ml. Euro – an, după conformarea finală cu directivele)

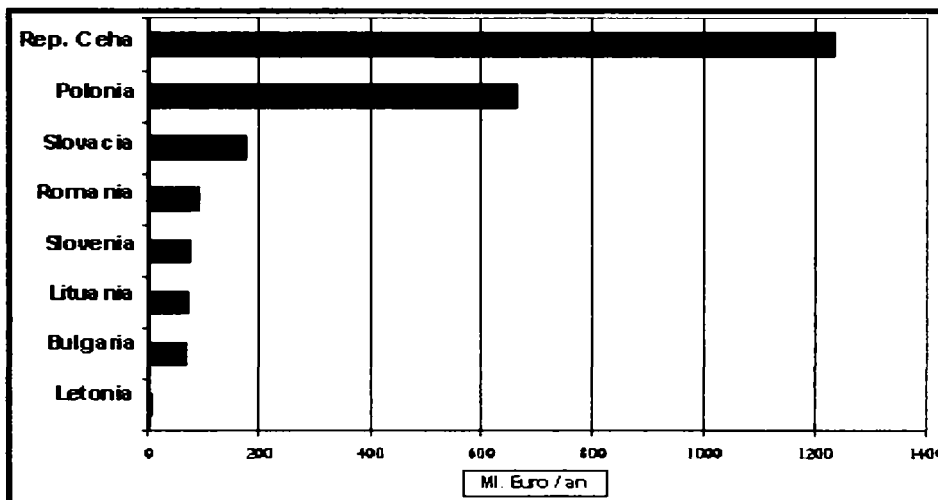

Fig.3.3: Beneficii ale îmbunătățirii calității ecosistemelor râurilor: estimarea valorică redusă (în ml. Euro / an, după conformarea finală)

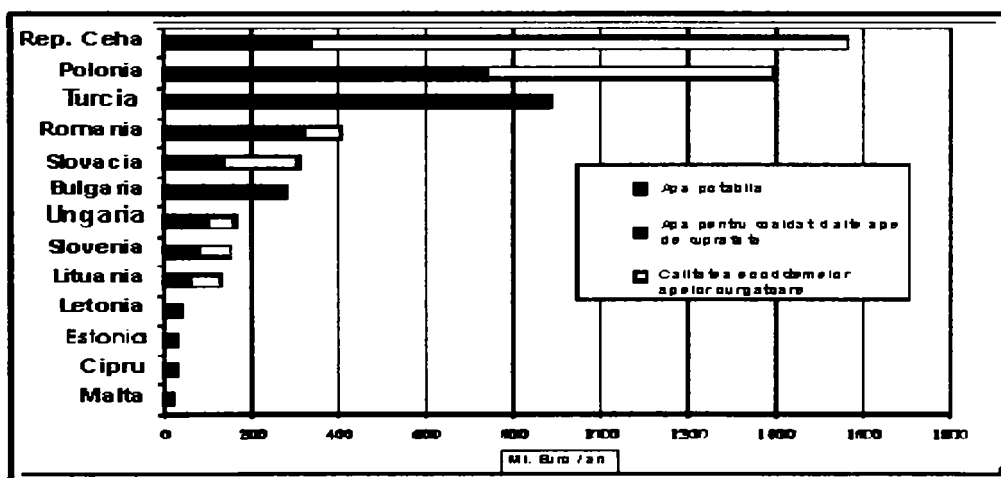

Fig. 3.4: Beneficii anuale ale conformării finale cu acquis-ul european pe apă
Estimarea Redusă

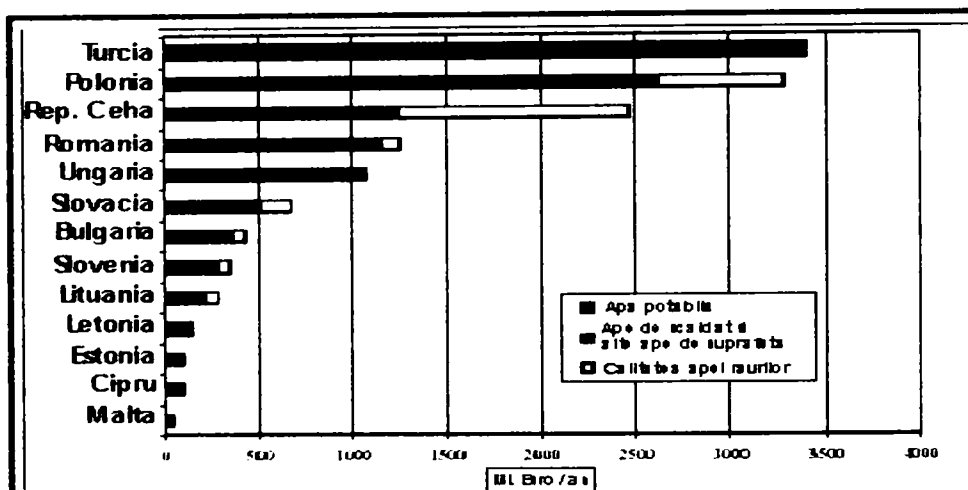

Fig. 3.5. Beneficiile anuale ale conformării finale cu acquis-ul european pe apă Estimarea Ridicată

Tab. nr. 3.1. Beneficiile conformării totale (mil.Euro)

Țara	Beneficii anuale după conformarea finală		Valoarea beneficiilor în perioada de conformare (până în 2020)	
	Minim	Maxim	Minim	Maxim
Bulgaria	160	435	1580	4200
Cipru	25	100	260	960
Rep. Cehă	1560	2475	15230	24050
Estonia	27	100	260	985
Ungaria	280	1080	2720	10490
Letonia	40	140	380	1340
Lituania	125	280	1230	2750
Malta	13	47	125	460
Polonia	1400	3280	13590	31960
România	405	1250	3960	12150
Slovacia	305	680	3000	6610
Slovenia	150	350	1470	3440
Turcia	880	3400	8640	33200
TOTAL	5380	13600	52400	132600

3.1.2.2. Transpunerea reglementărilor europene privind calitatea aerului în România

Calitatea aerului este unul din domeniile în care UE a fost foarte activă în ultimii ani. Scopul principal a fost să dezvolte o strategie completă prin stabilirea obiectivelor privind calitatea aerului pe termen lung. De asemenea au fost elaborate o serie de Directive pentru a controla nivelul anumitor poluanți și de a monitoriza concentrația lor în aer.

1. Directiva cadru privind calitatea aerului

În 1996, Consiliul de Mediu a adoptat Directiva Cadru 96/62/EC privind Managementul și Estimarea Calității Aerului. Această Directivă revizuire legislația existentă anterior și introduce noi standarde de calitate a aerului pentru poluanții aerului nereglementați anterior, stabilind programul de dezvoltare a directivelor "fiice" privind o gamă largă de poluanți ai aerului. Lista poluanților atmosferici de luat în considerare include dioxid de sulf, dioxid de azot, particule, plumb și ozon - poluanți controlați de obiectivele deja existente privind calitatea aerului - și benzen, monoxid de carbon, hidrocarburi poliaromatice, cadmiu, arsenic, nichel și mercur [56].

Directiva stipulează valorile limită și pragurile de alertă pentru aer. Procedura comunitară pentru schimbul de informații și date privind calitatea aerului în Comunitatea Europeană este stabilită prin Decizia Consiliului 97/101/EC. Decizia introduce un schimb reciproc de informații și date legate de rețelele și stațiile stabilite în statele membre pentru măsurarea gradului de poluare a aerului și măsurătorile asupra calității aerului realizate de aceste stații. Schimbul de informații se referă la poluanții prezentați în Anexa I a Directivei 96/62/EC.

Prima Directivă fiică (1999/30/EC) privind valorile limită pentru dioxid de sulf, dioxid de azot și oxizi de azot, particule în suspensie și plumb în aerul atmosferic a intrat în vigoare în iulie 1999. Statele membre au avut la dispoziție doi ani pentru transpunerea directivei și stabilirea strategiilor de monitorizare, ca și pentru asigurarea punerii regulat la dispoziția publicului a informațiilor cele mai recente privind concentrațiile respective. Valorile limită ale NO₂ pentru protecția vegetației trebuie atinse până în 2001. Valorile limită privind SO₂ și PM₁₀ trebuie să fie atinse până în 2005. Celelalte valori limită privind NO₂ și Pb trebuie atinse până în 2010 [57].

A doua Directivă Fiică (2000/69/EC), legată de valorile limită pentru benzen și monoxidul de carbon din aer, a intrat în vigoare pe 13 decembrie 2000. Aceasta directivă stabilește valorile limită pentru concentrațiile de benzen și monoxid de carbon din aer, și necesită estimarea concentrațiilor acestor poluanți în aer pe baza de metode și criterii comune, ca și obținerea informațiilor adecvate privind concentrațiile de benzen și monoxid de carbon și asigurarea disponibilității acestora către public [58]. Valoarea limită pentru monoxidul de carbon trebuie să fie atinsă până în 2005. Valoarea limită pentru benzen trebuie atinsă până în 2010 dacă nu este admisă o prelungire.

A treia Directivă Fiică privind stratul de ozon o reprezintă *Directiva Consiliului nr. 2002/3/CE privind poluarea aerului cu ozon*. Acest document stabilește obiectivele pe termen lung, echivalent noilor valori trasate de Organizația Mondială a Sănătății și valorile țintă interimare ale ozonului în aer, de atins în cadrul unei perioade de timp date (până în 2010) [59]. Aceste ținte completează Directiva 2001/81/CE privind plafoanele naționale de emisie. Neconformarea cere statelor membre să rezolve planurile și programele de reducere care trebuie raportate către Comisie și puse la dispoziția publicului pentru a permite cetățenilor să înregistreze progrese în sensul atingerii standardelor pentru ozon. Propunerea include și cerințe îmbunătățite și mai detaliate pentru monitorizarea și estimarea concentrațiilor de ozon, precum și pentru informarea cetățenilor în legătură cu încărcătura poluantă actuală.

Pentru Directiva Cadru privind Calitatea Aerului și Directivele Fiice, România nu a solicitat perioadă de tranziție. Există O.U.G. nr. 243/2000 privind protecția atmosferei, aprobată cu modificări ale Parlamentului României prin Legea 655/2001.

Această lege transpune deplin Directiva Cadru a UE privind Calitatea Aerului. În al doilea rând, există două ordine ale ministrului (OM) care au transpus toate cele trei Directive Fiice privind Calitate Aerului. O.M. 592/2002 se referă la condiții specifice pentru diferiți poluanți ai aerului și O.M. 745/2002 se referă la aglomerări și criteriile de clasificare a acestora. Situația aproximării este inclusă în Documentul de Poziție (DP) elaborat de Ministerul Apelor și Protecției Mediului (MAPM). Conform Documentului implementarea va fi îndeplinită până în 2007. Prima încercare de transpunere a Directivei Cadru privind Calitatea Aerului a avut loc în 2000 odată cu OUG 243/2000. Mai târziu, în 2001, aceasta ordonanță a fost îmbunătățită și aprobată ca Legea 655/2001. Legea 655/2001 este o lege complexă, stabilind numeroase îndatoriri și sarcini pentru câteva organisme de stat la nivel central și local. Reglementările O.M. 592/2002 se aplică [35]:

- Măsurării și estimării calității aerului în cadrul Sistemului Național de Management și Estimare Integrată a Calității Aerului;
- Măsurării și estimării calității aerului în stațiile de monitorizare neincluse în rețeaua națională de monitorizare a calității aerului, operate de instituțiile publice sau autorități ale administrației publice locale, companii, organizații nonguvernamentale sau alte persoane private legale, în scopul monitorizării impactului poluării aerului asupra sănătății publice și asupra mediului.

În privința implementării, s-a continuat procesul de evaluare preliminară pentru Regiunea 2 Sud- Est, Regiunea 3 Sud-Muntenia și Regiunea 5 Vest, fiind în prezent în desfășurare. S-a stabilit un program de colaborare între Agenția Națională pentru Protecția Mediului și Centrul de Evaluare a Calității Aerului în vederea finalizării evaluării preliminare a calității aerului și a proiectării rețelei de monitorizare a calității aerului în regiunile menționate anterior. S-a demarat procesul de dotare cu echipamente pentru monitorizarea calității aerului în 3 aglomerări – Craiova, Cluj-Napoca și Iași, precum și a Laboratorului Național de Referință de Calitatea Aerului. Astfel, prin proiectul PHARE 2002, se vor dota fiecare din cele 3 aglomerări cu câte 5 stații de monitorizare a calității aerului și cu echipamentele de laborator aferente. În aglomerarea București s-a început procesul de stabilire a arealurilor unde valorile concentrației unuia sau mai multor poluanți depășesc valorile limită, arealuri pentru care se vor iniția planuri și/sau programe de îmbunătățire a calității aerului. A fost aprobat proiectul de twinning PHARE 2004 cu Germania și Austria „Implementarea și aplicarea Acquis-ului de mediu, cu accent pe domeniul calității aerului” (1,25 MEuro), care va începe la nivelul ARPM Cluj în a doua jumătate a anului 2005. Prin Proiectul LIFE 2000/ENV/RO/987(AIRFORALL) „Sistem pentru prognoza poluării aerului, alertare și monitorizare pe termen scurt, la scară locală și regională, în condiții meteorologice nefavorabile și relief complex” (valoare totală: 461.555Euro), finalizat în luna aprilie 2005, a fost dezvoltat și se implementează, în orașul Baia Mare un sistem pilot capabil să prognozeze calitatea aerului pe intervale de 24 și 48 de ore, sistem prin care atât administrația locală cât și poluatorii sunt avertizați asupra impactului prognozat [56].

2. Directiva Consiliului nr. 94/63/CE privind controlul emisiilor de compuși organici volatili (COV) rezultați din depozitarea benzinei și distribuția sa de la terminale la stațiile service [60]. Directiva vizează următoarele categorii de instalații și activități: instalații de depozitare a benzinei la terminale; încărcarea și descărcarea benzinei în containere la terminale; containere mobile (cisterne auto, vagoane cisternă și nave fluviale); încărcarea și depozitarea la stațiile de distribuție a benzinei.

Transpunere:

- HG nr. 568/2001 privind stabilirea cerințelor tehnice pentru limitarea emisiilor de compuși organici volatili rezultați din depozitarea, încărcarea, descărcarea și distribuția benzinei la terminale și la stațiile de benzină modificată prin H.G. nr.893/2005 [100];
- Ordinul ministrului industriei și resurselor nr. 337/2001 pentru aprobarea Normelor privind inspecția tehnică a instalațiilor, echipamentelor și dispozitivelor utilizate în scopul limitării emisiilor de compuși organici volatili rezultați din depozitarea, încărcarea, descărcarea și distribuția benzinei la terminale și la stațiile de benzină [150];
- Ordinul ministrului apelor și protecției mediului nr. 781/2004 care abrogă Ordinul ministrului apelor și protecției mediului nr. 1103/2002 pentru aprobarea Normelor metodologice privind măsurarea și analiza emisiilor de compuși organici volatili rezultați din depozitarea și distribuția benzinei la terminale [151].

În privința implementării, APM și ARPM au reevaluat situația existentă referitoare la conformarea agenților economici care cad sub incidența Directivei 94/63/CE cu cerințele acestei Directive. În scopul respectării angajamentelor asumate, APM și ARPM au trimis, acolo unde a fost cazul, somații agenților economici neconformi. Un program de control al aplicării legislației specifice, în scopul îndeplinirii angajamentelor asumate pe parcursul negocierii cap. 22-Mediu (atât din punct de vedere tehnic cât și financiar) va fi elaborat de Garda Națională de Mediu în colaborare cu Agenția Națională pentru Protecția Mediului și aprobat de MMGA. În baza Hotărârii de Guvern nr.568/2001 a fost emis OMEC nr. 148/5 aprilie 2005 privind desemnarea organismelor de inspecție a instalațiilor, echipamentelor și dispozitivelor utilizate în scopul limitării emisiilor de compuși organici volatili rezultați din depozitarea, încărcarea, descărcarea și distribuția benzinei la terminale și la stațiile de benzină. Prin acest act normativ au fost desemnate 6 organisme de inspecție pentru efectuarea inspecțiilor tehnice ale instalațiilor, echipamentelor și dispozitivelor utilizate în scopul limitării emisiilor de compuși organici volatili rezultați din depozitarea, încărcarea, descărcarea și distribuția benzinei la terminale și la stațiile de benzină.

3. Hotărârea Guvernului nr. 689/2004 privind stabilirea condițiilor de introducere pe piața a benzinei și motorinei [101], transpune în legislația națională prevederile **Directivei 2003/17/EC care a amendat Directiva 98/70/EC privind calitatea benzinei și a motorinei și de modificare a Directivei Consiliului 93/12/CEE**, în vederea satisfacerii noilor cerințe comunitare referitoare la normele privind calitatea aerului și obiectivele de protecția a mediului aferente. Directiva 2003/17/EC prevede, în principal, introducerea pe piață a benzinei și motorinei cu un conținut maxim de sulf de 10 mg/kg, care va reduce emisiile de poluanți convenționali ale actualului parc de autovehicule, ducând la o îmbunătățire a calității aerului [61]. Actul normativ care transpune directiva este HG 689/05.05.2004 privind stabilirea condițiilor de introducere pe piață a benzinei și motorinei și conține etapizarea privind specificațiile tehnice ale benzinei și ale motorinei precum și monitorizarea respectării cerințelor privind calitatea benzinei și motorinei pe baza metodelor analitice din standardele SR EN 228:2003 și respectiv SR EN 590:2002 [39].

În privința implementării, conform angajamentelor asumate de România în procesul de negociere a Capitolului 22-Mediu, sistemul de monitorizare este operațional din anul 2005. Începând cu luna ianuarie 2005, cu sprijinul Guvernului Olandei, se află în derulare Proiectul „Asistență pentru implementarea Directivelor 98/70/CE și 2003/17/CE cu privire la monitoringul calității benzinei și motorinei”

(PPA04/RM/7/5). Scopul proiectului este stabilirea unui sistem național pentru monitorizarea, raportarea și punerea în aplicare a standardelor de calitate a combustibililor, aliniate cerințelor europene. În data de 04.03.2005 s-a derulat prima campanie de eșantionare a benzinei și motorinei în cadrul căreia au fost prelevate 23 de probe de benzină și 12 probe de motorină de la 9 stații de distribuție. Rezultatele campaniei de eșantionare au evidențiat conformitatea acestora cu criteriile impuse de HG nr. 689/2004 privind stabilirea condițiilor de introducere pe piață a benzinei și motorinei. În perioada 10-12 mai 2005., s-a desfășurat cea de a doua campanie de monitorizare a benzinei și motorinei. Numărul de eșantionări, respectiv prelevarea de probe și analizarea acestora, va crește gradual, astfel: minim 100 în anul 2005, minim 200 în anul 2006, 400 în anul 2007 [39].

4. Prin H.G. nr. 1209/2004 au fost stabilite procedurile pentru aprobarea motoarelor destinate a fi montate pe mașini mobile nerutiere și a motoarelor secundare destinate vehiculelor pentru transportul rutier de persoane sau de marfă și stabilirea măsurilor de limitare a emisiilor de gaze și particule poluante provenite de la acestea, în scopul protecției atmosferei [102]. Această hotărâre transpune în legislația națională **Directiva 97/68/CE a Parlamentului European și a Consiliului Europei privind armonizarea legislației statelor membre cu privire la măsurile împotriva emisiei de poluanți gazoși și de pulberi provenind de la motoarele cu combustie internă care urmează să fie instalate pe mașinile fără destinație rutieră**, cu amendamentele introduse de Directiva 2001/63/CE și Directiva 2002/88/CE [62].

Măsurile de reducere a emisiilor poluante provenite de la vehicule rutiere, precum și de la motoarele instalate pe vehicule nerutiere sau alte mașini industriale constituie o preocupare majoră în Uniunea Europeană și în țările membre ale spațiului economic european. Acțiunile privind protecția sănătății oamenilor, a mediului și dezvoltarea durabilă au la bază necesitatea controlului emisiilor de gaze poluante (monoxid de carbon (CO), oxizi de azot (NOx), hidrocarburi nense (HC).

3.1.3. Situația obținută în urma armonizării legislative

3.1.3.1. Calitatea apei

a. Situația apelor uzate

Analiza statistică a situației principalelor surse de ape uzate, în anul 2004, a relevat faptul că față de un volum total evacuat de 3854,16 mil. m³/an, aprox. 2098,71 mil. m³/an reprezentând circa 54,5%, constituie ape uzate care trebuie epurate. Din volumul total de ape uzate necesitând epurare, cca. 28,8% au fost epurate corespunzător, cca. 42% ape uzate au fost insuficient epurate, apele uzate neepurate reprezentând restul de cca. 29,2%. Prin urmare, în anul 2004, cca. 71% din apele uzate, provenite de la principalele surse de poluare, au ajuns în receptorii naturali, în special râuri, neepurate sau insuficient epurate. Cel mai mare volum de ape uzate, inclusiv apele de răcire, a fost evacuat de unități din: sectorul energie electrică și termică (peste 49 % din total); sectorul rezidențial (peste 39%); industria chimică (cca.4%), restul fiind din industria extractivă și metalurgică, zootehnie [40].

Din numărul total de 1.359 de stații și instalații de epurare și stocare investigate în anul 2004, 555 stații, reprezentând circa 40,8%, au funcționat *corespunzător*, iar restul stațiilor, adică 59,2%, au funcționat *necorespunzător*.

Situația critică a stațiilor de epurare este generată de vechimea rețelelor de canalizare și a instalațiilor de epurare, de modificarea capacității de epurare, fără adaptarea acestora la parametrii constructivi, de slaba capacitate managerială și de situația financiară precară a operatorilor de utilități publice. Tipul stațiilor de epurare existente este prezentat în tabelul nr. 3.2, iar numărul total de aglomerări umane este prezentat în tabelul nr. 3.3.

Tab. nr.3.2 Stații de epurare existente

Stații de epurare mecanice	Stații mecano-biologice	Stații de epurare mecano-biologice-chimice	Stații mecano-chimice	Total stații (în aglomerări umane)
112	212	10	6	340

Tab. nr.3.3 Număr total de aglomerări umane

	Aglomerări umane	Total locuitori echivalenți	% din totalul populației echivalente
2.000-10.000	2346	10.192.131	39
10.000-150.000	241	7.012.655	27
> 150.000	22	9.562.512	34
Total	2609	26.767.398	100

Distribuția aglomerărilor în funcție de mărime și regiuni (Tabelul 3.4.) arată că în Regiunea 1 – Nord - Est există cel mai mare număr de locuitori echivalenți. Distribuția sistemelor de colectare și a stațiilor de epurare pe regiuni este prezentată în Tabelul 3.5.

Tab. nr.3.4 Distribuția aglomerărilor umane pe regiuni

Reg./l.e.	2000-10000	10000-15000	15000-150000	Peste 150000	Total l.e.	Total populație
Reg. 1 Nord-Est	2.143.018	257.283	948.568	1.410.000	4.758.869	3.743.819
Reg. 2 Sud-Est	1.311.223	213.170	758.731	1.538.080	3.821.204	2.858.687
Reg. 3 Sud Muntenia	2.013.594	256.967	1.112.436	618.500	4.001.497	3.358.392
Reg. 4 Sud-Vest	1.457.474	130.456	608.059	590.632	2.786.621	2.329.342
Reg. 5 Vest	763.592	163.562	630.775	665.000	2.222.929	1.946.647
Reg. 6 Nord-Vest	1.252.983	186.688	584.656	1.030.000	3.054.327	2.744.919
Reg.7 Centru	1.062.030	122.413	913.528	1.510.300	3.608.271	2.545.271
Reg.8 Buc.	188.317	35.024	90.339	2.200.000	2.513.680	2.206.479
TOTAL	10.192.231	1.365.563	5.647.092	9.562.512	26.767.398	21.733.556

Tab. nr.3.5 Distribuția încărcării pe sisteme de colectare și stații de epurare existente

Regiunea	Total l.e.	Sistem de colectare		Stații de epurare	
		Total l.e.	Procent încărcare (%)	Total l.e.	Procent încărcare (%)
Regiunea 1 Nord-Est	4.758.869	1.813.987	38	1.448.783	30
Regiunea 2 Sud-Est	3.821.204	1.845.587	48	1.057.582	28
Regiunea 3 Sud Muntenia	4.001.497	1.192.130	30	696.669	17
Regiunea 4 Sud-Vest	2.786.621	1.101.270	40	408.720	15
Regiunea 5 Vest	2.222.929	870.289	40	452.969	21
Regiunea 6 Nord-Vest	3.054.327	1.270.162	42	985.362	32
Regiunea 7 Centru	3.608.271	1.738.879	48	1.319.578	37
Regiunea 8 București Ilfov	2.513.680	1.020.670	41	219.247	9
TOTAL	26.767.398	10.852.974	41	6.588.912	25

b. Rețeaua publică de alimentare cu apă potabilă. Conform Raportului elaborat în anul 2004 de către Institutul de Sănătate Publică, România se situează între țările cu o acoperire de nivel mediu în Europa, având în vedere că numai 65% din populație beneficiază de apă potabilă din rețeaua publică. În Europa populația este conectată la sisteme publice de aprovizionare cu apă în proporție de 96% -100% în mediul urban și 87% în mediul rural, conform raportului „Global Water Supply and Sanitation Assessment 2000”. În ultimii 25 de ani în România s-a realizat o creștere a numărului de utilizatori racordați la rețele de apă curentă de la 29% din populația țării la 65%, în condițiile în care în același interval de timp s-au produs mutații majore și în raportul dintre populația urbană și cea rurală.

Populația rezidentă în 256 localități urbane este de 11.551.096 locuitori, 86% din aceasta fiind aprovizionată cu apă potabilă prin sistem public. Cifrele raportate arată că într-un număr de 55 localități urbane (21,5%), populația este conectată în proporție de 100% la sistemul public de aprovizionare cu apă. Din totalul populației de 21,7 mil. locuitori, în România beneficiază de apă potabilă din rețeaua publică 14,7 mil. persoane, din care 11,3 mil. în mediul urban (98% din populația urbană) și 3,4 mil. în mediul rural (33% din populația rurală). În prezent,

dispun de sisteme centralizate de distribuție a apei potabile 2915 de localități, din care 265 municipii și orașe (100%) și 2647 localități rurale, reprezentând cca.17% din numărul total al acestora (date din ianuarie 2002).

Rețelele de distribuție a apei potabile au o lungime totală de 40.269 km, corespunzând cu 71% din lungimea totală a străzilor asigurând din mediul urban.

Rețeaua de alimentare cu apă potabilă s-a extins continuu (în anul 2002 rețeaua de apă era cu 20,1% mai mare comparativ cu 1995). Cantitatea anuală de apă potabilă distribuită consumatorilor însumează cca. 1.350 mil. m³, din care pentru uz casnic 811 mil. m³. În ultimii 10 ani se constată o scădere a cantității totale de apă distribuită în rețea, datorată, în principal, contorizării și reducerii activităților industriale. În anul 2002, volumul apei potabile distribuite a fost de 1,349 milioane m³, cu 33,6% mai mic decât în anul 1995. [40].

c. Rețeaua de canalizare. La sfârșitul anului 2004, numărul localităților cu instalații de canalizare publică era de 675 (tabelul nr.3.6). Rețeaua de canalizare are o lungime totală de 17.514 km, din care în mediul urban 16.397 km. Doar 73% din lungimea totală a străzilor sunt echipate cu rețele de canalizare în mediul urban.

Tab. nr.3.6 Evoluția rețelei de canalizare

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Lung. reț.(km)	16.012	16.080	16.348	16.590	16.812	17.183	17.514
loc.	636	654	674	682	679	664	675

În cele 263 stații de epurare a apelor uzate municipale existente în România se epurează numai 77% din debitul total evacuat prin rețelele publice de canalizare; 47 localități urbane (printre care București, Craiova, Drobeta-Turnu-Severin, Brăila, Galați, Tulcea) deversează apele uzate în receptorii naturali fără o epurare prealabilă. Populația care beneficiază de serviciul de canalizare este de cca. 11,5 mil. locuitori, din care 10,3 mil. locuitori în mediul urban (reprezentând 90% din populația urbană), respectiv 1,15mil. locuitori în mediul rural (10% din populația rurală). Corelând cele două echipări hidroedilitare – distribuție de apă potabilă și canalizare - populația țării se poate grupa în trei mari categorii:

- populația care beneficiază de ambele servicii - 52%;
- populația care beneficiază numai de alimentare cu apă, dar nu și de canalizare - 16%;
- populația care nu beneficiază nici de alimentare cu apă, nici de canalizare - 32%;

d. Calitatea serviciilor de alimentare cu apă și canalizare. Calitatea chimică a apei distribuite prin sisteme publice de alimentare, caracterizată prin indicatorii generali de potabilitate, a fost determinată prin analize efectuate pentru identificarea substanțelor toxice din apă (4% având valori mai mari decât concentrațiile admise), a consumului chimic de oxigen (5% având valori mai mari decât concentrațiile admise), a amoniacului (5% valori necorespunzătoare) și a azotaților (3% rezultate necorespunzătoare). Raportul din 2004 al Institutului de Sănătate Publică-București privind calitatea apei potabile din localitățile urbane, a evidențiat că 2,9 % din totalul populației racordate la rețeaua de alimentare cu apă este afectată de furnizarea intermitentă a apei de peste 8 ore zilnic. În plus, numărul populației potențial expuse la risc, luând în considerare vechimea rețelelor, calitatea apei din sursă și parametrii pentru care în prezent nu există date, poate fi estimat la peste 9,8 milioane locuitori în zonele urbane.

Pentru parametrii monitorizați, principalele zone în care se înregistrează cele mai severe neconformări cu normele în vigoare sunt localizate în județele: Alba,

Botoșani, Bacău, Constanța, Călărași, Dâmbovița, Maramureș, Neamț, Olt, Prahova, Sibiu, Suceava. În România există 1398 de stații de tratare a apelor, din care:

- 797 stații produc apă potabilă pentru un număr de 3,4 mil. locuitori din mediul rural (localități cu o populație cuprinsă între 50 și 5000 de locuitori);
- 601 stații produc apă potabilă pentru un număr de 11,3 mil. locuitori din mediul urban (localități cu o populație mai mare de 5000 locuitori).

De asemenea, 25% din sistemele publice de apă care aprovizionează între 50 - 5000 de persoane au apă necorespunzătoare pentru parametrii bacteriologici, turbiditate, amoniac, nitriți, fier, iar 10% din sistemele publice care aprovizionează mai mult de 5.000 de persoane distribuie apă necorespunzătoare din punctul de vedere al oxidabilității, turbidității, amoniacului, fierului, nitraților, gustului, mirosului. Apa potabilă distribuită cu întreruperi mai mari de 8 ore pe zi în 21 % dintre localitățile urbane afectează 12,5% din totalul populației urbane deservite. Sistemul de furnizare și sistemul de distribuție sunt în general realizate din materiale inadecvate (azbociment și plumb, 30% dintre conducte sunt realizate din oțel și nu există un sistem de curățare a conductelor). Aproximativ 70-75% din actuala rețea de alimentare cu apă necesită înlocuire. Apă potabilă este contaminată cu produși de coroziune și impurități rezultate din frecvențele accidente. De asemenea, furnizarea intermitentă a apei potabile afectează calitatea acesteia. De asemenea, trebuie înlocuite și conductele construite din plumb.

3.1.3.2. Calitatea aerului

Emisiile principalilor poluanți au scăzut, în general, în România după 1989, în urma transformărilor politice și economice din țară. Reducerea pe scară largă a producției economice din majoritatea zonelor industriale și închiderea multor instalații mari poluatoare au condus la reducerea cu peste 50% a emisiilor industriale pentru mulți poluanți în perioada 1989-2000. Aceasta scădere generală a emisiilor de poluanți din aer a dus la îmbunătățirea calității aerului în multe zone, în special acolo unde poluatorul principal îl constituia industria. (Figura nr.3.6)

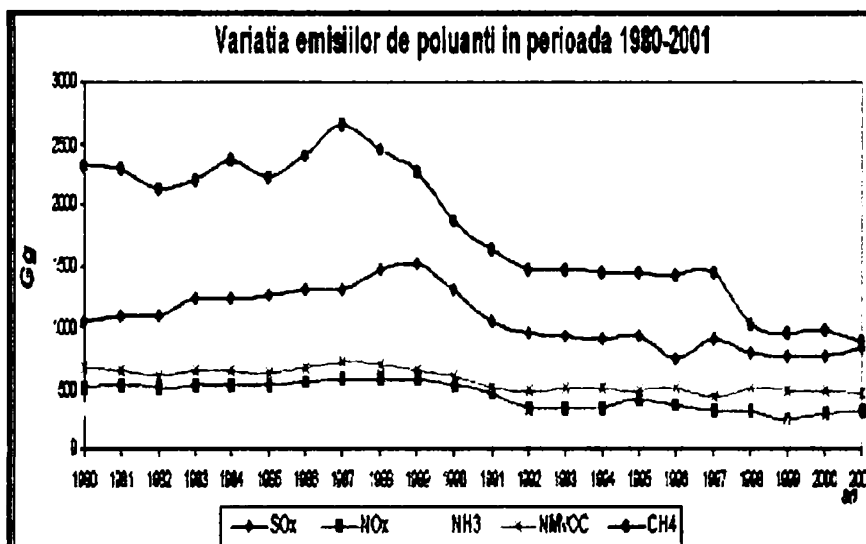

Figura nr.3.6 Variația emisiilor de poluanți

Totuși, multe zone sunt încă puternic poluate de către sursele industriale și se impune, în continuare, luarea măsurilor pentru îmbunătățirea calității aerului, în special pentru reducerea emisiilor de oxizi de sulf, azot și pulberi rezultate de la instalațiile mari de ardere. În octombrie 2004, cu sprijinul proiectului PHARE 2001, MMGA a elaborat *Strategia Națională pentru Protecția Atmosferei* care are ca obiective principale:

1. menținerea calității aerului ambiental în zonele în care aceasta se conformează cu limitele stabilite în normele legale în vigoare;
2. îmbunătățirea calității aerului ambiental în zonele în care aceasta nu se conformează cu limitele stabilite în normele legale în vigoare;
3. adoptarea măsurilor necesare pentru minimizarea și, în final, eliminarea impactului negativ asupra mediului și/sau a impactului transfrontier;
4. îndeplinirea tuturor obligațiilor asumate prin acordurile internaționale și tratatele la care România este parte.

Realizarea acestor obiective are în vedere orizontul de timp de până la aderare, și anume 2004 - 2006, dar și un orizont mai lung de timp, 2007 - 2013, când România va fi stat membru al Uniunii Europene. Stabilirea acestor obiective s-a făcut luând în considerare necesitatea de a proteja sănătatea oamenilor și mediul natural fără însă a impune locuitorilor și mediului economic din România costuri economice și sociale inacceptabile [40].

Prin Legea nr. 271/2003, România a ratificat, Convenția asupra poluării atmosferice transfrontiere pe distanțe lungi și protocoalele ulterioare referitoare la reducerea acidifierii, eutrofizării și nivelului de ozon troposferic. Țara noastră și-a luat angajamentul ca în anul 2010 nivelul emisiilor să se încadreze în plafoanele prevăzute de Protocolul de la Goteborg, așa cum rezultă din Tabelul 6. În acest sens, au fost luate măsuri concrete (asumate de fiecare operator în parte), cum ar fi programele de reducere a emisiilor de SO₂, NO_x, provenite din marile centrale termoelectrice, cât și din alte activități (rafinare, petrochimie, etc.).

Tab. nr.3.7 Angajamentele României rezultate din Protocolul Goteborg

Poluant (mii tone)	Situația în 1990	Situația în 2002	Situația în 2004	Praguri de emisii pentru 2010, conform Protocolului Goteborg	Procentajul reducerii emisiilor pentru 2010(față de 1990)
SO ₂	1311	781	960	918	- 30%
NO _x	546	357	326	437	- 20%
NH ₃	300	156	135	210	- 30%

Emisiile de SO₂ au fost în continuă scădere în perioada 1990-2002, de la emisii de cca. 1.311 mii tone în 1990 la cca. 780 mii tone în 2002, pentru ca, începând cu anul 2003, să înregistreze o creștere față de anii precedenți. Principalele surse de impurificare cu SO₂ sunt arderile din activitatea de producere a energiei și industriile de transformare (cu o contribuție de cca. 75% în anul 2003). Emisiile de NO_x au fost în continuă scădere în perioada 1990-2000, dar, începând cu anul 2001, emisiile de NO_x au înregistrat o creștere semnificativă, ajungând la 326 mii tone în anul 2004. Principalele surse emitente le-au reprezentat arderile din industria energetică și din industriile de transformare (cca. 39%) , traficul rutier (cca. 31%) și industria de prelucrare (cca. 11%). Emisiile de NH₃ s-au menținut relativ constante, în perioada 1990-2000, după care au scăzut semnificativ până la cca. 135 mii tone în 2004. Principala sursă (cca. 80%) o reprezintă dejectiile de la creșterea vitelor și îngrășămintele chimice azotoase utilizate în agricultură.

Pulberile în suspensie și sedimentabile sunt principalii poluanți din țara noastră pentru care depășirile concentrațiilor maxim admise (CMA) sunt semnificative. Poluarea atmosferei cu pulberi are mai multe surse: industriile metalurgică și siderurgică ce eliberează în atmosferă cantități însemnate de pulberi, centralele termice pe combustibili solizi, fabricile de ciment, transporturile rutiere, haldele și depozitele de steril, etc. Astfel, localitățile în care se înregistrează cea mai ridicată poluare cu pulberi (depășiri ale concentrațiilor zilnice, lunare și anuale) sunt: Reșița, Bistrița-Năsăud, Câmpulung, Brașov, Zalău, Vaslui, Miercurea Ciuc, Gheorgheni, Rovinari, Motru, Constanța, Iași. S-au înregistrat îmbunătățiri semnificative ale calității aerului în localitățile în care producția industrială a încetat ori s-au făcut investiții care au dus la reducerea emisiilor. Totuși, în multe zone, calitatea aerului este foarte scăzută, din cauza controlului defectuos al emisiilor industriale [40].

Astfel, pentru monitorizarea calității aerului și informarea publicului în timp real cu date privind calitatea aerului, prin HG nr. 586/2004 s-a înființat Sistemul Național pentru Evaluarea și Gestionare Integrată a Calității Aerului (SNEGICA) care cuprinde rețeaua națională de monitorizare a calității aerului și sistemul național de inventariere a emisiilor de poluanți atmosferici. Emisiile în aer ale poluanților proveniți de la IMA au impact deosebit de negativ asupra poluării mediului. În România au fost inventariate 174 instalații mari de ardere (IMA) - electrocentrale și termocentrale cu o putere termică egală sau mai mare de 50 MW, care utilizează în principal combustibili fosili.

Plafoanele naționale de emisii pentru poluanți (SO₂, NO_x și pulberi) pentru perioada 2007- 2013, sunt ilustrate în Tabelul 3.8.

Tab.nr.3.8 Plafoane naționale de emisii pentru SO₂, NO_x și pulberi

An	Poluant/Titular								
	SO ₂			NO _x			Pulberi		
	MEC	MAI	Alți ag. econom.	MEC	MAI	Alți ag. econom.	MEC	MAI	Alți ag. econom.
2007	339708	141921	58395	93122	24158	10740	24094	12370	2116
2008	353556	139895	36536	90546	23466	10487	20168	11500	2116
2009	3000087	139895	15413	81777	20979	10223	16125	11201	2046
2010	182500	139804	13857	84072	20221	101012	10557	10647	2054
2011	139480	129758	13758	80267	19597	9001	9008	8118	1862
2012	126400	99635	13976	83468	19183	6833	9320	4793	1869
2013	61220	72203	14114	86127	18838	6879	10058	3548	1877

3. 2. Legislația de mediu românească raportată la cerințele Comunității Europene privind protecția resurselor naturale

3.2.1. Cadrul legislativ privind protecția resurselor naturale

3.2.1.1. Protecția și conservarea ariilor naturale

Conform legii prin arie naturală protejată se înțelege „zona terestră, acvatică și/sau subterană, cu perimetrul legal stabilit și având un regim special de ocrotire și conservare, în care există specii de plante și animale sălbatice, elemente și formațiuni biogeografice, peisagistice, geologice, paleontologice, speologice sau de altă natură, cu valoare economică, științifică sau culturală deosebită”. De asemenea, Codul silvic le definește ca fiind zone delimitate geografic „cu elemente naturale rare sau în procent ridicat desemnate, reglementate și gospodărite în sensul atingerii unor obiective specifice de conservare”. Ele cuprind parcuri naționale, rezervații naturale, rezervații ale biosferei, monumente ale naturii și altele. Ansamblul ariilor naturale protejate formează rețeaua națională de arii naționale protejate, iar coordonarea managementului acestora fiind sarcina autorității publice centrale pentru protecția mediului, Academiei Române și Comitetului Național „Om-biosferă” [21].

În stabilirea regimului juridic al ariilor naturale protejate, în scopul asigurării diversității biologice, al utilizării durabile și a conservării habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, legea consacră următoarele principii [138]:

- garantarea conservării și utilizării durabile a patrimoniului natural este un obiectiv de interes public major;
- conservarea și utilizarea durabilă a patrimoniului natural este o componentă a strategiei naționale pentru dezvoltarea durabilă;
- instituirea regimului de arie naturală protejată și de zona de protecție a bunurilor din patrimoniul natural este prioritară în raport cu orice alte obiective, cu excepția celor care privesc asigurarea securității naționale, asigurarea sănătății oamenilor și animalelor, prevenirea unor catastrofe naturale.

Pentru asigurarea măsurilor speciale de ocrotire și conservare in-situ a bunurilor patrimoniului natural, s-a instituit un regim diferențiat de ocrotire, conservare și utilizare, pentru următoarele categorii de arii naturale protejate [21]:

- a) categorii stabilite la nivel național: rezervații științifice, parcuri naționale, monumente ale naturii, rezervații naturale și parcuri naționale;
- b) categorii stabilite prin reglementări internaționale: situri naturale ale patrimoniului natural universal, zone umede de importanță internațională, rezervații ale biosferei, arii speciale de conservare și arii de protecție specială avifaunistică.

În cadrul Uniunii Internaționale pentru Conservarea Naturii au fost stabilite 10 categorii de arii protejate și anume: rezervații științifice; parcuri naționale; monumente naturale/elemente naturale marcante; rezervații de conservare a naturii; peisaje terestre ori marine protejate; rezervații de resurse naturale; rezervații antropologice/regiuni biologice multiple/zone de gestiunea resurselor naturale; regiuni naturale amenajate în scopul utilizării multiple; rezervații ale biosferei; bunuri (naturale) ale patrimoniului mondial.

Ariile speciale de conservare reprezintă un sistem protejat pentru conservarea habitatelor naturale de interes comunitar și/sau a populațiilor speciilor

de interes comunitar, altele decât păsările sălbatice, în conformitate cu reglementările comunitare. Ariile de protecție specială avifaunistică, reprezintă un sistem protejat pentru conservarea speciilor de păsări sălbatice, în conformitate cu reglementările comunitare.

Prin stabilirea celor două mari categorii de arii naturale protejate se asigură regimul corespunzător de ocrotire, conservare și utilizare pentru:

- a. cele mai reprezentative habitate naturale ale spațiului biogeografic național, cu diversitatea biologică floristică și faunistică specifică, incluzând zone marine, de litoral și de coasta, zone de câmpie, de deal și de munte, zone umede, aride, cursuri de ape cu zone de luncă și lacuri naturale;
- b. habitatele terestre, acvatice și/sau subterane în care trăiesc permanent sau temporar specii de plante și/sau animale sălbatice periclitate, vulnerabile, rare, specii de plante și animale sălbatice aflate sub regim special de ocrotire, specii cu valoare științifică și ecologică deosebită;
- c. zonele cu resurse biogeografice importante sub aspect biogenetic, ecologic, științific, educațional, sanogen și recreativ;
- d. suprafețele din arealele agricole care conservă și/sau pot reface diversitatea biologică specifică, cu resurse genetice vegetale și animale de importanță ecologică, pedologică, economică și științifică, pentru ameliorarea speciilor cultivate și domestice, precum și pentru dezvoltarea biotehnologiilor;
- e. elementele și formațiunile naturale geomorfologice, peisagistice, geologice, paleontologice, pedologice și altele asemenea, cu valoare de bunuri ale patrimoniului natural.

3.2.1.2. Protecția faunei terestre și acvatice

În legătură cu protecția faunei în România, putem distinge mai multe categorii de norme juridice și anume: norme referitoare la protecția fondului cinegetic și a vânatului; norme referitoare la protecția faunei deținută în captivitate, în grădini zoologice și acvarii publice; norme privitoare la protecția animalelor domestice; norme ce au ca obiect protecția animalelor folosite în scopuri științifice experimentale; norme referitoare la protecția fondului piscicol.

a) Protecția animalelor sălbatice supuse vânatului

Regimul juridic al fondului cinegetic și al protecției vânatului este dat de Legea nr. 103/1996, care prevede în acest scop, o serie de măsuri privind: administrarea și gestionarea durabilă a fondului cinegetic; obligațiile ce revin deținătorilor de terenuri pe care se arondează fonduri de vânătoare; măsuri prin care se stabilesc reguli cu privire la exercitarea vânătorii; crearea fondului de protecție a vânatului; regimul sancționator - răspunderea disciplinară, contravențională, civilă și penală, după caz. Conform legii, fondul cinegetic al României este alcătuit din animalele sălbatice de interes vânătoresc, denumite de lege vânat, expres menționate în anexele legii, împreună cu biotopurile acestora, fiind stabilite următoarele principii: fondul cinegetic este o resursă naturală regenerabilă de interes național și internațional; administrarea și gestionarea fondului cinegetic au ca scop conservarea biodiversității faunei sălbatice, menținerea echilibrului ecologic, exercitarea vânătorii, precum și satisfacerea altor cerințe social-economice. Fondul cinegetic este alcătuit din unități de gospodărire cinegetică, denumite fonduri de vânătoare, constituindu-se pe toate categoriile de teren, indiferent de proprietar și astfel delimitate încât să asigure o cât mai mare stabilitate vânatului (fac excepție suprafețele situate în intravilanul

localităților, suprafețele parcurilor naționale și rezervațiilor științifice cu protecție totală, pe durata existenței acestora [73].

b) Protecția animalelor și pasărilor sălbatice din grădinile zoologice și a faunei piscicole din acvarii

Potrivit legii grădinile zoologice reprezintă acele unități permanente care dețin animale din speciile sălbatice, în scopul prezentării publicului o perioadă de minimum 7 zile pe an. Acestea se pot înființa de către persoanele fizice sau juridice, în baza acordului și autorizației de mediu, precum și a autorizației sanitare veterinare, eliberate de autoritățile teritoriale pentru protecția mediului și de autoritățile teritoriale sanitare veterinare, conform legislației în vigoare [74].

Pentru conservarea vieții sălbatice, legea prevede ca administratorii sunt obligați să pună în aplicare următoarele dispoziții de conservare: participarea la activități de cercetare care sporesc beneficiile pentru conservarea speciilor și/sau de formare a cunoștințelor de conservare relevante, precum și/sau la schimbul de informații referitoare la conservarea speciilor; promovarea educării și a sensibilității publicului cu privire la conservarea biodiversității, în special prin oferire de informații privitoare la speciile expuse și la habitatele lor naturale; adăpostirea animalelor în condiții care să răspundă cerințelor biologice și de conservare pentru speciile individuale; prevenirea evadării animalelor, pentru a se evita posibilele pericole ecologice pentru speciile indigene și prevenirea pătrunderii din exterior a dăunătorilor și epidemiilor.

c) Protecția animalelor folosite în scopuri științifice sau în alte scopuri experimentale

Conform reglementărilor legale animalele pot fi utilizate numai pentru tipurile de experimente expres prevăzute de lege și anume: a) obținerea, fabricarea, testarea calității, eficacității și a siguranței medicamentelor, alimentelor și a altor substanțe sau produse pentru: evitarea, prevenirea, diagnosticarea sau tratarea unor boli, afecțiuni ori a altor anomalități sau a efectelor acestora asupra omului, animalelor ori plantelor; evaluarea, depistarea, reglarea sau modificarea condițiilor fiziologice la om, animale sau plante; b) protecția mediului natural în interesul sănătății și bunăstării umane și animale [139].

Măsurile de protecție a animalelor folosite în experimente privesc: efectuarea experimentelor numai de către persoane competente sau sub directa supraveghere a unor astfel de persoane; anestezierea animalelor utilizate; folosirea numai o singură dată a unui animal într-un experiment ce produce durere și suferință intense; menținerea în viață a animalului, după experiment și acordarea de îngrijiri corespunzătoare stării lui de sănătate sau sacrificarea acestuia, cât mai repede posibil, după o metodă care să nu producă alte suferințe; autorizarea și înregistrarea crescătoriilor și unităților de furnizare a animalelor folosite în scopuri științifice sau în alte scopuri experimentale; neautorizarea experimentelor, în situația în care există o altă metodă științifică pentru obținerea aceluiași rezultat fără folosirea unor animale; necesitatea ca experimentul să aibă o autorizație specială, foarte bine justificată, în cazul în care animalul suferă sau ar putea suferi dureri mari sau care se pot prelungi, autorizație care se eliberează numai dacă experimentul prezintă importanță majoră pentru nevoile esențiale ale omului sau animalelor.

d) Fondul piscicol

În țara noastră s-a reglementat prin lege protecția și exploatarea durabilă a resurselor piscicole, dezvoltarea pisciculturii și a celorlalte ramuri ale acvaculturii (ansamblu de procedee și tehnici având ca scop reproducerea, ameliorarea și creșterea puiștilor și a altor viețuitoare acvatice), precum și aplicarea strategiei naționale în domeniu, a prevederilor acordurilor și convențiilor internaționale la care

România este parte. Strategia în domeniul conservării biodiversității din bazinele piscicole naturale este elaborată de autoritatea publică centrală de protecție a mediului. Fondul piscicol (dat de totalitatea populațiilor de pești, raci, scoici, broaște și a altor viețuitoare acvatice) din amenajările piscicole aparține, după caz, domeniului public de interes național sau local ori domeniului privat.

Protecția fondului piscicol se realizează prin prohibiția anuală a pescuitului, prin interzicerea acțiunilor care pot pune în pericol fondul piscicol, orice alte măsuri prin care se asigură exploatarea durabilă a fondului piscicol și conservarea biodiversității. În acest scop, anual, autoritatea publică centrală pentru agricultură, alimentație și păduri împreună cu autoritatea publică centrală de protecție a mediului stabilesc, prin ordin comun, perioadele și zonele de prohibiție a pescuitului pentru toate speciile de pești și animale acvatice și pentru toate zonele țării.

Potrivit art. 48 din Legea nr. 192/2001, persoanele fizice și juridice care folosesc apele din domeniul public, în alte scopuri decât cel piscicol, sunt obligate: a) să echipeze prizele de apă cu instalații care să împiedice pătrunderea peștelui; b) să mențină în lacurile de acumulare nivelul de apă optim pentru dezvoltarea și iernarea normală a fondului piscicol; c) să amenajeze zone speciale de pescuit și zone de protejare și salvare a fondului piscicol la golirea lacurilor de acumulare.

3.2.1.3. Conservarea și dezvoltarea durabilă a fondului forestier

Potrivit legii, pădurile, terenurile destinate împăduririi, cele care servesc nevoilor de cultură, producție ori administrație silvică, iazurile, albiile pâraielor, precum și terenurile neproductive incluse în amenajamentele silvice, constituie, indiferent de natura dreptului de proprietate *fondul forestier național*.

Fiind o avuție de interes național, este necesară asigurarea gestionării durabile a pădurilor prin stabilirea de măsuri concrete de administrare, îngrijire, exploatare rațională și regenerare, orientate pe următoarele direcții:

- ✓ asigurarea integrității fondului forestier național, în condițiile și cu respectarea situației rezultate în urma schimbării formei de proprietate asupra acestuia;
- ✓ întregirea fondului forestier național până la nivelul optim de 35% din teritoriul țării;
- ✓ reconstrucția ecologică a pădurilor deteriorate structural de factori naturali și antropici;
- ✓ menținerea volumului recoltelor anuale de lemn la nivelul posibilităților pădurii;
- ✓ conservarea biodiversității și asigurarea stabilității, sănătății și polifuncționalității pădurilor.

Gospodărirea și dezvoltarea durabilă a fondului forestier național, se realizează, potrivit legislației în vigoare, prin: menținerea integrității fondului forestier, fiind interzisă reducerea suprafeței pădurilor, cu excepțiile prevăzute de lege; regenerarea și îngrijirea pădurilor; prevenirea proceselor de degradare a pădurilor și solurilor forestiere; economisirea masei lemnoase ș.a.

În scopul creșterii calității modului de gospodărire durabilă a pădurilor și al recunoașterii internaționale a acesteia, Hotărârea de Guvern nr. 1476/2002, a introdus posibilitatea solicitării de către administratorii sau deținătorii de păduri organismelor recunoscute pe plan internațional a certificării pădurilor. Certificarea pădurilor reprezintă acțiunea prin care un organism recunoscut pe plan internațional emite certificate care atestă gospodărirea durabilă a pădurilor dintr-un anumit teritoriu, pe baza standardelor recunoscute la nivel mondial în domeniul gospodăririi durabile a pădurilor [104].

Potrivit Codul silvic, vegetația forestieră situată pe terenurile din afara fondului forestier este constituită din:

- a) vegetația forestieră de pe pășunile împădurite;
- b) perdelele forestiere de protecție a terenurilor agricole;
- c) plantațiile forestiere de pe terenurile degradate;
- d) plantațiile forestiere și arborii din zonele de protecție a lucrărilor hidrotehnice de îmbunătățiri funciare, precum și cele situate de-a lungul cursurilor de apă și ale canalelor de irigații;
- e) perdelele forestiere de protecție și arborii situați de-a lungul căilor de comunicație din extravilan;
- f) zonele verzi din jurul orașelor, comunelor, altele decât cele cuprinse în fondul forestier, parcurile din intravilan cu specii forestiere exotice;
- g) parcurile dendrologice, altele decât cele cuprinse în fondul forestier național.

Vegetația forestieră situată pe terenurile din afara fondului forestier se administrează de către proprietarii acesteia, persoane fizice și juridice sau de împuterniciții lor legali și se gospodărește în regim silvic. Proprietarii sau deținătorii de terenuri cu vegetație forestieră din afara fondului forestier au obligația de a asigura paza acesteia, fiind răspunzători de tăierea, ruperea sau scoaterea din rădăcini, fără drept, de arbori, puieti sau lăstari, precum și defrișarea ilegală a acestei vegetații. De asemenea, ei au obligația să mențină în stare normală de sănătate și să execute la timp lucrările de igienă, precum și cele de prevenire și combatere a bolilor și dăunătorilor, stabilite de organele inspectoratului silvic teritorial, prin mijloace proprii sau contra cost, prin unitățile specializate.

Prin sisteme de supraveghere specifice, Regia Națională a Pădurilor întocmește anual statistica și prognoza dăunătorilor vegetației forestiere pentru întregul fond forestier național, inclusiv a celei de pe terenurile situate în afara fondului forestier și ia măsuri pentru prevenirea și combaterea acestora [21].

Parte a vegetației forestiere din afara fondului forestier sunt și perdelele forestiere de protecție care pot fi [75]:

- pentru protecția terenurilor agricole contra factorilor climatici dăunătorilor pentru ameliorarea condițiilor climatice din perimetrul apărat;
- antierozionale, de protecție a solului împotriva fenomenelor de eroziune;
- pentru protecția căilor de comunicație și de transport, în special împotriva înzăpezirilor;
- pentru protecția digurilor și a malurilor contra curenților, viiturilor, gheții și altele;
- pentru protecția localităților și a diverselor obiective economice și sociale.

Un rol important în furajarea animalelor îl au pășunile și fânețele naturale. Potrivit Legii zootehniei nr.72/2002 modificată prin O.U.G. nr.127/2003 și O.U.G. nr.49/2006 sunt supuse regimului de exploatare stabilit de lege următoarele categorii de terenuri:

- pajiștile comunale care fac parte din domeniul privat al statului și se află în administrarea consiliilor locale respective;
- pajiștile aflate indiviziune, care, fie prin lege, fie prin efectul actelor de proprietate sau acordul ulterior al coproprietarilor, se folosesc în comun în cadrul asociațiilor de pășunat;
- pajiștile situate pe orice fel de terenuri din zonele montane, inclusiv golurile alpine sau cele situate în zone inundabile ale râurilor și în Lunca Dunării, care nu intră în primele două categorii și sunt folosite numai în timpul prielnic pășunatului aparțin domeniului public al statului;

- pajiștile cu regim special, cu excepția perimetrelor de protecție ecologică a rezervațiilor naturale, a parcurilor naturale și naționale;
- terenurile arabile și cele provenite din pajiștile comunale destinate producerii de furaje și semințe de culturi furajere, inclusiv terenurile folosite pentru lucrări de îmbunătățire a pajiștilor.

Protecția plantelor cultivate, a pădurilor, pășunilor și fânețelor naturale și a altor forme de vegetație utilă, precum și a produselor vegetale depozitate împotriva bolilor, dăunătorilor și buruienilor este o problemă de interes național și constituie o obligație pentru autoritățile publice, producătorii agricoli și pentru toți cetățenii [140].

Protecția plantelor cultivate începe cu producerea, prelucrarea și/sau comercializarea semințelor și a materialului săditor, care se realizează de către agenții economici, persoane fizice sau juridice, înregistrați în acest scop și care au primit autorizație eliberată de Ministerul Agriculturii, Alimentației și Pădurilor, prin autoritățile teritoriale de control și certificare a semințelor.

Înregistrarea unui soi în Registrul de soiuri și publicarea lui în Catalogul oficial se fac prin ordin al ministrului agriculturii, alimentației și pădurilor după ce s-a stabilit, în urma examinării tehnice efectuate de Institutul de Stat pentru Testarea și Înregistrarea Soiurilor, că îndeplinește condițiile de distinctivitate, uniformitate și stabilitate și că, pentru speciile stabilite de Ministerul Agriculturii, Alimentației și Pădurilor soiul posedă valoarea agronomică și/sau de utilizare.

Întreaga activitate de protecție a plantelor cultivate se realizează pe baza unui sistem integrat de prevenire și combatere a dăunătorilor, bolilor și buruienilor, sistem, care, printre altele, cuprinde: extinderea cultivării unor soiuri și hibridi rezistenți la atacul bolilor și al dăunătorilor; generalizarea tratării semințelor și a materialului săditor pentru toate culturile; administrarea uniformă și echilibrată a îngrășămintelor naturale și chimice; limitarea utilizării produselor chimice și excluderea celor dăunătoare pentru om sau care ar putea avea efecte negative pentru mediul înconjurător și echilibrul ecologic din natură, prin acumularea de reziduuri în sol, în produse agroalimentare și în organismul uman [21].

3.2.2. Transpunerea reglementărilor europene privind resursele naturale de mediu în România

Fiecare stat membru al UE a stabilit, pentru teritoriul propriu, o listă de Arie Speciale de Conservare (SAC), considerate a avea importanță potențială pentru UE și care se încadrează în Rețeaua Ecologică Europeană *Natura 2000*. Dezvoltarea unei rețele de arie de conservare a naturii se bazează pe două Directive ale Uniunii Europene:

- Directiva Habitate (Directiva 92/43 privind conservarea habitatelor naturale, a faunei și florei sălbatice);
- Directiva Păsări (Directiva 79/409 referitoare la conservarea păsărilor sălbatice).

Rețeaua „Natura 2000” este o Rețea Ecologică Europeană de Arie Speciale de Conservare și Arie de Protecție Specială Avifaunistică, constituită conform celor două Directive, mai sus menționate. Pentru declararea unui sit „Natura 2000”, se ține seama de interesele economice, culturale și sociale din zona vizată, fiind permise activități economice care sunt în sprijinul dezvoltării durabile și nu afectează starea de conservare favorabilă a sitului respectiv.

Prin valoarea ridicată a biodiversității pe care o deține, România va aduce o contribuție importantă la realizarea Rețelei Ecologice Europene „ Natura 2000 “. Declararea siturilor „Natura 2000” se va face:

1. Directiva 92/43/CEE din 21 mai 1992 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică a fost adoptată pentru a contribui la menținerea biodiversității prin conservarea habitatelor naturale și a speciilor de floră și faună sălbatică de pe teritoriul statelor membre U.E. În conformitate cu această directivă, se adoptă măsuri de menținere sau readucere la un stadiu corespunzător de conservare a habitatelor naturale și a speciilor de floră și faună sălbatică de importanță comunitară [63]. Măsurile trebuie să țină seama de condițiile economice, sociale și culturale, precum și de caracteristicile regionale și locale. Prin aceasta se protejează [160]:

- aproximativ 200 tipuri de habitate + 20 tipuri de habitate noi. În România au fost inventariate un număr de 94 + 2 habitate din care 23 prioritare;
- aproximativ 700 specii + 165 specii noi.

Planul de implementare al directivei cuprinde: stabilirea autorităților competente; inventarierea siturilor; desemnarea Ariilor Speciale de Conservare și aplicarea planurilor de management pentru aceste situri; stabilirea măsurilor necesare pentru conservarea acestor situri; Stabilirea sistemului pentru protecția strictă a speciilor din Anexă IV; stabilirea sistemului de monitorizare a stării de conservare a habitatelor și speciilor; evaluarea stării speciilor din Anexa V și interzicerea utilizării metodelor și mijloacelor de captură și ucidere a unor specii de animale, listate în Anexa V; stabilirea sistemului de monitorizare a capturărilor/ucidărilor accidentale a speciilor din Anexa IV; evaluarea impactului asupra siturilor Natura 2000; stabilirea mecanismului de consultare a publicului cu privire la proiectele ce pot afecta ariile speciale de conservare sau reintroducerea unor specii; stabilirea mecanismului de promovare a educării și informării publicului; implementare totală .

2. Directiva consiliului 79/409/CEE din 2 aprilie 1979 privind conservarea păsărilor sălbatice se referă la protecția, managementul și controlul tuturor speciilor care se găsesc în mod natural pe teritoriul european al statelor membre. Se vor proteja 181 specii de păsări vulnerabile (Anexa I) + specii noi în special păsări migratoare [64].

Directiva a fost traspusă prin Legea nr. 462 din 18 iulie 2001 pentru aprobarea OUG nr. 236/2000 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice și prin Legea nr. 13/1993 prin care România a aderat la Convenția privind conservarea vieții sălbatice și a habitatelor naturale din Europa, adoptată la Berna la 19 septembrie 1979. Planul de implementare prevede [157]: stabilirea autorităților competente responsabile pentru implementarea cerințelor Directivei; identificarea și desemnarea Ariilor de Protecție Specială Avifaunistică, a celor mai reprezentative situri ca număr și mărime pentru speciile de pasări sălbatice din Anexa I; stabilirea unui sistem general de protejare a tuturor speciilor la care se referă Articolul 1, incluzând protecția pentru tulburare, deținere, ucidere și captură, iar pentru păsările listate în Anexa I, protecția habitatului lor în concordanță cu cerințele directivei; luarea de măsuri speciale de conservare pentru speciile listate în Anexa I și pentru speciile migratoare, în special cele dependente de zonele umede de importanță internațională; asigurarea ca vânarea speciilor din Anexa II este în concordanță cu prevederile Articolelor 7 și 8, care se referă la metodele de ucidere de către oameni și utilizarea durabilă a populațiilor de pasări; asigurarea că introducerea speciilor non-native de pasări nu afectează negativ flora și fauna locală; stabilirea unui sistem de monitoring al stării

de conservare; promovarea educării și informării publicului, precum și consultarea acestuia în cazul unor proiecte sau planuri, care pot avea un efect semnificativ asupra ariilor speciale de protecție/evaluarea de impact; implementare totală [160].

3. Directiva 99/22/CE privind deținerea animalelor sălbatice în grădini zoologice [65] are scopul de a furniza o protecție activă faunei sălbatice și de a conserva biodiversitatea prin stabilirea procedurilor de autorizare și inspectare a grădinilor zoologice, subliniind astfel rolul grădinilor zoologice în conservarea biodiversității. Obiectivele Directivei sunt strâns legate de prevederile Articolului 9 al Convenției privind Diversitatea Biologică, acoperind măsurile privind conservarea *ex-situ* a biodiversității. Legea 191/ 2002 privind grădinile zoologice și acvariile publice transpune integral prevederile Directivei și creează cadrul legal și instituțional în acest sens. În baza acestei Legi, a fost elaborat și adoptat Ordinul ministrului mediului și gospodăririi apelor nr.742/2004 pentru aprobarea instrucțiunilor privind autorizarea, inventarierea și înregistrarea grădinilor zoologice și acvariilor publice.

3.2.3. Situația obținută în urma armonizării legislative

Între țările membre și candidate la Uniunea Europeană, România deține cea mai mare diversitate biogeografică. În comparație cu alte țări ale Uniunii Europene, pe teritoriul României se interferează 5 regiuni biogeografice, din cele 11 europene și anume: alpină, panonică, continentală, pontică și stepică. Ecosistemele naturale și seminaturale reprezintă cca. 47 % din suprafața României. Au fost identificate în țara noastră:

- cca. 60 % din populația europeană de urs brun (*Ursus arctos*);
- cca. 40 % din populația europeană de lup (*Canis lupus*);
- cca. 40 % din populația europeană de râși (*Lynx lynx*);

Ca urmare a studiilor efectuate prin Programul CORINE Biotops, au fost identificate și caracterizate 783 tipuri de habitate (13 habitate de coastă, 89 de zone umede, 196 de pajiști, 206 de pădure, 54 de mlaștină, 90 de stâncării/nisipuri și 135 zone agricole) în 261 de zone analizate de pe întregul teritoriu al țării. Au fost identificate, de asemenea, 44 de zone de importanță avifaunistică, cu o suprafață totală de 6.557 km², reprezentând 3% din suprafața țării. Nivelul ridicat al diversității habitatelor reflectă și un nivel ridicat al diversității speciilor de floră și faună. O mare varietate de specii sălbatice de floră și faună de pe teritoriul României prezintă o importanță economică deosebită, având multiple utilizări în diverse sectoare.

În România există 13 Parcuri Naționale, 13 Parcuri Naturale, precum și Rezervația Biosferei Delta Dunării. Suprafața totală a parcurilor naționale, parcurilor naturale și rezervațiilor biosferei este de 1.687,460 ha (121.779 ha suprafața maritimă), ceea ce reprezintă 7 % din suprafața terestră a țării. În afara parcurilor naționale, parcurilor naturale și rezervațiilor biosferei există circa 935 de rezervații științifice, monumente ale naturii și rezervații naturale a căror suprafață totală nu a fost încă determinată, însă este estimată la aproximativ 180.000 hectare. Prin urmare, suprafața terestră a ariilor naturale protejate acoperă 7,8% din suprafața terestră a țării la finele anului 2005. Până la sfârșitul anului 2013, acest procent urmează să crească la 15%.

Procentajul suprafețelor ocupate de ariile naturale protejate se împarte după cum urmează: parcuri naturale 42,32%; Rezervația Biosferei Delta Dunării 31,59%; parcuri naționale 16,83%; alte tipuri de arii protejate 9,26% (fig.3.6). Cea mai importantă arie protejată din rețeaua națională este Delta Dunării care are triplu

statut internațional: Rezervație a Biosferei, Sit Ramsar (zonă umedă de importanță internațională), Sit al Patrimoniului Mondial Natural și Cultural. Datorită stării favorabile de conservare în care se află sistemele ecologice și speciile din Delta Dunării, Consiliul Europei a acordat acestei rezervații Diploma Europeană [40].

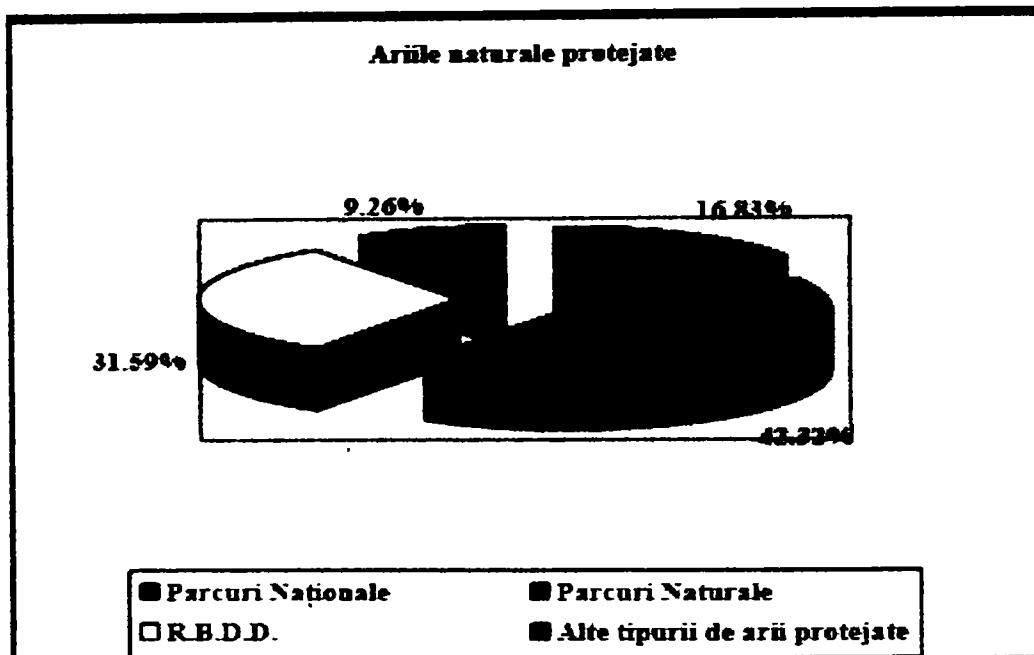

Fig. 3.6 Suprafața ocupată de ariile naturale protejate

Până în prezent, în cadrul rețelei existente de arii protejate din România au fost identificate 116 de Arii Speciale de Protecție Avifaunistică (ASP) și 79 Situri de Importanță Comunitară (SIC), ce îndeplinesc criteriile pentru a fi incluse în rețeaua Natura 2000. Din totalul de ASPA identificate până în prezent, 28 au fost deja declarate prin Hotărâre de Guvern în cursul anului 2005 și 2006. Procesul de elaborare a cadastrului ariilor naturale protejate în format GIS a demarat în 2002. Până în prezent, au fost realizate hărțile și descrierile limitelor Rezervației Biosferei Delta Dunării, a parcurilor naționale și parcurilor naturale, permițând astfel calcularea analitică a suprafețelor acestor categorii de arii naturale protejate, cu un grad mult mai mare de precizie. Pentru circa 80% din totalul ariilor naturale protejate au fost determinate limitele în format GIS.

MMGA este responsabil pentru organizarea și coordonarea managementului ariilor protejate. Până în prezent, MMGA a semnat contracte pentru Managementul parcurilor naturale și naționale cu Regia Națională a Pădurilor, cu autoritățile locale sau universități. Delta Dunării este direct coordonată de către minister. În plus, ariile protejate, altele decât parcurile naționale și naturale, sunt în custodia directă a persoanelor fizice, a ONG-urilor sau a diverselor instituții (Administrația Națională a Pădurilor sau autorități locale). Dintre acestea, doar 4 administrații ale parcurilor naționale au beneficiat de sprijin financiar considerabil pentru îmbunătățirea infrastructurii. Doar 3 arii protejate au planuri de management aprobate de către MMGA. În prezent, ca urmare a managementului precar, ariile protejate se confruntă cu presiuni ridicate cauzate de exploatarea ilegală, turismul și construcțiile

necontrolate, vânătoarea ilegală, ceea ce a dus la pierderi ireversibile ale biodiversității în România.

Ariile naturale protejate [157]

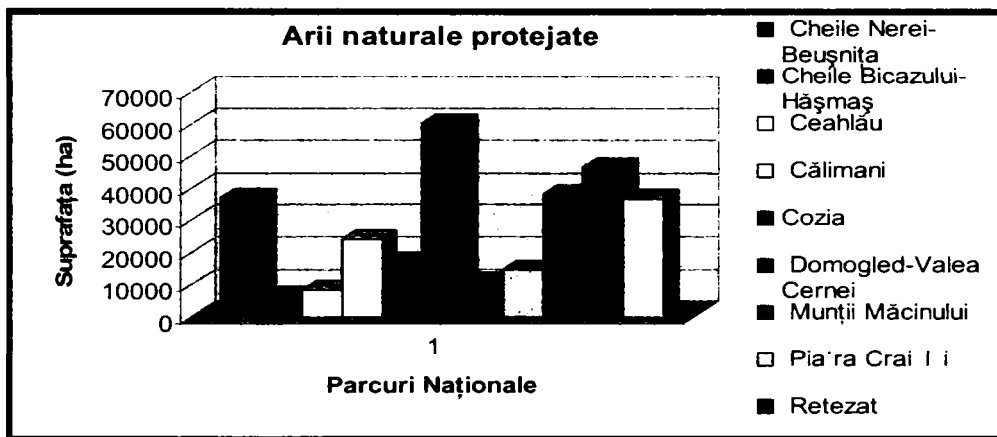

Fig.3.8 Arii naturale protejate din România

Parcuri Naționale din România: Parcul Național Cheile Nerei-Beușnița; Parcul Național Cheile Bicazului-Hășmaș; Parcul Național Ceahlău; Parcul Național Călimani; Parcul Național Cozia; Parcul Național Domogled-Valea Cernei; Parcul Național Munții Măcinului; Parcul Național Piatra Craiului; Parcul Național Retezat; Parcul Național Munții Rodnei; Parcul Național Semenic-Cheile Carașului; Parcuri Naturale din România: Parcul Natural Apuseni; Parcul Natural Bucegi; Parcul Natural Balta Mică a Brăilei; Parcul Natural Grădiștea Muncelului-Cioclovina; Parcul Natural Lunca Mureșului; Parcul Natural Porțile-de-Fier; Parcul Natural Vânători-Neamț. Acestea sunt prezentate în fig. 3.9.

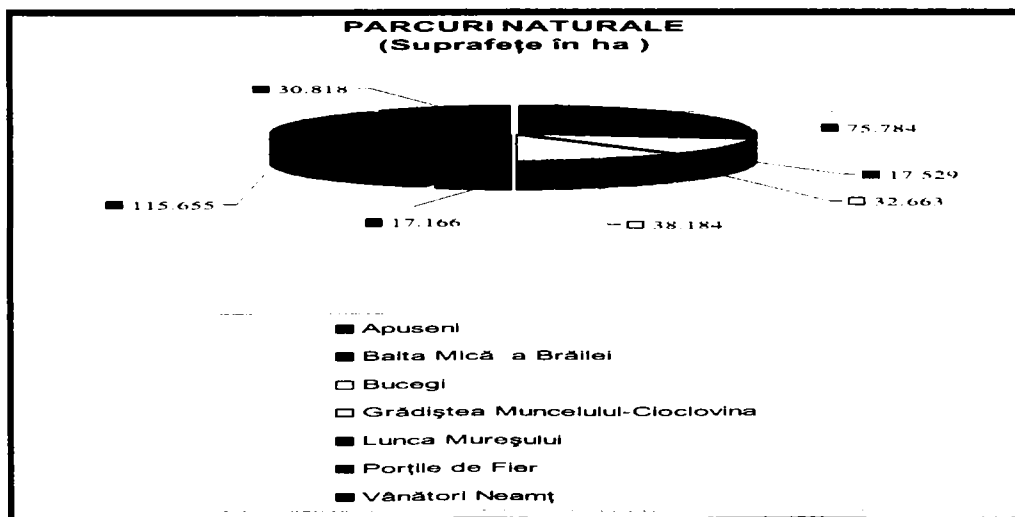

Fig.3.9 Parcuri naturale din România

Starea mediului marin și a zonei costiere

Marea Neagră are o suprafață de 413.490 km², o adâncime maximă de 2.245 m, un volum de apă de 529.955 km³ și o lungime a țărmurilor de 4.020 km. Marea Neagră are un nivel scăzut de salinitate (15,12 g ‰ în zona de țărm și 15,6 ‰ în larg), din cauza numeroaselor râuri care se varsă în ea. În aportul fluvial, apreciat la 346 km³, 78% aparține râurilor din nord-vestul bazinului, dintre acestea un volum însemnat fiind asigurat de fluviul Dunărea. Până în prezent, în Marea Neagră au fost inventariate aproximativ 1.500 specii de vertebrate și nevertebrate. Urmare a accentuării poluării industriale și orășenești din ultimele două decenii s-a constatat reducerea unor specii de pești răpitori, cât și a unor specii de pești cu importanță economică (scrumbie, calcan, hamsie, stavrid, sturioni). Litoralul Mării Negre a avut de suferit de pe urma gravelor probleme de eroziune din ultimele trei decenii [40].

Pe baza cercetărilor efectuate de Institutul Național de Cercetare Dezvoltare Marină „Grigore Antipa” se apreciază că litoralul românesc se află într-o stare gravă sub raportul extinderii eroziunii, pe cca. 60 - 80 % din lungimea țărmului, lățimea plajei se diminuează în fiecare an.

3. 3. Legislația de mediu românească raportată la cerințele Comunității Europene privind protecția factorilor creați prin activitățile umane

3.3.1. Cadrul legislativ privind protecția factorilor creați prin activitățile umane

3. 3.1.1. Protecția așezărilor umane

Deoarece ne aflăm într-o criză a mediului, este necesar ca fiecare popor să se dezvolte în felul său propriu, specific și unic, potrivit tradițiilor originale pe care le are dar, cu respectarea severă a legilor naturii, ale biologiei și ecologiei. În așezările omenești, rezolvarea problemelor ecologice depinde, în mare măsură, de rețeaua localităților și mărimea lor, de raporturile cu teritoriul liber, de mărimea, natura și modul de exploatare a acestui teritoriu, de resursele existente, de modul de prelucrare industrială, de rețeaua de căi de comunicații etc.

Dezvoltarea durabilă, așa cum este apreciată în cadrul Comunității Europene ca fiind un complex de măsuri cu acțiune benefică pentru așezările umane va soluționa cauzele factorilor perturbanți și poate genera conflicte viitoare. De aceea, în cadrul ecologiei așezărilor umane s-a generalizat termenul de „ecodezvoltare” care necesită: cunoașterea, înțelegerea și aplicarea practică a principiilor și legilor la nivelul așezărilor umane; îmbinarea diferitelor aspecte ale mediului înconjurător cu realitățile economice și specificul psihosocial și cultural al populației care trăiește pe teritoriul respectiv; realizarea unor corelații între potențialul resurselor naturale exploatabile din zonă, resursele energetice disponibile, gradul de dezvoltare economică, nivelul tehnologiilor existente; reutilizarea și reciclarea produselor și deșeurilor, în condițiile asigurării unei protecții eficiente a mediului.

Ecologia așezărilor umane este o știință de avangardă care trebuie să aibă în vedere și să armonizeze datele științelor naturii cu cele ale științelor sociale și ale celor tehnice. Comparativ cu celelalte domenii ale ecologiei, ecologia așezărilor umane are o complexitate deosebită, ea punând în centrul atenției habitatul și condițiile de existență ale ființei umane [15].

Principiile generale, cadrul de acțiune și obiectivele protecției așezărilor umane au fost stabilite în cadrul Conferinței de la Vancouver din 1976. Cu acest prilej, s-a arătat în Declarația adoptată, ca în condițiile în care o mare parte a populației, îndeosebi din țările subdezvoltate, trăiește în așezăminte necorespunzătoare, dacă nu se întreprind măsuri pozitive și concrete la nivel național și internațional, aceste condiții se vor agrava datorită:

- unei creșteri economice inechitabile, pusă în evidență de marile discrepanțe între țări și între ființele umane, privind bogățiile existente, care condamnă milioane de oameni să trăiască în sărăcie, fără a-i putea satisface nici cele mai elementare nevoi de hrană, locuință, educație, servicii de sănătate, igiena mediului, energie și apă;
- condițiilor economico-sociale și ecologice care transpun la nivel național și internațional, inegalitatea condițiilor de viață, segregarea rasială, șomajul, analfabetismul, bolile și sărăcia, degradarea din ce în ce mai mare a resurselor indispensabile vieții și anume: aerul, apa și pământul;
- creșterii populației astfel încât nevoile alimentare, de locuințe și alte elemente necesare vieții, vor crește;
- urbanizării necontrolate, o cauză a suprapopulării orașelor și a dispersiunii rurale.

Este deosebit de important, ca guvernele și comunitatea internațională să acționeze pentru adoptarea în materie de așezări umane, de politici și strategii eficiente, luându-se în considerare nevoile deosebite ale grupurilor defavorizate și, în special, ale copiilor, femeilor și infirmilor, pentru a li se asigura îngrijiri medicale, servicii, educație, hrană și locul de muncă, în contextul justiției sociale. Aceste politici trebuie să ducă la îmbunătățirea rapidă și continuă a calității vieții tuturor oamenilor, fără nici a discriminare. Acțiunile privind așezările umane trebuie să urmărească realizarea integrării sau coordonarea armonioasă a mai multor elemente între care, de exemplu, creșterea și repartitia populației, folosirea forței de muncă, locuințele, folosirea pământului, serviciile, atenuarea diferențelor între regiuni și în interiorul zonelor urbane [1].

Protecția mediului în așezările umane se realizează în mod specializat după factorii de mediu: aer, apă, sol, subsol etc. prin metode de combatere a poluării cu ajutorul unor măsuri și procedee tehnice, cum sunt: amplasarea industriilor poluante la distanță față de localități; folosirea de metode tehnologice care produc cât mai puțini poluanți; reducerea poluării determinate de mijloacele de transport; neutralizarea deșeurilor nerecuperabile; desfășurarea în condiții de siguranță a unor activități periculoase pentru om și pentru mediul înconjurător; reducerea poluării fonice etc. [168].

Potrivit Legii protecției mediului, în procesul de dezvoltare social-economică a localităților este obligatorie respectarea principiilor ecologice, pentru asigurarea unui mediu de viață sănătos. În acest scop, autoritățile administrației publice locale, precum și, după caz, persoanele fizice și juridice au următoarele obligații: a) să îmbunătățească microclimatul urban, prin amenajarea și întreținerea izvoarelor de apă din interiorul localităților și din zonele limitrofe acestora, să înfrumusețeze și să protejeze peisajul, să mențină curățenia stradală; b) să respecte prevederile din planurile de urbanism și amenajare a teritoriului privind amplasarea obiectivelor industriale, a căilor și mijloacelor de transport, a rețelelor de canalizare, a stațiilor de epurare, a depozitelor de deșeuri menajere, stradale și industriale și a altor obiective și activități, fără a prejudicia ambientul, spațiile de odihnă, tratament și recreare, salubritatea, starea de sănătate și confort a populației; c) să informeze publicul privind riscurile generate de funcționarea sau existența obiectivelor cu risc pentru mediu și sănătatea populației; d) să respecte regimul de protecție specială a localităților balneoclimaterice, a zonelor de interes turistic și de agrement, a monumentelor istorice, a ariilor protejate și a monumentelor naturii; e) să adopte elemente arhitecturale adecvate, să optimizeze densitatea de locuire, concomitent cu menținerea, întreținerea și dezvoltarea spațiilor verzi, a parcurilor, a aliniamentelor de arbori și a perdelelor de protecție stradală, a amenajamentelor peisagistice cu funcție ecologică, estetică și recreativă [3]. La elaborarea planurilor de urbanism și amenajare a teritoriului trebuie să se respecte prevederile Legii protecției mediului și să se prevadă în mod obligatoriu măsuri de menținere și ameliorare a fondului peisagistic natural și antropoc al fiecărei zone și localități, condiții de refacere peisagistică și ecologică a zonelor deteriorate, măsuri de dezvoltare a spațiilor verzi, de protecție sanitară a captărilor de apă potabilă și lucrări de apărare împotriva inundațiilor[77].

3.3.1.2. Regimul juridic al deșeurilor

Potrivit Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 78/2000 privind regimul deșeurilor, deșeul este definit ca fiind: „orice substanță sau obiect din categoriile stabilite, pe care deținătorul le aruncă, are intenția sau obligația de a le arunca”.

Potrivit unei alte definiții deșeurile și reziduurile de orice natură sunt „produsele și materialele cu termene de garanție depășite, produsele uzate fizic sau care nu mai au valoare de întrebuințare, precum și resturile menajere” [105].

La baza gestionării deșeurilor, de orice fel, stau, potrivit legii, următoarele principii [141]: principiul utilizării cu exclusivitate a acelor activități de gestionare a deșeurilor care nu aduc prejudicii sănătății și mediului; principiul „poluatorul plătește”; principiul responsabilității producătorului; principiul utilizării celor mai bune tehnici disponibile, fără antrenarea unor costuri excesive; principiul proximității, care presupune ca deșeurile să fie valorificate și eliminate cât mai aproape de locul de generare; principiul nediscriminării, consimțământului și permisiunii transportului de deșeuri periculoase numai în acele țări care dispun de tehnologii adecvate de eliminare care trebuie respectate în comerțul internațional de deșeuri.

Pentru dimensionarea impactului negativ al deșeurilor asupra mediului și sănătății, autoritatea publică centrală pentru protecția mediului, care este și cea mai înaltă autoritate de decizie și control al gestiunii deșeurilor, elaborează *Planul de gestionare a deșeurilor*. În mod obligatoriu, acest plan conține informații referitoare la tipurile, cantitățile și originea deșeurilor care urmează să fie valorificate sau eliminate; măsuri specifice pentru categorii speciale de deșeuri; zone și instalații de valorificare sau de eliminare și, după caz, informații cu privire la persoanele fizice și juridice autorizate să desfășoare activități de gestionare a deșeurilor; costurile estimative ale operațiunilor de valorificare și eliminare, măsuri pentru încurajarea colectării, valorificării și tratării deșeurilor. Planul național de gestionare a deșeurilor se întocmește pe baza planurilor județene elaborate de autoritățile teritoriale pentru protecția mediului și se revizuieste periodic, avându-se în vedere progresul tehnic și cerințele de protecție a mediului, fără să depășească însă o perioadă de 5 ani. Planurile sunt publice [21].

În scopul prevenirii sau reducerii pe cât este posibil a efectelor negative asupra mediului, în special poluarea apelor de suprafață, subterane, a solului, a aerului, inclusiv a efectului de seră, precum și a oricărui risc pentru sănătatea umană, a fost stabilit cadrul legal pentru desfășurarea activităților de depozitare și incinerare a deșeurilor. Potrivit Hotărârii de Guvern nr.162/2002, în funcție de natura deșeurilor, depozitele se clasifică în depozite pentru deșeuri periculoase, nepericuloase și inerte.

Autoritatea centrală pentru protecția mediului are obligația să elaboreze strategia națională privind reducerea cantității de deșeuri biodegradabile depozitate, care este parte integrantă din strategia națională privind gestionarea deșeurilor. Aceasta cuprinde măsuri referitoare la colectarea selectivă, reciclarea, compostarea, producerea de biogaz și/sau recuperarea materialelor și energiei, în vederea realizării obiectivelor prevăzute de lege [106].

Persoanele fizice sunt obligate să depună separat deșeurile și ambalajele reciclabile, acolo unde există recipiente special destinate acestui scop; să nu abandoneze și să nu depoziteze deșeurile în afara locurilor destinate acestui scop; să valorifice integral deșeurile combustibile și degradabile biologic, rezultate în gospodăriile din mediul rural, iar pentru cele nerecuperabile să le depună în depozitul final de deșeuri al localității.

Potrivit Ordonanței de urgență a Guvernului nr.16/2001 privind gestionarea deșeurilor industriale reciclabile deținătorii unor astfel de deșeuri, persoane juridice, sunt obligați să asigure strângerea, sortarea și depozitarea temporară a acestora, cu respectarea normelor de protecție a mediului și a sănătății populației, precum și

reintroducerea lor în circuitul productiv prin: a) reutilizarea în propriile procese de producție; b) valorificarea pe bază de autorizație emisă de Comisia Națională pentru Reciclarea Materialelor (aflată în subordinea Ministerului Industriei și Resurselor) și comercializarea materiilor prime secundare și, respectiv, a produselor reutilizabile obținute prin reciclare; c) predarea către agenții economici specializați, autorizați pentru valorificare, a deșeurilor industriale reciclabile, pe baza documentelor de proveniență.

Importul deșeurilor și reziduurilor de orice natură, precum și a altor mărfuri periculoase pentru sănătatea populației și pentru mediul înconjurător a fost reglementat în țara noastră prin Hotărârea Guvernului nr. 340/1992, completată și modificată prin Hotărârea Guvernului nr.9/2002, care ridică la rang de principiu interzicerea importului în România de deșeuri și reziduuri de orice natură, în stare brută sau prelucrate. În conformitate cu art. 2, nu intră în noțiunea „de deșeuri și reziduuri de orice natură”, deșeurile de: minereuri de metale feroase și neferoase, precum și alte deșeuri (prevăzute expres în Anexa I), care urmează a fi prelucrate de importatori prin capacități de producție existente, pentru obținerea unor materii prime și materiale utile, cu condiția să nu prezinte risc toxicologic și ecologic. Importul acestor deșeuri se face pe baza licenței de import eliberată cu acordul autorităților publice centrale pentru protecția mediului și pentru sănătate. Licența conține în mod obligatoriu, declarația importatorului dată pe proprie răspundere, prin care se specifică denumirea produsului ce urmează a fi introdus în țară, cu mențiunea expresă a tipului de deșeuri sau reziduuri.

Prin Legea nr. 6 din 25 ianuarie 19912, România a aderat la Convenția de la Basel privind controlul transportului peste frontiere al deșeurilor periculoase și al eliminării acestora, din 1989, document considerat cea mai amplă reglementare în domeniul gestionării deșeurilor, cu arie mare de aplicare, semnat și ratificat de majoritatea statelor lumii.

Fiecare parte la Convenție trebuie să adopte măsurile necesare pentru a se asigura: că producerea de deșeuri periculoase sau alte reziduuri este redusă la minimum, luând în considerare implicațiile sociale, tehnologice și ecologice; punerea în funcțiune a unor instalații adecvate de eliminare, situate în măsura posibilului, în interiorul țării, în scopul eliminării ecologice a deșeurilor periculoase sau a altor reziduuri; că persoanele fizice și juridice implicate în administrarea deșeurilor periculoase, vor lua măsurile necesare pentru a preveni creșterea poluării ce ar rezulta dintr-o astfel de gospodărire; transportul peste frontieră va fi efectuat astfel încât sănătatea omului și a mediului înconjurător să fie protejate împotriva efectelor nocive ce ar putea rezulta.

Părțile nu vor autoriza exportul de deșeuri periculoase sau de alte reziduuri către un stat care nu este parte la Convenție sau importul de astfel de deșeuri dintr-un stat care nu este parte. Transportul peste frontieră va fi autorizat de părți numai dacă: a) statul exportator nu are capacitatea tehnică și instalațiile necesare pentru eliminarea deșeurilor respective într-un mod eficient și rațional din punct de vedere ecologic; b) deșeurile sunt solicitate ca materii prime pentru reciclare sau recuperare în industria statului importator; c) transportul se conformează și altor criterii convenite de părți, cu condiția de a nu contraveni obiectivelor Convenției. Statul exportator nu va autoriza începerea transportului peste frontieră până când nu a primit confirmarea scrisă din partea statului importator, precum și confirmarea existenței unui contract între exportator și eliminator care să specifice eliminarea ecologică și rațională a deșeurilor. De asemenea, trebuie să primească consimțământul scris al statelor de tranzit.

Un alt document internațional deosebit de important în domeniul transportului deșeurilor periculoase este Convenția de la Bale, 1989, care statuează ca principiu, eliminarea deșeurilor pe cât este posibil, într-un loc apropiat de cel al producerii lor, pentru a reduce transporturile internaționale de deșeuri periculoase. Transporturile transfrontiere a acestor deșeuri nu sunt autorizate decât către țări care posedă instalații tehnologice ce permit „o gestiune economică, rațională a lor”.

Se ajunge la situația unui trafic ilicit, dacă transportul a fost efectuat fără consimțământul real al statului importator sau fără respectarea regulilor prevăzute de Convenție. Într-o astfel de situație, statul importator supraveghează regimul de repatriere a deșeurilor sau eliminarea lor în orice alt mod licit.

În ceea ce privește transportul peste frontieră al mărfurilor periculoase, România a aderat la Acordul european referitor la transportul rutier internațional al mărfurilor periculoase (A.D.R.) încheiat la Geneva la 30 septembrie 1957 și a reglementat transportul mărfurilor periculoase pe calea ferată și în trafic rutier intern. Acordul exclude din transportul rutier internațional mărfurile periculoase expres menționate și prevede că pot fi transportate numai mărfurile periculoase autorizate, dacă îndeplinesc condițiile referitoare la ambalarea și etichetarea lor (pentru cele din Anexa A) și respectiv, la construcția, echiparea și circulația vehiculului care le transportă (pentru cele prevăzute în Anexa B). Fiecare parte contractantă își păstrează dreptul de a reglementa sau de a interzice, din alte motive decât cele de securitate, pe parcursul drumului, intrarea pe teritoriul său a mărfurilor periculoase.

3.3.1.3. Regimul produselor și substanțelor toxice, precum și al materiilor explozive

Prin „producerea, deținerea sau orice alte activități privind circulația produselor sau substanțelor toxice” se înțeleg, după caz: „fabricarea, prepararea, experimentarea, condiționarea, livrarea, procurarea, folosirea, ambalarea, transportul, depozitarea temporară sau definitivă, manipularea, importul și exportul acestor produse și substanțe. Toate aceste activități sunt supuse unui regim special de gestionare, fiind expuse diverselor riscuri și pericole care pot da naștere oricând unor accidente grave, cu consecințe deosebite asupra vieții și sănătății oamenilor, a florei și faunei, precum și asupra calității mediului, în general. Lista substanțelor toxice și a plantelor care conțin substanțe toxice se stabilește de Ministerul Sănătății și Familiei cu acordul autorității publice centrale pentru protecția mediului, pe baza propunerilor ministerelor și a celorlalte organe centrale ale administrației publice interesate și se aduce la cunoștința generală, prin publicare în Monitorul Oficial.

Persoanele fizice și juridice care gestionează substanțe și preparate chimice periculoase sau desfășoară activitatea cu plante care conțin substanțe toxice sunt obligate: a) să solicite și să obțină acordul și/sau autorizația integrată de mediu și să aplice reglementările legale privind substanțele și preparatele chimice periculoase; b) să țină evidența strictă - cantitate, caracteristici, mijloace de asigurare a substanțelor și preparatelor chimice periculoase, inclusiv a recipientelor și ambalajelor, care intră în sfera lor de activitate și să furnizeze informațiile și datele cerute de autoritățile competente pentru protecția mediului; c) să elimine în totalitate și în condiții de siguranță pentru sănătatea populației și pentru mediu substanțele și preparatele chimice periculoase care au devenit deșeuri și sunt reglementate în conformitate cu legislația specifică; d) să asigure prin sisteme proprii supravegherea mediului, în conformitate cu prevederile cuprinse în

autorizația de mediu, să identifice și să prevină riscurile pe care substanțele și preparatele chimice periculoase le pot reprezenta asupra sănătății populației și mediului, să țină evidența rezultatelor acțiunilor de supraveghere și să anunțe iminența producerii unor descărcări neprevăzute sau a accidentelor autorității competente pentru protecția mediului și de apărare civilă; e) să nu producă și să nu importe pentru introducerea pe piață, sub nici un motiv, substanțe și preparate chimice periculoase pentru sănătatea populației și pentru mediu, a căror utilizare este interzisă prin lege.

Depozitarea produselor și substanțelor toxice se face în spații amplasate în afara localităților, folosite exclusiv în acest scop, prevăzute cu măsuri speciale de securitate, perimetrele depozitelor stabilindu-se în raport cu gradul de toxicitate și fiind considerate „zone interzise”. Producerea, prelucrarea, utilizarea și/sau comercializarea substanțelor și preparatelor chimice considerate periculoase au un regim juridic special, la baza căruia stau următoarele principii [143], [152]: principiul asigurării unui nivel de protecție adecvat pentru om și mediu; principiul liberei circulații a bunurilor; principiul progresului tehnic.

Substanțele și preparatele chimice periculoase pot fi comercializate numai dacă sunt strict respectate cerințele prevăzute de lege cu privire la ambalarea și etichetarea lor [109]. Producătorii și importatorii sunt obligați: să efectueze testări ale proprietăților substanțelor și preparatelor chimice, în vederea încadrării în clasele de pericol prevăzute de lege; să clasifice, să eticheteze și să ambaleze substanțele și preparatele chimice periculoase, conform prevederilor ordonanței; să elaboreze fișe tehnice de securitate pe care să le trimită gratuit destinatarului cel mai târziu în momentul livrării.

Ca persoană juridică de interes public, Agenția Națională pentru Substanțe și Preparatelor Chimice Periculoase are printre atribuțiile sale următoarele: solicită și primește informații despre proprietățile substanțelor și preparatelor chimice periculoase, inclusiv despre compoziția lor chimică, care vor fi utilizate numai în scopul satisfacerii oricărei cerințe medicale impuse de elaborarea măsurilor preventive și curative, în mod special a urgențelor; coordonează și furnizează suportul informațional în domeniul substanțelor și preparatelor chimice periculoase; elaborează norme privind clasificarea, ambalarea, etichetarea, expedierea și depozitarea substanțelor și preparatelor chimice periculoase, în conformitate cu prevederile Acordului european referitor la transportul rutier internațional de mărfuri periculoase, încheiat la Geneva la 30 decembrie 1957 la care România a aderat prin Legea nr. 31/1994 [143].

Pentru controlul activităților care prezintă pericole de accidente majore în care sunt implicate substanțe periculoase și în scopul prevenirii producerii lor și al limitării consecințelor, atunci când s-au produs, asupra securității și sănătății populației, precum și asupra calității mediului titularii activităților în care sunt prezente substanțele periculoase, trebuie să dovedească autorităților competente de control că au luat toate măsurile conform Hotărârii de Guvern nr. 95/2003, pentru prevenirea pericolelor de accidente majore în care sunt implicate aceste substanțe. Prin accident major se înțelege „orice eveniment survenit cum ar fi o emisie de substanțe periculoase, un incendiu sau o explozie, care rezultă din evoluții necontrolate în cursul exploatării oricărui obiectiv în care sunt prezente substanțe periculoase în cantități egale sau mai mari decât cele prevăzute de lege, care conduce la apariția imediată sau întârziată a unor pericole grave asupra sănătății populației și/sau asupra mediului, în interiorul sau în exteriorul obiectivului și în care sunt implicate una sau mai multe substanțe periculoase” [108].

În vederea îndeplinirii acestor obligații, titularul activității va prezenta odată cu documentațiile legale pentru obținerea acordului de mediu, autorizației de mediu și/sau avizului de protecție civilă o notificare care va cuprinde informații privind: identificarea substanțelor periculoase sau a categoriilor de substanțe periculoase prezente în obiectiv; modul de stocare a substanțelor periculoase; cantitatea și starea fizică a acestora; activitatea existentă sau propusă pentru instalația sau pentru unitatea de stocare; elementele susceptibile de a provoca accidente majore sau de a agrava consecințele acestora, din imediata apropiere a obiectivului. Notificarea se transmite atât pentru obiectivele noi, cât și pentru cele existente care suferă modificări importante.

Prin Legea nr. 126 din 27 decembrie 1995 modificată și completată de Legea nr. 464/2001, s-a creat cadrul juridic de reglementare a activităților de preparare, producere, experimentare, deținere, tranzitare pe teritoriul țării, transmitere sub orice formă, transport, depozitare, mânăuire și folosire de către persoanele fizice și juridice a materiilor explozive.

Prin materiale explozive se înțeleg explozivii propriu-ziși, amestecurile explozive, pirotehnice și simple, mijloacele de inițiere, cele auxiliare de aprindere, precum și orice alte substanțe sau amestecuri de substanțe destinate să dea naștere la reacții chimice instantanee cu degajare de căldură și gaze la temperatură ridicată [80].

Producerea de materii explozive și orice operațiune de import-export cu acestea sunt permise numai persoanelor fizice și juridice care sunt înregistrate și posedă autorizație în acest sens, eliberată de organele și în condițiile prevăzute de lege. Astfel, pentru a putea produce și prepara materii explozive, persoanele fizice și juridice care, potrivit legii, au ca obiect de activitate astfel de operațiuni, trebuie să obțină, în prealabil, autorizația din partea inspectoratului de stat pentru protecția muncii și a inspectoratului de poliție al județului sau al Direcției Generale de Poliție a Municipiului București și să se înregistreze la aceste autorități.

Aceeași obligație de a obține, în prealabil, autorizația și de a se înregistra la organele prevăzute mai sus, revine și persoanelor care dețin, transportă, folosesc sau comercializează materii explozive, cu excepția unităților și formațiunilor Ministerului Apărării Naționale, Ministerului de Interne, Serviciului Român de Informații, Serviciului de Protecție și Pază, Comandamentului Protecției Civile, persoanelor care, dețin, transportă sau comercializează obiecte artisanale de distracție pe baza de amestecuri pirotehnice, precum și persoanelor care folosesc în scopuri tehnice, obiecte pe bază de amestecuri pirotehnice.

3.3.2. Transpunerea reglementărilor europene privind protecția factorilor creați prin activitățile umane în România

3.3.2.1. Managementul deșeurilor

În România, în ultimii ani, a avut loc o transformare totală a cadrului legislativ de gestiune a deșeurilor. Spre deosebire de alte țări membre ale UE care și-au adaptat cadrul legislativ în perioade de peste 20 de ani, România a trebuit să facă acest lucru într-o perioadă extrem de scurtă. Practic principalele directive ale UE privind deșeurile au fost transpuse aproape în totalitate în perioada 2000 – 2003. Începând cu anul 2004 România are un cadru legislativ de gestiune a deșeurilor modern și adaptat acquis-ului comunitar.

1. Directiva Cadru privind Deșeurile nr. 75/442/EEC, amendată de Directiva nr. 91/156/EEC [35] a fost transpusă prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 78/2000 privind regimul deșeurilor modificată și aprobată prin Legea nr.426/2001, România nesolicitând perioadă de tranziție pentru aplicarea acestei directive.

S-au preluat în cadrul legislativ intern toate prevederile Directivei cadru nr. 75/442 cum ar fi cele referitoare la [87]: definirea deșeurilor, precum și a operațiilor de gestionare, valorificare, reutilizare și eliminare a deșeurilor; autorizarea activităților referitoare la gestionarea deșeurilor; înregistrarea și controlul activităților privind gestiunea deșeurilor; obligațiile generatorilor de deșeuri, transportatorilor și operatorilor în domeniul valorificării și eliminării deșeurilor; costurile legate de colectarea, transportul, depozitarea, valorificarea și eliminarea deșeurilor.

În baza Legii nr. 426/2001, Ministerul Apelor și Protecției Mediului a fost desemnat cea mai înaltă autoritate de decizie și control a gestiunii deșeurilor și responsabil de elaborarea Planului național de gestionare a deșeurilor. Acest plan va conține:

(a) în mod obligatoriu, informații referitoare la:

- tipurile, cantitățile și originea deșeurilor care urmează să fie valorificate sau eliminate;
- măsuri specifice pentru categorii speciale de deșeuri;
- zone și instalații de valorificare sau de eliminare a deșeurilor;

(b) după caz, informații cu privire la:

- persoanele fizice și juridice autorizate să desfășoare activități de gestionare a deșeurilor;
- costurile estimative ale operațiilor de valorificare și eliminare a deșeurilor;
- măsuri pentru încurajarea colectării, valorificării și tratării deșeurilor.

Programele pentru gestionarea activităților legate de deșeuri, prevăzute în planuri vor cuprinde:

- analiza situației și prognozarea tipurilor, proprietăților și cantităților de deșeuri generate și valorificate;
- obiective, etape și termene pentru implementarea programului;
- resurs pentru implementarea programului;
- metode, tehnologii și instalații de tratare, valorificare și eliminare a deșeurilor, precum și decizii legate de amenajarea acestor amplasamente.

Directiva a mai fost transpusă prin [159]:

- Hotărârea de Guvern nr. 856/16.08.2002 privind evidența gestiunii deșeurilor și pentru aprobarea listei cuprinzând deșeurile, inclusiv deșeurile periculoase;
- Hotărârea de Guvern nr. 1470/09.09.2004 privind aprobarea Strategiei și Planului Național de gestiune a deșeurilor;
- Hotărârea de Guvern nr. 918/22.08.2002 privind stabilirea proceduri-cadru de evaluare a impactului asupra mediului și aprobarea listei proiectelor publice sau private supuse acestei proceduri;
- OM nr. 860/26.09.2002 privind aprobarea proceduri de evaluare a impactului de mediu și emiterea acordului de mediu;
- OM nr. 863/26.10.2002 privind aprobarea ghidului metodologic aplicabil proceduri-cadru de evaluare a impactului asupra mediului;
- OM nr. 757/26.11.2004 privind aprobarea Normelor Tehnice cu privire la depozitarea deșeurilor;
- Hotărârea de Guvern nr. 128/14.02.2002 privind incinerarea deșeurilor;

- OM nr. 818/17.10.2003 pentru aprobarea Procedurii de emitere a autorizației integrate de mediu.

2. Directiva nr.91/689/EEC privind deșeurile periculoase [35];

România nu solicită perioadă de tranziție pentru aplicarea acestei directive. Prevederile Directivei nr. 91/689 au fost transpuse în totalitate prin: Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 78/2000 privind regimul deșeurilor, prin Hotărârea de Guvern nr. 856/16.08.2002 privind evidența gestiunii deșeurilor și pentru aprobarea listei cuprinzând deșeurile, inclusiv deșeurile periculoase și prin HG nr. 1470/09.09.2004 privind aprobarea Strategiei și Planului Național de gestiune a deșeurilor [159]. În acest sens, în legislația românească au fost introduse aceleași definiții ca cele din această directivă, caracteristicile periculoase ale deșeurilor, constituenții care conferă caracteristici periculoase unei anumite categorii de deșeuri. A fost finalizată lista deșeurilor periculoase având la bază codurile și clasificarea acceptate la nivelul Comunității Europene. Deșeurile periculoase se identifică și se înregistrează la fiecare loc de producere, de valorificare sau eliminare. Se interzice amestecul diferitelor categorii de deșeuri periculoase cu deșeuri nepericuloase, cu excepția cazurilor în care un asemenea amestec contribuie la îmbunătățirea securității operațiilor de valorificare și eliminare a deșeurilor. Planul național de gestionare a deșeurilor include o secțiune separată referitoare la deșeurile periculoase.

3. Directiva nr. 99/31/EC privind depozitarea deșeurilor [35];

Pentru implementarea acestei directive România solicită o perioadă de tranziție de 10 ani, până în anul 2017. Conform Directivei 1999/31/EC deșeurile care urmează a fi depozitate trebuie să fie în prealabil tratate (Art. 6 (a)) pentru reducerea cantității sau a pericolului prezentat de acestea față de sănătatea populației sau a mediului. Chiar și în aceste condiții există totuși un potențial risc de contaminare a mediului ca urmare a eliberării de compuși toxici în aer, prin gazele degajate în procesele de tratare din apropierea depozitului sau chiar din depozit, sau în sol și ape (subterane și de suprafață) prin levigatul format în depozite ca urmare a contactului dintre deșeuri și apa din precipitații.

La nivel mondial, depozitele sunt amplasate în interiorul unei stații complexe de tratare și depozitare, care deservește mai mulți generatori, unde există diverse instalații de tratare care pot emite la rândul lor în mediu alți contaminanți. În scopul reducerii impactului depozitelor de deșeuri asupra mediului și sănătății umane, H.G. nr. 349/2005 privind depozitarea deșeurilor prevede în Anexa 2 „Cerințe generale pentru toate clasele de depozite de deșeuri” acestea incluzând: criteriile de care se ține cont la alegerea amplasamentului depozitului, cerințele constructive care să conducă la reducerea impactului asupra mediului (ape subterane, sol, ape de suprafață, aer), cerințele generale de control și protecția factorilor de mediu [133]. Depozitele de deșeuri pot fi clasificate conform Directivei 1999/31/EC în: depozite de deșeuri periculoase; depozite de deșeuri nepericuloase; depozite de deșeuri inerte [45].

Alte acte care transpun directiva sunt [159]:

- Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 78/2000 privind regimul deșeurilor;
- OM nr. 860/26.09.2002 privind aprobarea proceduri de evaluare a impactului de mediu și emiterea acordului de mediu;
- OM nr. 757/26.11.2004 privind aprobarea Normelor Tehnice cu privire la depozitarea deșeurilor;

- OM nr. 95/12.02.2005 privind stabilirea criteriilor de acceptare și procedurilor preliminare de acceptare a deșeurilor la depozitare și lista națională de deșeuri acceptate în fiecare clasă de depozit de deșeuri.

În privința implementării, în cadrul Proiectului PHARE 2001 de Twinning cu Germania „Susținerea în continuare a României în transpunerea și implementarea legislației privind gestiunea deșeurilor – Îmbunătățirea și completarea instrumentelor operaționale pentru implementarea actului legislativ privind depozitarea deșeurilor” (valoare -1 MEuro) au fost elaborate:

- Îndrumar pentru închiderea depozitelor de deșeuri (depozitele trecute în inventarul depozitelor existente care intră sub incidența prevederilor OUG nr. 78/2000 privind regimul deșeurilor, modificată și aprobată prin Legea nr. 426/2001 și ale HG nr. 162/2002 privind depozitarea deșeurilor);
- Propunere de calcul al taxelor de depozitare;
- Material de instruire pentru colectarea și gestionarea gazului de depozit;
- Material de instruire pentru colectarea apelor de precipitații de pe suprafața depozitului;
- S-a semnat contractul pentru elaborarea studiului privind așezările izolate care vor beneficia de dreptul de a depozita deșeurile în depozitele existente fără a fi obligate să respecte cerințele HG nr.162/2002 până la epuizarea capacității.

4. Directiva nr. 96/59/EC privind eliminarea bifenililor și trifenililor policlorurați (PCB și PCT) [35]; România nu solicită perioadă de tranziție pentru implementarea acestei directive deoarece termenul limită – anul 2010 – menționat în reglementarea națională, este același cu cel prevăzut în directivă. Directiva a fost transpusă în legislația națională prin Hotărârea de Guvern nr. 173/2000 pentru reglementarea regimului special privind gestiunea și controlul bifenililor policlorurați și ai altor compuși similari, modificată prin Hotărârea de Guvern nr. 291/2005 și prin OM nr.279/03.04.2002 privind înființarea Secretariatului tehnic pentru gestiunea și controlul compușilor desemnați, în cadrul Direcției de gestiune a deșeurilor și substanțelor chimice periculoase.

În vederea implementării :

- ✓ deținătorii de echipamente cu PCB trebuie să notifice autorităților competente cantitățile ce le dețin și orice modificare în această privință;

- ✓ autoritățile competente trebuie să monitorizeze cantitățile care au fost notificate;

- ✓ orice echipament ce constituie subiect de inventar trebuie să fie etichetat. Eticheta asemănătoare se aplică și pe ușile încăperilor unde se găsesc aceste echipamente.

- ✓ până în momentul în care aceștia sunt decontaminați, eliminați din activitate și/sau înlăturați, întreținerea transformatorilor conținând PCB-uri poate continua numai dacă obiectivul este asigurat ca PCB-urile pe care le conțin sunt conforme standardelor tehnice sau specificațiilor privind calitatea dielectrică și dovedesc că transformatorii sunt în bune condiții de lucru și nu au scurgeri.

5. Directiva nr. 2000/76/EC privind incinerarea deșeurilor [35] reglementează desfășurarea activităților de incinerare și co-incinerare și a măsurilor de control și urmărire a instalațiilor de incinerare și co-incinerare. România solicită o perioadă de tranziție până la 31 decembrie 2008 pentru închiderea etapizată a 110 instalații existente de ardere a deșeurilor periculoase rezultate din activități medicale, care se vor închide după 31.12.2006, după cum urmează:

- până la 31.12.2007, pentru închiderea a 52 de instalații existente de ardere a deșeurilor periculoase din activități medicale;

- până la 31.12.2008, pentru închiderea a 58 de instalații existente de ardere a deșeurilor periculoase din activități medicale.

România nu solicită perioadă de tranziție pentru instalațiile existente de incinerare a deșeurilor industriale periculoase, pentru incinerarea deșeurilor municipale și pentru instalațiile existente de co-incinerare a deșeurilor.

Transpunerea prevederilor directivei în legislația românească s-a făcut prin Hotărârea de Guvern nr. 128/14.02.2002 privind incinerarea deșeurilor, modificată și completată de Hotărârea de Guvern nr. 268/2005 [133]. Pentru operarea, monitorizarea, controlul instalațiilor de incinerare intră în vigoare la 26.02.2005 "Normativul tehnic privind incinerarea deșeurilor" aprobat prin OM 756/2004. Prioritățile de gestionare a deșeurilor din România sunt definite și stabilite în Strategia Națională de Gestiune a Deșeurilor (PNGD), elaborată în anul 2003; dintre acestea amintim [41]: prevenirea producerii de deșeuri; reciclarea și re folosirea deșeurilor; valorificarea materială a deșeurilor; valorificarea termică a deșeurilor; depozitarea controlată a deșeurilor cu asigurarea construcțiilor și instalațiilor necesare pentru reducerea semnificativă a impactului negativ asupra mediului;

În ceea ce privește eliminarea deșeurilor prin tratare termică (incinerare și co-incinerare), obiectivele stabilite în PNGD sunt următoarele:

- transpunerea legislației de mediu și introducerea unui sistem comprehensiv de reglementări legale în domeniul gestionării deșeurilor în România;
- reducerea generării de deșeuri periculoase, asigurarea refolosirii, reciclării și depozitării controlate a deșeurilor nereciclabile;
- reducerea caracteristicilor periculoase a deșeurilor;
- stabilirea unei rețele de instalații de incinerare și co-incinerare a deșeurilor municipale, periculoase și a celor rezultate din activități medicale;
- elaborarea și implementarea de planuri de gestionare a deșeurilor la nivelul administrației naționale, regionale, județene și municipale.

În privința implementării, în cadrul Proiectului PHARE 2001 de Twinning cu Germania „Convenție de Twinning pentru susținerea în continuare a României în transpunerea și implementarea legislației privind gestiunea deșeurilor” – Îmbunătățirea și completarea instrumentelor operaționale pentru implementarea actului legislativ privind incinerarea deșeurilor - a fost elaborat Ghidul pentru co-incinerarea deșeurilor în cuptoarele de clincher din fabricile de ciment. Sunt de asemenea în curs de derulare următoarele acțiuni:

- procedura de autorizare a unui sterilizator termic pentru deșeuri periculoase medicale (comuna Jilava);
- analiza a 3 proiecte de investiții pentru incineratoare de deșeuri periculoase, din care unul cu o capacitate de 12.000 t/an este în procedura de autorizare;
- realizarea unui incinerator de deșeuri periculoase cu recuperare de căldură, având capacitatea de 9,8 t/zi - 2040 t/an (S.C. Pro Air Clean S.A. Timișoara) – investiția este în derulare (realizat circa 80%)- conform angajamentelor asumate în timpul negocierilor;

6. Directiva nr. 94/62/EC privind ambalajele și deșeurile de ambalaje [35]

Pentru această directivă, respectiv pentru implementarea art. 6 al acesteia, se solicită o perioadă de tranziție de 3 ani. Implementarea prevederilor directivei presupune investiții substanțiale pentru construirea instalațiilor de procesare a deșeurilor de ambalaje, precum și pentru dezvoltarea pieței de materii prime secundare provenite din deșeurile reciclate. Actele normative care transpun această directivă sunt:

- Legea nr. 465/18.07.2001 pentru aprobarea Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 16/26.01.2001 privind gestionarea deșeurilor industriale reciclabile (modificată de Ordonanța de urgență nr. 61/25.06.2003 și Legea 138/2006) [86];
- Hotărârea de Guvern nr. 349/11.04.2002 privind gestionarea ambalajelor și deșeurilor de ambalaje [130];
- Ordinul comun al Ministrului Industriei și Resurselor nr. 265/20.08.2001 și Ministrului Administrației Publice nr. 503/30.08.2001 pentru aprobarea Normelor privind procedura de acordare, prelungire, suspendare sau anulare a autorizației de colectare a deșeurilor industriale reciclabile de la persoane fizice și a Normelor privind procedura de acordare, prelungire, suspendare sau anulare a autorizației de valorificare a deșeurilor industriale reciclabile [153];
- Ordinul Ministrului Apelor și Protecției Mediului nr. 1190/2002 privind procedura de raportare a datelor referitoare la ambalaje și deșeuri de ambalaje [154];

În privința implementării, în toamna anului 2004 a fost finalizată baza de date pentru anul 2003 privind ambalajele și deșeurile de ambalaje. În perioada de referință au fost implementate circa 50 de proiecte de colectare selectivă în diverse școli, instituții și blocuri de locuințe din București, precum și în alte orașe: Târgu Jiu, Târgu Mureș, Oradea, Buzău, Râmnicul Vâlcea, Timișoara, etc. Compania ECO-ROM AMBALAJE, care realizează obiectivele anuale în numele agenților economici ce pun pe piață ambalaje a fost înființată în 2003 și autorizată de MMGA, în octombrie 2004, în concordanță cu procedura prezentată în Ordinul comun nr. 338/625/2004. MMGA împreună cu Agenția Națională de Protecția Mediului au organizat în data de 4 februarie 2005 o instruire a personalului implicat în realizarea bazei de date conform OM nr. 880/2004. Prin proiectul MATRA MAT 03/RM/9/1, Guvernul Olandei acordă asistență tehnică României pentru instruirea agenților economici implicați în acest domeniu.

7. Directiva nr. 75/439/EEC privind uleiurile uzate, amendată de Directiva nr. 87/101/EEC și de Directiva nr. 91/692/EEC a fost transpusă prin Hotărârea de Guvern nr. 662/2001 privind gestionarea uleiurilor uzate completată și modificată de Hotărârea de Guvern nr. 441/30.04.2002 și de Hotărârea de Guvern nr. 1159/02.10.2003 care stabilește un sistem de colectare și reciclare a uleiurilor uzate, precum și obligațiile producătorilor, colectorilor, transportatorilor și regeneratoarelor de uleiuri uzate. În acest fel, se va organiza un sistem eficient de gestionare a uleiurilor uzate provenite atât de la industrie cât și de la populație. Persoanele fizice și juridice care dețin uleiuri uzate sunt obligate să le predea unităților care desfășoară activități de colectare [154]. Actul normativ stabilește condițiile în care se vor efectua colectarea și clasificarea în patru categorii de colectare a tipurilor de uleiuri uzate, în conformitate cu codurile din Catalogul European de Deșeuri. În act este stipulată obligativitatea ca valorificarea uleiurilor uzate să se realizeze prin regenerare. Aceasta reprezintă o prioritate a gestionării uleiurilor uzate. De asemenea, sunt stabilite interdicții și sancțiuni pentru săvârșirea unor fapte care pun în pericol sănătatea populației și a mediului, precum și pentru eliminarea necontrolată a uleiurilor uzate în mediu. Implementarea se va realiza gradual până în anul 2007 și va avea ca prioritate construirea unor instalații moderne de regenerare a uleiurilor uzate, care să asigure măsuri de siguranță pentru sănătatea populației și a mediului.

8. Directiva nr. 86/278/EEC privind protecția mediului și în special a solurilor când se utilizează nămoluri de epurare în agricultură [159];

România nu solicită perioadă de tranziție pentru această directivă. Transpunerea directivei s-a realizat prin OM nr. 344/16.08.2004 și nr.

708/01.10.2004 privind aprobarea Normativului Tehnic privind protecția mediului și în special a solurilor când se folosesc nămoluri de epurare.

Ordinul 344/2004 are ca rol valorificarea potențialului agrochimic al nămolurilor de epurare, prevenirea și reducerea efectelor nocive asupra solurilor, apelor, vegetației, animalelor și omului, astfel încât să se asigure utilizarea corectă a acestora. Acest ordin stabilește:

- Valorile pentru concentrațiile de metale grele (cadmiu, cupru, nichel, plumb, zinc și mercur) în solurile pe care se aplică nămoluri, concentrațiile de metale grele din nămoluri și cantitățile maxime anuale ale acestor metale grele care pot fi introduse în solurile cu destinație agricolă.

- Interzicerea utilizării nămolurilor atunci când unul sau mai multe metale grele din soluri depășește valorile limită pe care le stabilesc și necesitatea de a lua măsuri pentru asigurarea ca aceste valori limită să nu fie depășite ca urmare a utilizării nămolurilor.

- Obligativitatea de reglementare a utilizării nămolurilor în așa fel încât acumularea de metale grele în soluri să nu conducă la o depășire a valorilor limită.

- Obligativitatea ca nămolurile să fie tratate înainte de a fi utilizate în agricultură.

- Obligativitatea producătorilor de nămoluri de epurare de a furniza utilizatorilor toate informațiile menționate.

- Interzicerea utilizării de nămoluri sau livrarea de nămoluri în vederea utilizării lor:

- pe pășuni sau pe culturi furajare în anumite condiții;

- pe culturile de legume și fructe în timpul perioadei de vegetație;

- pe solurile destinate culturilor de legume și fructe care sunt în contact direct cu solul.

- Obligativitatea utilizatorilor de nămoluri de a ține cont de necesitățile nutriționale ale plantelor astfel încât să nu fie compromisă calitatea solurilor, apelor de suprafață și subterane.

- Înregistrarea cantităților de nămoluri produse, compoziția și caracteristicile nămolurilor, tipul de tratament efectuat, precum și numele și adresele destinatarilor de nămoluri și locurile de utilizare a nămolurilor. Aceste registre sunt la dispoziția autorităților competente.

Pentru implementarea Directivei s-au avut în vedere unele măsuri și anume [159]:

- inventarierea cantităților de nămoluri de epurare generate;
- stabilirea metodelor de prelevare și analize chimice pentru nămoluri și soluri în scopul determinării conținutului în metale grele;
- stabilirea tipurilor de nămoluri care pot fi utilizate în agricultură;
- stabilirea tipurilor de soluri pe care pot fi utilizate nămolurile;
- proceduri de control pe care să le efectueze autoritățile teritoriale de protecție a mediului pentru inspectarea operațiunilor de împrăștiere a nămolurilor;
- stabilirea tehnicilor de împrăștiere când nămolul este folosit ca fertilizator;
- stabilirea capacităților alternative de eliminare pentru nămolul contaminat;
- stabilirea procedurilor de autorizare.

10. Regulamentul nr. 259/93 privind controlul transportului deșeurilor în, dinspre și înspre Comunitatea Europeană [35]; Principalele cerințe ale Regulamentului sunt:

- Desemnarea autorităților competente responsabile pentru implementarea Regulamentului;
- Supravegherea și controlul de către autoritățile competente, a transporturilor de deșeuri, pe baza notificării;

- Implementarea procedurii de supraveghere și control a transporturilor de deșeuri pe baza de notificare;
- Implementarea procedurii de supraveghere și control a transporturilor de deșeuri în funcție de categoria de deșeuri.

România solicită o perioadă de tranziție până la 31 decembrie 2015, pentru notificarea către autoritățile competente a tuturor transporturilor către România de deșeuri destinate valorificării, prevăzute în lista verde a Regulamentului (CEE) 259/93. Transpunerea acestui regulament s-a făcut prin: HG nr.228/20.02.2004 privind controlul introducerii în țară a deșeurilor nepericuloase în vederea importului, perfecționării active și tranzitului și HG nr.514/0906.2005 pentru completarea HG nr.228/20.02.2004) privind controlul introducerii în țară a deșeurilor nepericuloase în vederea importului, perfecționării active și tranzitului.

În privința implementării, în anul 2004 au fost aprobate un număr de 181 de notificări (57 notificări pentru import și 124 pentru tranzit). Procesul de notificare este în curs de desfășurare. Între 1 ianuarie -15 mai 2005 au fost emise de către MMGA un număr de 111 notificări: 22 notificări pentru importul deșeurilor și 89 notificări pentru tranzit. Între ianuarie - mai 2005 au fost realizate trei transporturi de deșeuri periculoase în baza Convenției de la Basel (1 pentru PCB -uri și 2 pentru baterii). În același timp, în aprilie, au fost aprobate de către autoritatea competentă două tranzituri de deșeuri periculoase. Între martie - mai 2005, au fost exportate în Germania pentru eliminare, în cadrul unui Proiect PHARE realizat de către Ministerul Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale, 600 tone de deșeuri de pesticide. Pentru procesarea notificărilor au fost instruite 3 persoane de la MMGA. Personal cu atribuții specifice din cadrul Agenției Naționale pentru Protecția Mediului este în prezent instruit de către reprezentanți ai MMGA în vederea aplicării procedurii de notificare.

3.3.2.2. Protecția civilă

1. Decizia Consiliului nr. 99/847/EC privind stabilirea Programului de acțiune al Comunității în domeniul Protecției Civile instituie un program de acțiune comunitară în domeniul protecției civile pe perioada 1 ianuarie 2001 – 31 decembrie 2004. Acest program vizează sprijinirea și completarea eforturilor statelor membre la nivel național, regional și local în vederea protecției persoanelor, bunurilor și, în consecință, a mediului în caz de dezastre naturale sau tehnologice, fără a aduce atingere repartizării interne a competențelor în cadrul statelor membre. În același timp, scopul acestui program este facilitarea cooperării, a schimbului de experiență și a ajutorului reciproc între statele membre în acest domeniu. Comisia pune în aplicare acțiunile din cadrul prezentului program care sunt selectate în special pornind de la criteriile următoare:

- ✓ contribuția la prevenirea riscurilor și daunelor care afectează persoanele, bunurile și, în consecință, mediul înconjurător, în caz de dezastre naturale sau tehnologice;
- ✓ contribuția la creșterea gradului de pregătire a celor implicați în protecția civilă în statele membre, în vederea îmbunătățirii capacității lor de intervenție în caz de urgență;
- ✓ contribuția la identificarea și analiza cauzelor dezastrelor;
- ✓ contribuția la perfecționarea mijloacelor de prevenire, a tehnicilor și metodelor de intervenție și a îngrijirilor imediate după starea de urgență;
- ✓ contribuția la informarea, educarea și sensibilizarea populației, în vederea ajutorării cetățenilor să se apere mai eficient [36].

Pentru aplicarea prevederilor acestei decizii, România nu solicită perioadă de tranziție. Cerințele deciziei sunt pe deplin introduse în legislația românească, iar în prezent Comandamentul Protecției Civile cooperează cu UE, ONU, NATO. Legislația națională referitoare la această decizie este reprezentată de:

- Legea nr. 481/08.11.2004 privind Protecția Civilă [84];
- HG nr. 2288/09.12.2004 pentru aprobarea repartizării principalelor funcții de sprijin pe care le asigură ministerele, celelalte organe centrale și organizații neguvernamentale privind prevenirea și gestionarea situațiilor de urgență [113];
- HG nr. 1489/09.09.2004 privind organizarea și funcționarea Comitetului Național pentru Situații de Urgență [114];
- HG nr. 1490/09.09.2004 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare și a organigramei Inspectoratului General pentru Situații de Urgență [115];
- HG nr. 1491/09.09.2004 pentru aprobarea Regulamentului-cadru privind structura organizatorică, atribuțiile, funcționarea și dotarea comitetelor și centrelor operative pentru situații de urgență [116];
- HG nr. 1492/09.09.2004 privind principiile de organizare, funcționarea și atribuțiile serviciilor de urgență profesionale [117].

2. Decizia nr. 2850/2000/EC a Parlamentului European și a Consiliului din 20 decembrie 2000 privind stabilirea unui cadru comunitar de cooperare în domeniul poluărilor marine accidentale sau deliberate instituie un cadru comunitar de cooperare în domeniul poluării marine accidentale sau intenționate pentru perioada 1 ianuarie 2000 - 31 decembrie 2006.

România nu solicită perioadă de tranziție pentru implementarea acestei decizii. Pentru implementarea acestei decizii sunt necesare următoarele acțiuni și sprijin comunitar [35]:

- inițierea unui proiect comun de elaborare a planurilor naționale și a celui regional pentru țările riverane Mării Negre ce urmează a fi integrate în Comunitatea Europeană;
- definitivarea metodologiilor de elaborare unitară la nivel comunitar a planurilor referitoare la deversarea substanțelor periculoase în mare;
- stabilirea acordului regional de cooperare privind intervenția și compensarea pagubelor;
- atingerea unui nivel tehnologic compatibil privind suportul operațional și sistemul informațional automatizat, la nivelul bazinului Mării Negre;
- ratificarea convențiilor internaționale cu referire la substanțele periculoase și la aprobarea Planului național pentru combaterea poluării cu substanțe periculoase descărcate în mare;
- investirea cu atribuții și competente noi a unor instituții existente (ex: Compania Națională "Apele Române", Inspectoratul de Navigație Civilă, Inspectoratul de Protecție a Mediului, Comandamentul Protecției Civile etc.

Următoarele acte normative transpun această directivă :

- HG nr. 1593/18.12.2002 privind aprobarea Planului național de pregătire, răspuns și cooperare în caz de poluare marină cu hidrocarburi [112];
- HG nr. 1133/10.10.2002 privind organizarea și funcționarea Autorității Navale Române [111];
- HG nr. 38/16.08.2001 privind acceptarea Anexei III, amendată și a unor amendamente la Convenția internațională pentru prevenirea poluării de către nave, modificată prin Protocolul încheiat la Londra la 17 februarie 1978 (MARPOL) [110];

- Legea nr. 85/28.05.1997 privind acceptarea de către România a Codului internațional de management pentru exploatarea în siguranță a navelor și pentru prevenirea poluării[82] ;
- Legea nr. 481 din 8 noiembrie 2004 privind protecția civilă [84];
- Legea nr. 6/08.03.1993 pentru aderarea României la Convenția internațională pentru prevenirea poluării de către vase [83].

3.3.2.3. Zgomotul

Zgomotul produs de echipamentul utilizat în exterior, în principal în construcții și lucrări publice este o parte importantă a zgomotului unei comunități, de asemenea cunoscut drept zgomot de mediu, zgomot rezidențial sau zgomot intern. Alte surse de zgomot exterior sunt reprezentate de traficul rutier, feroviar și aerian, industrii și vecinătate și mai există de asemenea zgomotul interior. UE a dezvoltat treptat politica sa de zgomot. Noul cadru pentru politica zgomotului în UE se bazează pe responsabilitatea împărțită între instituțiile europene, autoritățile naționale și administrația locală și include măsuri de perfecționare a acurateței și standardizării datelor pentru a spori coerentă diferitelor acțiuni.

1. Directiva 2000/14/EC privind emisia de zgomot în mediu a echipamentului utilizat în exterior intenționează să armonizeze cerințele pentru emisiile de zgomot ale echipamentului utilizat în exterior pentru a preveni obstacolele din calea liberei circulații a acestui echipament în cadrul pieței interne. Directiva urmărește reducerea nivelurilor de zgomot pentru a proteja sănătatea și bunăstarea cetățenilor, mediul și de asemenea informarea publicului asupra zgomotului emis de acest echipament [66]. România nu a propus nici o perioadă de tranziție pentru Directiva 2000/14/EC în Documentul de Poziție. Transpunerea acquis-ului în acest domeniu se va baza pe Legea Protecției Mediului 137/95, republicată, și pe Legea privind evaluarea conformității, care a fost adoptată în 2001. Prima lege a creat cadrul instituțional pentru a aborda diferite feluri de poluare, incluzând poluarea sonoră; a doua lege stabilește cadrul legal pentru construcția instituțională, mecanismele și politicile necesare pentru a implementa directiva. Legea 608/2001 (modificată prin O.G. 19/2005 și H.G 14/2006) pentru evaluarea conformității produselor asigură un cadru legal pentru armonizarea întregii legislații referitoare la libera circulație a mărfurilor și siguranța produselor industriale [85]. Hotărârea Guvernului 71/2002 a aprobat normele metodologice pentru stabilirea procedurilor utilizate în evaluarea de conformitate a produselor în domeniile reglementate în Legea 608/2001 și de asemenea pentru stabilirea regulilor de aplicare și utilizare a marcajului național de evaluare CS. Dar transpunerea și aplicarea legislației de zgomot a UE (directivele) necesită creșterea numărului de domenii reglementate acoperite de Legea 608/2001, prin includerea domeniului zgomotului [118].

Directiva a mai fost transpusă prin Hotărârea de Guvern nr. 487/16.05.2002 pentru aprobarea Normelor metodologice privind desemnarea și notificarea națională a laboratoarelor de încercări, precum și a organismelor de certificare și inspecție care realizează evaluarea conformității produselor din domeniile reglementate prevăzute în Legea nr. 608/2001 privind evaluarea conformității produselor [7].

2. Directiva nr. 86/594/EEC privind zgomotul emis de aparatura electrocasnică [67]

În România au fost deja adoptate standardele comunitare specifice prevederilor acestei directive. Transpunerea directivei este realizată prin Hotărârea

de Guvern nr. 672/2001 privind stabilirea condițiilor de introducere pe piață a aparatelor electrocasnice în funcție de nivelul zgomotului transmis prin aer. Termenul de implementare: anul 2002 [126]. Ministerul Industriei și Resurselor și Ministerul Apelor și Protecției Mediului sunt responsabili pentru transpunerea în totalitate a prevederilor acestei directive. Pentru asigurarea implementării s-au decis următoarele măsuri [35]:

- ✓ informațiile referitoare la zgomotul emis de aparatele electrocasnice se înscriu pe eticheta aparatului și în documentația tehnică însoțitoare;
 - ✓ formatul etichetelor pe care se înscrie nivelul zgomotului este cel folosit la certificarea energetică și este specific fiecărei familii de aparate electrocasnice;
 - ✓ standardele comunitare referitoare la cerințele directivei (codurile de încercare, proceduri de determinare și verificare, limite de zgomot, niveluri de putere acustică) sunt preluate în standardele naționale conform anexei din Hotărârea Guvernului nr. 672/2001 care transpune prevederile directivei;
 - ✓ Agenția Națională pentru Protecția Consumatorilor este desemnată pentru controlul produselor pe piață din punct de vedere al conformării cu cerințele impuse de HG nr. 672/2001 care transpune directiva și va aplica sancțiuni corespunzătoare la constatarea abaterilor;
- Directiva a fost transpusă prin:
- Hotărârea de Guvern nr. 681/19.07.2001 privind înființarea, organizarea și funcționarea Comitetului Interministerial pentru Supravegherea Pieței Produselor și Serviciilor și Protecția Consumatorilor [121];
 - Hotărârea de Guvern nr. 598/21.06.2001 privind stabilirea cerințelor referitoare la etichetarea și eficiența energetică pentru introducerea pe piață a mașinilor de spălat rufe de uz casnic [122];
 - Hotărârea de Guvern nr. 671/19.07.2001 privind stabilirea cerințelor referitoare la eficiența și etichetarea energetică pentru introducerea pe piață a mașinilor combinate de spălat și uscat rufe de uz casnic [123];
 - Hotărârea de Guvern nr. 1274/20.12.2001 privind stabilirea cerințelor referitoare la etichetarea și eficiența energetică pentru introducerea pe piață a uscătoarelor electrice de rufe de uz casnic cu tambur [124];
 - Hotărârea de Guvern nr. 27/17.01.2002 privind stabilirea cerințelor referitoare la etichetarea și eficiența energetică pentru introducerea pe piață a mașinilor de spălat vase de uz casnic [125];
 - Hotărârea de Guvern nr. 1117/10.10.2002 privind stabilirea cerințelor referitoare la etichetarea energetică pentru introducerea pe piață a cuptoarelor electrice de uz casnic [126];

3. 3. 3. Situația obținută în urma armonizării legislative

Datele privind gestionarea deșeurilor în România fac distincție între două categorii importante de deșeuri:

- deșeuri municipale și asimilabile din comerț, industrie și instituții, deșeuri din construcții și demolări și nămoluri de la stațiile de epurare orășenești;
- deșeuri de producție.

În perioada 1998 – 2003, raportul dintre cele două categorii a variat de la an la an, media fiind de aproximativ 29% deșeuri municipale și 71% deșeuri de producție. Acest lucru este ilustrat în tabelul nr.3.9.

Tab. nr.3.9 Structura deșeurilor generate -mil.tone-

	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Deșeuri municipale	6,77	8,07	8,96	8,82	9,58	8,43
Deșeuri de producție	22	17	18	22,25	24,5	30,54

Conform OUG 78/2000 privind regimul deșeurilor, aprobată cu modificări prin Legea 426/2001, deșeurile din industria extractivă nu se supun prevederilor acestui act normativ, acestea având reglementări specifice. Activitatea minieră este reglementată prin Legea minelor nr. 85/2003; autoritățile competente pentru acest domeniu sunt în prezent: Ministerul Economiei și Comerțului, Agenția Națională pentru Resurse Minerale, Agenția Națională pentru Dezvoltarea și Implementarea Programelor de Reconstrucție a Zonelor Miniere. Planul Național de Gestiune a deșeurilor, aprobat prin HG 1470/2004, furnizează o analiză detaliată a managementului deșeurilor în România, măsuri de prevenire a producerii deșeurilor și de reducere a cantității acestora; metode de reciclare; lista indicatorilor de monitorizare. Include, de asemenea, acțiuni și mijloace adecvate pentru conformarea cu acquis-ul comunitar de mediu în domeniul gestionării deșeurilor.

a. Generarea deșeurilor municipale

Cantitatea de deșeuri municipale generate variază de la an la an, înregistrându-se în ultimii 6 ani o tendință generală de creștere, determinată atât de creșterea consumului populației, cât și de creșterea proporției populației deservite de serviciile publice de salubritate în sistem centralizat[40]. Datele privind generarea și gestionarea deșeurilor municipale în anul 2003 sunt prezentate în tabelul 3.10.

Tab. nr.3.10 Deșeuri municipale generate în anul 2003

Tipuri de deșeuri	Deșeuri generate	Deșeuri valorificate	Deșeuri eliminate
	(mii tone)	(mii tone)	(mii tone)
Deșeuri menajere și asimilabile colectate	5.043,845	13,242	5.030,603
Deșeuri de la serviciile municipale (inclusiv nămoluri de la epurarea apelor uzate orășenești)	1.573,715	76,784	1.496,931
Deșeuri din construcții și demolări	247,286	2,253	245,033
Deșeuri necolectate (estimat în funcție de indicele mediu de generare)	1.570,471	0	1.570,471
TOTAL DEȘEURI MUNICIPALE	8.435,317	92,279	8.343,038

Din totalul cantității de deșeuri municipale, cea mai mare parte o reprezintă deșeurile menajere și asimilabile, generate din gospodăriile populației, respectiv din unități economice, comerciale, birouri, instituții, unități sanitare. Compoziția acestora a variat în ultimii ani, ponderea cea mai mare având-o deșeurile

biodegradabile (tabelul 3.11); în anul 2003, deșeurile biodegradabile au reprezentat cca. 51% din cantitatea totală de deșuri menajere colectate [1].

Tab. nr.3.11 Compoziția medie a deșeurilor menajere

Componente	Proporția (%)	
	1998	2002
Hârtie, carton	13	11
Sticlă	6	5
Metale	5	5
Plastic	9	10
Textile	6	5
Biodegradabil	53	51
Altele	8	13
TOTAL	100	100

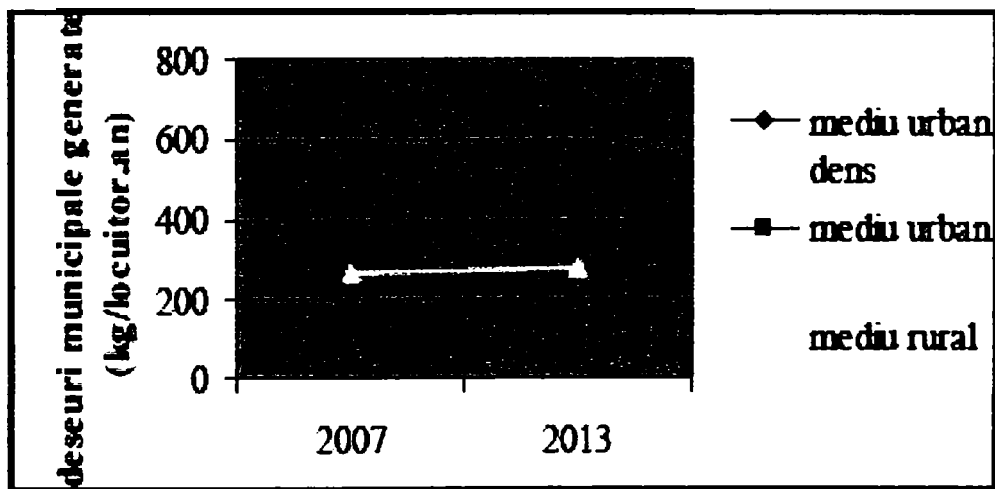

Fig. nr. 3.10 Evoluția generării deșeurilor municipale pe tip de mediu

- mediu urban dens = localități urbane cu mai mult de 50000 locuitori
- mediu urban = localități urbane cu mai puțin de 50000 locuitori

b. Gestionarea deșeurilor municipale. În mediul urban, gestionarea deșeurilor municipale este realizată în mod organizat, prin intermediul serviciilor proprii specializate ale primăriilor sau ale firmelor de salubritate. Proporția populației urbane deservite de servicii de salubritate a crescut de la 73% în 1998, la cca. 90% în 2002-2003. În mediul rural, serviciile organizate de salubritate sunt aproape inexistente, transportul la locurile de depozitare fiind făcut în mod individual de către generatori. Numai o mică parte din populația din mediul rural este deservită de servicii organizate de salubritate, respectiv comunele din vecinătatea centrelor urbane. În anul 2003, cca. 5% din populația rurală a fost deservită de servicii de salubritate. Deșeurile municipale sunt gestionate în mod diferit, în funcție de caracteristicile lor și de cantitățile în care sunt generate. Situația este prezentată în fig.3.10.

c. *Gestionarea deșeurilor menajere.* Din totalul deșeurilor municipale, aproximativ 40% reprezintă materiale reciclabile, din care cca. 20% pot fi recuperate, nefiind contaminate. În urma colectării selective prin proiecte pilot, doar 2% din materialele reciclabile total generate sunt valorificate. Restul se elimină prin depozitare, pierzându-se, astfel, mari cantități de materii prime secundare și resurse energetice. În ultimii ani, agenții economici privați au demarat acțiuni susținute de colectare a cartonului și PET-urilor. În unele localități s-au amplasat centre de colectare la care populația poate depune (cu sau fără remunerare) maculatură, carton, sticle, plastic. În România, instituțiile din industria sticlei, hârtiei și cartonului și maselor plastice sunt autorizate și au început să preia aceste deșeuri de la centrele de colectare în vederea reciclării și/sau valorificării. În unele orașe s-au înființat stații pilot de compostare a deșeurilor biodegradabile.

d. *Depozitarea* reprezintă principala formă de eliminare a deșeurilor municipale. Depozitele pentru deșeurile municipale care se supun prevederilor Directivei 1999/31/CE au fost reinventariate la începutul anului 2004. În România există 267 de depozite de deșeuri municipale în zona urbană (care primesc deșeurile colectate de firmele de salubritate în zonele urbane), din care:

- 16 depozite sunt conforme sau vor deveni conforme cu normele europene până la 31.12.2006;
- 238 de depozite neconforme cu cerințele europene, care vor sista activitatea de depozitare etapizat, până în anul 2017;
- 13 depozite au sista depozitarea în perioada 2003-2004 și pentru acestea sunt în curs de elaborare și realizare unele proiecte de închidere.

Din cele 16 depozite de deșeuri considerate conforme, 11 au fost construite înainte de introducerea în legislația națională a normelor europene privind depozitele de deșeuri, fiind însă conforme cu acestea din punctul de vedere al construcției (Constanța, Chiajna, Brăila, Piatra Neamț, Sighișoara, Sibiu – Cristian, Ploiești-Boldești, Vidra, Glina, Băicoi și Campina-Bănești); acestea nu necesită investiții majore pentru conformare, ci numai pentru îmbunătățirea activităților de operare și monitorizare, respectiv 3,55 mil. Euro. Celelalte 5 depozite au fost construite în conformitate cu cerințele europene și date în funcțiune în anii 2003-2004 (Brașov, Buzău-Gălbinași, Arad, Slobozia, Costinești). Costurile de investiții necesare pentru asigurarea conformării depozitelor municipale existente au fost estimate la 1.775 milioane Euro. Conform negocierilor de aderare pentru capitolul de mediu, România s-a angajat să sisteze depozitarea în 137 de depozite din zona urbană reprezentând cca. 427 ha până la 16 iulie 2009 și în cele 101 de depozite de deșeuri municipale rămase reprezentând cca. 301 ha, între 16 iulie 2009 și 16 iulie 2017 [40].

Pe lângă depozitele de deșeuri municipale din zona urbană, în România s-au identificat 2686 spații de depozitare în zona rurală cu o suprafață de cel mult 1 ha. Închiderea și ecologizarea depozitelor rurale se vor realiza până la 16.07.2009, odată cu extinderea serviciilor de colectare a deșeurilor și la nivel rural, realizarea sistemului de transport, transfer și deschiderea depozitelor zonale. Pe baza prognozei de generare și gestionare a deșeurilor nepericuloase prevăzută în Planul Național de Gestiune a Deșeurilor, s-a stabilit că este necesară asigurarea de capacități suplimentare de depozitare pentru deșeuri nepericuloase, atât deșeuri municipale cât și deșeuri de producție nepericuloase care pot fi depozitate împreună cu deșeurile municipale.

Astfel, s-a estimat că pe lângă de cele 16 depozite existente în România mai este necesară construirea a 49 spații de depozitare pentru deșeuri nepericuloase, cu capacități de 50.000- 100.000 tone/an. În prezent, în România nu sunt în funcțiune instalații pentru tratarea termică a deșeurilor solide municipale. Compoziția și

caracteristicile deșeurilor menajere din România (ex. umiditate de cca. 50 %, conținut în substanțe biodegradabile de cca. 50% și putere calorică mai mică de 8.400 kJ/kg), precum și costurile mai ridicate ale acestei metode de eliminare a deșeurilor menajere nu recomandă metoda de eliminare a deșeurilor nepericuloase prin incinerare. Conform studiilor de specialitate, construirea instalațiilor de incinerare a deșeurilor municipale ar fi fezabilă din punct de vedere tehnico-economic numai după anul 2016.

e. Gestionarea nămolului de la epurarea apelor uzate orășenești.

În prezent, cea mai mare parte a nămolului generat de la epurarea apelor uzate orășenești este tratat insuficient și depozitat pe terenuri aparținând stațiilor de epurare; doar o mică parte din cantitatea produsă anual este valorificată în agricultură. Cadru legal pentru valorificarea agricolă a nămolului a fost creat prin transpunerea Directivei 86/278 privind protecția mediului și în particular a solului, respectiv prin Ordinul MMGA 49/2004, atunci când se utilizează nămolurile de epurare în agricultură. Investiții importante sunt necesare pentru construirea unor instalații adecvate de tratare a nămolului rezultat din stațiile de epurare. Pe termen mediu și lung, se intenționează încurajarea valorificării agricole a acestui tip de nămol, precum și crearea condițiilor necesare pentru a asigura eliminarea prin cele mai bune metode, atât din punctul de vedere al costurilor, cât și al protecției mediului.

f. Gestionarea deșeurilor provenite din construcții și demolări.

Cantitatea de deșeuri provenite din construcții și demolări generată în România este relativ scăzută, dar se prognozează o creștere, determinată de dezvoltarea economică a țării. Nu există încă un sistem adecvat de valorificare a deșeurilor din construcții și demolări, ci doar o reutilizare internă în gospodăria proprie sau o comercializare pe o piață nedeclarată.

g. Deșeurile de producție

Deșeurile de producție sunt reprezentate de deșeurile industriale și agricole, inclusiv cele rezultate de la producerea energiei. Organizarea activității de gestionare a deșeurilor de producție este obligația generatorului, prin mijloace proprii sau prin contractarea serviciilor unor firme specializate. La momentul actual, există foarte puține firme care au ca domeniu de activitate gestionarea deșeurilor de producție, iar serviciile pe care le oferă acestea sunt limitate atât în ceea ce privește tipurile de deșeuri, cât și capacitățile de lucru. În cursul anului 2003, cantitatea de deșeuri generate de minerit și industrie, a fost de 370 milioane tone, din care cea mai mare parte (90%) sunt deșeuri rezultate din activitățile de extracție (minerit) – 331 milioane tone, iar 30,5 milioane tone sunt deșeuri de producție din industrie și agricultură. Activitățile economice în cadrul cărora s-au produs cele mai mari cantități de deșeuri în anul 2003, cu excepția industriei extractive, au fost industria petrochimică, chimică, mase plastice și cauciuc (27%), metalurgie și construcții metalice (17%), energie (13%), industria alimentară, băuturi, tutun (10%), alte activități economice (33%).

Ramurile industriale mari generatoare de deșeuri sunt industria energetică, industria chimică și petrochimică, industria metalurgică, industria alimentară. Din cantitatea de deșeuri de producție generată, aprox. 30% se recuperează, restul fiind eliminat prin depozitare sau incinerare. La nivelul anului 2003 au fost eliminate prin incinerare/co-incinerare circa 2 milioane tone deșeuri (în principal deșeuri combustibile). În anul 2003 funcționau 4 incineratoare pentru deșeuri periculoase, aparținând unor agenți privați; alte 7 incineratoare, aflate în proprietatea a 4 operatori privați, cu ajutorul cărora sunt incinerate deșeuri periculoase provenite din

activitatea proprie; 3 cuptoare de ciment autorizate pentru co-incinerarea deșeurilor. Depozitele pentru deșeuri de producție care se supun prevederilor Directivei 1999/31/CE privind depozitarea deșeurilor au fost reinventariate la începutul anului 2004, rezultând un număr total de 169 de depozite care ocupă o suprafață de cca. 3000 ha [40].

În funcție de tipul deșeurilor pe care le primesc, aceste depozite se clasifică astfel: 51 depozite pentru deșeuri periculoase, 116 depozite pentru deșeuri nepericuloase, 2 depozite pentru deșeuri inerte. Din cele 169 depozite inventariate, 15 sunt conforme cu prevederile Directivei 1999/31/CE și vor continua să funcționeze până la epuizarea capacității. Celelalte 154 depozite se vor închide etapizat, în conformitate cu angajamentele asumate de România prin Tratatul de aderare la Uniunea Europeană.

În cadrul pregătirii negocierilor cu Uniunea Europeană pentru sectorul de mediu, estimările de costuri pentru implementarea acquis-ului comunitar de mediu și evaluarea personalului suplimentar necesar întăririi capacității instituționale pentru aplicarea legislației comunitare în domeniu au constituit fundamentul Documentelor de poziție complementare pentru Capitolul 22-Mediu și a Planurilor de implementare aferente. Totalul costurilor estimate pentru implementarea acquis-ului comunitar de mediu în perioada 2004-2018 (ultimul an acordat ca perioadă de tranziție pentru implementarea tuturor prevederilor acquis-ului comunitar de mediu) este de circa 29,3 miliarde Euro.

Distribuția costurilor pe ani, estimată și în cadrul proiectului PHARE 2001 „Evaluarea costurilor de mediu și planul de investiții” (valoare 2 MEuro), arată o creștere constantă până în anul 2010, care reprezintă sfârșitul perioadei de tranziție pentru orașele mari aflate sub incidența *Directivei privind epurarea apelor uzate urbane și a Directivei privind calitatea apei destinate consumului uman*, iar după acest vârf costurile scad neuniform până la sfârșitul anului 2018. (Figura 3.11.).

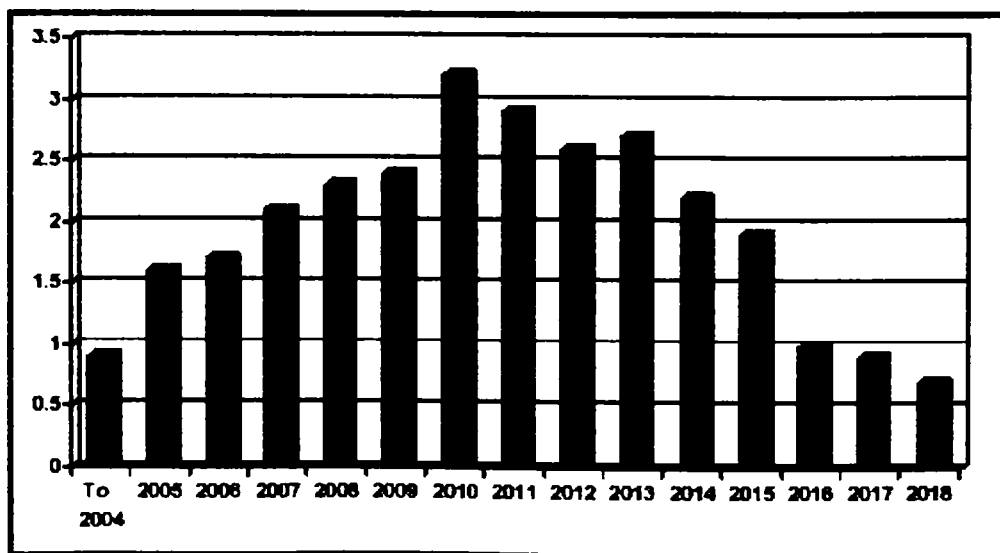

Figura 3.11 – Distribuția costurilor pe ani (miliarde Euro)

Defalcarea costurilor pe sectoarele cele mai importante de mediu este prezentată în Figura 3.12

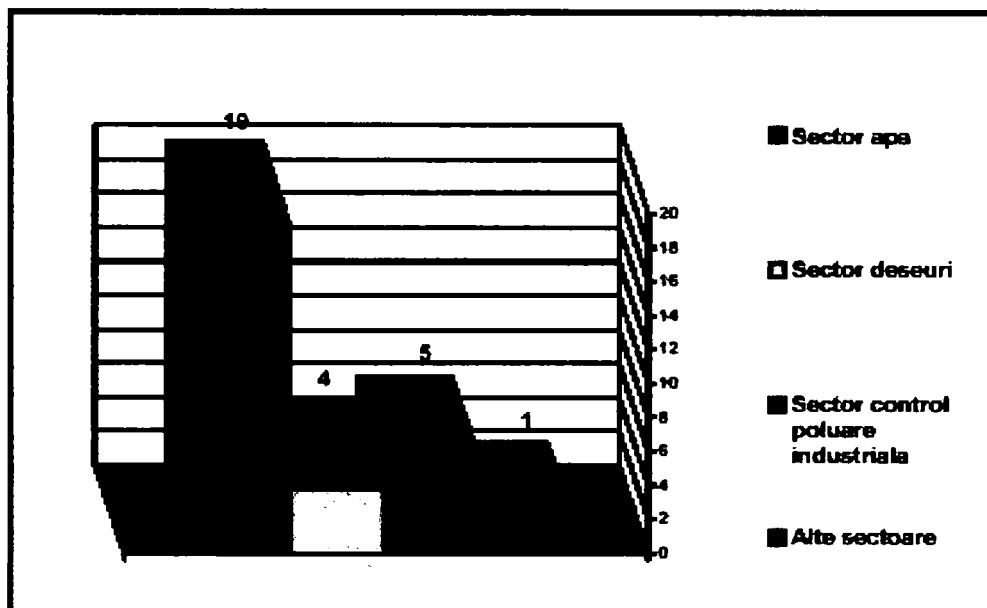

Figura 3.12 - Defalcarea costurilor pe sectoare de mediu

Defalcarea costurilor pe Directive este prezentată în Tabelul 3.11.

Tab.nr. 3.11 - Defalcarea costurilor pe Directive

Directiva/ Sector	Valoare(miliarde euro)		
	În anul 2004	Până la data aderării	Până la sfârșitul tranziției
Apa potabilă	0,05	0,2	5,6
Epurarea ap. uzate	0,14	0,42	9,5
Nitrați	0,01	0,04	1,9
Subst.periculoase	0,01	0,4	2,0
Apa	0,21	1,06	19,0
Dep. deșeurilor	0,05	0,17	2,7
Incinerare deșeuri	0,04	0,12	0,7
Alte directive	0,06	0,19	0,4
Deșeuri	0,15	0,48	3,8
IPPC	0,26	0,94	2,8
IMA	0,02	0,19	2,4
Alte directive	0,08	0,05	0,1
Poluarea industrială	0,27	1,18	5,3
Alte sectoare	0,27	0,58	1,2
Total	0,9	3,3	29,3

Conform datelor primite de la Institutul Național de Statistică (INS), cheltuielile de mediu la nivel național în anul 2003 au fost cele prezentate în Tabelul 3.12, iar defalcarea pe categorii de cheltuieli este prezentată în Tabelul 3.13.

Tab.nr. 3.12 – Cheltuielile de mediu la nivel național în anul 2003

Sectorul	2003
Protecția aerului	3.735.232
Protecția apei	5.947.891
Gospodărirea deșeurilor	15.830.031
Protecția solului și apelor subterane	1.441.452
Zgomot și vibrații	104.595
Biodiversitatea și conservarea peisajului	360.142
Alte activități	1.075.691
Total	28.495.033

Tab.nr. 3.13 – Defalcarea pe categorii de cheltuieli

Categoria de cheltuieli	2003
Investiții	9.369.933
Cheltuieli curente	19.100.774
Subvenții	24.326
Total	28.495.033

În conformitate cu datele obținute de la INS și Comisia Națională de Prognoză, rata medie a inflației pe anul 2004 a fost de 11,9% și pentru anul 2005 este prognozată o rată medie 8,1%. Ținând cont de aceste date, se estimează ca nivelul cheltuielilor de mediu pe anul 2004 s-au ridicat la circa 31.885 miliarde lei (circa 1,33% din PIB), iar pentru anul 2005 vor fi de circa 34.468 miliarde lei (circa 1,23% din PIB). Din datele centralizate transmise de Garda Națională de Mediu, în perioada 1 septembrie 2004 – 31 martie 2005, valoarea totală a investițiilor de mediu se ridică la 10.216,68 miliarde lei (281,58 MEuro).

CAP. 4. DAUNA ECOLOGICĂ

4. 1. Conceptul de daună ecologică

Conceptul de daună ecologică reprezintă o creație recentă a dreptului. El a început să dobândească recunoaștere juridică pe măsură ce statele lumii au devenit sensibile la problemele mediului înconjurător. A apărut astfel o normativitate juridică adecvată unor finalități privind conservarea naturii, protejarea speciilor sau ecosistemelor, a proceselor biologice sau a așezămintelor umane, prin limitarea sau interzicerea anumitor activități ale omului, care au devenit, ca atare, ilicite [32].

În acest context, preocupările statale și-au găsit consacarea în adoptarea unor principii înscrise în legile fundamentale. Constituția Spaniei din 1978 statuează principiul general potrivit căruia toți au dreptul de a se bucura de un mediu înconjurător adecvat pentru a-și dezvolta personalitatea, precum și dreptul de a-l conserva. Se prevede în continuare că puterile publice veghează asupra folosirii raționale a tuturor resurselor naturale, cu scopul de a apăra și îmbunătăți calitatea vieții și de a apăra și restaura mediul înconjurător, sprijinindu-se pe solidaritatea umană. Textul mai dispune că toți cei care vor încălca prevederile referitoare la calitatea vieții sunt pasibili de sancțiuni penale sau administrative, potrivit legii, și vor fi obligați la repararea daunelor provocate.

Deci legea fundamentală spaniolă pe lângă proclamarea în principiu a dreptului omului la un mediu înconjurător adecvat și la conservarea acestuia obligă totodată puterile publice să vegheze la asigurarea calității vieții. Este stabilit și cadrul sancționator în această materie, care urmează să fie reglementat în concret prin lege: sancțiuni penale, administrative și civile.

Constituția Portugaliei din 1976 consacră prin art. 66 un text amplu instituirii normelor fundamentale pentru asigurarea unei protecții eficiente a mediului înconjurător și a calității vieții. Este prevăzut dreptul tuturor la un mediu sănătos și echilibrat dublat de obligația corespunzătoare de a-l păstra. Se mai stabilește că statului îi revin sarcinile de a preveni și controla poluarea, efectele ei și formele dăunătoare de eroziune; de a urmări localizarea corectă a activităților, dezvoltarea social-economică echilibrată și a unor peisaje biologice echilibrate; de a crea și dezvolta rezervații și parcuri naturale și de odihnă, protejând peisajele și locurile, astfel încât să garanteze conservarea naturii și păstrarea valorilor culturale și istorice; de a promova folosirea rațională a resurselor naturale, urmărind salvagardarea capacităților de reînnoire și stabilitate ecologică. Deși din această enumerare constituțională a sarcinilor puterii publice nu rezultă în mod expres referirea la noțiunea de daună ecologică și repararea ei, este evident că ea va fi consacrată în legislația ordinară.

Dispozițiile Constituției elvețiene de la 1874, cu modificările ulterioare, înscriu prescripții cu privire la competența federală de legiferare în domeniul

protecției drepturilor omului și a mediului său natural împotriva prejudiciilor care le pot fi aduse și pentru combaterea poluării aerului, combaterea zgomotelor, utilizarea rațională și protejarea resurselor de apă, a mlaștinilor de o frumusețe deosebită, a florei și faunei.

Constituția inserează în ceea ce privește răspunderea civilă pentru dauna ecologică, obligația de restabilire a situației anterioare pe cheltuiala celor responsabili, prin demontarea sau demolarea oricăror instalații sau construcții, atunci când aceste lucrări sunt contrare scopurilor protecției mediului.

Obligația de reparare a daunelor ecologice figurează și în legislația altor state; atât în legile-cadru pentru protecția naturii, cât și în cele sectoriale, mai ales în cele privind ariile protejate, conservarea apelor dulci și a mediului mari, pădurile, vânătoarea, pescuitul etc. De exemplu, în Italia odată cu instituirea Ministerului mediului și cu fixarea regulilor în materie de daună ecologică s-a prevăzut obligația reparării daunei cu condiția ca aceasta să fie prevăzută în lege ca infracțiune.

Constituția României din 1991 modificată și completată prin Legea de revizuire nr. 429/2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 758 din 29 octombrie 2003 stabilește în art. 35: dreptul la un mediu sănătos. Astfel, conform alin.1 statul recunoaște dreptul oricărei persoane la un mediu înconjurător sănătos și echilibrat ecologic. Alin.2 arată că statul asigură cadrul legislativ pentru exercitarea acestui drept, iar potrivit alin.3 persoanele fizice și juridice au îndatorirea de a proteja și a ameliora mediul înconjurător.

În Europa, Consiliul Europei propune statelor o convenție cu privire la daunele ce ar rezulta din exercitarea unor activități periculoase pentru mediul înconjurător: Convenția de la Lugano deschisă spre semnare în 1993, referitoare la „orice pierdere sau daună ce ar rezulta din alterarea mediului înconjurător”.

Potrivit Convenției de la Lugano, noțiunea de „mediu înconjurător” dobândește o accepțiune largă, fiind constituit din elementele naturale și biotice, cum sunt aerul, apa, solul, fauna și flora, din interacțiunea dintre asemenea factori, din bunurile care compun moștenirea culturală și din aspectele caracteristice ale peisajului. Dauna ecologică reprezintă conform Convenției: decesul sau leziunile corporale; orice pierdere sau orice prejudiciu cauzate bunurilor, altele decât instalațiile sau bunurile care se găsesc pe locul activității periculoase și se află sub controlul exploatatului; costul măsurilor de ocrotire a mediului.

În ceea ce privește prejudiciul, ca element esențial al răspunderii delictuale, până la apariția Legii protecției mediului nr. 137/1995, în dreptul pozitiv român nu a existat un text care să definească prejudiciul în materie de mediu. Vechea Lege a mediului nr. 9/1973 stabilea doar, în art. 73, că „încălcarea normelor legale privind protecția și conservarea mediului atrage răspunderea civilă”, fără a face alte distincții. Ca urmare, în literatura noastră juridică s-a folosit termenul de „daună ecologică, termen „împrumutat” din doctrina franceză, pentru a releva trăsăturile particulare ale prejudiciilor indirecte rezultate din atingerile aduse calității mediului, mai ales dacă se are în vedere că vătămările aduse unuia din componenții naturali (apa, aer) ai mediului se răsfrâng și asupra celorlalți (sol, floră, faună), datorită unității și interdependenței lor [21].

Definirea daunei ecologice, deși aparent imposibilă, datorită multitudinii caracteristicilor sale specifice, a concentrat eforturi considerabile din partea unor autori cunoscuți în literatura de specialitate.

Într-o concepție denumită antropocentrică, dauna ecologică are în vedere omul ca victimă: sănătatea, bunurile și activitățile sale, bunăstarea sa. În acest sens, R. Drago arată că: „dauna ecologică este cea cauzată persoanelor și bunurilor prin mediul în care trăiesc”. Această definiție omite însă daunele cauzate naturii

sălbatică. De aceea, F. Caballero conferă aceste noțiuni un grad mai mare de generalitate atunci când notează că „dauna ecologică ar fi degradarea elementelor naturale”, adică „dauna cauzată direct mediului, considerată independent de repercusiunile sale asupra persoanelor și bunurilor” [32].

Având în vedere particularitățile mediului, dauna ecologică este considerată, în general, ca fiind acea vătămare care aduce atingere ansamblului elementelor unui sistem și care, datorită caracterului său indirect și difuz, nu permite constituirea unui drept la reparație. În elucidarea problemei dacă victima unei asemenea daune este omul sau mediul său, în funcție de răspunsurile date se conturează și concepția despre natura și întinderea daunei ecologice. Unii autori au susținut că dauna ecologică este cea cauzată persoanelor și bunurilor de către mediul în care acestea se găsesc, mediul fiind astfel considerat cauza și nu victima daunelor. Alți autori consideră dauna ecologică ca fiind vătămarea adusă mediului [21].

Într-o concepție modernă unii autori preconizează a se recunoaște fiecăruia dreptul de a proteja „bunurile-mediu” și un drept subiectiv la mediu care să permită o protecție eficace a elementelor sale. Se poate concluziona că dauna ecologică include atât pagubele suferite prin poluare de mediul natural, cât și cele suportate de om sau de bunuri. Aceasta pentru că, așa cum prevedea Legea nr. 9/1973, mediul este format din totalitatea factorilor naturali și ai celor creați prin activități umane, iar reglementarea răspunderii civile pentru încălcarea prevederilor legii, cuprinse în art. 73, nu făcea nici o distincție între diferitele componente ale mediului. Legea nr. 137/1995 folosește în art. 89 lit. r), termenul de „prejudiciu adus mediului”, păstrând denumirea tradițională din Codul civil. Legea protecției mediului se înscrie, pe direcția Declarațiilor de la Stockholm și Rio în ce privește elaborarea de norme referitoare la „indemnizarea victimelor poluării și ale altor daune ecologice”.

În literatura de specialitate, luându-se act de textul de lege lata - care impune denumirea de prejudiciu adus mediului în locul celei de daună ecologică (preferată de doctrina anterioară apariției Legii nr. 137/1995), a început să se folosească sintagma „prejudiciu ecologic” pentru prejudiciul în înțelesul Legii nr. 137/1995 [31].

Autoarea Daniela Marinescu consideră mai potrivită folosirea noțiunii de „prejudiciu adus mediului” decât a celei de „prejudiciu ecologic” din următoarele considerente:

- ✓ Noțiunea de „mediu” este, în primul rând, mai complexă decât noțiunea de „ecologie”. Pornind de la Dicționarul explicativ al Limbii române (DEX) care arată că termenul de „mediu” exprimă „natura înconjurătoare în care se află ființele și lucrurile, de la definiția dată în Le Grand Larousse (1972) ca fiind „ansamblul elementelor naturale și artificiale care condiționează viața umană”, precum și de la alte definiții date în literatura juridică română și străină și în diferitele legislații naționale, inclusiv cele date de Legile nr. 9/1973 și nr. 137/1995, rezultă că mediul reprezintă în esență, ansamblul elementelor naturale și a celor create prin activități umane, aflate în interacțiune și interdependență, determinând condițiile existenței omului și ale societății în general.
- ✓ Ecologia este o știință biologică, cu caracter interdisciplinar care studiază condițiile de existență și interacțiunile dintre ființele vii și dintre acestea și mediul lor natural. Ea este știința care studiază „sistemele supraindividuale de organizare a materiei (populații, biocenoze, biosfera) integrate în mediul lor abiotic”.

- ✓ Ecologia nu se ocupă și de sistemul elementelor artificiale, care constituie suport și condiționează viața umană, presupunând activitatea conștientă a omului.
- ✓ Mediul trebuie privit atât din punct de vedere ecologic - mediul natural - cu tot ceea ce presupune acesta, cât și din punct de vedere antropic - cel creat prin activități umane. Ori tocmai activitățile omului sunt cele care produc și cele mai mari și mai grave prejudicii mediului.

În prezent pare a fi triumfat concepția care detașează dauna ecologică, construindu-i o anumită autonomie în raport cu alte categorii de daune. În acest sens o lege americană din 1980 (Comprehensive Environmental Response, Compensation and Liability Act) statuează că sunt supuse reparației daunele care constau în degradarea sau distrugerea resurselor naturale prin substanțe periculoase. Conform acestei legi prin „resurse naturale” se înțeleg: solul, peștii, viața sălbatică, aerul, apa, pânza freatică subterană, rezervoarele de apă potabilă și alte resurse de același tip, care aparțin sau sunt administrate de Statele Unite, de un stat federal sau de o colectivitate locală, de un guvern străin, de un trib indian sau de orice membru al unui trib [32].

Deci, dauna ecologică reprezintă acea formă de prejudiciu, cauzată prin fapte de orice fel, care lezează valori ale mediului înconjurător protejate ca atare prin normele de drept, ce statuează și obligația de reparare în sarcina persoanei răspunzătoare.

4. 2. Evaluarea daunei ecologice

În timp ce pentru repunerea în stare inițială, procedurile judiciare necesare nu sunt foarte complicate, repararea civilă a daunei ecologice comportă destule dificultăți, în deosebi atunci când revenirea la starea inițială este imposibilă sau este considerată, în mod obiectiv, ca fiind inoportună ori inutilă.

În acest caz reglementarea de drept comun a răspunderii civile devine cvasi-inoperantă: este greu de identificat „victima”, în sensul clasic al termenului; valoarea elementelor de mediu cărora li s-a dus atingere nu este cunoscabilă; anumite elemente de mediu, precum aerul, apa, fauna sălbatică sunt *res communes* sau *res nullius* neavând titular; nimeni nu are calitatea juridică spre a cere repararea daunei [33].

Dezvoltarea dreptului a dus, în timp, la conturarea unor dispoziții care conferă statului sau anumitor persoane de drept public calitatea de a cere repararea civilă a daunelor aduse mediului natural, independent de repararea daunelor economice de care pot fi legate. În acest context, componentele de mediu afectate primesc, de obicei, o „recalificare” legală: fauna, spre exemplu tinde să părăsească statutul de „res nullius” în favoarea celui de obiect al proprietății publice.

Deoarece daunele-interese sunt destinate repunerii în starea inițială a mediului natural distrus sau degradat, s-a apreciat în general că întinderea daunelor este egală cu costul măsurilor de restaurare. La aceasta se adaugă costul lucrărilor de evaluare a daunei și de determinare a măsurilor de restaurare ce trebuie luate. Trebuie reținut că de multe ori valoarea totală a cheltuielilor nu va fi cunoscută decât la sfârșitul lucrărilor, ceea ce ar impune introducerea unor acțiuni civile succesive. Pe de altă parte, deși lucrările trebuie finanțate, persoana în cauză poate fi în imposibilitate de plată.

Cu toate acestea, o evaluare trebuie făcută, existând mai multe moduri de realizare a ei prezentate în figura 4.1.

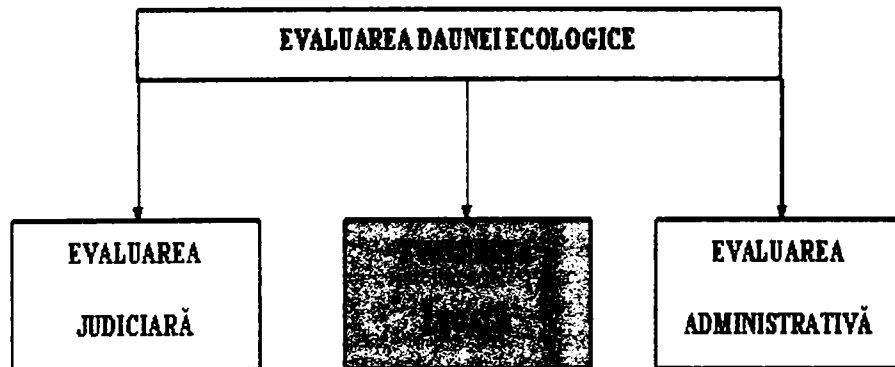

Fig.4.1. Evaluarea daunei ecologice

Evaluarea judiciară

Este, de obicei, dificil de realizat, din cauza unor obstacole, precum: mărturiile și expertize contradictorii; faptul că, judecătorul, de obicei, este puțin familiarizat cu problematica mediului înconjurător; caracterul laconic al textelor legale, care nu oferă sisteme de referință.

În Elveția, Legea pescuitului prevede, în art. 51, că instanța va ține seama în aprecierea dimensiunilor daunelor ecologice, de diminuarea capacității piscicole a apelor afectate, de cheltuielile necesare pentru a reveni, în măsura posibilului, la o stare anterioară, precum și de cele ocazionate de beneficii nerealizate.

Legea italiană a protecției mediului din 1986 apreciază că este imposibil de evaluat cu precizie dauna ecologică; judecătorul va trebui să se pronunțe ținând cont atât de gravitatea prejudiciului, cât și de costurile repunerii în starea inițială și de cele ale beneficiilor nerealizate.

În aceste situații, dificultatea de apreciere a instanței pare evidentă, conducându-ne spre concluzia necesității unei evaluări legale daunei ecologice [32].

Evaluarea legală

Este utilizată mai ales pentru evaluarea și repararea daunelor cauzate speciilor naturale. Astfel, unele texte de lege prevăd obligarea la plata de daune-interese către stat pentru distrugerea ilicită a spațiilor protejate. Aceste norme conțin un barem în care figurează valoarea atribuită fiecăreia dintre speciile prevăzute; cu cât specia este mai rară ori pe cale de dispariție, cu atât valoarea ei crește.

Metoda „baremului” a fost preluată de numeroase legislații, diferite din punct de vedere al sistemelor juridice aplicabile: în sistemul romanist (în special în Spania), în common law (precum statul american Idaho), în unele cantoane elvețiene (Neuchatel).

În Spania, fiecare comunitate autonomă are propriul său barem (de la 2500 de pesetas pentru speciile relativ comune, protejate – până la un milion, un milion și jumătate de pesetas, pentru specii pe cale de dispariție, precum ursul). De asemenea, în comunitatea autonomă a Asturiei există bareme pentru speciile de apă dulce utilizate atât în cazurile deținerii, transportului sau consumului ilicit al somonilor, cât și pentru daunele provocate acestora de poluarea apelor. În Togo, metoda baremului este utilizată, chiar și atunci când animalele au fost distruse chiar accidental (spre exemplu, întrând în coliziune cu un automobil).

Astfel, avantajul baremului pare a fi acela că poate fi aplicat indiferent în ce mod s-ar fi produs dauna. Amenda poate fi fixată și în funcție de suprafață, de întinderea mediului natural distrus sau degradat. Această prevedere este însă mai rar întâlnită și stabilește mai degrabă amenzi penale sau civile decât obligații de reparare a daunei ecologice, chiar dacă acestea sunt destinate reparării daunelor (de exemplu, unele reglementări regionale din Italia prevăd amenzi pentru fiecare hectar defrișat ilegal).

Este interesantă și metoda de evaluare legală practică în statul american Alaska: textul de lege stabilește amenzi administrative, fondate pe două criterii: cel al cantității de agent poluant (hidrocarburi în acest caz) deversate în diferite medii naturale și cel al importanței ecologice și economice a ecosistemului afectat; pe baza unui plafon, reglementări speciale fixează metode precise de evaluare, bazate pe anumite criterii: al toxicității, degradării, capacității de dispersie a hidrocarburilor etc. Având în vedere acest criteriu complex această metodă poate servi drept model de reglementare.

Conform art. 1 din Codul Silvic român: Pădurile, terenurile destinate împăduririi, cele care servesc nevoilor de cultură, producție ori administrație silvică, iazurile, albiile pâraielor, precum și terenurile neproductive, incluse în amenajamentele silvice, în condițiile legii, constituie, indiferent de natura dreptului de proprietate, fondul forestier național. Codul stabilește răspunderea civilă, contravențională sau penală a celor vinovați pentru: ocuparea fără drept, în întregime sau în parte, a unor păduri, terenuri sau ape din fondul forestier național,

precum și distrugerea, degradarea sau mutarea semnelor de hotar, a împrejurimilor ori a reperelor de marcare ; tăierea sau scoaterea din rădăcini, fără drept, de arbori, puiți sau lăstari din fondul forestier național sau de pe terenurile cu vegetație forestieră ; furtul de arbori doborâți sau ruți de fenomene naturale, ori de arbori, puiți sau lăstari care au fost tăiați sau scoși din rădăcini, cu sau fără drept, din fondul forestier național sau de pe terenurile cu vegetație forestieră. Distrugerea, degradarea sau aducerea în stare de neîntrebuințare, prin incendiere, a unor păduri de pe suprafețe întinse de terenuri constituie infracțiunea de distrugere calificată care a avut ca urmare un dezastru. Potrivit art. 107 evaluarea pagubelor cauzate fondului forestier prin infracțiuni și contravenții se face potrivit criteriilor și cuantumurilor stabilite de autoritatea publică centrală care răspunde de silvicultură și aprobate prin lege. De asemenea, se stabilesc prin lege și criteriile de evaluare a pagubelor care se produc din cauza personalului unităților silvice, care nu constituie infracțiuni sau contravenții și pentru care răspunderea materială este reglementată potrivit legislației muncii. Valoarea pagubelor se recuperează prin organele Ministerului Finanțelor și se varsă în fondul de conservare și regenerare a pădurilor.

Evaluarea administrativă

Potrivit unor norme legale, decizia administrativă constituie modalitatea de evaluare a daunei ecologice. Ea presupune trei faze: identificarea daunei ecologice și a cauzelor sale; evaluarea daunei; stabilirea modurilor de reparare propriu-zise (inclusiv a daunelor-interese).

Astfel, în unele state australiene (Victoria, spre exemplu), evaluarea este realizată în mod direct de către autoritatea administrativă însărcinată cu protecția naturii, fără însă ca textul să ofere criterii de evaluare.

Cu totul altfel apare reglementarea consacrată de legea americană „Comprehensive Environmental Response, Compensation and Liability Act” care stabilește criteriile de evaluare a daunei ecologice - cantitatea agentului de poluare, gradul de toxicitate, suprafața degradată, obligând totodată autoritatea competentă să statueze în detaliu modalitățile de evaluare pe baza acestor criterii. Interesul major al legiuitorului a fost acela de a conferi evaluării administrative caracterul unei prezumții simple, rezultate din dubla prezumție de legalitate și autenticitate a actului administrativ. Pe cale de consecință, în cazul dezacordului cu privire la sumele care îi sunt imputate de către administrație autorului daunei îi incumbă, în instanță sarcina probei incorecteii evaluării.

În țara noastră, deosebit de importantă pentru identificarea și repararea daunei ecologice este legitimarea procesuală activă, conferită de Legea 137 /1995, modificată, tuturor persoanelor în virtutea recunoașterii dreptului la un mediu sănătos; mai mult legea dă dreptul organizațiilor neguvernamentale la acțiuni în justiție în vederea conservării mediului indiferent cine a suferit prejudiciul.

Această prevedere răspunde de altfel și cerințelor Declarației de la Rio de Janeiro din 1992 adoptată cu prilejul Conferinței O.N.U. pentru mediu și dezvoltare, care subliniază importanța creșterii rolului actorilor societății civile în protecția mediului.

În același sens statele membre ale Consiliului Europei au semnat Convenția cu privire la răspunderea civilă pentru daunele aduse mediului înconjurător la Lugano, în 1993. Convenția conferă prin art.18 calitate procesuală activă tuturor asociațiilor și fundațiilor care au ca obiect protecția mediului. Acestea se pot adresa în conformitate și cu prevederile dreptului intern al fiecărui stat atât instanței, cât și autorităților administrative competente, spre a cere interzicerea activităților ce pot constitui un pericol real pentru mediul înconjurător.

Acțiunile în reparație, potrivit prevederilor Convenției de la Lugano, nu se pot introduce decât în instanță, rezultând că evaluarea va fi făcută după una sau alta dintre metodele amintite, în funcție de normele aplicabile în fiecare stat semnatar.

Condițiile specifice evaluării prejudiciului fac cu totul ipotetică o „restitutio in integrum” în această materie, în raport cu alte domenii. În această evaluare există un număr de necunoscute, dat fiind că adesea, elementelor de mediu nu li se pot atribui valori economice. Spre exemplu, cum poate fi evaluată paguba produsă de moartea pescărușilor în „mareea neagră”?

În anumite cazuri, ipotezele permit o evaluare cu totul aproximativă: la distrugerea unui peisaj se ia ca bază de calcul prețul terenurilor care puteau fi vândute pentru a construi rezidențe, emisiunea de fum ce alungă clientela de pe terasa unui restaurant etc.

În cazul „mareelor negre” pe care le-a suportat Bretania, îndeosebi ca urmare a poluării masive cauzată de naufragiul petrolierului „moco Cadiz” la 16 martie 1978, jurisdicția americană, sesizată de cei care s-au considerat victimele poluării, a examinat în detaliu problemele ridicate.

După o primă hotărâre din 18 aprilie 1984, care a statuat asupra răspunderii, Curtea Districtului Nord din Illinois a pronunțat o a doua hotărâre la 11 ianuarie 1988 cu privire la stabilirea despăgubirilor. Hotărârea examinează cererile formulate de statul francez, de administrația publică locală, de persoanele fizice și de organizațiile neguvernamentale. S-au examinat mai multe categorii de daune rezultând din:

- ✓ operațiuni de curățare efectuate de agenții statului francez și ai unor comune în legătură cu care cererile de despăgubiri au fost recunoscute ca întemeiate;
- ✓ recompensele acordate voluntarilor sau militarilor de către comune, cu privire la acoperirea cărora instanța a refuzat sa-l oblige pe poluator la plată;
- ✓ costurile materialelor și echipamentului cumpărate pentru efectuarea operațiunilor de curățare, în legătură cu care cererile de dezdăunare au fost considerate întemeiate, în măsura în care cumpărarea era rezonabilă.

S-a verificat dacă echipamentul a fost efectiv utilizat pentru curățare și dacă se poate dovedi existența unei valori reziduale deținută de comune. Cât privește echipamentul aflat deja în posesia reclamantilor s-a hotărât că aceștia au dreptul să primească fiecare o sumă reprezentând diferența de valoare în raport cu starea anterioară și ulterioară utilizării echipamentelor pentru aceste operațiuni sau, dacă probele au permis să se stabilească în raport cu perioada de folosință.

În aprecierea instanței, costurile utilizării edificiilor publice se restituie de către poluator, dacă acestea se referă la pagube cauzate clădirilor în timpul operațiunilor de curățare; în cazul edificiilor destinate a face față unor situații excepționale, cheltuielile ce se rambursează sunt cele direct cauzate de accident.

De asemenea a fost examinate aspectele legate de reabilitarea litoralului și porturilor:

- ✓ daune morale pentru pierderea „bunei dispoziții”, a unei stări spirit considerate normale a locuitorilor din comunele afectate (instanța a respins aceste cereri);
- ✓ prejudicierea reputației comunelor afectate: fiind vorba despre daune suferite prin faptul că turiștii care ar fi venit în mod normal s-au abținut din cauza deteriorării plajelor (instanța le-a considerat neîntemeiate, atâta timp

cât s-au stabilit despăgubiri corespunzătoare în favoarea persoanelor particulare, în deosebi a hotelierilor);

- ✓ daune individuale: au fost admise în instanță cereri cu privire la prejudiciile suferite prin nerealizarea câștigului din anul accidentului, dar a fost respinsă ca nefondată o cerere a unei asociații familiale prin care se pretindea o dezdăunare pentru pierderea calității vieții.

Nu au fost admise nici cererile comunelor cu privire la despăgubiri pentru atingerile aduse intereselor legitime ale acestora, în calitate de protectori ai domeniului public maritim.

În ce privește daunele cauzate ecosistemelor, s-a considerat că despăgubirile sunt cuprinse în sumele acordate pescarilor sau asociațiilor de pescari, ca urmare a pierderilor suferite de aceștia. În privința programelor de restaurare a ecosistemelor, întocmite de autoritățile franceze, Curtea a reținut numai cheltuielile efective pentru reintroducerea speciilor care au suferit din cauza poluării și a consecințelor sale, constatând, că dacă programul prevede o perioadă inițială de experiențe acestea nu trebuiesc a fi finanțate de poluator.

În mediile ecologice s-a exprimat nu numai interesul deosebit pentru recunoașterea, prin această hotărâre a răspunderii poluatorului, dar și dezamăgirea cu privire la importanța redusă acordată deteriorării ecosistemelor și rezolvării integrale a problemei, evaluării daunei ecologice, în sensul de daună cauzată mediului înconjurător însuși, și făcându-se abstracție de orice prejudiciu suferit de cei care-i exploatează resursele [32].

Metodele de evaluare și reparare a daunelor ecologice, consacrate de diferite legislații naționale sunt în mod evident perfectibile. Astfel, revenirea la situația anterioară producerii prejudiciului nu este de multe ori decât un deziderat iluzoriu; ea poate deveni efectivă cu condiția de a fi bine determinate posibilitățile de realizare și mijloacele de control.

Pornind de la bareme ce fixează valoarea bănească a speciilor protejate (și care sunt susceptibile de îmbunătățiri periodice), sistemele forfetare de evaluare și reparare a daunei ecologice au numeroase avantaje, fiind relativ ușor de aplicat și aduc un element de certitudine, atât pentru autoritățile însărcinate cu protecția naturii, cât și pentru autorii daunelor. Însă uneori aceste metode de evaluare forfetară sunt prea rudimentare pentru a putea constitui o bază solidă pentru evaluarea daunei. Recomandabil poate fi un sistem mixt, care să combine evaluarea forfetară cu cea individualizată, bazată pe anumite plafoane. Se poate imagina un sistem care să țină cont de cauzele daunei ecologice, de suprafețele afectate, de tipul de ecosistem degradat, de diversitatea biologică, de timpul necesar regenerării naturale, de starea inițială și de cea actuală. Această enumerare nu are caracter limitativ.

4. 3. Dauna ecologică – aspecte cu privire la angajarea răspunderii la nivel comunitar european

A. Considerații generale

În anul 1993, Comisia Europeană a publicat Cartea verde (Green Paper/Livre vert) cu privire la repararea daunelor ecologice. Ea a fost primită cu mult interes de statele membre ale Uniunii Europene, de sectorul industrial, de organizațiile neguvernamentale pentru apărarea mediului înconjurător; au fost făcute publice sute de comentarii în acest sens, urmate de consultări permanente; totodată, în noiembrie 1993 a fost organizată o audiere comună publică, de către Parlamentul European și Comisia Europeană. În aprilie 1994, Parlamentul European a adoptat o rezoluție care invită Comisia să elaboreze „o propunere de directivă cu privire la reglementarea daunelor ecologice”. Prin această rezoluție, Parlamentul a aplicat pentru prima dată articolul 192, paragraful 2 (fostul articol 138 B, paragraful 2) din Tratatul CE, care îi oferă posibilitatea să ceară Comisiei Europene să elaboreze proiecte de acte normative. Din acest moment, chestiunea responsabilității cu privire la daunele ecologice a fost ridicată de mai multe ori de Parlamentul european, în special cu ocazia prezentării, de către Comisia Europeană, a programelor sale de lucru anuale, precum și cu ocazia formulării interpelărilor parlamentare și a scrisorilor adresate Comisiei. Mai mult, în chestionarul trimis candidaților la fotoliile de comisari europeni, în vederea audierii lor, Parlamentul european a revenit asupra acestui aspect, arătând că este de o stringentă actualitate elaborarea, de către Comisie, a unei propuneri legislative în domeniu; a fost subliniată necesitatea includerii unor prevederi referitoare la răspunderea cu privire la produsele biotehnologiei [32].

Comitetul economic și social a dat un aviz favorabil acțiunii comunitare în domeniul răspunderii pentru dauna ecologică (la 23 februarie 1994), propunând ca acest demers concertat să îmbrace forma unei directive-cadru care să aibă ca bază juridică articolele 174 și 175 (foste articole 130 R și 130 S) ale Tratatului. La 29 ianuarie 1997 Comisia Europeană a decis să pregătească așa-numita Carte Albă cu privire la răspunderea pentru daunele aduse mediului înconjurător. Austria, Belgia, Finlanda, Grecia, Luxemburg, Olanda, Portugalia și Suedia s-au pronunțat în favoarea acțiunii comunitare în domeniul general al răspunderii pentru dauna ecologică. Mai multe state membre au declarat că așteaptă propunerile legislative ale Comisiei Europene înainte de a demara procesul de legiferare la nivel național în acest domeniu; mai ales în chestiunea particulară a răspunderii pentru daunele cauzate biodiversității.

În urma unui amplu efort creator, dar și sintetic, în cadrul căruia au fost consultați numeroși experți independenți și experți naționali din statele membre ale Uniunii Europene, precum și toate părțile Comisia Europeană a elaborat și a dat publicității Cartea Albă cu privire la răspunderea pentru daunele ecologice (Bruxelles, februarie, 1999). Ea reprezintă un excepțional progres în constituirea unei reglementări sistemice, unitare și coerente a răspunderii pentru dauna ecologică la nivel comunitar european, jalonând principalele probleme juridice ocazionate de producerea daunelor ecologice și conturând soluții *de jure* pentru acestea.

Scopul principal al instituirii răspunderii civile pentru daunele aduse mediului înconjurător este afirmat într-o manieră tranșantă, chiar în debutul Cărții Albe Europene, el fiind acela că „o persoană care a produs daune mediului (poluatorul) să verse o sumă de bani pentru remedierea daunelor pe care le-a provocat”. În

concepția legiuitorului european, răspunderea în materia protecției mediului înconjurător se aplică dacă sunt întrunite cumulativ următoarele condiții:

- ✓ existența unuia sau mai multor autori identificabili (poluatorii);
- ✓ daunele trebuie să fie concrete și cuantificabile;
- ✓ trebuie identificată legătura de cauzalitate între dauna și fapta potențialului poluator.

Concepția reliefată de diferitele legislații naționale, precum și cea exprimată de Convenția de la Lugano cu privire la răspunderea civilă pentru dauna ecologică, se regăsesc și în Cartea Albă. Astfel, răspunderea va putea fi angajată în cazul daunelor ce rezultă din accidente industriale sau dintr-o poluare progresivă provocată de substanțe sau deșeuri periculoase, introduse în mediul înconjurător, plecând de la surse identificabile. Potrivit autorilor Cărții Albe, răspunderea pentru dauna ecologică, în forma ei propusă, nu reprezintă un instrument foarte eficient în cazul unei poluări generalizate și difuze, ținând cont de faptul că uneori este imposibil de stabilit o legătură între degradările aduse mediului înconjurător și activitățile anumitor persoane. Schimbările climatice provocate de mai multe tipuri de emisii, între care cele de dioxid de carbon, degradările pădurilor provocate de ploile acide și poluarea atmosferică legată de circulația aeriană (căile navigabile aeriene) sunt doar câteva exemple ale acestui tip de poluare.

Răspunderea pentru dauna ecologică permite aplicarea unor importante principii ale politicii cu privire la mediul înconjurător înscrise în Tratatul CE, dar mai ales a principiului poluatorul-plătește. Dacă acest principiu nu este aplicat în vederea acoperirii costurilor pentru repararea daunelor cauzate mediului înconjurător, mediul natural rămâne afectat sau chiar distrus; există, desigur, și soluția ca, în această situație, statul (și, până la urmă, contribuabilul) să preia sarcina reparării daunei ecologice și revenirii, pe cât posibil, la situația anterioară. Astfel că, primul obiectiv al aplicării unui sistem coerent al răspunderii pentru dauna ecologică va fi stabilirea responsabilității poluatorului pentru dauna provocată și obligarea acestuia la repararea ei. În condițiile în care poluatorul trebuie să repare daunele cauzate, suportând toate costurile corespunzătoare, apare și posibilitatea și interesul acestuia să reducă poluarea până ce costul marginal al depoluării va deveni inferior cuantumului compensației, care va fi astfel evitată. Deci, vor fi stimulate persoanele implicate să ia măsuri de precauție suplimentare, ceea ce va permite totodată încurajarea investițiilor în cercetare-dezvoltare, în scopul ameliorării tehnologiilor disponibile și al îmbogățirii cunoștințelor științifice deja existente.

Înainte chiar de a aplica principiul „poluatorul-plătește” și pornind de la identificarea unei persoane responsabile pentru poluare, statele membre trebuie să ia măsurile legislative necesare decontaminării și reabilitării locului afectat de dauna ecologică, precum și pentru înlocuirea resurselor pierdute. De asemenea, trebuie adoptate garanții în vederea utilizării corecte și eficiente a compensațiilor bănești depuse de poluator.

B. Elementele constitutive ale sistemului comunitar al răspunderii pentru dauna ecologică

1. Neretroactivitatea normelor ce reglementează răspunderea pentru dauna ecologică

Cartea Albă preconizează că sistemul comunitar al răspunderii pentru dauna ecologică nu se va putea aplica decât pentru viitor, din rațiuni de siguranță juridică și așteptări legitime. Potrivit propunerilor înaintate de legiuitorul comunitar, daunele care vor fi descoperite după intrarea în vigoare a noilor reglementări privind

răspunderea vor trebui reparate numai în măsura în care acțiunea sau inacțiunea care au provocat dauna s-au produs la intrarea în vigoare a acestor reglementări. Repararea daunelor provocate de acte de poluare mai vechi, care își prelungesc efectele până în momentul prezent, va trebui să rămână la aprecierea statelor membre UE, dar pe baza unor orientări generale oferite de directive. Astfel, fiecare stat va trebui să stabilească și să adapteze necesităților și condițiilor sale specifice, mecanisme financiare pentru tratarea siturilor contaminate sau pentru remedierea atingerilor aduse biodiversității, ținând cont de diverși factori precum: numărul de situri, natura și originea poluării, evaluarea costurilor depoluării sau ale revenirii la situația anterioară.

2. Domeniu de aplicare

Două aspecte apar esențiale în ceea ce privește domeniul de aplicare al răspunderii pentru dauna ecologică la nivel comunitar european: tipurile/categoriile de daune ecologice vor trebui reparate și identificarea activităților ce stau la baza producerii acestora. Diferite legi naționale ale statelor membre, stabilesc răspunderea asupra prejudiciilor „tradiționale”, adică daunele materiale sau corporale, și nu răspunderea pentru dauna ecologică în integralitatea sa. Aceste prevederi legale nu vizează decât daunele rezultate din activități considerate periculoase pentru mediul înconjurător sau daunele al căror, principal vector este mediul înconjurător (spre exemplu poluarea aerului sau a apei). Acest tip de legislație îl întâlnim în Germania (Legea cu privire la răspunderea pentru dauna ecologică din 1990) sau în Danemarca (Legea cu privire la repararea pecuniară a daunelor aduse mediului înconjurător).

Alte legislații naționale prevăd repararea degradării mediului în paralel sau împreună cu compensațiile oferite pentru daunele tradiționale, dar acest aspect nu este detaliat, practic, de nici o altă reglementare suplimentară. De aceea s-a considerat optim identificarea, prin intermediul documentelor elaborate de Comisia Europeană, a două categorii distincte de prejudicii: cele provocate biodiversității și daunele rezultate din contaminarea siturilor. Lor li se adaugă reglementările privind prejudiciile „clasice” sau „tradiționale”.

În ceea ce privește *prejudiciile aduse biodiversității*, sistemul comunitar al răspunderii pentru aceste tipuri de daune trebuie să răspundă multor chestiuni esențiale:

- Care sunt daunele cauzate biodiversității obligatoriu a fi reparate în prima instanță?

Propunerile Comisiei Europene au în vedere, înainte de toate, daunele cauzate biodiversității protejate în cadrul zonelor incluse în rețeaua Natura 2000, în virtutea directivelor „Habitat” și „Păsări sălbatice”, fiind vorba de daune produse habitatelor, viețuitoarelor sălbatice sau anumitor specii de plante prevăzute în anexele acestor directive.

- În ce cazuri trebuie să fie reparate aceste daune?

Sistemul comunitar al răspunderii va trebui să se aplice pornind de la un anumit prag - cel al daunelor considerate a fi „importante”. Stabilirea importanței daunelor, adică a substanțialității lor, se va realiza pe baza reperelor oferite de directiva „Habitat”.

- Care sunt modalitățile de evaluare a daunelor provocate biodiversității și cum poate fi asigurat un cost rezonabil al reparării lor?

Chiar dacă revenirea la situația anterioară este posibilă, ar fi de preferat stabilirea unor criterii de evaluare a resurselor naturale prejudiciate, astfel încât să se evite costuri de restaurare disproportionale. Vor trebui realizate, de la caz la caz,

analize costuri-beneficii, precum și evaluări cu privire la caracterul rezonabil al reparării daunei.

În situația în care revenirea la starea anterioară nu este posibilă sau nu se poate realiza decât parțial, evaluarea pagubelor produse resurselor naturale trebuie să se întemeieze pe costurile soluțiilor de substituție, în scopul implantării unor resurse naturale echivalente celor distruse și al restabilirii nivelului conservării naturii și biodiversității, caracteristic rețelei Natura 2000 [32].

➤ Cum va putea fi garantat un nivel minim al restaurării?

Restaurarea (revenirea la starea anterioară) are în vedere tocmai restabilirea situației în care se găseau resursele naturale, înaintea producerii daunelor. Pentru aceasta se poate recurge la date privind evoluția istorică sau la date considerate de referință (cele ce descriu caracteristicile normale ale resurselor naturale); oricum, este evident că în cea mai mare parte dintre cazuri e imposibilă o identică reconstituire calitativă și cantitativă a resurselor naturale prejudiciate sau costurile acestui demers pot fi extrem de ridicate. În consecință, nivelul minim de restaurare se referă la readucerea resurselor prejudiciate la o situație comparabilă celei anterioare.

În ceea ce privește *siturile contaminate*, toate statele membre DE au adoptat reglementări în materie și programe de aplicare a acestora. Este vorba, în principal, de reglementări administrative ce vizează măsurile de depoluare a siturilor afectate, și care sunt suportate de poluator.

Un sistem comunitar coerent, așa cum este propus de Cartea Albă Europeană privind răspunderea pentru dauna ecologică vizează aplicarea principiilor fundamentale privind protecția mediului (în special a principiului „poluatorul plătește” și a principiului prevenirii și precauției în luarea deciziilor cu privire la mediu) la noile cazuri de poluare, urmărind, totodată, atingerea unui anumit nivel de armonizare în privința normelor și obiectivelor depoluării și ale revenirii la situația anterioară.

Una dintre chestiunile majore la care noul sistem privind răspunderea civilă pentru daunele ecologice va trebui să răspundă, este cel legat de definirea normelor de depoluare. Ele ar putea fi aplicate atât pentru evaluarea daunelor cât și pentru determinarea necesității depoluării unui sit contaminat. Principalul obiectiv al acțiunii de depoluare și de revenire la situația anterioară rămâne cel al eliminării oricărui risc major pentru om și mediul înconjurător astfel încât vor putea fi prevăzuți parametri și praguri acceptabile, în funcție de cele mai bune procedee tehnice disponibile și în condiții acceptabile din punct de vedere economic.

Având în vedere că unul și același eveniment se află deseori la originea daunelor considerate „tradiționale” (corporale și materiale) și că, pe de altă parte, se urmărește aplicarea coerentă a sistemului comunitar privind angajarea răspunderii pentru dauna ecologică, este important ca și daunele clasice/tradiționale să fie acoperite în cadrul acestui sistem de răspundere, în măsura în care ele sunt provocate de o activitate periculoasă aflată sub incidența reglementărilor comunitare. Vor face excepție reglementările specifice referitoare la accesul la justiție și la criteriile utilizate pentru evaluarea daunelor ecologice și revenirea la situația anterioară. Dacă sistemul comunitar de răspundere ar acoperi doar daunele referitoare la biodiversitate și la siturile contaminate, lăsând în întregime la aprecierea statelor membre repararea prejudiciilor tradiționale s-ar putea naște situații inechitabile. Spre exemplu, în cazul unei daune provocate de una și aceeași sursă, pentru daunele corporale ar putea fi obținute compensații bănești substanțial mai mici față de cele plătite pentru atingerile aduse factorilor de mediu, sau chiar

acestea ar putea lipsi. Definirea daunelor tradiționale rămâne în competența fiecărui stat, legiuitorul european având în vedere atât *damnum emergens* - prejudiciile corporale și materiale, cât și unele pierderi economice, precum și *lucrum cessans* - profitul nerealizat.

Totodată, nu trebuie să uităm că de respectarea sarcinilor privind protecția mediului se leagă și îndeplinirea altor obiective importante ale politicilor comunitare, reglementate de normele de drept comunitar. Un exemplu poate fi oferit de asigurarea sănătății cetățenilor comunității: articolul 174, paragraful I Tratatului CE arată că politicile comunitare în domeniul protecției mediului contribuie la îndeplinirea obiectivelor legate de protecția sănătății persoanelor.

3. Acțiunea în justiție pentru repararea daunei ecologice. Convenția de la Aarhus cu privire la accesul publicului la informațiile privind mediul înconjurător, participarea la procesul de luare a deciziilor și accesul în justiție în scopul protecției mediului înconjurător

Protecția mediului este de interes public, astfel că statului îi revine, în primul rând, sarcina de a veghea dacă mediul înconjurător este sau poate fi în pericol. Având în vedere că resursele publice sunt în general limitate, rolul societății civile, al ONG-urilor este tot mai pregnant în sesizarea justiției pentru prevenirea/repararea unei daune ecologice. Comisia Europeană a subliniat, de altfel, necesitatea accesului corespunzător la justiție al actorilor societății civile. Convenția de la Aarhus reprezintă un instrument important în acest domeniu [26].

Acțiunile în justiție oferă mai multe oportunități, printre care: posibilitatea contestării deciziei unei autorități publice dacă există suspiciunea că ea ar putea dăuna mediului înconjurător - în fața instanței de judecată sau a unui alt organ jurisdicțional, stabilit de lege; posibilitatea obținerii de soluții corespunzătoare și eficiente din partea instanței; posibilitatea contestării acțiunilor sau omisiunilor particularilor sau autorităților publice, care ar contraveni, normelor de protecție a mediului.

Aplicarea prevederilor Convenției de la Aarhus, atât de statele membre, UE, cât și de țările candidate, trebuie să se fundamenteze pe mai multe premise:

- Statului îi revine obligația de a asigura, în primă instanță, repararea daunelor cauzate biodiversității și realizarea depoluării, prin intermediul compensațiilor sau al daunelor-interese la plata cărora a fost obligat poluatorul. Reprezentanții sferei private și ai societății civile vor avea posibilitatea unei acțiuni în subsidiar, respectiv numai în situația în care statul n-a întreprins nici o acțiune sau rezultatul acesteia nu este satisfăcător. Această posibilitate va trebui să fie aplicabilă atât în cazul exercitării unui control administrativ ori jurisdicțional, cât și în cazul acțiunilor contra poluatorului.
- În situații urgente, reprezentanții societății civile vor avea dreptul - potrivit prevederilor Convenției de la Aarhus - de a cere instanței ca, prin intermediul injoncțiunii (activitate prin care instanța este sesizată în scopul sistării unei activități dăunătoare mediului), să oblige poluatorul să pună capăt activității sale sau să ia măsuri de evitare a unor daune ecologice. În acest caz, persoanele vor dispune de o legitimare procesuală activă, fără a mai fi nevoie de concursul statului.

În concluzie, se impune imperios reglementarea în legea română a răspunderii civile pentru dauna ecologică printr-o lege specială în această materie, act normativ ce va trebui să țină cont de legislația Uniunii Europene cât și de experiența statelor membre.

4. 4. Dauna ecologică - reglementări cu caracter special în dreptul mediului

În conformitate cu prevederile Convenției de la Paris asupra răspunderii în domeniul energiei nucleare, 1960, a Convenției privind răspunderea civilă pentru daune nucleare de la Viena, 1963 și a Protocolului comun referitor la aplicarea acestor convenții, adoptat la Paris în 1988, documente pe care România le-a ratificat prin Legea nr. 106/1992, fost adoptată Legea nr. 703/2001 privind răspunderea civilă pentru daune nucleare. Potrivit legii [art. 3 lit. d)] prin *daună nucleară* se înțelege:

- orice deces sau orice rănire;
- orice pierdere sau orice deteriorare a bunurilor;
- orice pierdere economică care rezultă dintr-o daună la care s-a făcut referire la pct. 1 și 2, neinclusă în aceste prevederi, dar este suferită de o persoană îndreptățită să ceară despăgubiri în ceea ce privește o astfel de pierdere;
- costul măsurilor de refacere a mediului înconjurător deteriorat în urma producerii unui accident nuclear, dacă o astfel de deteriorare este semnificativă, dacă astfel de măsuri sunt luate sau urmează să fie luate și dacă nu sunt incluse în pct. 2;
- orice pierdere a veniturilor care derivă dintr-un deces economic față de orice utilizare a mediului înconjurător, datorită deteriorării semnificative a mediului și dacă nu este inclusă la pct. 2;
- costul măsurilor preventive și orice pierderi sau daune cauzate de astfel de măsuri;
- orice altă daună economică, alta decât cea cauzată de degradarea mediului înconjurător, dacă este admisă de legislația privind răspunderea civilă a instanței competente.

Pierderile sau daunele prevăzute mai sus, cu excepția costului măsurilor preventive și a oricăror pierderi sau daune cauzate de astfel de măsuri, sunt considerate daune nucleare în măsura în care pierderea sau dauna:

- ✓ ia naștere ca rezultat al radiației ionizante emise de orice sursă de radiație care se află într-o instalație nucleară sau emise de combustibilul nuclear, de producții radioactivi sau de deșeurile radioactive dintr-o instalație nucleară ori de materialul nuclear provenit din, venind de la sau trimis spre o instalație nucleară;
- ✓ este rezultatul proprietăților radioactive ale unui astfel de material sau al unei combinații de proprietăți radioactive cu proprietăți toxice, explozive ori cu alte proprietăți periculoase ale unui astfel de material.

Este de observat, că în definierea daunei nucleare se au în vedere nu numai daunele suferite de om și de bunurile sale, ci și cele suferite de mediul înconjurător, prin includerea costurilor măsurilor de refacere, dacă deteriorarea acestuia este semnificativă, precum și daunele economice altele decât cele care rezultă din degradarea mediului dacă sunt admise de legislația privind răspunderea civilă a instanței competente și pierderea veniturilor care rezultă dintr-un deces economic față de orice utilizare a mediului, cauzată de deteriorarea lui.

Dauna nucleară include și costul măsurilor preventive și orice pierderi sau daune cauzate de luarea unor astfel de măsuri. Operatorul unei instalații nucleare este ținut să răspundă obiectiv și exclusiv pentru orice daună nucleară, dacă s-a

dovedit a fi provocată de un accident nuclear survenit la instalația sa, ori implicând un material nuclear care provine din această instalație sau este trimis către ea.

În legătură cu dauna produsă de materialul nuclear provenit din instalație, operatorul răspunde pentru dauna nucleară:

- a. înainte ca această răspundere să fi fost asumată, pe baza unui contract scris;
- b. în absența unei prevederi exprese ale unui asemenea contract, înainte ca un alt operator să fi preluat materialul nuclear;
- c. chiar dacă materialul a fost trimis unei persoane aflate pe teritoriul altui stat, cât timp nu a fost descărcat din mijlocul de transport.

Pentru dauna produsă de materialul trimis instalației nucleare, operatorul răspunde:

- a. în temeiul unui contract scris, după ce această răspundere a fost transferată operatorului de către operatorul unei alte instalații nucleare;
- b. după preluarea materialului nuclear de către operator, în absența unor prevederi exprese ale unui contract scris;
- c. dacă materialul nuclear a fost trimis cu consimțământul scris al operatorului, de către o persoană aflată pe teritoriul altui stat, numai după ce materialul nuclear a fost încărcat în mijlocul de transport cu care trebuie să părăsească teritoriul aceluia stat.

În cazul unui accident survenit în timpul transportului de materiale nucleare, răspunderea civilă pentru daune revine în întregime transportorului-considerat operator, în sensul legii - la cererea și cu consimțământul operatorului instalației. *Accidentul nuclear* este definit ca fiind orice fapt sau succesiune de fapte având aceeași origine care cauzează o daună nucleară, iar cu privire la măsurile preventive, creează o amenințare gravă și iminentă de producere a unei astfel de daune [art. 3 lit. a)].

Atunci când o daună nucleară antrenează răspunderea mai multor operatori și nu se poate determina cu certitudine partea de daună imputabilă fiecăruia, ei răspund *solidar și integral*, răspunderea fiecăruia neputând fi superioară cuantumului care îi este aplicabil, potrivit legii. Dacă mai multe instalații nucleare aparținând aceluiași operator sunt implicate într-un accident nuclear, operatorul răspunde pentru fiecare instalație nucleară implicată, până la concurența cuantumului care îi este aplicabil în condițiile prevăzute de lege [21]. În situația în care o daună nucleară și una nenucleară sunt cauzate de un accident nuclear sau, conjugat, de un accident nuclear și de unul sau mai multe evenimente diferite și dauna nenucleară nu poate fi separată cu certitudine de cea nucleară, ea este considerată ca daună nucleară cauzată de producerea accidentului nuclear.

Răspunderea obiectivă în cazul pagubelor nucleare diferă de răspunderea obiectivă clasică, deoarece operatorul nu se poate sustrage de la aceasta invocând cauzele de exonerare din dreptul comun (forța majoră, cazul fortuit, etc.). Operatorul este exonerat de răspundere numai dacă face dovada că: dauna nucleară este rezultatul direct al unor acte de conflict armat, război civil, insurecție sau ostilitate; dauna se datorează, în totalitate sau în parte, neglijenței grave a persoanei care a suferit-o sau când această persoană a acționat greșit sau a omis să acționeze, cu intenția de a cauza o daună. În aceste situații, instanța competentă poate să-l exonereze pe operator, în totalitate sau în parte de obligația reparării daunei suferite de către această persoană. Atunci când se dovedește că persoana fizică a acționat sau a omis să acționeze cu intenția de a produce o daună nucleară și pentru care operatorul a fost exonerat de răspundere, persoana fizică este obligată să răspundă [8].

În ceea ce privește sistemul de despăgubire, Legea nr. 703/2001 modificată prin Legea nr. 274/2004 limitează răspunderea operatorului pentru fiecare accident nuclear la un plafon maximal. De la această regulă, există câteva excepții și anume:

- ✓ Cu aprobarea autorității naționale competente răspunderea operatorului poate fi limitată pentru fiecare accident nuclear la mai puțin de echivalentul în lei a 300 milioane DST, dar nu mai puțin de echivalentul în lei a 150 milioane, cu condiția ca diferența până la minimul echivalentului de 300 milioane DST să fie alocată de stat din fondurile publice în vederea acoperirii daunelor nucleare în condițiile prevăzute de lege.
- ✓ Pentru o perioadă de 10 ani de la data intrării în vigoare a legii, cu aprobarea autorității naționale competente, răspunderea operatorului poate fi limitată pentru fiecare accident nuclear produs în această perioadă și sub echivalentul în lei a 150 milioane DST, dar nu mai puțin de echivalentul în lei a 75 milioane DST cu condiția ca diferența până la echivalentul în lei a 150 milioane DST să fie alocată de stat din fondurile publice.
- ✓ În aceleași condiții prevăzute de lege, răspunderea operatorului poate fi limitată și la alte sume mai mici, în cazul reactorilor de cercetare, al depozitelor de deșeuri radioactive și de combustibil nuclear ars (minimum echivalentul în lei a 30 milioane DST, putând fi redusă la echivalentul în lei a 10 milioane DST) precum și în cazul transportului de materiale nucleare (echivalentul în lei a 5 milioane DST) și a transportului de combustibil ce a fost utilizat într-un reactor nuclear (echivalentul în lei a 25 milioane DST).

Suportarea de către stat din fondurile publice a unei părți din dauna nucleară, implică și o răspundere din partea acestuia, asigurând plata indemnizațiilor în măsura în care asigurarea sau garanția financiară făcute de operator nu sunt suficiente și în același timp, constituie un stimulent în aplicarea severă a normelor legale mai ales, pentru prevenirea unor asemenea accidente și limitarea consecințelor lor atunci când s-au produs. În limita sumei plătite cu titlu de despăgubiri, operatorul are un drept de regres numai în următoarele situații: a) atunci când un asemenea drept a fost prevăzut expres într-un contract scris; b) dacă accidentul nuclear rezultă dintr-o acțiune ori omisiune săvârșită cu intenția de a cauza o daună nucleară persoanei fizice care a acționat sau a omis să acționeze cu această intenție. Legea prevede dreptul la acțiune în regres și a statului în măsura în care acesta a alocat fonduri publice, potrivit legii [10].

În conformitate cu prevederile Convenției de la Viena care dă dreptul statelor ca prin legi naționale, să poată fixa termene de prescripție a dreptului la despăgubire mai mari de 10 ani, dacă conform legii statului pe teritoriul căruia se află instalația, răspunderea exploatantului este acoperită printr-o asigurare sau orice altă garanție financiară, ori prin fonduri publice, Legea nr. 703/2001, prevede în art. 12, în funcție de gravitatea daunelor nucleare produse, că dreptul la despăgubire se prescrie, dacă acțiunea nu a fost introdusă în decurs de:

- ✓ 30 de ani de la data producerii accidentului nuclear, dacă acțiunea este legată de deces sau rănire;
- ✓ 10 ani de la data producerii accidentului nuclear, dacă acțiunea este legată de producerea celorlalte daune nucleare, prevăzute de lege (cu excepția costurilor măsurilor preventive și orice pierderi sau daune cauzate de astfel de măsuri).

4. 5. Dauna ecologică – jurisprudență

A. Jurisprudență românească

1. Răspunderea civilă pentru pagubele cauzate de vânat

Reclamanta D.I a chemat în judecată pe pârâtele Romsilva – RA, prin Direcția Silvică Suceava și Asociația Județeană a Vânătorilor și Pescarilor din Suceava, pentru ca prin hotărârea ce se va pronunța, ele să fie obligate în solidar a-i plăti o sumă cu titlu de daune reprezentând contravaloarea unui cal și a două vaci, mâncate de un urs. Judecătoria Gura Humorului, prin sentința civilă nr. 755 din 15 iunie 2000, a respins ca nefondată acțiunea reclamantei, cu motivarea că ea n-a făcut dovada îndeplinirii condițiilor, pentru fiecare dintre cele trei incidente pretinse, potrivit art.15 alin.4 din Legea nr.103/1996.

Prin decizia civilă nr.1865 din 24 m ai 2001, Tribunalul Suceava a respins ca nefondat apelul reclamantei. Totodată, a reținut că, potrivit art.15 alin.1 din Legea nr.103/1996, Ministerul Apelor, Pădurilor și Protecției Mediului are calitate procesuală pasivă în cauza dedusă judecătii. Recursul acesteia, care poate fi încadrat în art.304 pct.10 C.pr.civ., este nefondat. Astfel, pe de o parte, din considerentele just reținute în întâmpinare de pârâtele Ministerului Apelor, Pădurilor și Protecției Mediului precum și de Direcția Silvică Suceava, așa-zisa notă de constatare, nedată, a fost încheiată cu încălcarea esențială a dispozițiilor art.15 alin.4 din Legea nr.103/1996 referitoare la fondul cinegetic și de protecție a vânatului, din motive imputabile reclamantei, ceea ce atrage inopozabilitatea acestui înscris față de titularul pretensei obligații (invocate). Deosebit, reclamanta recurentă nu face nici dovada proprietății și a pazei juridice privind animalele despre care ea face vorbire în acțiune, iar în sarcina gestionarului fondului de vânătoare nu se poate reține vreo conduită culpabilă.

(Curtea de Apel Suceava – decizia civilă nr.334 din 5 februarie 2002)

2. Infracțiune la regimul pescuitului. Ucidere de rechini în perioada de prohibiție. Limitele zonei economice exclusive a României la Marea Neagră. Aplicarea dispozițiilor legislației interne și ale dreptului internațional

Prin sentința penală nr.1476 din 18 iulie 2002 pronunțată în dosar penal nr.969/2002, Judecătoria Constanța în temeiul art.11 pct.2 lit.1 a raportat la art.10 alin.1 lit. a Cod procedură penală a achitat pe inculpatul: Atanasov Krasimir Dimitrov, cetățean bulgar, pentru săvârșirea infracțiunii de pescuit cu unelte de pescuit industrial fără autorizație sau permis de pescuit, în perioada de prohibiție, prevăzut de art.61 lit. e în referitor la art.62 din Legea nr.192/2001, întrucât fapta nu există. În temeiul art.1605 alin.4 lit. c raportat la art. 350 alin.7 Cod procedură penală a dispus restituirea sumei de 30.000.000 lei reprezentând cauțiunea depusă de inculpat. A făcut aplic. Art.346 alin3 Cod procedură penală, a respins cererea privind restituirea despăgubirilor civile achitate de inculpatul Atanasov Krasimir Dimitrov ca nefondată. A dispus ridicarea măsurii sechestrului asigurator aplicată prin ordonanța nr.203631/4.05.2002 a organelor de cercetare penală, asupra navei „ODISEI” – aflată sub pavilion bulgar și a instalațiilor și uneltelor de pescuit. Prin rechizitoriul nr.2790/P/21 mai 2002, s-a susținut că la 3 mai 2002 nava (pescador) sub pavilion bulgar cu numele de „ODISEI” a fost depistată pescuind la ora 9,10 în zona travers de Capul Midia la 30 mile marine de țărmul românesc al Mării Negre. În actul menționat se reține că zona respectivă este situată în suprafața de mare aflată sub suveranitatea exclusivă a României în conformitate cu Convenția Națiunilor Unite asupra dreptului mării din 10 decembrie 1982 încheiată la Montego Bay (Jamaica), ratificată de România prin Legea nr.110/1996 și prevederile Legii

nr.17/7.08.1990 privind regimul juridic al apelor maritime interioare, a mării teritoriale, a zonei contigue și a zonei economice exclusive, fiind necesară autorizarea română.

Se mai arată în actul de sesizare al instanței că pescadorul „ODISEI” avea comandant pe inculpatul Atanasov Krasimir Dimitrov, iar aparatura de bord pentru navigație în condiții de siguranță, indica $\varphi = 44019'592''$ (N) și $\varphi = 29023'673''$ (E), corespunzătoare unui punct situat la 30 mile marine de țărmul românesc al Mării Negre la Cap Midia. Controlul asupra direcției de navigare și siguranță al navei în marș, îl efectua comandantul acesteia, membrii echipajului (Gospodinov Pavel Petrov, Todorov Vasil Yordanov, și Kanev Yosko Dobrev) neavând acces în punctul de comandă (al navei). Tot comandantul navei era cel care stabilea locurile unde se desfășurau activitățile de pescuit. (fila 18 dosar instanță). Cu ocazia controlului făcut la bordul navei autoritățile române au descoperit 10 paragate (unelte de pescuit industrial) și 200 kg pește din specia rechin. Uneltele de pescuit aveau ca momeală în carlingă bucăți de macrou de ocean, care prezentau un oarecare grad de uzură, ceea ce demonstra că au fost folosite în activitățile de pescuit. Prima instanță, deși a reținut starea de fapt expusă, a concluzionat că inculpatul „nu a știut că nava se află în zona economică exclusivă a României”, deoarece între țara noastră și Republica Bulgaria nu a fost încheiat un acord pentru stabilirea zonei respective din Marea Neagră, potrivit Convenției Națiunilor Unite asupra dreptului mării.

Hotărârea primei instanțe a fost atacată cu apel de către procuror și inculpat, primul criticând-o pentru greșita achitare a inculpatului, iar acesta din urmă pentru greșita rezolvare a acțiunii civile. Tribunalul Constanța prin decizia penală nr.838/1 oct. 2002 (dosar penal nr.1585/2002) a admis ca fondat apelul procurorului, a desființat în parte sentința și în baza art.13 Cod penal, l-a condamnat pe inculpat la 2 ani închisoare, pedeapsă care a fost suspendată condiționat (executarea sa) iar în baza art.117 raportat la art.112 lit. e din Cod penal, a dispus expulzarea acestuia de pe teritoriul României menținând celelalte dispoziții ale primei instanțe. Totodată instanța de ape în baza art.67 din Legea nr.192/2001 a dispus confiscarea pescadorului „ODISEI”, a instalațiilor și utilităților sale, precum și a uneltelor de pescuit găsite la bordul navei. Tribunalul a dispus condamnarea inculpatului arătând că delimitarea zonei economice exclusivă a României se face potrivit art.71 din Legea nr.36/2002 în conformitate cu principiile de drept internațional recunoscute de părțile (statele) ce au ratificat Convenția Națiunilor Unite asupra dreptului mării. Urmare ratificării acestei convenții de către România, legislația internă română s-a aliniat cerințelor

impuse în documentul internațional, dispoziții preluate în actele normative interne, astfel încât actul internațional a devenit obligatoriu pentru România și Bulgaria. Instanța de apel concluzionează astfel că, inculpatul a pescuit în zona exclusivă a României, chiar dacă el nu recunoaște săvârșirea faptei. Nu a cunoscut acest lucru, în ce privește punctul de pe mare în care a fost găsită nava pe care o comanda, punct situat în acea zonă. Ambele hotărâri au fost recurate de către inculpat, urmare a respingerii ca nefundat a apelului său de către tribunal, hotărâri pe care le-a criticat pentru greșita condamnare și rezolvare a acțiunii civile. Curtea, a examinat lucrările dosarului, ocazie cu care a constatat că inculpatul recunoaște depistarea navei „ODISEI” la distanță de 30 mile marine de țărmul românesc al Mării Negre în zona travers Cap Midia, județul Constanța, punct situat chiar în zona economică exclusivă. Apărarea inculpatului că nu a avut cunoștință de zona economică exclusivă a României având lățimea de până la 200 mile marine de la limita zonei contigue care este de 24 mile marine, este nefundată, deoarece lățimea

zonei economice convenite fiecărui stat riveran Mării Negre, deci și Bulgariei, nu poate fi confundată cu lățimea zonei contigue.

Dar, potrivit reglementărilor din dreptul internațional (Convenția Națiunilor Unite asupra dreptului mării) preluate în dreptul intern (legea nr.17/7.08.1990cu modificările ulterioare ale României și republicată în M.O. nr.765/21.10.2002) apele interioare ale României sunt socotite din marea teritorială (12 mile) iar zona contiguă (24 mile) se constituie din fâșia de mare ce se întinde spre largul mării până la distanța menționată (art.7 raportat la art.2 din Legea nr.17/1990 și art.15, 33 din Convenția Națiunilor Unite). De la limita apelor menționate, din Marea Neagră, ale României, aceasta mai are dreptul la o zonă economică exclusivă ce nu poate depăși 200 mile marine. O situație similară o are și Republica Bulgaria în conformitate cu dreptul internațional, pe care inculpatul avea obligația să o cunoască și deci regimul juridic al apelor Mării Negre în calitate de comandat al navei ODISEI" ce naviga pe această mare. Oricum nu poate fi însușită de instanță, apărarea inculpatului „că a fost depistat în apele internaționale” la distanța de 30 mile marine de Cap Midia, județul Constanța, apărare care conduce la concluzia greșită că România este lipsită de zona economică exclusivă din apele Mării Negre, în lipsa acordului cu Republica Bulgaria. Asupra zonei economice exclusive, statul român are suveranitate și-și exercită autoritatea, ia măsurile ce izvorăsc din acest drept, pentru exploatarea, explorarea, gestionarea și conservarea acesteia, în interesul statului nostru.

Faptul că inculpatul nu a „cunoscut” dreptul de suveranitate al României asupra zonei economice exclusive, se datorează culpei sale, obligația de a cunoaște acest drept al statului român revenindu-i acestuia. În virtutea dreptului de suveranitate a României asupra zonei economice exclusive, statul a luat măsura opririi pescuitului rechinului în perioada 15 aprilie-14 iunie în Marea Neagră pentru a asigura regenerarea speciei în baza art.40 din Legea nr.192/2001 și art.14 din Legea nr.17/1990, dispoziții ce sunt în concordanță cu art. 56-58 din Convenția Națiunilor Unite pentru dreptul mării. Este adevărat că potrivit dreptului internațional și dreptului intern, între statele riverane sau cele situate față în față pe țărmul Mării Negre, trebuie încheiat un acord cu privire la delimitarea zonei economice exclusive a fiecărui stat. Un asemenea acord nu a fost încheiat cu Bulgaria (art. 9 alin. 2 din Legea nr.17/1990 republicată în M.O. nr.765/21 oct. 2002 și art. 57 din C.U.N.) dar chiar dacă ar fi existat nu era favorabil inculpatului (apărării formulate). Acordul României cu Republica Bulgaria nu vizează adâncimea (lățimea) zonei economice exclusive a României în Marea Neagră, deoarece statul respectiv este riveran adiacent la mare. Acordul pe care îl invocă inculpatul în favoarea sa, urma să delimiteze „lateral” zonele economice, exclusive dintre aceste două state vecine, și nu lățimea zonei României la Capul Midia, Județul Constanța.

Față de recunoașterea inculpatului că punctul din Marea Neagră, unde a fost găsită nava pe care o comanda la 4 mai 2002, se afla la 30 mile marine de țărmul Mării Negre, echivalează cu recunoașterea acestuia, că pătrunse în zona economică exclusivă a Bulgariei, pe linia ce continuă a graniței de uscat, dintre cele două state la Vama Veche. Inculpatul nu neagă depășirea acestei limite pe mare, numai că socotește „nejustificat” că se află în apele internaționale, ignorând zona. Este obligația inculpatului să se documenteze și să cunoască reglementările internaționale asupra dreptului mării, opozabil tuturor țărilor care au ratificat convențiile, pactele și amendamentele internaționale, printre care și Bulgaria. Statul român nu avea obligația să comunice statului bulgar măsura prohibiției asupra

pescuitului calcanului și rechinului în Marea Neagră în perioada aprilie-iunie 2002. România având drept de suveranitate a luat măsura potrivit art. 10, 14, 29 din Legea nr.17/1990 și art. 55, 56 din Convenția Națiunilor Unite, pentru a conserva și gestiona resursele naturale biologice și un pescuit rațional în zona economică exclusivă. Inculpatul dacă solicita și obținea autorizația de pescuit în zona economică exclusivă a României avea obligația să cunoască prevederile Legii nr.192/19.04.2001, ce reglementează autorizarea pescuitului și protecția fondului piscicol, lege ce nu trebuie comunicată Republicii Bulgaria. Instanțele au soluționat corect acțiunea civilă formulată de statul român în cauza de față deoarece, prin activitatea sa inculpatul a cauzat o pagubă materială certă. Pentru considerentele de mai sus, recursurile sunt nefondate și se cuvin respinse ca atare.

(Curtea de Apel Constanța, Secția penală – decizia nr.737/P/26.11.2002)

3. Respingerea cererii de emitere a autorizației de mediu. Competența tribunalului ca primă instanță. Necesitatea îndeplinirii normelor tehnice maximum admisibile. Comentarii

Prin cererea înregistrată sub nr. 1774/COM din 29 ianuarie 2001 la Tribunalul Olt, reclamanta S.C. „S.I.” S.A. a chemat în judecată la instanța de contencios-administrativ pe pârâta Agenția de Protecția Mediului Olt, solicitând instanței ca, prin sentința ce se va pronunța, să fie obligată pârâta la emiterea autorizației de mediu, să se dispună anularea dosarelor nr. 2034/2000 și nr. 3842/2001, suspendarea executării adreselor până la soluționarea acțiunii și obligarea la plata cheltuielilor de judecată. În motivarea cererii, reclamanta arată că prin adresa nr. 2034/2000 a fost respinsă cererea de autorizare pe linie de protecție de mediu a activității de fabricație pastă de aluminiu și vopsele bronz aluminiu, încălcându-se dispozițiile Legii nr. 137/1995 și ale Ordinului nr. 125/1996, potrivit cărora, dacă se aprecia că este necesar un bilanț de mediu, trebuia să se dispună efectuarea prin îndrumare, iar după dezbateră publică a raportului bilanțului de mediu se putea emite autorizația de mediu cu sau fără program de conformare.

Măsura de respingere a cererii de autorizare de mediu este criticată și pentru că aceasta trebuia să fie cuprinsă într-o decizie motivată, astfel că au fost încălcate și dispozițiile art. 11 lit. h din Legea nr. 137/1995. S-a susținut că în mod nejustificat pârâta a condiționat eliberarea autorizației de folosirea de pastă de aluminiu provenind de la o altă sursă și nu din sursa proprie, că nu s-a negociat și stabilit de comun acord un program de conformare, nefiind emisă o somație și nefiind dispusă mai întâi suspendarea activității pentru a se putea dispune încetarea acesteia. S-a arătat că măsurile dispuse în programul de conformare au fost respectate, concluziile bilanțului de mediu fiind dezbătute public la 27 octombrie 2000. Prin întâmpinarea depusă la dosar, pârâta Agenția de Protecția a Mediului Olt a solicitat respingerea acțiunii, cu motivarea că, deși reclamanta a parcurs procedura legală pentru emiterea autorizației, la analiza finală a documentației, s-a constatat că pentru activitatea de fabricare pastă de aluminiu și vopsele bronz aluminiu, se folosește materie primă fabricată într-o altă secție (secția morilor tocătoare), care nu a putut fi autorizată întrucât prezintă depășiri mari la factorul de mediu „zgomot”.

Tribunalul Olt – Secția Comercială și de contencios-administrativ prin sentința civilă nr. 90 din 11 iulie 2001, a respins acțiunea reclamantei, ca neîntemeiată, privind autorizația de mediu, reținându-se în raport cu probele administrate, că pentru secția de producere a pastei de aluminiu necesară fabricării de vopsele nu se poate emite autorizația de mediu, datorită zgomotului ridicat al morilor tocătoare, zidurile secției neoferind suficientă protecție fonică pentru locatarii imobilelor situate în apropiere. S-a luat act că reclamanta renunță la

judecata capătului de cerere privind anularea adreselor nr. 2034/2000 și 3842/2001. Excepția de necompetență s-a soluționat prin încheierea din 21 mai 2001 în sensul respingerii.

Împotriva acestei sentințe reclamanta a declarat recurs susținând că excepția de necompetență a fost soluționată greșit, cu încălcarea legii. În sensul că, în raport cu probele existente în dosar, intimata pârâtă trebuie obligată la emiterea autorizației de mediu, cu program de conformare. Curtea de Apel Craiova – Secția de contencios-administrativ a respins ca neîntemeiat recursul declarat de reclamanta S.C. „S.I.” S.A.

S-a reținut că tribunalul a soluționat cauza în mod corect având în vedere că pârâta Agenția de Protecția Mediului Ôlt nu este o instituție centrală, conform art. 2 pct. 1 lit. c – Cod procedură civilă. În privința soluției de neobligare a intimatei pârâte de a elibera recurentei reclamante autorizație de mediu, s-a apreciat ca fiind corectă, avându-se în vedere că din bilanțul de mediu nivel II, la factorul de mediu „zgomot” rezultă că, prin utilajele folosite, recurenta reclamantă produce disconfort locatarilor din zonă, la secția pentru care se solicită autorizația de mediu, zgomotul produs fiind de 70-74 dB (A), față de rata de 50 dB (A), valoare prevăzută de STAS 10009-88 pentru zona de locuit. În raport de considerentele arătate, s-a apreciat ca fiind temeinică și legală soluția instanței de fond, motiv pentru care, în baza art. 312 Cod procedură civilă, s-a respins ca nefondat recursul reclamantei.

(Dec. nr. 300/9 octombrie 2001 – Curtea de Apel Craiova – Secția de contencios-administrativ)

Comentariu

Poluarea sonoră este reglementată prin Legea-cadru în materie de mediu (Legea nr. 137/1995), fiind încadrată în problematica protecției atmosferei. Prin art. 42 lit. d din lege s-a statuat că autoritatea centrală pentru protecția mediului, cu consultarea ministerelor competente, elaborează standarde și regulamente de aplicare privind „pragul fonic și reglementări de limitare a zgomotului”. În anexa 1 a Legii nr. 137/1995, în definiția poluantului, radiația fonică este menționată printre formele de energie distincte, care pot avea această calitate dacă, introdusă în mediu, modifică echilibrul constituenților acestuia și al organismelor vii și aduce daune bunurilor materiale. Printre obligațiile instituite de lege în sarcina persoanelor fizice și juridice este și aceea de asigurare a măsurilor și dotărilor speciale pentru izolarea și protecția fonică a surselor generatoare de zgomot și vibrații, verificându-se eficiența acestora și punând în exploatare numai pe cele care nu depășesc pragul fonic admis (art. 46 lit. e din Legea nr. 137/1995). Prin normele de igienă și recomandările privind mediul de viață al populației, norme ce se elaborează de Ministerul Sănătății în colaborare cu autoritatea centrală pentru protecția mediului, conform art. 70 lit. c din Legea nr. 137/1995 în zonele de locuit (Ordinul 536/1997 completat prin Ordinul 862/2001) nivelul acustic admis echivalent continuu nu trebuie să depășească 50 dB (A) și curba de zgomot 45. Activitatea desfășurată în uzine de aluminiu, ce se regăsește în anexa nr. 2 a Legii nr. 137/1995 pct. 7 lit. a este menționată în lista activităților ce sunt supuse procedurii de evaluare a impactului asupra mediului pentru eliberarea acordului și autorizației de mediu, ca act tehnic-juridic prin care sunt stabilite condițiile și parametrii de funcționare pentru activitățile existente și pentru cele noi. Autorizația de mediu nu se poate emite în cazul în care, prin activitatea desfășurată de persoana fizică sau juridică, sunt afectați factori de mediu, prin depășirea parametrilor normali, menționați în lege.

În speță, bilanțul de mediu de nivel II ce presupune investigații asupra unui amplasament pentru a cuantifica dimensiunea poluării prin prelevări de probe și

analize fizice, chimice sau biologice, la factorul „zgomot” a stabilit că depășește valoarea de 50 dB (A), valoare prevăzută de STAS 10009-88 zgomotul produs fiind de 70/74 dB (A), producând disconfort locatarilor din zonă. În conformitate cu dispozițiile art. 10 din Legea nr. 137/1995, așa cum s-a modificat prin O.U.G. nr. 91/2002 de modificare și completare a Legii protecției mediului nr. 137/1995, pentru activitățile existente care nu întrunesc condițiile de autorizare, autoritatea competentă pentru protecția mediului dispune efectuarea bilanțului de mediu în termen de maximum un an de la data constatării neîndeplinirii acestor condiții și negociază cu titularul activității programul pentru conformare pe baza concluziilor și recomandărilor din bilanțul de mediu.

Notă:

Prin O.U.G. nr. 91/2002 pentru modificarea și completarea Legii protecției mediului nr. 137/1995 conținutul art. 42 lit. d se regăsește în actualul art. 43 lit. d din Legea 137/1995, iar conținutul art. 70 lit. c se regăsește în actualul art. 71 lit. e din lege.

Alexandrina Marica,
Judecător la Curtea de Apel Craiova

B. Jurisprudență europeană

1. Directiva Consiliului 76/160/EEC din 8 decembrie 1975 privind calitatea apei de îmbăiere

Cazul C-278/01 sub incidența articolului 228 din Tratatul CE

Comisia Comunității Europene în calitate de Acuzare vs. Regatul Spaniei în calitate de Apărare

Curtea declară:

- 1. Declară că, deoarece nu s-au luat măsurile necesare pentru a asigura calitatea apei de îmbăiere din teritoriul Spaniei în conformitate cu limitele stabilite de Art. 3 al Directivei 76/160/EEC din 8 decembrie 1975, nu și-a înțeles obligațiile cu privire la art. 4 al aceleiași directive, Regatul Spaniei nu a luat toate măsurile necesare pentru a corespunde cu decizia Curții din 12 februarie 1998 în Cazul C92/96 Comisia vs. Spania și nu a îndeplinit obligațiile prevăzute de art. 228 CE;*
- 2. Se ordonă Regatului Spaniei să plătească la Comisia Comunității Europene, în contul Comisiei, o penalizare de 624 150 EU pe an pe 1% din teritoriile de îmbăiere din Spania care au fost găsite necorespunzătoare din punct de vedere al limitelor stabilite de Directiva 76/160 pentru anul în cauză, cât și pentru timpul când calitatea apei de îmbăiere, în primul sezon, nu atinge concluziile comisiei pe deplin;*
- 3. Se ordonă Spaniei să plătească amenda.*

Concluzii:

Aplicarea: în primul rând, deoarece, fără a lua măsurile necesare pentru a asigura calitatea apei de îmbăiat din teritoriul Spaniei conform valorilor limită stabilite în Art. 13 din Directiva Consiliului 76/160/EEC din 8 decembrie 1975 cu privire la calitatea apei de îmbăiat (OJ 1976 L31 P1), neînțelegând obligațiile sub articolul 4 al acelei directive, Regatul Spaniei nu s-a conformat cu decizia Curții în cazul C-92/96 Comisia vs. Spania [1998] ECR I-505, și ca atare nu a îndeplinit obligațiile Art. 228 EC și, în al doilea rând, pentru un ordin ca Regatul Spaniei să plătească Comisiei, în contul “Resursele proprii ale Comunității Europene”, o penalizare de 54 600 Euro pe zi de întârziere în a adopta deciziile din Comisie vs. Spania, din data în care decizia este luată și până în data la care decizia este îndeplinită. Întrucât Regatul Spaniei nu dispune de nici o derogare de la Directiva în favoarea Regatului Spaniei, calitatea apei de îmbăiere a Spaniei trebuia să fie în conformitate cu limitele stabilite de

Directiva din 1 ianuarie 1986. La judecata cazului Comisia vs. Spania, Curtea de Justiție a declarat că, deoarece nu s-au luat măsurile de asigurare a calității apei de îmbăiere conform valorilor limită stabilite în concordanță cu Art. 3 al Directivei, Regatul Spaniei nu și-a îndeplinit obligațiile. Penalizarea trebuie stabilită nu pe zi, ci pe an, urmărind depunerile raportului anual legat de implementarea Directivei de către statele membre implicate. Ca plățile de penalizare să fie apropiate de circumstanțele particulare ale cazului și proporționale cu problemele descoperite, suma trebuie să țină cont de progresul realizat de statul acuzat în concordanță cu judecata Comisiei. Este necesar ca statul membru să plătească anual o sumă calculată potrivit procentului de regiuni de îmbăiere ale Spaniei care încă nu corespund cerințelor Directivei. Înmulțind suma de bază 500 Euro cu un coeficient de 11.4 (pentru capabilitatea de a plăti), 4 (pentru gravitatea problemelor) și cu 1.5 (pentru seriozitatea problemelor) rezultă o sumă de 34 200 Euro pe zi și 12 483 000 Euro pe an. Această sumă ține cont de faptul că 20% din regiunile de îmbăiere ale Spaniei nu au limitele impuse de Directivă; de aceea trebuie împărțită suma la 20, pentru a se obține suma corespunzătoare la 1% din zonele neconforme, ceea ce înseamnă 624 150 Euro pe zi.

2. Directiva consiliului 89/369/EEC din 8 iunie 1989 pentru prevenirea poluării aerului de la stațiile de incinerare nou construite ale orașelor

Cazul C-139/00 sub Articolul 226 Tratat EC

Comisia Comunității Europene ca acuzare vs. Regatul Spaniei ca apărare

Curtea (cabinetul al 5-lea) declară:

1. Declară că, nereușind să adopte măsurile necesare pentru a asigura, 3 stații de incinerare instalate la Mazo and Barlovento pe insula La Palma, prevăzute de:

** art. 6 al Directivei Consiliului 89/369/EEC din 8 iunie 1989 pe prevenirea poluării aerului de la noile stații municipale de incinerare, autoritățile competente:*

- nu au luat măsurile necesare periodice față de respectarea parametrilor stabiliți în acel articol;

- nu au dat o importanță și o prioritate adecvată obținerii de mostre și de măsurători adecvate și nu au determinat locațiile pentru aceste procese;

- nu au stabilit și creat nici un program de măsurători;

**- Art. 7 al acelei directive legat de aceste stații – furnalele nu au atașate arzătoare auxiliare, care ar putea să mențină temperatura minimă de combustie la 850 grade Celsius, în particular la procesul de pornire/oprire. Regatul Spaniei nu a reușit să îndeplinească cerințele acestui articol.*

2. Anulează restul acțiunilor.

3. Ordonă Comisiei Comunității Europene să plătească o treime din costuri, iar Spania două treimi. Concluzii:

Aplicare acestei soluții pentru:

- ✓ neîndeplinirea sarcinilor de a lua măsurile necesare ca să asigure, că cele 3 incineratoare instalate la Mazo și Barlovento pe Insula La Palma (Spania) respectă aplicarea Art. 2 al Directivei Consiliului 89/369/EEC din 8 iunie 1989 în prevenirea poluării aerului de la noile incineratoare municipale (OJ 1989 L163, p.32); mai mult acele incineratoare funcționează fără toate autorizațiile;
- ✓ nu s-a respectat aplicarea articolului 6 al Directivei, în legătură cu acele furnale, întrucât autoritățile competente nu au luat măsurile periodice în

parametrii descriși de acel articol; nu au dat aprobările necesare pentru procedurile de mostre și măsurători și nu au determinat locațiile pentru acele măsurători; nu au întocmit nici un program de măsurători;

- ✓ încălcarea Articolului 7 al Directivei, deoarece acele furnale nu sunt echipate cu arzătoare auxiliare care ar putea să mențină temperatura minimă de combustie la 850 grade Clesius, în particular la pornire/oprire, Regatul Spaniei nu a reușit să îndeplinească obligațiile impuse de această Directivă. Pentru toate motivele explicate mai sus, trebuie menționat că:
- ✓ nu au reușit să adopte toate măsurile necesare pentru a asigura aplicarea Art. 6 al Directivei 89/369 deoarece, în legătură cu acele furnale, autoritățile competente nu au făcut măsurători periodice în parametrii prescriși de acel articol; nu au aprobat procedurile de mostre și măsurători și nu au determinat localizarea punctelor de măsurători; nu au creat și stabilit nici un program de măsurători.
- ✓ nu au reușit să adopte toate măsurile necesare pentru a asigura aplicarea Art. 7 al Directivei 89/369 deoarece acele furnale nu sunt echipate cu arzătoare auxiliare care să facă posibilă menținerea temperaturii minime de combustie la 850 grade Celsius în timpul pornirii și opririi operațiilor.

Regatul Spaniei nu a reușit să îndeplinească măsurile impuse de această directivă. Restul acțiunii se respinge.

3. Regulamentul Consiliului 79/409/02.04.1979 – Protejarea pasărilor sălbatice

Cazul Europene	Cazul 247/85 sub articolul 169 din tratatul Comunității
Comi ca acuzat	Comisia Comunității Europene – acuzarea, Regatul Belgiei

Curtea declară:

1. Pentru neadoptarea pe perioada descrisă a tuturor legilor, regulamentelor și regulilor administrative necesare pentru adoptarea Directivei Consiliului 79/409/EEC din 02.04.1979 pentru conservarea pasărilor sălbatice, regatul Belgiei nu a îndeplinit toate atribuțiile și obligațiile față de tratatele Comunității Europene;

2. Impune Regatului Belgiei să suporte cheltuielile.

Concluzii:

Transpunerea directivelor în legi naționale nu impune în mod deosebit să fie aplicată cuvânt cu cuvânt, un context general ar fi suficient, dacă asigură aplicabilitatea totală a directivei, într-o manieră precisă și clară.

Totuși o transpunere devine importantă în mod particular, cum ar fi transpunerea Directivei 79/409 cu privire la conservarea pasărilor sălbatice, în care managementul comun al păstrării moștenirii revine în întregime statelor membre implicate.

CAP. 5. RĂSPUNDEREA JURIDICĂ ÎN DREPTUL MEDIULUI

5. 1. Considerații generale

Răspunderea juridică este considerată "cheia de boltă" a întregii răspunderi sociale deoarece exprimă plenitudinea dreptului în societate, prin una dintre caracteristicile sale fundamentale - posibilitatea aplicării, în caz de nevoie, a constrângerii de stat [25]. Răspunderea juridică deși poate fi definită ca un concept general al dreptului, este consacrată legislativ și se impune a fi studiată prin manifestările ei particulare, în cadrul diferitelor ramuri de drept: dreptul civil, dreptul penal, dreptul administrativ, dreptul mediului [23]. Întâlnită în toate ramurile dreptului, așa cum am arătat, noțiunea de răspundere juridică sugerează ideea de sancțiune sau reparație. Ea dă expresie unui raport social sancționat din punct de vedere juridic, în baza căruia o persoană se află într-o relație de obligație față de o altă persoană careia îi datorează satisfacție sau repararea unui prejudiciu ce i s-a cauzat.

În dreptul mediului, răspunderea juridică este azi o instituție care se aplică din ce în ce mai mult datorită multiplicării și diversificării riscurilor ecologice, a înmulțirii prejudiciilor aduse mediului și a creșterii gravității lor determinate de adâncirea crizei ecologice mondiale, agravată de consecințele industrializării și automatizării, de aplicarea tehnologiilor de vârf în multe domenii ale activității umane, fără suficiente și severe mijloace de protecție a mediului, de exploatarea nerațională a resurselor naturale, precum și de alți factori dependenți de politica dusă în acest domeniu de fiecare țară. Angajarea unor astfel de activități de către state și de către persoane private duce la provocarea de pagube ecologice intenționate sau accidentale cu un grad ridicat de risc și pericolozitate pentru mediul natural și antropic. Această situație a determinat apariția și diversificarea tehnicilor de reparație, stabilirea unor reguli speciale ale răspunderii și adoptarea unor măsuri menite să asigure aplicarea principiului general recunoscut, conform căruia "cel ce poluează trebuie să suporte consecințele acțiunilor sale cu impact negativ asupra mediului". Categoriile de răspundere care sunt aplicate pentru încălcarea dispozițiilor legale cu privire la protecția mediului sunt: răspunderea civilă, contravențională și penală (prezentate în figura 5.1).

Prin HG. 297/2003 modificată prin O.U.G. nr.64/2003 s-a înființat Garda Națională de Mediu, instituție publică cu personalitate juridică, reprezentând un corp specializat de control și inspecție, cu statut specific și cu atribuții în urmărirea respectării prevederilor legale în domeniul protecției mediului, silviculturii și cinegetic. Garda Națională de Mediu are următoarea structură organizatorică:

- Comisariatul General al Gărzii Naționale de Mediu, cu sediul în municipiul București;
- Comisariatul Municipiului București al Gărzii Naționale de Mediu;
- comisariatele județene ale Gărzii Naționale de Mediu;
- Comisariatul de Mediu al Administrației Rezervației Biosferei „Delta Dunării”.

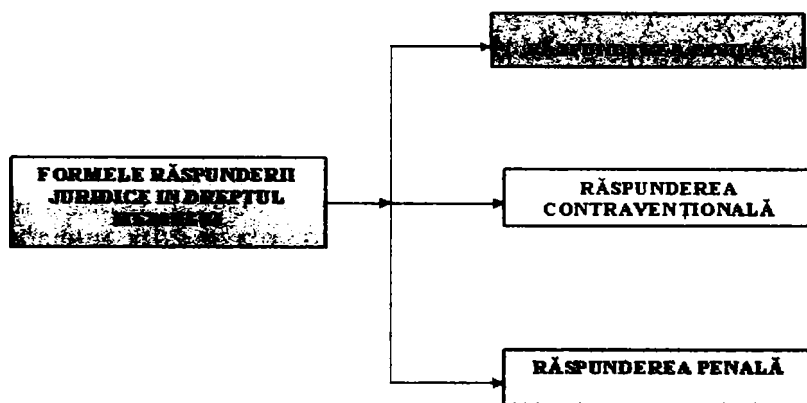

Fig. 2.1. Formele răspunderii juridice în dreptul mediului

Prin intermediul structurilor sale, Garda Națională de Mediu desfășoară activități de sancționare a contravențiilor, de sesizare a organelor de urmărire penală în cazul infracțiunilor din domeniul protecției mediului, precum și de colaborare cu unitățile de poliție și/sau de jandarmerie la constatarea infracțiunilor. Garda Națională de Mediu are următoarele atribuții principale în domeniul protecției mediului, silviculturii și cinegetic:

- a) controlează activitățile cu impact major asupra mediului înconjurător, constată încălcările prevederilor actelor normative în domeniul protecției mediului și aplică sancțiunile contravenționale prevăzute de acestea;
- b) participă la intervențiile pentru eliminarea sau diminuarea efectelor majore ale poluărilor asupra factorilor de mediu, stabilește cauza acestora și aplică sancțiunile contravenționale prevăzute de lege, inclusiv oprirea unor instalații și/sau suspendarea unor activități pe perioade determinate, atunci când este pusă în pericol sănătatea cetățenilor sau când poluările depășesc limitele admise de legislația de mediu;
- c) sesizează organele de urmărire penală și colaborează cu unitățile de poliție și/sau de jandarmerie la constatarea faptelor care, potrivit legislației de mediu, constituie infracțiuni;
- d) cooperează, pe bază de protocoale, cu toate autoritățile cărora le-au fost stabilite, potrivit legii, atribuții referitoare la protecția mediului;
- e) controlează investițiile în domeniul mediului în toate fazele de execuție și are acces la întreaga documentație;
- f) constată încălcările privind implementarea prevederilor amenajamentelor silvice în domeniul mediului și aplică sancțiunile contravenționale prevăzute de lege;
- g) constată și sancționează faptele de natură contravențională prevăzute de legislația din domeniul silvic cu privire la exploatarea și comercializarea materialului lemnos;
- h) constată și sancționează contravențiile la legislația cinegetică cu privire la gestionarea fondurilor de vânătoare, evaluarea efectivelor de vânat și exercitarea vânătorii;
- i) constată și sancționează actele de braconaj, precum și alte fapte care constituie contravenții la legislația în vigoare în domeniul cinegetic.

5. 2. Răspunderea civilă

În dreptul mediului, prin răspunderea civilă se sancționează, în general, o conduită reprobabilă, antisocială, a subiectelor de drept, persoane fizice și juridice, care prin faptele lor licite sau ilicite (comisive sau omisive) produc pagube elementelor de mediu sau mediului în ansamblul său. Prin consacrarea în Constituție a obligației statului de a "reface și ocroti mediul înconjurător, precum și de a menține echilibrul ecologic", s-a creat cadrul juridic general pentru ocrotirea și prin mijloace de drept civil a victimelor acțiunilor prin care se aduc prejudicii ecologice. Termenul de "refacere a mediului înconjurător" menționat de textul constituțional se poate interpreta nu numai din punct de vedere al contribuției statului la restabilirea echilibrului ecologic, ci și în sensul intervenției instituțiilor civile în soluționarea delictelor civile prin care s-au cauzat prejudicii mediului.

Temeiul juridic al răspunderii civile pentru prejudicii cauzate mediului este Legea protecției mediului care, în art. 81, ridică la rang de principiu caracterul obiectiv al răspunderii pentru prejudiciu. Cerințele protecției mediului, în condițiile pericolului poluării, presupun o diligență rezonabilă (suficientă și necesară) în exercitarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor privind utilizarea durabilă a mediului.

Funcțiile răspunderii civile (educativă, funcția preventivă și cea reparatorie) și principiile clasice ale răspunderii civile se vor aplica și în dreptul mediului pentru situațiile în care acest fel de răspundere intervine, ca urmare a nerespectării reglementărilor legale referitoare la conservarea, dezvoltarea și protecția mediului (dacă nu există sau nu contravin reglementărilor speciale în domeniu).

În domeniul protecției mediului s-a apelat mai mult la două instituții clasice de drept civil și anume: a) la normele referitoare la raporturile de vecinătate, a căror esență privește concilierea intereselor agentului poluant cu cele ale victimei poluării, stabilindu-se atât limitele admisibile ale poluării, cât și obligația corelativă ca daunele să fie suportate de cel ce poluează; b) norme care reglementează răspunderea civilă reparatorie [21].

Aplicarea normelor dreptului civil în materia răspunderii pentru prejudicii aduse mediului se face prin adaptarea lor la particularitățile raporturilor juridice de drept al mediului.

1. Subiectele îndreptățite la repararea daunelor aduse mediului. Prin definiție, mediul natural nu este subiectul victimă care să reclame reparațiunea, ci o valoare fundamentală care este ocrotită pe plan intern și internațional, prin lege [31]. În cadrul dreptului intern, acest subiect poate fi statul, o unitate administrativ-teritorială, persoana fizică sau juridică publică sau privată, căreia i s-a produs un prejudiciu ca urmare a nerespectării normelor de protecție a mediului. Progrese notabile s-au înregistrat în cazul în care, legea a recunoscut asociațiilor neguvernamentale dreptul de acțiune pentru obținerea reparării vătămărilor cauzate intereselor colective.

Cei îndreptățiți să ceară repararea pagubelor, pot fi: cei ce invocă o vătămare a integrității fizice; cei care reclamă repararea unei vătămări a unui interes de natură patrimonială; cei care acționează în virtutea calității lor de gestionari, obligați legal la repararea anumitor elemente de mediu.

Pe plan internațional, subiectul îndreptățit la reparațiune este, în principiu, titularul mediului, adică statul - în cazul în care mediul afectat se află sub jurisdicția națională sau comunitatea internațională - în cazul în care mediul afectat are statutul "patrimoniului comun". Statul apare nu numai ca subiect de drept asupra unui "patrimoniu", în cadrul limitelor jurisdicției sale, ci și ca subiect având misiunea

protecției mediului și a conservării resurselor acestuia, chiar dincolo de aceste limite.

2. Persoana responsabilă. Numai persoana fizică sau juridică este răspunzătoare [32]. Ținând cont de faptul că legătura de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciu este destul de greu de stabilit, datorită mai ales caracterului difuz al daunelor, într-un mare număr de cauze reglementările juridice au constituit un responsabil determinabil, în mod prealabil realizării pagubei [8].

Dintre sistemele mai des folosite în acest domeniu, menționăm: a) desemnarea înainte de producerea prejudiciului a persoanei responsabile, care este obligată să subscrie o garanție (de exemplu, în cazul răspunderii pentru daune nucleare); constituirea unui fond de indemnizare a victimelor din contribuțiile depuse de poluatori prin intermediul reglementărilor fiscale; b) desemnarea victimei.

Ca principiu general, despăgubirea trebuie făcută de către autorul daunelor.

3. Particularitățile elementelor constitutive ale răspunderii civile în dreptul mediului. Pentru angajarea răspunderii civile delictuale trebuie să fie întrunite cumulativ, următoarele elemente, așa cum rezultă din figura 2.2:

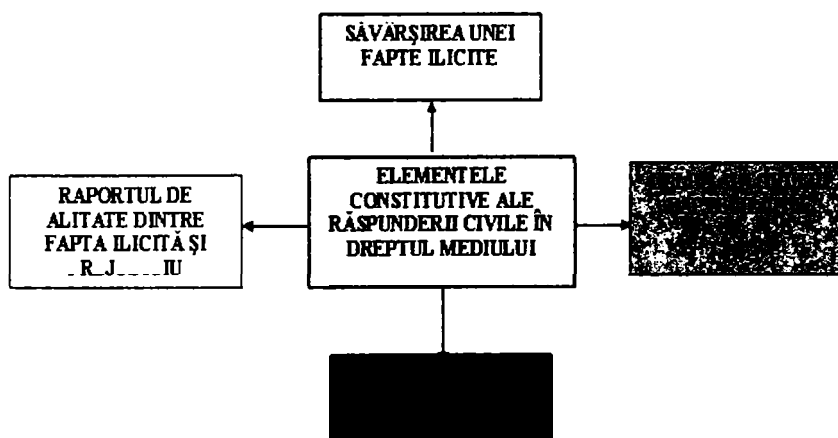

Fig.2.2. Elementele constitutive ale răspunderii civile

În dreptul civil, aceste elemente se cer a fi cumulativ întrunite nu numai când răspunderea este pentru fapta proprie, ci și atunci când se răspunde pentru fapta altuia sau pentru prejudiciile cauzate de lucruri și animale. În ceea ce privește elementele constitutive clasice, ale oricărei situație de răspundere civilă delictuală, menționate mai sus, în dreptul mediului acestea prezintă o serie de particularități.

a) fapta ilicită

După cum s-a arătat în literatura juridică cuvântul "faptă" poate avea atât un înțeles restrâns - ca o manifestare perceptibilă simțurilor noastre, adică gândirea exteriorizată, materializată, cât și un sens mai larg, care cuprinde pe lângă manifestarea externă a omului și efectele acesteia, concretizate, pe planul dreptului, în modificarea unor raporturi sau situații juridice existente [11]. Fapta are un caracter ilicit atunci când contravine normelor dreptului obiectiv și în același timp, încalcă și dreptul subiectiv al persoanei prejudiciate [2].

În dreptul mediului, faptele generatoare de răspundere includ fie conduite ilicite prin care se produc pagube mediului și reprobabile prin ilicitatea lor, fie o

seamă de activități curente, normale, licite, dar care pot constitui uneori cauze ale vătămărilor produse mediului. Dacă prima categorie de fapte atrage răspunderea pe temeiul culpei (răspunderea subiectivă), cea de a doua, în afara oricărei culpe, angajează răspunderea pe temeiul riscului (răspunderea obiectivă).

Cauzele care duc la *înlăturarea caracterului ilicit al faptei* care are ca urmare prejudicierea unor componente ale mediului sunt: starea de necesitate, consimțământul dat în mod valabil de către victimă, culpa gravă a victimei care a acționat greșit sau a omis să acționeze, forța majoră și, în domeniul pagubelor nucleare actele de conflict armat, război civil sau insurecție armată.

Potrivit Codului penal, o faptă este considerată a fi săvârșită în stare de necesitate, dacă se comite în scopul de a salva de la un pericol iminent și care nu ar putea fi altfel înlăturat, persoana făptuitorului sau a altuia, un bun al său sau al altuia ori un interes public. Deci, pentru a exista starea de necesitate se cer întrunite cumulativ, următoarele condiții: să fie vorba de un pericol iminent; pericolul să nu poată fi înlăturat prin alte mijloace; pericolul să amenințe viața, integritatea corporală ori sănătatea unei persoane sau un bun important al unei persoane ori un interes public. Nu se consideră în stare de necesitate persoana care în momentul când a săvârșit fapta și-a dat seama că va cauza urmări vădit mai grave decât cele ce s-ar fi putut produce dacă pericolul nu era înlăturat. De exemplu, în caz de inundație, se scot produsele și substanțele periculoase din depozitul special amenajat, amenințat de inundație și se depun pe un teren (cultivat sau nu) creând astfel posibilitatea sustragerii sau împrăștierei lor, a producerii riscului de intoxicații la om și animale, precum și poluarea mediului sau în cadrul aceluiași exemplu, cu același mijloc de transport cu care s-au scos substanțele periculoase din depozit, se transportă pentru a fi salvate persoane, alimente, animale sau diferite materiale. Existând pericolul de contaminare, prejudiciul este mai mare decât în cazul în care s-ar fi lăsat ca depozitul să fie inundat sau luat de viitură. Consecințele acțiunii de înlăturare a pericolului sunt în această situație mai grave decât acelea pe care le-ar fi provocat pericolul însuși, iar persoana care și-ar fi putut da seama de aceste urmări, nu se poate considera în stare de necesitate.

În ceea ce privește exercitarea unui drept - ca situație ce înlătură uneori caracterul ilicit al faptei - considerăm că este greu de stabilit atunci când se aduce un prejudiciu mediului, dacă dreptul subiectiv a fost exercitat potrivit scopului său economic și social, de vreme ce mediul a fost prejudiciat. Nici un drept subiectiv al nici unei persoane nu poate fi exercitat astfel încât să aducă prejudicii mediului sau să pună în pericol viața, sănătatea oamenilor și animalelor.

În condițiile creșterii continue a poluării, cerințele protecției mediului presupun, ca diligența rezonabilă în exercitarea dreptului privind mediul să fie intensă și să dobândească valențe noi. În realizarea oricărui drept subiectiv, trebuie să se pornească de la anticiparea consecințelor posibile asupra stării naturale a mediului, ale fiecărei acțiuni, de la substituirea limitelor nesigure ale dreptului de a acționa numai conform propriilor interese, cu limite sigure ale normelor de folosire a factorilor de mediu. Din acest punct de vedere, abuzul se poate manifesta prin actele realizate în exercitarea atributelor drepturilor subiective asupra mediului, ce depășesc prin consecințe, scopurile social-economice au stat la baza recunoașterii lor aducând prejudicii mediului, nerespectând prevederile actelor normative în vigoare și standardele tehnice privind folosirea rațională a factorilor naturali [8].

În majoritatea cazurilor, fapta nu este săvârșită cu intenția de a aduce prejudicii factorilor de mediu, dar constituind o exercitare a drepturilor subiective în condiții necorespunzătoare de diligență și prudență, determină efecte negative asupra stării naturale a mediului, reprezentând o abatere de la cerințele social-

economice de ocrotire a acestuia, abatere ce atrage răspunderea persoanei vinovate. Abuzul de drept se poate ivi în situații cum sunt: a) comiterea de către deținătorii de terenuri în exercitarea drepturilor lor, a unor acte de folosință intensivă care depășesc posibilitatea naturală și potențială a solului, conducând la degradarea calității lui și la diminuarea potențialului productiv; b) realizarea unor tratamente îndelungate cu substanțe fitosanitare; c) exercitarea nerațională a dreptului de proprietate etc.

Manifestându-se în forma comisivă sau omisivă, abuzul de drept nu trebuie în mod necesar să se caracterizeze prin prezența unei intenții speciale, adică să izvorască din dorința autorului ca prin exercitarea dreptului său subiectiv să lezeze dreptul terților sau din acceptarea unui asemenea rezultat, el putându-se manifesta și ca urmare a existenței unei ușurințe sau neglijențe cât privește rezultatele posibile ale acțiunilor prin care se exercită dreptul respectiv.

Pentru a reține existența abuzului de drept, nu este suficient să se dovedească exercitarea acestui drept și a consecințelor sale, cât timp nu se stabilește caracterul culpabil al acțiunii sau inacțiunii, dauna adusă terților și existența raportului de cauzalitate între acestea. În fiecare caz în parte, se impune o apreciere complexă a condițiilor în care a acționat titularul dreptului care se pretinde abuzat, pentru a se stabili corect acel fapt care exprimă caracterul abuziv al exercitării dreptului [21].

b) prejudiciul sau dauna ecologică

Întrucât este studiat într-un capitol separat nu vom mai insista asupra lui.

c) În legătură cu raportul de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciu trebuie să se țină seama de împrejurarea că orice faptă se desfășoară într-o infinită serie de relații cu alte fapte ori cu o serie de factori exteriori. Atunci când se procedează la izolarea artificială a corelațiilor (izolare necesară pentru stabilirea raportului de cauzalitate), un criteriu pentru analiza și selecționarea factorilor contributivi la producerea prejudiciului îl constituie și criteriul oferit de relevanța pe care însăși legea o impune unui anumit comportament, evaluarea juridică a nerespectării acestei cerințe. În funcție de acest criteriu se poate aprecia în ce măsură subiectul răspunderii este dator să acționeze într-un anumit mod, în ce măsură prin această acțiune a sa era posibil să oprească cursul unor evenimente ori acțiunea păgubitoare sau în ce fel prin comportarea sa de nerespectare a legii, a determinat direct sau indirect, producerea prejudiciului.

Raportul de cauzalitate între fapta prejudiciabilă și prejudiciul produs este de cele mai multe ori greu de stabilit, ca de exemplu, în cazul poluării atmosferice, unde un rol important revine și condițiilor (meteorologice sau de altă natură) care însoțesc acțiunea cauzelor, influențând-o în sens favorabil sau defavorabil, accelerând sau întârziind producerea efectelor. Însoțind cauzele în timp și spațiu, condițiile influențează asupra acțiunii acestora în sensul producerii efectului sau, dimpotrivă, zădărniciind această acțiune.

Practica noastră juridică pleacă de la premisa coexistenței dintre cauză și condiții, incluzând în raportul de cauzalitate nu doar faptele ce constituie cauza necesară, dar și condițiile cauzate, adică faptele ilicite care au făcut posibilă și au mediat acțiunea cauzală. Anumite prejudicii aduse mediului sau componentelor sale pot să nu fie cauzate prin fapta ilicită a unei singure persoane, ci să existe un raport de cauzalitate între prejudiciu și comportarea ilicită a mai multor persoane (pluralitate de cauze). În această situație, pentru a considera un rezultat ca fiind cauzat în comun, nu este necesar ca persoanele să acționeze prin fapte simultane, de aceeași intensitate sau ca faptele să fie legate printr-un scop unic și nici ca persoana care a cauzat rezultatul, împreună cu alte persoane, să cunoască faptele celorlalți. Este

necesar doar, ca faptele ilicite ale persoanelor să constituie în ansamblul lor, un tot indivizibil, cauza prejudiciului.

d) elementul subiectiv al răspunderii civile este culpa.

Caracterul ilicit și cel culpabil al faptei cauzatoare de prejudicii sunt condiții distincte fără de care nu există răspundere civilă. Dacă caracterul ilicit al faptei este o condiție a caracterului culpabil, în schimb nu orice faptă ilicită este în mod necesar și culpabilă. Aceasta se explică în multe situații în dreptul mediului, unde factorii de mediu pot fi prejudiciați prin fapte care să cuprindă în sine atitudinea negativă a autorului lor față de interesele generale ale societății. Așa cum s-a arătat în literatura juridică pentru ca "fapta ilicită să devină culpabilă trebuie să se fi produs un anumit ecou pe plan psihologic (în aspectul intelectual și, mai ales, volitiv) adică să capete un contur subiectiv" [1]. În cazul răspunderii obiective, interesul de a se stabili elementul subiectiv, culpa autorului, nu mai subzistă, elementul subiectiv fiind indiferent pentru existența răspunderii.

4. Formele răspunderii civile

A. Răspunderea obiectivă

Până la apariția Legii nr. 137/1995, dat fiind faptul că proba culpei este greu de făcut în cazul prejudiciilor cauzate mai ales prin poluare, datorită naturii diverse a poluanților, a modului lor de răspândire, a naturii contaminării, în literatura juridică unii autori s-au pronunțat pentru reglementarea generală a răspunderii pentru prejudicii cauzate mediului, pe baza principiului răspunderii obiective, a unei răspunderi *in solidum* a coautorilor prejudiciului, legitimarea procesuală activă a oricărui cetățean, precum și pentru definirea noțiunii de "daună ecologică" astfel încât să cuprindă și daunele indirecte, dat fiind raportul de cauzalitate foarte relaxat în acest domeniu [12].

Astfel, adaptându-se prevederile Codului civil și considerând că o pagubă adusă mediului poate fi produsă și ca urmare a viciului ascuns al lucrului (mijloc de producție, instalație de depoluare sau de reducere a poluării etc.) de care cei ce îl folosesc nu au cunoștință, situație care exclude răspunderea civilă pe temeiul culpei, în practică, problema răspunderii a fost soluționată pe baza dispozițiilor art. 1000 alin. (1) C. civ., ca răspundere obiectivă.

Angajarea răspunderii pe acest temei, adică pentru prejudiciul cauzat de un lucru, iar nu în baza art. 998, 999 C. civ., prezintă pentru victimă avantajul de a nu trebui să dovedească culpa celui chemat să răspundă pentru consecințele negative ale activității sale. Această soluție garantează într-o măsură mai mare, în condiții de probă mai puțin dificile, dreptul la despăgubire al persoanelor prejudiciate. Dovada trebuie făcută în sensul că activitatea celui chemat să răspundă i-a creat reclamantului un prejudiciu. Această probă o dată administrată, caracterul causal al participării se presupune cât timp nu se dovedește contrariul, respectiv, că participarea nu a fost causală, prejudiciul datorându-se forței majore, faptei terțului sau culpei persoanei păgubite.

În interpretarea art. 1000 alin. (1) C. civ., în doctrină, s-a reflectat atât concepția subiectivă a răspunderii civile delictuale întemeiată pe culpa prezumată a persoanei chemată să răspundă pentru fapta lucrului (activitatea poluantă), cât și pe concepția obiectivă care exclude ideea de culpă dovedită sau nedovedită și situează obligația de reparare a prejudiciului pe tărâmul răspunderii obiective, fundamentată pe riscul activității desfășurate [7].

Exemple care atrag răspunderea civilă obiectivă în dreptul mediului pot fi:

- comiterea de către deținătorii de terenuri, în exercitarea dreptului lor, a unor acte de folosință intensivă care depășesc posibilitatea naturală și potențială a solului;
- realizarea unor tratamente îndelungate cu pesticide și alte substanțe chimice;

- aplicarea nerațională a irigațiilor.

B. Răspunderea subiectivă

Răspunderea subiectivă pentru pagube produse mediului se aplică rar, reclamantul (victima) trebuind să dovedească că i s-a cauzat un prejudiciu real, direct și personal, culpa autorului faptei, precum și raportul de cauzalitate între faptă și prejudiciu. Proba culpei este greu de făcut în cazul prejudiciilor cauzate prin poluare. Totuși, prin excepție de la principiul răspunderii obiective consacrat în Legea protecției mediului, reglementări speciale prevăd, în anumite domenii, răspunderea civilă subiectivă, care prezintă însă unele particularități.

C. Răspunderea rezultată din tulburările aduse stării de vecinătate

Deoarece viața și societatea impun și suportarea unor inconveniente "normale" care decurg din starea de vecinătate, deoarece există o serie de poluări și daune admisibile până la o anumită limită, doctrina și practica juridică au considerat că atunci când aceste limite sunt depășite se naște dreptul la reparație prin instituția răspunderii civile delictuale.

Jurisprudența străină a admis, de asemenea, că tulburările pot rezulta și din exercițiul legitim al dreptului de proprietate, nu numai dintr-un exercițiu culpabil. Asemenea acte, întrucât produc vecinilor neajunsuri excesive, pe care aceștia nu trebuie să le sufere, dau naștere unei obligații de garanție sub forma unei răspunderi fără culpă. O daună permanentă, fie pentru că este definitivă și perpetuă, fie că se prelungește ori se reînnoiește devine sursă de indemnizare. Este necesar însă și caracterul obiectiv legat de gravitate, pentru că numai reunirea ambelor elemente dă naștere la despăgubiri. Gravitatea rezultă din faptul că tulburările de vecinătate sunt anormale. Anormalitatea pagubei se apreciază ținând seama de circumstanțele de timp și loc. Dreptul la despăgubire se fundamentează din punct de vedere juridic pe dreptul fiecăruia de a nu fi privat, în tot sau în parte, de valoarea unui bun ori a unei situații și de avantajele pe care le poate avea de aici și nu pe conduita autorului daunei [8].

În dreptul nostru, prima obligație concretă în materie de servituți determinate de vecinătatea terenurilor, prevăzută în Codul civil art. 578, stipulează că "locurile inferioare sunt supuse a primii apele ce curg din locurile superioare, fără ca mâna omului să fi contribuit la aceasta". Obligațiile speciale de vecinătate au ca scop, mai întâi, de a evita consecințele dăunătoare ale vecinătății, iar apoi, în caz că ele s-au produs, de a repara daunele respective. Este modul de a menține relații normale între vecini, mai ales în ceea ce privește exploatarea terenurilor lor.

Pentru rezolvarea unor relații conflictuale, proprietarul are de ales mai multe variante: el poate să se opună unor acțiuni care ar fi permise prin dreptul de proprietate sau să tolereze astfel de acțiuni ale vecinului dacă nu aduc prejudicii. Natura juridică a relațiilor de vecinătate este cea a servituților naturale și legale. Ele sunt în realitate, mărginiri ale dreptului de proprietate care derivă din raporturile firești de bună vecinătate și se aplică oricărui fel de drept de proprietate. Normele buneii vecinătăți acționează asupra componentelor de mediu (naturale și antropice) și ai titularilor acestor componente, ca titulari de mediu, care au o capacitate juridică ecologică [13].

5. 3. Răspunderea contravențională în dreptul mediului

5.3.1. Aspecte generale

Răspunderea contravențională ocupă, un loc important în sistemul reglementărilor privind răspunderea juridică, având un rol economic și totodată constituind un serios mijloc de prevenire. Sediul materiei îl reprezintă Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor potrivit căreia "contravenția este fapta săvârșită cu vinovăție, stabilită și sancționată ca atare prin lege, prin hotărâre a Guvernului ori prin hotărâre a consiliului local al comunei, orașului, municipiului sau sectorului Municipiului București, a consiliului județean ori a Consiliului General al Municipiului București".

Legea contravențională apără valorile sociale care nu sunt ocrotite de legea penală. În raport cu actele normative care le prevăd și le sancționează, contravențiile sunt: a) contravenții privind legea generală în materie; b) contravenții prevăzute de legile speciale privind protecția diferiților factori de mediu; c) contravenții cuprinse în diferite acte normative care privesc, sub diferite aspecte și protecția mediului, în general sau a componentelor acestuia. Sancțiunile contravenționale sunt, potrivit legii, *principale și anume*: avertismentul și amenda contravențională; și, *complementare* care constau în: confiscarea bunurilor destinate, folosite sau rezultate din contravenții; suspendarea sau anularea, după caz, a avizului, acordului sau a autorizației de exercitare a unei activități; închiderea unității; blocarea contului bancar; suspendarea activității agentului economic; retragerea licenței sau a avizului pentru anumite operațiuni ori pentru activități de comerț exterior temporar sau definitiv; desființarea lucrărilor și aducerea terenului în starea inițială (art. 5 modificat). Prin legi speciale se pot stabili și alte sancțiuni principale sau complementare. Persoanele fizice și juridice care desfășoară activități potrivnice regulilor sau dispozițiilor prevăzute în normele privind protecția mediului ori care nu îndeplinesc obligațiile legale ce decurg din raporturile juridice de drept al mediului sunt pasibile de sancțiune contravențională, a cărei întindere este proporțională cu gradul de poluare cauzat, cu consecințele și pericolozitatea socială a faptei respective.

Având în vedere importanța obiectului protejat, putem califica aceste fapte drept "încălțări ecologice", iar sancțiunile contravenționale având acest caracter special reprezintă *sancțiuni specifice, de drept al mediului*, care atrag răspunderea atât a persoanelor fizice-cetățeni români, străini, apatrizi, persoane cu dublă cetățenie, cât și a persoanelor juridice de drept public sau privat, române sau străine cu sediul în România. Este important să arătăm că în acest domeniu contravențiile sunt stabilite prin lege și alte acte normative cu putere de lege.

Prin aplicarea sancțiunilor contravenționale se urmărește, în general, realizarea următoarelor scopuri:

- ✓ determinarea agentului poluator să respecte întocmai prevederile legale, altfel spus, să promoveze tehnologii și tehnici prin care se protejează mediul înconjurător, evitând poluarea sau reducând cât mai mult posibil consecințele ei;
- ✓ de regulă, sumele plătite cu titlu de amendă contravențională intră în fonduri speciale distincte, pentru finanțarea investițiilor antipoluante, sprijinirea cercetării științifice, acordarea de stimulente întreprinzătorilor care fac investiții în acest domeniu și pentru reconstrucția ecologică etc.;

- ✓ amenda contravențională pentru poluare îndeplinește și rolul de factor de echilibru economic între agenții poluatori și cei care nu poluează mediul. Pe această cale se urmărește ca agenții poluatori să nu obțină, în urma evitării unor investiții de prevenire sau reducere a poluării, profituri mai mari decât unitățile care se conformează cerințelor sociale.

Legea nr. 137/1995, modificată, instituie mai multe categorii de contravenții care privesc nerespectarea atât de către autoritățile administrației publice centrale și locale, cât și de către persoanele fizice și juridice a obligațiilor ce le revin, potrivit legii, în domeniile: procedurii de autorizare; regimul substanțelor și al deșeurilor periculoase; regimul substanțelor fitosanitare și al îngrășămintelor chimice; activitățile nucleare; protecția resurselor naturale și conservarea biodiversității; protecția apelor și a ecosistemelor acvatice; a atmosferei; a solului și a ecosistemelor terestre; protecția monumentelor naturii și a așezărilor umane. Prevederile Legii-cadru în materie contravențională se completează cu cele cuprinse în diferite legi speciale, cum sunt: Legea apelor, Legea privind desfășurarea în siguranță a activităților nucleare, Codul silvic, Legea privind fondul cinegetic și protecția vânatului, Legea sanitară veterinară etc.

În multe țări din Europa și din lume, amenda pentru mediul înconjurător nu cunoaște limită maximă, iar uneori este reglementată ca o formă specială de răspundere "plata pentru poluare", amenda fiind proporțională, de exemplu, cu volumul de ape reziduale, cu gradul de poluare față de normele admise și cu nocivitatea acesteia. Apare, așadar și caracterul reparator al amenzii, ceea ce nu exclude însă reparația integrală în cadrul răspunderii civile.

O problemă care se pune în materie contravențională este în legătură cu prescripția, ca o cauză care înlătură răspunderea contravențională, cu cele două aspecte ale sale și anume: prescripția aplicării sancțiunii (art. 13) și prescripția executării sancțiunii (art. 14). Astfel, art. 13 din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 modificată prevede că aplicarea sancțiunii amenzii contravenționale se prescrie în termen de 6 luni de la data săvârșirii faptei sau în cazul contravențiilor continue, de la data constatării faptei. Atunci când fapta a fost urmărită ca infracțiune și ulterior s-a stabilit ca ea constituie contravenție, prescripția aplicării sancțiunii nu curge pe tot timpul în care cauza s-a aflat în fața organelor de cercetare sau urmărire penală ori în fața instanței de judecată, dacă sesizarea s-a făcut înăuntrul termenului de 6 luni, prevăzut mai sus. Prescripția operează totuși dacă sancțiunea nu a fost aplicată în termen de un an de la data săvârșirii, respectiv constatării faptei, dacă prin lege nu se dispune altfel. Prin legi speciale pot fi prevăzute și alte termene de prescripție pentru aplicarea sancțiunilor contravenționale.

În ceea ce privește executarea amenzii contravenționale, conform art. 14, aceasta se prescrie dacă procesul verbal de constatare a contravenției nu a fost comunicat contravenientului în termen de o lună de la data aplicării sancțiunii. Executarea sancțiunii amenzii contravenționale se prescrie în termen de 2 ani de la data aplicării sau în termen de un an de la data rămânerii irevocabile a hotărârii judecătorești, dacă contravenientul nu a optat pentru prestarea unei activități în folosul comunității. În dreptul mediului este de observat, că dacă în ceea ce privește executarea amenzii contravenționale sunt prevăzute termene de prescripție, în legătură, cu prescripția aplicării sancțiunii, nici Legea protecției mediului și nici legile speciale care o completează nu prevăd, în legătură cu faptele considerate contravenții cu privire la diferitele componente ale mediului sau a mediului înconjurător în ansamblu, vreun termen [21].

Începerea cursului termenului de prescripție este relativ ușor de stabilit numai în cazul acelor contravenții care constau într-o faptă simplă ce se consumă

printr-un singur act al persoanei care o săvârșește instantaneu. Momentul consumării actului respectiv, marcând și momentul de la care începe să curgă termenul de prescripție (este cazul unei singure poluări, instantanee). Poluarea în general, este rezultatul însă fie a mai multor fapte continuate, fie a, unei singure fapte care se perpetuează în timp. Dat fiind importanța valorilor care se apară prin aplicarea sancțiunilor contravenționale, considerăm că în aceste cazuri, aplicarea sancțiunilor ar trebui să fie imprescriptibilă, fiind o excepție ce trebuie admisă de la prevederile Ordonanței de Guvern nr. 2/2001.

Contravenția se constată printr-un proces-verbal încheiat de persoanele anume prevăzute în actul normativ care stabilește și sancționează contravenția, denumite în mod generic agenți constatatori. Pot fi agenți constatatori: primarii, ofițerii și subofițerii din cadrul Ministerului de Interne, special abilitați, persoanele împuternicite în acest scop de miniștri și de alți conducători ai autorităților administrației publice centrale, de prefecti, președinți ai consiliilor județene, primari, de primarul general al municipiului București, precum și de alte persoane prevăzute în legi speciale. Ofițerii și subofițerii din cadrul Ministerului de Interne constată contravenții privind: apărarea ordinii publice; circulația pe drumurile publice; regulile generale de comerț; vânzarea, circulația și transportul produselor alimentare și nealimentare, țigărilor și băuturilor alcoolice; alte domenii de activitate stabilite prin lege sau prin hotărâre a Guvernului.

Procesul-verbal de constatare a contravenției va cuprinde în mod obligatoriu: data și locul unde este încheiat; numele, prenumele, calitatea și instituția din care face parte agentul constator; datele personale din actul de identitate, inclusiv codul numeric personal, ocupația și locul de muncă ale contravenientului; descrierea faptei contravenționale cu indicarea datei, orei și locului în care a fost săvârșită, precum și arătarea tuturor împrejurărilor ce pot servi la aprecierea gravității faptei și la evaluarea eventualelor pagube pricinuite; indicarea actului normativ prin care se stabilește și se sancționează contravenția; indicarea societății de asigurări, în situația în care fapta a avut ca urmare producerea unui accident de circulație; posibilitatea achitării în termen de 48 de ore a jumătate din minimul amenzii prevăzute de actul normativ, dacă acesta prevede o asemenea posibilitate; termenul de exercitare a căii de atac și organul la care se depune plângerea. În cazul în care contravenientul este minor procesul-verbal va cuprinde și numele, prenumele și domiciliul părinților sau ale altor reprezentanți ori ocrotitori legali ai acestuia. În situația în care contravenientul este persoană juridică în procesul-verbal se vor face mențiuni cu privire la denumirea, sediul, numărul de înmatriculare în registrul comerțului și codul fiscal ale acesteia, precum și datele de identificare a persoanei care o reprezintă. În momentul încheierii procesului-verbal agentul constator este obligat să aducă la cunoștință contravenientului dreptul de a face obiecțiuni cu privire la conținutul actului de constatare. Obiecțiunile sunt consemnate distinct în procesul-verbal la rubrica "Alte mențiuni", sub sancțiunea nulității procesului-verbal. Lipsa mențiunilor privind numele, prenumele și calitatea agentului constator, numele și prenumele contravenientului, iar în cazul persoanei juridice lipsa denumirii și a sediului acesteia, a faptei săvârșite și a datei comiterii acesteia sau a semnăturii agentului constator atrage nulitatea procesului-verbal. Nulitatea se constată și din oficiu.

Contravenientul este obligat să prezinte agentului constator, la cerere, actul de identitate ori documentele în baza cărora se fac mențiunile prevăzute de lege. În caz de refuz, pentru legitimarea contravenientului agentul constator poate apela la ofițeri și subofițeri de poliție, jandarmi sau gardieni publici. Procesul-verbal se semnează pe fiecare pagină de agentul constator și de contravenient. În cazul

În care contravenientul nu se află de față, refuză sau nu poate să semneze, agentul constatator va face mențiuni despre aceste împrejurări, care trebuie să fie confirmate de cel puțin un martor. În acest caz procesul-verbal va cuprinde și datele personale din actul de identitate al martorului și semnătura acestuia. Nu poate avea calitatea de martor un alt agent constatator. În lipsa unui martor agentul constatator va preciza motivele care au condus la încheierea procesului-verbal în acest mod. Dacă o persoană săvârșește mai multe contravenții constatate în același timp de același agent constatator, se încheie un singur proces-verbal. Pentru aceeași faptă nu se pot aplica două sau mai multe sancțiuni principale, repetate.

Împotriva procesului-verbal de constatare a contravenției și de aplicare a sancțiunii se poate face plângere în termen de 15 zile de la data înmânării sau comunicării acestuia. Partea vătămată poate face plângere numai în ceea ce privește despăgubirea, iar cel cărui îi aparțin bunurile confiscate, altul decât contravenientul, numai în ceea ce privește măsura confiscării. Plângerea însoțită de copia de pe procesul-verbal de constatare a contravenției se depune la organul din care face parte agentul constatator, acesta fiind obligat să o primească și să înmâneze depunătorului o dovadă în acest sens. Plângerea împreună cu dosarul cauzei se trimit de îndată judecătoriei în a cărei circumscripție a fost săvârșită contravenția. Plângerea suspendă executarea. Judecătoria va fixa termen de judecată, care nu va depăși 30 de zile, și va dispune citarea contravenientului sau, după caz, a persoanei care a făcut plângerea, a organului care a aplicat sancțiunea, a martorilor indicați în procesul-verbal sau în plângere, precum și a oricăror alte persoane în măsură să contribuie la rezolvarea temeinică a cauzei. În cazul în care fapta a avut ca urmare producerea unui accident de circulație, judecătoria va cita și societatea de asigurări menționată în procesul-verbal de constatare a contravenției. Instanța competentă să soluționeze plângerea, după ce verifică dacă aceasta a fost introdusă în termen, ascultă pe cel care a făcut-o și pe celelalte persoane citate, dacă aceștia s-au prezentat, administrează orice alte probe prevăzute de lege, necesare în vederea verificării legalității și temeiniciei procesului-verbal, și hotărăște asupra sancțiunii, despăgubirii stabilite, precum și asupra măsurii confiscării. Hotărârea judecătorească prin care s-a soluționat plângerea poate fi atacată cu recurs în termen de 15 zile de la comunicare. Motivarea recursului nu este obligatorie. Motivele de recurs pot fi susținute și oral în fața instanței. Recursul suspendă executarea hotărârii. Plângerile împotriva proceselor-verbale de constatare și sancționare a contravențiilor se soluționează cu precădere. Plângerea împotriva procesului-verbal de constatare și sancționare a contravenției, recursul formulat împotriva hotărârii judecătorești prin care s-a soluționat plângerea, precum și orice alte cereri incidente sunt scutite de taxa judiciară de timbru.

Procesul-verbal neatacat în termenul prevăzut, precum și hotărârea judecătorească irevocabilă prin care s-a soluționat plângerea constituie titlu executoriu, fără vreo altă formalitate. Avertismentul se adresează oral atunci când contravenientul este prezent la constatarea contravenției și sancțiunea este aplicată de agentul constatator. În celelalte cazuri avertismentul se socotește executat prin comunicarea procesului-verbal de constatare a contravenției, cu rezoluția corespunzătoare. Dacă sancțiunea a fost aplicată de instanță prin înlocuirea amenzii contravenționale cu avertisment, comunicarea acesteia se face prin încunoaștințare scrisă. Punerea în executare a sancțiunii amenzii contravenționale se face astfel:

- de către organul din care face parte agentul constatator, ori de câte ori nu se exercită calea de atac împotriva procesului-verbal de constatare a contravenției în termenul prevăzut de lege;
- de către instanța judecătorească, în celelalte cazuri.

Executarea sancțiunilor contravenționale complementare se face potrivit dispozițiilor legale. Confiscarea se aduce la îndeplinire de organul care a dispus această măsură, în condițiile legii.

5.3.2. Contravenții în dreptul mediului

1. Încălcarea normelor specifice de protecție a factorilor abiotici ai mediului

Legea apelor nr. 107/1996 modificată prin Legea nr.310/2004 prevede numeroase contravenții (53) sancționate cu amendă diferențiată pentru persoanele fizice și juridice, al căror quantum se actualizează prin hotărâre de Guvern. Constituie, astfel, contravenții următoarele fapte:

- executarea sau punerea în funcțiune de lucrări construite pe ape sau care au legătură cu apele, precum și modificarea sau extinderea acestora, fără respectarea avizului sau a autorizației de gospodărire a apelor;
- exploatarea sau întreținerea lucrărilor construite pe ape sau care au legătură cu apele, fără respectarea prevederilor autorizației de gospodărire a apelor;
- folosirea resurselor de apă de suprafață sau subterane în diferite scopuri, fără respectarea prevederilor autorizației de gospodărire a apelor, cu excepția satisfacerii necesităților gospodăriei proprii;
- evacuarea sau injectarea de ape uzate, precum și descărcarea de reziduuri și orice alte materiale în resursele de apă, fără respectarea prevederilor avizului sau a autorizației de gospodărire a apelor;
- extragerea agregatelor minerale din albiile sau malurile cursurilor de apă, canalelor, lacurilor, de pe plajă sau de pe faleza mării, fără aviz sau autorizație de gospodărire a apelor sau cu nerespectarea prevederilor acestora;
- extragerea agregatelor minerale din rezerve neomologate sau în afara perimetrelor marcate, peste limita cantității maxime de 5.000 m³/an;
- nerespectarea de către agenții economici a obligației de a solicita autorizația de gospodărire a apelor, la termenele stabilite;
- nerespectarea, de către producătorii de informații ce pot constitui Fondul național de date de gospodărire a apelor, a obligațiilor de a păstra aceste date și de a le furniza conform prevederilor prezentei legi;
- amplasarea în albiile majore de noi obiective economice sau sociale, inclusiv de noi locuințe, fără avizul de amplasament, precum și fără avizul sau autorizația de gospodărire a apelor sau fără respectarea măsurilor de protecție împotriva inundațiilor;
- neîntreținerea corespunzătoare a malurilor sau a albiilor în zonele stabilite, de către cei cărora li s-a recunoscut un drept de folosință a apei sau de către deținătorii de lucrări;
- nerespectarea de către persoanele fizice și persoanele juridice a regimului impus în zonele de protecție;
- nerespectarea de către utilizatorii de apă a obligațiilor legale care le revin privind gospodărire rațională a apei, întreținerea și repararea instalațiilor proprii sau a celor din sistemele de alimentare cu apă și canalizare-epurare;
- neasigurarea întreținerii și exploatarea stațiilor și instalațiilor de prelucrare a calității apelor la capacitatea autorizată, lipsa de urmărire, prin analize de laborator, a eficienței acestora și de intervenție operativă în caz de neîncadrare în normele de calitate și în limitele înscrise în autorizația de gospodărire a apelor;
- evacuarea apelor de mină sau de zăcământ în cursurile de apă fără asigurarea epurării corespunzătoare a acestora, astfel încât să fie respectate limitele admise pentru evacuare în receptorii naturali de suprafață;

- folosirea, transportul, mânăuirea și depozitarea de reziduuri sau de substanțe chimice, fără asigurarea condițiilor de evitare a poluării, directă sau indirectă, a apelor de suprafață sau subterane;
- practicarea, în lacurile de acumulare folosite ca surse pentru alimentări cu apă potabilă, a pisciculturii în regim de furajare a peștilor;
- topirea teiului, cânepii, inului sau a altor plante textile, fără avizul sau autorizația de gospodărire a apelor și în afara locurilor anume destinate și amenajate în aceste scopuri;
- depozitarea în albie sau pe malurile cursurilor de apă, ale canalelor, lacurilor, bălților și pe faleza mării, pe baraje și diguri sau în zonele de protecție a acestora a materialelor de orice fel;
- spălarea, în cursurile de apă sau în lacuri și pe malurile acestora, a vehiculelor și autovehiculelor, a altor utilaje și agregate mecanice;
- spălarea, în cursurile de apă sau în lacuri și pe malurile acestora, a animalelor domestice, dezinfectate cu substanțe toxice, a obiectelor de uz casnic prin folosirea detergenților și a ambalajelor ce au conținut pesticide sau alte substanțe periculoase;
- vărsarea sau aruncarea în instalații sanitare sau în rețele de canalizare a reziduurilor petroliere sau a substanțelor periculoase;
- deversarea apelor uzate în rețelele de canalizare ale localităților sau ale obiectivelor industriale, cu nerespectarea condițiilor stabilite de deținătorii acestora, ca și lipsa preepurării locale a acestor ape;
- folosirea de canale deschise, pentru scurgerea apelor fecaloid-menajere sau a apelor cu conținut toxic;
- nerespectarea, de către persoanele fizice și juridice, a reglementărilor legale în vigoare, în cazurile de poluare a apelor naționale navigabile de către nave sau instalații plutitoare, sub orice pavilion;
- inexistența, la utilizatorii de apă, a planurilor proprii de prevenire și combatere a poluărilor accidentale sau neaplicarea acestora;
- neanunțarea unităților de gospodărire a apelor cu privire la producerea unei poluări accidentale, de către utilizatorii care au produs-o;
- neluarea de măsuri operative, de către utilizatorul de apă care a produs poluarea accidentală, pentru înlăturarea cauzelor și efectelor acesteia;
- nerespectarea, de către persoane fizice și persoane juridice, a restricțiilor în folosirea apelor și a altor măsuri, stabilite pentru perioadele de secetă, ape mari sau calamități;
- inexistența planurilor de apărare împotriva inundațiilor, fenomenelor meteorologice periculoase și accidentelor la construcții hidrotehnice, la nivel de obiectiv, precum și nerespectarea acestora și a planurilor locale de apărare;
- obturarea sau blocarea, sub orice formă, precum și scoaterea din funcțiune, în orice mod, a construcțiilor și instalațiilor de descărcare a apelor mari;
- plantarea, tăierea ori distrugerea arborilor, arbuștilor, tufelor, a culturilor perene și puieților din albiile cursurilor de apă, din cuvetele lacurilor de acumulare și de pe malurile lor sau de pe baraje, diguri și din zonele de protecție a acestora;
- plantarea de stâlpi pe baraje și diguri, fără avizul de gospodărire a apelor sau cu nerespectarea prevederilor acestuia;
- pășunatul în zonele de protecție a cursurilor de apă;
- distrugerea sau deteriorarea unităților și instalațiilor rețelei naționale de observații, a reperelor sau a altor însemne tehnice sau topografice, a forajelor hidrogeologice, a stațiilor de determinare automată a calității apelor și a altora asemenea;

- instalarea de conducte, cabluri, linii aeriene prin, peste sau sub albiile râurilor, diguri, canale, conducte, baraje sau alte lucrări hidrotehnice ori în zonele de protecție a acestora, fără avizul de gospodărire a apelor sau cu nerespectarea prevederilor acestuia, ori fără notificarea unor astfel de activități;
- efectuarea de săpături pe maluri și în albiile cursurilor de apă sau ale canalelor pentru executarea de lucrări de traversare sau alte lucrări hidrotehnice, fără avizul de gospodărire a apelor sau cu nerespectarea acestuia;
- circulația cu vehicule, trecerea cu animale sau staționarea acestora pe baraje, diguri sau canale, cu excepția locurilor anume destinate în acest scop sau pentru intervenții operative;
- întreținerea necorespunzătoare a lucrărilor de captare, acumulare și distribuție a apei, a lucrărilor de protecție a albiilor și malurilor, a celor de prevenire și combatere a acțiunii distructive a apelor;
- inexistența la lucrările de barare a cursurilor de apă a instalațiilor care să asigure în aval debitele salubre și debitele de servitute;
- nerespectarea prevederilor programelor de exploatare a lacurilor de acumulare și prizelor de apă, precum și neasigurarea debitelor salubre și a debitelor de servitute;
- inexistența sau nefuncționarea puțurilor de observație și control pentru urmărirea poluării apelor subterane, datorită apelor uzate rezultate din activitatea proprie;
- inexistența dispozitivelor sau a aparaturii de măsură și control al debitelor de apă captate sau evacuate;
- inexistența dispozitivelor sau a aparaturii de urmărire a comportării în timp a lucrărilor hidrotehnice și de alarmare în caz de pericol;
- întreținerea necorespunzătoare a dispozitivelor sau aparaturii de măsură și control al debitelor de apă captate sau evacuate, precum și a aparaturii de urmărire a comportării în timp a lucrărilor hidrotehnice și de alarmare în caz de pericol;
- refuzul persoanelor fizice și juridice de a prezenta avizele și autorizațiile de gospodărire a apelor sau orice alte documente necesare pentru efectuarea controlului, inclusiv de a participa la control cu reprezentanți de specialitate;
- refuzul de a permite, personalului cu atribuții de serviciu în gospodărirea apelor și celor cu drept de control, accesul la ape, pe terenurile și incintele utilizatorilor de apă sau ale deținătorilor de lucrări, precum și în orice alt loc unde este necesar a efectua constatări, a monta și a întreține aparatura de măsură și control, a preleva probe de apă sau a interveni în aplicarea prevederilor legale;
- neaducerea la îndeplinire, la termenele stabilite, a măsurilor dispuse anterior, precum și a solicitărilor legale ale Ministerului Apelor, Pădurilor și Protecției Mediului și ale Regiei Autonome "Apele Române";
- executarea de construcții sau instalații supraterane în zonele de protecție a platformelor meteorologice;
- neparticiparea la acțiunile de apărare împotriva inundațiilor, de combatere a secetei sau a altor calamități naturale;
- inexistența instalațiilor de stocare, epurare și a racordurilor de descărcare în instalații de mal sau plutitoare a apelor impurificate, de pe nave sau instalații plutitoare, sub orice pavilion;
- bransarea locuințelor la rețeaua de alimentare cu apă centralizată, fără existența sau realizarea rețelelor de canalizare a stației de epurare.

Nerespectarea dispozițiilor legale cu privire la gospodărirea integrată a zonei costiere atrage răspunderea civilă, administrativă sau penală, după caz. Sunt prevăzute 37 de contravenții, sancționate cu amendă în cuantum diferit pentru persoanele fizice și juridice, dintre care menționăm, cu titlu de exemplu: executarea de lucrări și activități fără respectarea actelor tehnico-juridice prevăzute de lege,

precum și a clauzelor și restricțiilor din contractul de concesiune; neîntreținerea corespunzătoare a plajelor, malurilor, falezelor de către cei cărora le e recunoscut un drept de folosință în zona sau de către deținătorii de lucrări; nerespectarea de către persoanele fizice și juridice a regimului impus în zonele de protecție; folosirea, transportul, manipularea de reziduuri sau de substanțe chimice fără asigurarea condițiilor de evitare a poluării directe sau indirecte a zonelor costiere sau a zonelor lor de protecție; depozitarea pe faleze, plaje, maluri, diguri și în zonele de protecție a acestora a materialelor și deșeurilor de orice fel; nerespectarea de către persoanele fizice și juridice a reglementărilor legale în vigoare în cazul poluării apelor naționale navigabile de către nave sau instalațiilor plutitoare, sub orice pavilion; inexistența la utilizatorii proprietății publice în zona costieră, potențiali poluatori, a planurilor proprii de prevenire a poluărilor accidentale sau neaplicarea acestora; ocuparea proprietății publice în zona costieră fără contractul de concesiune; neanunțarea unităților administrației publice locale, a autorităților teritoriale pentru protecția mediului și a celor pentru gospodărirea apelor cu privire la producerea unei poluări accidentale, de către cei care au produs-o.

Legea prevede o serie de fapte considerate contravenții privind regimul de protecție al solului și subsolului. Dintre acestea menționăm: nerespectarea obligației de a asigura, prin sisteme proprii, supravegherea mediului, pe baza prevederilor din autorizație, pentru identificarea și prevenirea riscurilor pe care substanțele și preparatele chimice periculoase le pot reprezenta asupra sănătății populației și mediului, neținerea evidentei rezultatelor acțiunilor de supraveghere și neanunțarea producerii unor descărcări neprevăzute sau a accidentelor, autorităților competente pentru protecția mediului și de apărare civilă; nerespectarea obligației de depozitare a deșeurilor menajere, industriale, agricole sau altele, numai pe suprafețele autorizate în acest scop.

În ceea ce privește răspunderea contravențională în domeniul aerului, legea prevede o serie de fapte care, dacă nu au fost săvârșite în astfel de condiții încât, potrivit legii penale, să fie considerate infracțiuni, constituie contravenții și se sancționează cu amenda, al cărui quantum diferă în funcție de gravitatea faptei comise și de persoana făptuitorului. O serie de contravenții pot fi săvârșite numai de persoanele juridice cum sunt de exemplu: nerespectarea obligațiilor ce revin titularilor de activități care constituie surse fixe de poluare pentru atmosferă de a participa la elaborarea programelor de reducere a emisiilor, a programelor și planurilor de gestionare a calității aerului; nerespectarea de către aceiași titulari a obligației de a informa și de a se supune controlului autorităților competente; nerespectarea prevederilor referitoare la protecția atmosferei din acordul și/sau autorizația de mediu; altele, pot fi săvârșite atât de persoanele juridice, cât și de persoanele fizice. Din această categorie, putem menționa: nerespectarea obligației utilizatorilor de surse mobile de a asigura încadrarea în limitele de emisie stabilite pentru fiecare tip specific de sursă, precum și de a le supune inspecțiilor tehnice, conform prevederilor legislației în vigoare; nerespectarea obligației de a se supune tuturor procedurilor și cerințelor legale care conduc la prevenirea, eliminarea sau reducerea impactului asupra aerului înconjurător asupra mediului.

2. Încălcarea normelor specifice de protecție a resurselor naturale

Pe lângă sancțiunile contravenționale prevăzute de Codul silvic și Ordonanța nr. 96/1998 modificată prin O.U.G. 98/2003, creșterea alarmantă a faptelor de încălcare a legii cu efecte dezastruoase asupra fondului forestier național al țării, a determinat adoptarea unei reglementări speciale privind stabilirea și sancționarea contravențiilor silvice, prin Legea nr. 31/2000. Legea prevede cinci categorii de contravenții pentru care, în funcție de gravitatea faptelor comise și de persoana

vinovată se aplică pedeapsa cu închisoare sau amenda. Sancțiunea amenzii contravenționale se aplică și persoanelor juridice, caz în care limitele minime și maxime ale celor cinci categorii de contravenții, se majorează de cinci ori. Ca pedeapsă complementară legea prevede că bunurile rezultate ca urmare a săvârșirii faptei contravenționale, în cazul în care nu se restituie persoanei fizice sau juridice prejudiciate, sunt supuse confiscării și se rețin. Dintre contravențiile silvice prevăzute de Legea nr. 31/2000 cităm: ocuparea unor suprafețe din fondul forestier mai mari decât cele aprobate legal, reducerea suprafeței fondului forestier național sau a terenurilor cu vegetație forestieră din afara acestui fond, în alte condiții decât cele prevăzute de lege; tăierea sau scoaterea din rădăcini fără drept, precum și sustragerea ori însușirea fără drept de arbori doborâți sau ruți de fenomene naturale, ori de arbori, puieți, lăstari care au fost tăiați ori scoși din rădăcini, cu sau fără drept, de alte persoane, din fondul forestier național sau de pe terenuri cu vegetație forestieră din afara acestui fond; distrugerea ori vătămarea arborilor, puieților sau lăstarilor, prin pășunare în fondul forestier național ori pe terenurile cu vegetație forestieră din afara acestuia; provocarea de incendii prin diferite mijloace în păduri sau în vegetația forestieră din afara fondului forestier; aruncarea de chibrituri sau alte obiecte aprinse în păduri sau pe alte terenuri cuprinse în fondul forestier național ori aprinderea de focuri în păduri la o distanță mai mică de 100 m de limita acestora, în alte locuri decât cele special amenajate și marcate; deteriorarea amenajărilor silvice, vânătoarești, piscicole din apele de munte, a lucrărilor de ameliorare a terenurilor degradate, a drumurilor forestiere și a lucrărilor aferente acestora; culegerea sau recoltarea în scopul comercializării, din fondul forestier național și din vegetația forestieră din afara acestuia, de fructe de pădure, ciuperci comestibile, plante medicinale și aromatice, rășină, iarbă, cetina, muguri și alte asemenea, fără autorizația unității silvice sau acordul proprietarului și în alte condiții decât cele autorizate, aruncarea sau lăsarea în interiorul ori la liziera pădurii de ambalaje și resturi menajere sau alte asemenea etc. Constatarea contravențiilor silvice se face, după caz, de către personalul silvic de specialitate din cadrul autorității publice centrale care răspunde de silvicultură al Regiei Naționale a Pădurilor, inspectoratelor silvice teritoriale, precum și de către alți angajați împuterniciți de autoritatea publică centrală care răspunde de silvicultură și Regia Națională a Pădurilor, de către primarii și împuterniciții acestora, comisarii și subcomisarii de politie și de către ofițerii și subofițerii pompieri.

Încălcarea prevederilor legale privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, atrage și răspunderea contravențională. Sunt considerate contravenții: desfășurarea oricărei lucrări sau activități susceptibile să genereze un impact negativ asupra ariilor naturale protejate; distrugerea sau degradarea marcajelor și a panourilor indicatoare din interiorul și exteriorul peșterilor; intrarea în perimetrele ariilor naturale protejate și în vecinătatea acestora, fără acordul structurilor de administrare; nerespectarea planurilor de management și a regulamentelor ariilor naturale protejate; distrugerea, perturbarea sau alterarea siturilor de conservare pentru obiective geologice; înstrăinarea din proprietatea publică a unui sit sau a unui teren ce cuprinde un sit de conservare în interes geologic; comercializarea pe piața internă și exportul în orice scop al florilor de mină și a fosilelor de plante și animale, fără acordul autorității publice centrale pentru protecția mediului și avizul prealabil al Academiei Române ș.a.

3. Încălcarea normelor specifice de protecție a factorilor creați prin activitățile umane

Nerespectarea regimului juridic privind fabricarea, comercializarea și utilizarea produselor de uz fitosanitar, atunci când faptele nu sunt săvârșite în astfel de condiții încât să fie considerate, potrivit legii pentru alte infracțiuni, se sancționează contravențional. Astfel de contravenții sunt: nerespectarea obligațiilor ce revin deținătorilor de terenuri agricole pentru menținerea culturilor agricole într-o stare fitosanitară corespunzătoare; nereturnarea ambalajelor recuperabile de produse fitosanitare de către producătorii agricoli și prestatorii de servicii fitosanitare la furnizorii produselor; efectuarea tratamentelor fitosanitare fără respectarea instrucțiunilor tehnice privind utilizarea produselor, a echipamentelor și condițiile de efectuare a tratamentelor; folosirea în agricultură și silvicultură a produselor fitosanitare neomologate; deversarea pe sol sau în ape a soluțiilor de pesticide rămase neutilizate etc. Ca o sancțiune complementară, se poate anula definitiv sau suspenda pe o perioadă cuprinsă între 1 și 6 luni autorizația de comercializare, autorizația de utilizare și autorizația de prestări de servicii cu produse de uz fitosanitar de către emitent, în următoarele situații: a) la cererea personalului împuternicit cu atribuții de control din cadrul organelor competente prevăzute de lege; b) în cazul săvârșirii repetate, în decurs de doi ani, a uneia din contravențiile amintite; c) când autorizația a fost obținută pe baza unor informații false care au indus în eroare; e) când agentul economic autorizat nu anunță emitentul, în termenul prevăzut, despre modificările intervenite în documentația depusă pentru autorizare.

Încălcarea dispozițiilor cuprinse în Hotărârea de Guvern nr. 716/2001 modificată prin H.G.651/2003 se sancționează contravențional cu amendă, dac faptele săvârșite nu constituie infracțiuni potrivit legii penale. În aceste condiții, sunt considerate contravenții: nerespectarea prevederilor legale privind conținutul minim al nutrienților în procente de greutate și a altor cerințe impuse îngrășămintelor chimice, în funcție de tipul de îngrășământ și de metoda de obținere; nerespectarea prevederilor privind ambalarea îngrășămintelor chimice, în funcție de starea de agregare, la introducerea lor pe piață.

În ceea ce privește regimul deșeurilor, legea prevede o serie de fapte considerate contravenții, cum ar fi: abandonarea deșeurilor urbane și a ambalajelor pe spațiile verzi, căile de comunicație, în locuri publice sau în locuri nepermise; nerespectarea prevederilor planului național de gestionare a deșeurilor; necontractarea cu unitățile specializate a colectării, reciclării, transportului și eliminării deșeurilor, în situația când aceste activități nu se pot desfășura prin mijloace proprii; neexecutarea la termenele stabilite a lucrărilor, dotărilor și măsurilor destinate reducerii cantității de deșeuri produse, colectării, reciclării, transportului, comercializării și eliminării deșeurilor; realizarea de lucrări și desfășurarea de activități care au ca obiect deșeurile, fără aprobările legale; poluarea mediului ca urmare a folosirii unor ambalaje necorespunzătoare; neexecutarea la termenele stabilite a lucrărilor, dotărilor și măsurilor destinate reducerii cantității de deșeuri produse, colectării și colectării selective, transportului, valorificării și eliminării deșeurilor; transportul și eliminarea deșeurilor fără asigurarea măsurilor de protecție a sănătății populației și a mediului ș.a.

5. 4. Răspunderea penală

5.4.1. Aspecte generale

Evoluția spectaculoasă a dreptului mediului sub presiunea crizei ecologice generalizate, pe de o parte și preocupările tuturor statelor lumii de a proteja mediul înconjurător, pe de altă parte, au pus în evidență insuficiența și ineficacitatea normelor de recomandare în acest domeniu, precum și a formelor de răspundere civilă și contravențională. În această situație, s-a recurs la incriminarea acțiunilor de poluare, elaborându-se reglementări pe sectoare protejate, în care sunt prevăzute numeroase infracțiuni. În același timp, în tot mai multe țări, codurile penale cuprind un capitol distinct de infracțiuni ecologice. S-a ajuns astfel, la "îmbogățirea" fenomenului criminalității cu un nou sector de fapte socialmente periculoase și anume, "infracțiunile ecologice" care pot și trebuie să fie studiate dintr-o perspectivă sectorială, dar cu o viziune globală când este vorba de aprecierea pericolului acestor infracțiuni și a strategiilor de prevenire și contracarare a lor.

Răspunderea penală pentru încălcarea normelor privind protecția mediului se înscrie în principiile răspunderii infracționale, specificul angajării ei cu privire la protecția mediului fiind determinat de natura obiectului ocrotit de lege, a cărei atingere este adusă printr-o abatere săvârșită cu vinovăție. Pentru a angaja răspunderea penală, abaterea trebuie să aibă un pericol social ridicat și să reprezinte o serioasă amenințare a intereselor societății în domeniul ocrotirii mediului înconjurător, al folosirii durabile a resurselor naturale ori chiar să amenințe viața și sănătatea oamenilor. Infracțiunile cu privire la mediul înconjurător se pot defini ca fiind acele fapte periculoase, prin săvârșirea cărora se aduc relațiilor sociale a căror ocrotire este condiționată de apărarea componentelor naturale și antropice ale mediului, atingeri care se concretizează din punct de vedere al consecințelor, într-o pagubă adusă persoanelor fizice și juridice care le dețin în proprietate sau le administrează, în crearea de pericole pentru sănătatea oamenilor, animalelor și plantelor sau producerea de pagube economiei naționale.

Pornind de la particularitățile elementelor lor constitutive, infracțiunile ecologice pot fi clasificate astfel:

- ✓ din punct de vedere al subiectului: infracțiuni cu subiect simplu și infracțiuni cu subiect calificat - atunci când agentul infractor a avut o anumită calitate privind protecția mediului și anumite obligații ecologice de îndeplinit, pe care le-a încălcat;
- ✓ sub aspectul laturii subiective, infracțiunile ecologice pot fi comise cu intenție sau din culpă. Intenția poate fi și specială, vizând în mod nemijlocit distrugerea sau alterarea componentelor mediului sau a mediului în ansamblu;
- ✓ din punct de vedere al laturii obiective, infracțiunile ecologice, în marea lor majoritate, au la origine acțiuni poluante sau acțiuni nepoluante de natură fizică, care distrug ecosistemele, îndeosebi cele naturale;
- ✓ sub raportul obiectului, infracțiunile ecologice se pot subclasifica, în funcție de anumite nivele protejate în: a) nivelul mediului vizat de acțiunea sau inacțiunea infracțională (atmosferic, acvatic, terestru, subteran, casnic etc.); b) nivelul florei și faunei specifice fiecăruia din aceste medii.

Legea protecției mediului prevede și sancționează o serie de fapte considerate infracțiuni, dacă au fost de natură să pună în pericol viața ori sănătatea umană, animală sau vegetală. Sub aspectul obiectului supus ocrotirii și a regimului sancționator, această lege stabilește mai multe categorii de infracțiuni cum sunt, de exemplu: infracțiuni care au ca efecte degradarea sau distrugerea mediului; infracțiuni care pun în pericol viața ori sănătatea oamenilor, fauna sau flora;

infrapecuni ce au în vedere modalitățile de desfășurare a activităților care comportă risc pentru mediu; infrapecuni care privesc condițiile prealabile desfășurării activităților cu impact asupra mediului, eliberarea autorizațiilor și respectarea prevederilor acestora. Toate aceste infrapecuni sunt specifice dreptului mediului. Aplicarea lor este consecința încălcării de către persoanele fizice și juridice a unor obligații legale, specifice dreptului mediului, obligații ce privesc prevenirea poluării și protecția mediului – “obiectiv de interes public major”, prin fapte ce prezintă un pericol social deosebit prevăzute și sancționate ca atare de lege. Dispozițiile Legii protecției mediului în materie infracțională se completează cu cele cuprinse în legile speciale referitoare la regimul autorizării, protecția atmosferei, a apei, a solului și subsolului, protecția biodiversității, a ecosistemelor terestre și acvatice, regimul juridic al substanțelor și deșeurilor toxice, regimul activităților nucleare etc.

Specificul valorilor care trebuie ocrotite și promovate (inclusiv prin intermediul măsurilor de drept penal) au reclamat necesitatea elaborării unor noțiuni și reglementări juridice penale adecvate și în consecință, eficiente; importanța excepțională a valorilor ocrotite, pericolul deosebit pentru existența condițiilor de viață, impun un sistem sancționator specific și chiar proceduri de constatare și judecată care să prezinte anumite particularități [21].

5.4.2. Infrapecuni în dreptul mediului

1. *Încălcarea normelor specifice de protecție a factorilor abiotici ai mediului*

Legea nr. 107/1996, modificată prin Legea nr.310/2004 (art. 95-105) incriminează un grup de infrapecuni. În general,este vorba de infrapecuni de pericol - nerespectarea unor măsuri și restricții prevăzute de lege care prezintă un pericol social deosebit, fiind sancționate penal, pedepsindu-se atât faptele săvârșite cu intenție, cât și din culpă, în acest din urmă caz pedeapsa închisorii alternează cu amenda penală. Dintre aceste infrapecuni menționăm:

- Evacuarea, aruncarea sau injectarea în apele de suprafață sau subterane, în apele maritime interioare sau în apele mării teritoriale de ape uzate, deșeuri, reziduuri sau produse de orice fel, care conțin substanțe în stare solidă, lichidă sau gazoasă, bacterii sau microbi, în cantități sau concentrații care pot schimba caracteristicile apei, făcând-o astfel dăunătoare pentru sănătatea și integritatea corporală a persoanelor, pentru viața animalelor și mediul înconjurător, pentru producția agricolă sau industrială ori pentru fondul piscicol;
- Executarea, modificarea sau extinderea lucrărilor, construcțiilor sau instalațiilor pe ape sau care au legătură cu apele, fără avizul de gospodărire a apelor sau fără notificarea unor astfel de lucrări, și darea în exploatare de unități fără punerea în funcțiune concomitentă a rețelelor de canalizare și a stațiilor și instalațiilor de epurare a apelor uzate, potrivit prevederilor autorizației de gospodărire a apelor;
- Utilizarea resurselor de apă în diferite scopuri fără autorizația de gospodărire a apelor sau fără notificarea activității;
- Exploatarea sau întreținerea lucrărilor construite pe ape sau care au legătură cu apele, desfășurarea activităților de topire a teiului, cânepii, inului și a altor plante textile, de tăbăcire a pieilor și de extragere a agregatelor minerale, fără autorizația de gospodărire a apelor;
- Exploatarea de agregate minerale în zonele de protecție sanitară a surselor de apă, în zonele de protecție a albiilor, malurilor, construcțiilor

hidrotehnice, construcțiilor și instalațiilor hidrometrice sau instalațiilor de măsurare automată a calității apelor;

- Restrângerea utilizării apei potabile pentru populație în folosul altor activități sau depășirea cantității de apă alocate, dacă are un caracter sistematic sau a produs o perturbare în activitatea unor unități de ocrotire socială ori a creat neajunsuri în alimentarea cu apă a populației;
- Poluarea în orice mod a resurselor de apă, dacă are un caracter sistematic și produce daune utilizatorilor de apă din aval;
- Efectuarea de săpături, gropi sau șanțuri în baraje, diguri sau în zonele de protecție a acestor lucrări, ca și extragerea pământului sau a altor materiale din lucrările de apărare, fără avizul de gospodărire a apelor sau cu nerespectarea acestuia.

De asemenea constituie infracțiuni potrivit Ordonanței 202/2002 modificată prin Legea 280/2003 privind gospodărirea integrată a zonei costiere și se sancționează cu închisoare sau, după caz, cu închisoare ori cu amendă, cu titlu de exemplu, următoarele fapte: evacuarea, aruncarea sau injectarea în zona costieră și în zona de protecție sau în apele maritime teritoriale a apelor uzate, deșeurilor, reziduurilor sau produselor de orice fel, care conțin substanțe în stare solidă, lichidă sau gazoasă, bacterii ori microbi în cantități ori concentrații care pot schimba caracteristicile zonei, făcând-o astfel dăunătoare pentru sănătatea persoanelor, viața animalelor și mediului înconjurător ori pentru fondul piscicol; poluarea în orice mod a zonei costiere proprietate publică, dacă are un caracter sistematic și produce daune utilizării publice a mării și țărmului; tăierea ori distrugerea arborilor, arbuștilor, tufelor și a culturilor perene din zona costieră; utilizarea produselor chimice toxice în exploatările piscicole situate în zona costieră; utilizarea metodelor de pescuit care deteriorează sau degradează ecosistemul costier și marin etc.

În ceea ce privește protecția solului sunt considerate infracțiuni: arderea miriștilor, stufului, tufărișurilor și vegetației ierboase din ariile protejate și de pe terenurile supuse refacerii ecologice; provocarea de poluare prin evacuarea, cu știință, în apă, în atmosferă sau pe sol, a unor deșeuri sau substanțe periculoase nesupravegherea și neasigurarea depozitelor de deșeuri și substanțe periculoase; amenajarea, fără autorizație, de depozite subterane sau de suprafață pentru deșeuri periculoase; depozitarea în spații subterane a deșeurilor sau substanțelor periculoase; nerespectarea interdicțiilor în legătură cu utilizarea pe terenuri agricole, de pesticide sau îngrășăminte chimice; provocarea, datorită nesupravegherii surselor de radiații ionizante, a contaminării mediului și/sau expunerii populației la radiații ionizante.

Sunt considerate infracțiuni cu privire la protecția atmosferei: neelaborarea de către titularul activităților care constituie surse fixe importante de emisii, a planurilor pentru situații de urgență, care stabilesc măsurile aplicabile în interiorul amplasamentului; pentru neoprirea în caz de pericol major sau iminent a funcționării instalațiilor care constituie sursă de pericol cu impact asupra calității aerului și neanunțarea autorităților competente.

2. *Încălcarea normelor specifice de protecție a resurselor naturale*

Ordonanța de Guvern nr. 96/1998 modificată prin O.U.G. 98/2003 incriminează o serie de infracțiuni cum sunt: defrișarea vegetației forestiere - respectiv înlăturarea acesteia și schimbarea destinației terenului fără aprobarea autorității publice centrale care răspunde de silvicultură; tăierea sau scoaterea din rădăcini fără drept, din păduri, indiferent de forma de proprietate, de arbori și lăstari de către proprietari, deținători sau de către oricare altă persoană; distrugerea, degradarea

sau aducerea în stare de neîntrebuințare a unor suprafețe de păduri de către proprietari, deținători sau de oricare altă persoană, precum și incendierea acestora.

3. *Încălcarea normelor specifice de protecție a factorilor creați prin activitățile umane*

În ceea ce privește regimul deșeurilor, legea prevede următoarele fapte ca fiind infracțiuni:

- importul de aparate, instalații, echipamente, utilaje, substanțe și produse folosite și uzate, din categoria deșeurilor interzise la import;
- neadoptarea sau nerespectarea măsurilor obligatorii în desfășurarea activităților de colectare, transport și depozitare a deșeurilor periculoase;
- comercializarea, pierderea sau abandonarea deșeurilor pe durata și pe parcursul tranzitării teritoriului României;
- refuzul de a aduce la îndeplinire decizia autorităților competente menționate de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 78/2000 privind lucrările sau activitățile de producere și gestionare a deșeurilor modificată prin Legea nr.426/2001;
- refuzul de returnare în țara de origine a deșeurilor pentru care s-a dispus o astfel de măsură de către organele în drept;
- introducerea în țară a unor deșeuri în scopul depozitării finale;
- acceptarea de către deținătorii de depozite, la depozitare, a unor deșeuri care au fost importate fără acord sau autorizație de mediu;
- continuarea activității de eliminare finală a deșeurilor după expirarea termenului de suspendare a autorizației de către autoritatea teritorială de protecție a mediului.

5. 5. Particularitățile răspunderii statelor în domeniul protecției mediului conform convențiilor și tratatelor internaționale

Conform principiilor dreptului internațional, violarea unei norme juridice internaționale antrenează răspunderea subiectului de drept internațional, căruia această violare îi este imputabilă. În mod evident, principiile dreptului internațional se vor aplica și în dreptul mediului. Aplicarea principiilor de responsabilitate în materia dreptului mediului este legată, pentru prima dată, de afacerea Topitoriei din Trail, într-un litigiu dintre Canada și S.U.A., în domeniul poluării atmosferei, din iunie 1941.

În dreptul mării, Convenția privind marea liberă de la Geneva din 1958, a prevăzut în art. 235 că "revine statelor misiunea de a veghea la îndeplinirea obligațiilor lor internaționale în ceea ce privește protecția și apărarea mediului marin. Statele sunt răspunzătoare conform dreptului internațional. Statele veghează la aceasta, pentru ca dreptul lor intern le oferă căile de recurs, permițându-le să obțină o indemnizație rapidă și adecvată sau o altă reparație a pagubelor rezultate din poluarea mediului marin de către persoanele fizice sau juridice din jurisdicția lor". Textul citat, după ce afirmă principiul răspunderii internaționale, orientează statele spre dreptul intern, altfel spus, spre dreptul internațional privat, pentru a încuraja găsirea de mijloace pentru asigurarea indemnizării victimelor [21].

În Declarația de la Stockholm, în principiul 22, se arată că: "Statele trebuie să colaboreze pentru dezvoltarea dreptului internațional în ceea ce privește răspunderea și indemnizarea victimelor poluării și altor pagube ecologice pe care activitățile desfășurate în limitele jurisdicției fiecărui stat sau sub controlul său le cauzează regiunilor situate peste limitele jurisdicției lor". Textul se referă la pagubele cauzate de poluări transfrontiere și nu la răspunderea ce ar putea rezulta din violarea normelor cu caracter global. Declarația din 19 mai 1978 referitoare la resursele naturale partajabile, în principiul 12 arată că: "Statele sunt considerate răspunzătoare, conform dreptului internațional aplicabil, de pagube cauzate mediului înconjurător în regiunile situate în afara limitelor jurisdicției lor." Se mai adaugă: "statele ar trebui să coopereze în vederea dezvoltării dreptului internațional și indemnizarea victimelor în toate situațiile".

După Conferința de la Stockholm, s-au înregistrat unele rezultate în materia răspunderii internaționale pentru poluarea mărilor și oceanelor prin hidrocarburi, concretizate în Convenția referitoare la prevenirea poluării marine cauzate de operațiunile de imersare efectuate de nave și aeronave, Oslo, 1972 și Convenția internațională privind prevenirea poluării de la nave, Londra, 1973. S-au făcut progrese, mai ales în problemele indemnizării victimelor, prin Declarația Conferinței Națiunilor Unite de la Rio, 1992, care proclamă în acest domeniu următorul principiu: "Statele trebuie să elaboreze o legislație națională cu privire la responsabilitatea poluării și daunelor aduse mediului, precum și la indemnizarea victimelor. Ele trebuie, de asemenea, să coopereze cu grijă și cât mai rezonabil pentru dezvoltarea avantajelor dreptului internațional privind responsabilitatea și indemnizarea în caz de efecte nefaste constând în prejudicii cauzate mediului în țările situate dincolo de limitele jurisdicției lor sau sub controlul acestora".

În general, faptele cauzatoare de răspundere includ, fie *conduite ilicite* din punct de vedere al dreptului internațional, prin care se produc pagube mediului înconjurător, fie o seamă de *activități licite ce nu sunt interzise de dreptul internațional*, care pot constitui însă surse ale vătămării acestuia. Fapta ilicită

trebuie să îndeplinească, în primul rând o condiție obiectivă, constând în încălcarea de către un stat a unei obligații internaționale ce-i revine în domeniul protecției mediului înconjurător, dar și o condiție subiectivă, constând într-o comportare manifestată printr-o acțiune sau omisiune imputabilă statului, potrivit dreptului internațional.

În legătură cu prejudiciile cauzate mediului, în literatura juridică s-a pus problema, dacă există o obligație generală a statelor de a proteja factorii de mediu, obligație care odată încălcată să dea naștere la răspundere [31]. S-a constatat că o astfel de obligație există, fiind consacrată în mai multe documente internaționale: principiul 21 al Declarației de la Stockholm, potrivit căruia, "statele au îndatorirea de a asigura ca activitățile exercitate în limitele jurisdicției sau sub controlul lor, să nu cauzeze daune mediului în alte state sau în regiuni ce nu țin de nici o jurisdicție"; cu un conținut relativ asemănător, acest principiu este prevăzut și în art. 30 din Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor din 1974, care arată că "toate statele au responsabilitatea de a asigura ca activitățile desfășurate în cadrul jurisdicției sau sub controlul lor, să nu cauzeze daune mediului în alte state sau în regiuni care nu țin de nici o jurisdicție națională".

În funcție de obiectul obligației internaționale încălcate, Comisia de Drept Internațional a clasificat aceste fapte în *crime și delicta internaționale*. Potrivit definiției date de Comisie, constituie *crime internaționale* încălcarea de către un stat a unei obligații internaționale atât de esențiale pentru protecția unor interese fundamentale ale comunității internaționale, încât violarea sa este recunoscută drept crimă de această comunitate, în ansamblul său. Astfel de crime internaționale sunt: agresiunea; instaurarea și menținerea cu forța a dominației coloniale; poluarea masivă a aerului sau a mărilor; sclavia; genocidul și apartheidul. Celelalte fapte, sunt considerate delicta internaționale, răspunderea fiind diferită.

Răspunderea internațională este angajată în concepția Curții Internaționale de Justiție, nu numai față de statul care a fost victima directă a violării, ci și față de toți ceilalți membrii ai comunității internaționale, fiecare stat având dreptul să invoce răspunderea statului autor. În practica internațională s-au întâlnit și cazuri în care statul a răspuns chiar dacă nu a existat: "violarea sau neexecutarea unei obligații internaționale" precise, ca de exemplu, cauza indemnizării pescarilor japonezi de către Guvernul S.U.A. după explozia atomică din Bikini. Răspunderea statului intervine ori de câte ori este încălcată o obligație internațională, indiferent dacă prin aceasta s-a produs ori nu, un prejudiciu [21].

În ceea ce privește răspunderea statelor pentru consecințe prejudiciabile izvorâte din activități neinterzise de dreptul internațional (adică pentru fapte licite), Comisia de Drept Internațional a avut în vedere stabilirea unor reguli care să guverneze activitățile ce se desfășoară pe teritoriul unui stat sau în zonele aflate sub jurisdicția ori sub controlul lui, care produc prejudicii transfrontiere, ce pot atinge proporții deosebit de mari și periculoase. Cu privire la acest tip de răspundere nu există încă o reglementare de ansamblu, ci numai reglementări convenționale cu caracter sectorial, în câteva domenii cum sunt: domeniul energiei nucleare (Convenția de la Paris din 1960 privind răspunderea în materie de pagube nucleare; Convenția de la Viena din 1963, asupra răspunderii civile pentru daune nucleare; Convenția de la Viena din 1986, asupra notificării rapide a unui accident nuclear; Convenția de la Viena 1986, privind asistența în caz de accident nuclear sau urgență radiologică), în domeniul pagubelor produse de obiectele spațiale (Convenția privind daunele cauzate de obiectele spațiale 1972), în domeniul efectuării unor activități cu bunuri considerate periculoase (Convenția referitoare la răspunderea civilă pentru

daune produse în timpul transportului de bunuri periculoase pe șosele, calea ferată și apele navigabile interne 1990).

Și pe plan internațional, doctrina afirmă din ce în ce mai mult și câștigă teren, principiul răspunderii obiective, independente de orice culpă, deși nu este acceptat cu ușurință de către state. Culpă nu este înlăturată din dreptul internațional, ci ea funcționează preponderent în contextul regulilor care stabilesc conduita legală sau ilegală. Acționând în sfera raporturilor internaționale prin autoritățile sale, statului i se impută, în primul rând, faptele organelor de stat săvârșite în calitatea lor oficială. Statele răspund pentru faptele săvârșite de o persoană sau în grup de persoane care au acționat în baza unor însărcinări primite de la organele sale. Ca urmare, pentru acțiunile unei persoane sau unui grup de persoane particulare, care nu sunt săvârșite pe seama statului, nu îi sunt imputabile acestuia și deci, nu va răspunde pentru asemenea acte sau fapte [26].

Dreptul internațional al mediului nu cuprinde încă norme universale cu privire la răspunderea statelor. În Regulile de la Helsinki, capitolul referitor la poluare, apare mai mult ca o recomandare pentru state în a avea o bună conduită în utilizarea apelor râurilor internaționale, decât ca o eventuală codificare. Potrivit acestui document, poluarea este o „schimbare dăunătoare” în compoziția naturală, în conținutul ori calitatea apelor, produsă prin intervenția factorului uman. Din această definiție rezultă ca nu s-a avut în vedere și poluarea provocată de factorul natural, pentru că schimbarea fizică avută în vedere este dependentă de voința state lor riverane, fără să fie însă dublată de consecințe juridice, adică de obligativitatea respectării unor limite permisibile, stabilite prin standarde. Cu astfel de noțiuni prea generale, cum este cea din Regulile de la Helsinki, nu se poate opera în cadrul răspunderii internaționale atunci când este vorba de surse moderne de poluare, greu perceptibile. Potrivit art. 10 pct. 1 lit. a) și b) din Regulile de la Helsinki, un stat are mai întâi obligația de a preveni forma de poluare a apei sau orice creștere a gradului de poluare a apei, care ar putea cauza un prejudiciu grav pe teritoriul unui stat cobazinal și în același timp, este obligat să ia toate măsurile rezonabile pentru a micșora poluarea existentă, astfel încât să nu cauzeze o „daună substanțială” pe teritoriul unui stat cobazinal. În viziunea Comitetului de elaborare a Regulilor de la Helsinki, o vătămare este „substanțială” dacă are drept consecință „un impact material sau împiedică folosirea rațională a apei” [21].

Condiția prealabilă declanșării răspunderii materiale a statului este existența unei daune materiale. În cazul producerii daunelor materiale, conform dreptului internațional, se naște obligația plății unei compensații corespunzătoare, pentru orice acțiune sau abținere care ar duce la violarea tratatului. Nu este suficient însă, ca prejudiciul să fie „semnificativ”, ci el trebuie să fie și stabilit bilateral sau multilateral în standarde.

Răspunderea subiectivă

În dreptul spațial, tratatul cu privire la principiile care guvernează activitățile statelor în explorarea și folosirea spațiului extraatmosferic, inclusiv Luna și celelalte corpuri cerești, din 1967 și Convenția privind răspunderea pentru daunele cauzate de obiecte spațiale din 1972, reglementează răspunderea materială a statelor care lansează obiecte spațiale. Condiția esențială a răspunderii obiective o reprezintă culpa autorului poluării.

Convenția din 1972, ia în considerare atât răspunderea subiectivă – atunci când paguba este cauzată de un obiect spațial „oriunde în afara de suprafața pământului” unui alt obiect spațial lansat de un alt stat, precum și persoanelor și bunurilor aflate la bordul acestui obiect, cât și răspunderea obiectivă, absolută,

pentru daune cauzate de un obiect spațial "la suprafața pământului sau aeronavelor".

Potrivit art. 6 din Tratatul din 1967, statele părți la Tratat poartă responsabilitatea pentru activitățile naționale în spațiul extraatmosferic, inclusiv Luna și celelalte corpuri cerești, nu numai pentru faptele lor proprii, ci și pentru cele întreprinse de "alte entități guvernamentale", deci de alte persoane juridice. În toate situațiile de răspundere solidară a două state de lansare, pentru daunele provocate de obiectele spațiale, repararea daunei se împarte între ele, după gradul lor de culpabilitate. Dacă acest lucru nu se poate stabili, dauna se suportă în mod egal de către statele respective.

Răspunderea obiectivă

Întemeiată pe ideea de risc și pe cea de garanție, răspunderea obiectivă este consacrată în câteva convenții internaționale și se aplică atât în cazul pagubelor ce ar putea fi cauzate mediului prin utilizarea pașnică a energiei nucleare, a pagubelor ce ar putea rezulta din poluarea mărilor cu hidrocarburi, cât și pentru unele daune provocate de obiectele spațiale și daune aduse mediului marin. În prima situație, prin acordurile internaționale cu caracter regional, universal sau special (Convenția de la Paris, 29 iulie 1960, asupra răspunderii civile în domeniul energiei nucleare, care a realizat o unificare parțială (cu caracter regional) a legislației vest europene; Convenția de la Viena din 29 aprilie 1963, asupra răspunderii civile în materie de daune nucleare, adoptată sub egida Agenției Internaționale pentru Energie Atomică, cu caracter universal și Protocolul de aplicare al celor două convenții adoptat în 1988; Convenția de la Bruxelles din 1962 asupra responsabilității exploatanților de nave cu propulsie nucleară și Convenția referitoare la regulile juridice ale răspunderii civile aplicabile în caz de accident în timpul transportului de materiale nucleare, s-a stabilit un regim unificat de reglementare a reparațiilor pagubelor nucleare.

Regulile unificate de drept internațional nu sunt însă suficiente pentru a reglementa întreaga problematică a răspunderii obiective pentru daune nucleare, fapt pentru care se recurge la regulile de conflict unificate care pot determina și asigura potrivit dreptului internațional privat, concursul legii naționale competente.

- *Convenția de la Viena referitoare la răspunderea civilă în materie de pagube nucleare, 1963*, stabilește principiul general potrivit căruia, exploatantul unei instalații nucleare este responsabil pentru orice pagubă nucleară, dovedită a fi cauzată printr-un accident nuclear care a survenit la aceasta instalație sau prin folosirea materiei nucleare, provenind sau emanând din aceasta instalație. El nu va putea fi exonerat, în totalitate sau în parte, de obligația de a repara paguba cauzată, decât dacă dovedește că paguba nucleară rezultă din neglijența gravă a victimei care a acționat greșit sau a omis să acționeze. Răspunderea revine exclusiv exploatantului ceea ce dovedește ca victimele pagubei nucleare nu au altă posibilitate decât să se îndrepte împotriva acestuia, pentru repararea prejudiciului. În vederea garantării acoperirii prejudiciului, exploatantul este obligat să încheie o asigurare sau să instituie orice altă garanție financiară. În măsura în care asigurarea sau garanția financiară nu ar fi suficiente, statul pe teritoriul căruia se află instalația, va asigura plata indemnizațiilor pentru pagubele nucleare constatate în sarcina exploatantului, avansând sumele necesare în limita plafonului maximal stabilit. Exploatantul nu va răspunde pentru daunele nucleare cauzate printr-un accident nuclear care provine din acte de conflict armat, ostilitate, război civil sau insurecție, precum și pentru cele care rezultă dintr-un cataclism natural cu caracter excepțional.

Potrivit Convenției, dreptul la acțiune în repararea pagubei provocate de un accident nuclear se prescrie în termen de 10 ani. Acest termen începe să curgă de la data când victima pagubei nucleare a avut sau ar fi putut să aibă cunoștință de această pagubă și de exploatantul răspunzător. Termenul de 10 ani poate fi prelungit în anumite condiții, de exemplu atunci când: o daună nucleară este cauzată de un accident nuclear, implicând un material nuclear care în momentul accidentului a fost pierdut, furat, aruncat peste bord sau abandonat - termenul de 10 ani este calculat de la data furtului, pierderii, aruncării peste bord sau abandonului sau persoana care afirmă că a suferit o daună nucleară și care a introdus acțiunea în despăgubire în termenul de 10 ani, suferă o creștere a prejudiciului nuclear inițial sau apar prejudicii noi și ca urmare solicită daune majorate, poate formula o pretenție suplimentară și după expirarea termenului de 10 ani, cu condiția ca hotărârea definitivă să nu fi fost încă pronunțată.

Instanțele competente a fi sesizate cu acțiunea în reparație sunt tribunalele părții contractante pe teritoriul căruia s-a produs accidentul nuclear; în situația în care acesta a survenit în afara teritoriului oricărei părți contractante sau dacă locul accidentului nuclear nu a putut fi determinat cu certitudine, sunt competente tribunalele statului în care se găsește exploatantul responsabil de care ține instalația. Atunci când instanțele mai multor părți contractante sunt competente, competența se atribuie astfel:

- dacă accidentul nuclear a survenit în parte în afara teritoriului oricărei părți și în parte pe teritoriul unui singur stat contractant, competența aparține instanțelor acestui stat;

- în alte cazuri, competența aparține instanțelor statelor contractante desemnate prin acordul lor.

- *Convenția de la Bruxelles* din 1962, prevede că exploatantul unei nave cu propulsie nucleară este, în mod obiectiv responsabil pentru orice pagubă nucleară, dacă s-a dovedit că ea constituie urmarea unui accident nuclear la cauzarea căruia au contribuit combustibilul nuclear, precum și produsele sau deșeurile radioactive ale navei. Convenția se aplică în cazul oricărei pagube ce constituie consecința unui accident nuclear cauzat în legătură cu o navă nucleară care navighează sub pavilionul unui stat contractant, indiferent de locul unde această pagubă s-a produs și fără a se face vreo distincție bazată pe criteriul cetățeniei, al domiciliului sau reședinței exploatantului navei. Cu privire la situațiile de exonerare de răspundere, la obligația de asigurare a exploatantului, la limitarea răspunderii, Convenția de la Bruxelles menține aceleași principii înscrise în Convenția de la Viena.

În ceea ce privește răspunderea pentru pagubele ce ar rezulta din *poluarea mărilor cu hidrocarburi* și aici se regăsesc caracteristicile regimului special. *Convenția de la Bruxelles* din 1969, orientează răspunderea către proprietarul navei. Ea a fost completată prin Convenția din 1971 asupra creării unui fond internațional de indemnizare a victimelor pentru pagubele produse de poluarea cu hidrocarburi.

În domeniul dreptului spațial, răspunderea pentru daunele provocate de obiectele spațiale este fundamentată, în cea mai mare parte, pe teoria riscului, având în vedere faptul că activitatea statelor lansatoare de obiecte spațiale are un caracter legal. Astfel, potrivit Tratatului din 1967, statele părți care lansează sau asigură lansarea unui obiect spațial extraatmosferic, inclusiv Luna și celelalte corpuri cerești, ca și fiecare stat parte de pe al cărui teritoriu sau instalații se lansează un obiect, poartă răspunderea internațională pentru daunele cauzate nu numai de obiect, dar și de elementele sale componente, pe pământ, în atmosferă, în spațiul extraatmosferic, inclusiv Luna și celelalte corpuri cerești, unui alt stat parte la Tratat, precum și persoanelor fizice și juridice aflate sub jurisdicția acestuia. Tratatul

nu se ocupă și de răspunderea pentru daunele provocate mediului înconjurător al Pământului sau mediului cosmic, ca urmare a activităților cosmice [21].

Operațiile de lansare a obiectelor spațiale constituie surse de pericol pentru solul și atmosfera Pământului, datorită gazelor emise de rachetele purtătoare sau alte vehicule spațiale și ca urmare a căderilor normale sau accidentale a unor obiecte spațiale sau a elementelor lor. Datorită acestui fapt, Conferința Națiunilor Unite pentru explorarea și folosirea pașnică a spațiului extraatmosferic din 1982, a cerut reglementarea reducerii la maximum a efectelor nocive ale gazelor de eșapament, precum și a consecințelor reintrării etapelor inferioare ale rachetelor purtătoare în atmosfera Pământului. Un alt document de drept spațial care conține și unele prevederi de apărare a mediului terestru este *Acordul cu privire la salvarea astronauților, reîntoarcerea lor și restituirea obiectelor lansate în spațiul extraatmosferic, din 1968*. Acordul stipulează obligația statelor de lansare a unui obiect spațial și care în mod accidental a ajuns pe teritoriul altui stat, de a lua toate măsurile pentru a evita ca acesta să producă consecințe vătămătoare pentru mediul înconjurător.

În ceea ce privește mediul marin, *Convenția asupra dreptului mării de la Montego Bay, 1982*, recomandă statelor să elaboreze criterii și proceduri pentru plata unor despăgubiri pentru daunele ce rezultă din poluarea mediului marin, insti-tuind, de exemplu, un sistem de asigurări obligatorii sau fonduri de despăgubire.

CAP. 6. COLECTAREA SELECTIVĂ A REZIDUURILOR MENAJERE PRIN ACȚIUNI EDUCAȚIONALE ȘI MĂSURI LEGISLATIVE DE PROTECȚIE A MEDIULUI ÎN – STUDIU DE CAZ

6.1. Considerații generale

În prezent, la scară globală, volumul deșeurilor menajere (și periculoase) este enorm. Producția anuală de deșeuri menajere a fost estimată la aproape un miliard de tone. Cauzele acestei „maree” de deșeuri au la bază atât creșterea populației mondiale, intensificarea procesului de urbanizare, ritmul înalt de industrializare cât și ridicarea continuă a standardului de viață. Sunt cauze care au contribuit la creșterea cantitativă și la diversificarea tipurilor de deșeuri solide, generate nu numai în țările dezvoltate, ci și în țările în curs de dezvoltare.

Concentrarea deșeurilor menajere este mult mai mare în orașe decât în zonele rurale, din cauza tendinței populației urbane de a consuma mai mult decât cea rurală. Volumul crescând de deșeuri menajere devine o problemă uriașă pentru autoritățile municipale, care se confruntă cu colectarea și eliminarea acestora. În general, problemele se concentrează pe dificultățile de colectare și eliminare a cantităților mari de deșeuri generate de gospodăria și activitățile comerciale, ca și pe costurile ridicate pentru asigurarea serviciilor corespunzătoare efectuării acestor operațiuni. Eliminarea deșeurilor exercită o serie de influențe asupra mediului înconjurător și sănătății umane.

În ceea ce privește impactul gropilor de gunoi, dimensiunea acestuia este considerabilă, având în vedere că depozitarea constituie metoda cea mai frecventă de eliminare a deșeurilor solide urbane în țările dezvoltate. Majoritatea deșeurilor municipale din aceste țări este depozitată în sisteme amenajate, care constituie, în continuare, cea mai ieftină opțiune de neutralizare a acestora. Spre exemplu, în SUA, aproape trei pătrimi din deșeurile menajere sunt deversate în gropile de gunoi. În Marea Britanie, cea mai mare parte a deșeurilor menajere ajunge la gropile de gunoi. În Franța, mai mult de 52% din deșeurile solide municipale sunt depozitate direct în halda de deșeuri, fără un tratament prealabil, o practică ce nu este perfect compatibilă cu obiectivele de mediu, cum ar fi conservarea ecosistemelor și biodiversității, criteriile de folosire adecvată a terenurilor, prevenirea emisiilor de metan din depozitele de deșeuri menajere, care amplifică efectul de seră, contribuind astfel la încălzirea globală etc. Acest mod de stocare a deșeurilor se datorează costului considerabil mai mic de depozitare în haldă fără altă formă de prelucrare, raportul fiind de 30\$ la 70\$ (32 la 75-85 euro) pe o tonă de deșeuri solide municipale. Alte țări europene, între care se numără Suedia, Danemarca și Elveția, depozitează la gropile de gunoi mai puțin de jumătate din volumul de deșeuri menajere pe care-l produc [163].

Majoritatea țărilor dezvoltate au ajuns la concluzia că – datorită cantităților enorme și caracteristicilor gunoaielor produse – depunerea lor pe terenuri virane sau degradate este nesatisfăcătoare ca metodă de depozitare. Aceste terenuri permit pătrunderea în pânza freatică a substanțelor toxice antrenate de apa ploilor și formarea unui amestecului care poate conține o varietate de poluanți periculoși, cum ar fi metale grele sau substanțe chimice organice. Gravitatea problemei este ilustrată prin faptul că, de exemplu, mai mult de o cincime din locurile de depozitare a deșeurilor periculoase din SUA o constituie terenurile de depozitare municipale [2]. Gropile de deșeuri solide municipale prezintă riscuri pentru mediu și sănătate și prin eliminarea mai multor gaze. Compoziția și cantitatea de gaze sunt determinate de cantitatea și compoziția deșeurilor biodegradabil, de tipul și grosimea solului acoperitor, de tehnicile de plasament al deșeurilor și de caracteristicile terenului. Metanul și dioxidul de carbon sunt principalele gaze emise. Două cauze stau la baza poluării aerului prin gropile de deșeuri solide municipale, și anume, descompunerea deșeurilor și arderea lor. Descompunerea deșeurilor creează prejudicii atmosferei prin eliberarea de metan și alte gaze, în condiții anaerobe. Se estimează că 7% din totalul emisiilor de metan din lume provin de pe terenurile cu gropi de depozitare a deșeurilor, gazul metan constituind o componentă importantă a factorilor de încălzire globală a atmosferei. Descompunerea gunoaielor prezintă și un risc de incendiu, administrarea incorectă putând conduce, în anumite condiții, la explozia acestor gaze.

Incinerarea, ca metodă de eliminare a deșeurilor solide municipale, generează, de asemenea, probleme privind mediul înconjurător și sănătatea publică, fiindcă arderea gunoiului nu este un proces curat. Amploarea procesului de incinerare este exprimată de ponderea cantității de deșeuri arse în țările dezvoltate, care variază de la 10% (în statele Americii de Nord) până la peste 70% (în Japonia și Elveția) [9]. Combustia materialelor la temperaturi mari eliberează elemente, precum oxizii de sulf și de azot, monoxidul de carbon și metale grele, ca plumbul, cadmiul și mercurul. Filtrele de gaze nu elimină în totalitate acești poluanți. De pildă, în urma unui studiu efectuat de Fondul Apelor Curate (SUA), s-a constatat – în cazul emisiilor de mercur – că „incineratoarele de deșeuri municipale sunt acum sursele cu evoluția cea mai rapidă de emisii de mercur în atmosferă. Emisiile de mercur de la incineratoare au depășit sectorul industrial ca sursă majoră de mercur atmosferic.” [163]. Prin incinerare rezultă, de asemenea, cenușă toxică; aceasta este chiar mai periculoasă decât volumul de deșeuri de dinaintea incinerării. Altă formă de poluare este contaminarea apei cu care se răcește cenușa fierbinte cu substanțe acide, punând serioase probleme de depozitare, în caz că nu poate fi reutilizată. Prin urmare, incinerarea – ca metodă de eliminare a deșeurilor menajere – prezintă o serie de riscuri, iar principala consecință o reprezintă transportarea în formă gazoasă a gunoiului unei comunități către comunitățile învecinate, peste granițele statale, propagându-se, în cele din urmă, în întreaga atmosferă.

Astfel că, a devenit imperios necesară colectarea selectivă și eficientă a deșeurilor reciclabile de la populație prin amplasarea unor sisteme de colectare adecvate amplasate în locuri publice și informarea populației despre aceste sisteme. Prin *colectarea selectivă* se asigură separarea diferențiată direct de la sursă a ambalajelor și deșeurilor din ambalaje pe tipuri de deșeuri sau sortimente de materiale (hârtie și carton; material plastic; metal; sticlă) cu scopul de a minimiza cantitățile de deșeuri supuse depunerii definitive și de a reutiliza, recupera, recicla și valorifica sub aspect energetic materiale cu potențial energetic mare sau deficitare, de a conserva și a asigura protecția mediului înconjurător.

Scopul Directivei 94/62/CE privind ambalajele și deșeurile de ambalaje este de a armoniza măsurile naționale privind managementul ambalajelor și deșeurilor de ambalaje în vederea prevenirii sau minimizării impactului asupra mediului. Directiva 94/62/EC stabilește măsuri care au ca scop în primul rând: prevenirea producerii de deșeuri de ambalaje; creșterea gradului de reutilizare a ambalajelor; creșterea gradului de reciclare a deșeurilor de ambalaje; creșterea gradului de valorificare a acestor deșeuri.

Aceste măsuri includ cerințe esențiale pentru materialele din care sunt produse ambalajele și obiective pentru valorificarea și reciclarea deșeurilor de ambalaje. Directiva 2004/12/CE care amendează Directiva 94/62/EC are ca scop stabilirea obiectivelor de reciclare pentru fiecare material deșeu, luând în considerare evaluarea ciclului de viață și analiza cost-beneficiu, care au indicat diferențe clare atât în costurile cât și în beneficiile reciclării diferitelor materiale de ambalaj.

În contextul pregătirilor de aderare a României la Uniunea Europeană, trebuie menționate eforturile țării noastre de îmbunătățire a legislației de mediu, prin alinierea acesteia la cerințele și prevederile UE. Pe această direcție se înscriu și reglementările legislative referitoare atât la serviciile de salubritate a localităților, cât și la managementul deșeurilor, pentru eliminarea riscului pe care acestea îl reprezintă pentru sănătatea populației și pentru mediul înconjurător. Aceasta deoarece în România, ca și în celelalte țări în curs de aderare la UE, există probleme legate de managementul deșeurilor și de infrastructura gestionării lor, datorită creșterii consumului și a schimbării stilului de viață al populației. Ca urmare, ecologizarea localităților este parte integrantă a politicilor de mediu din țara noastră impusă de starea necorespunzătoare a igienei celor mai multe localități, determinată de acumularea deșeurilor industriale și orășenești – menajere.

România trebuie să atingă următoarele ținte în ceea ce privește valorificarea și reciclarea unor deșeuri:

- ✓ până la sfârșitul anului 2008 trebuiesc reciclate 60 % din ambalajele de sticlă, 60 % din cele de hârtie și carton, 50 % din metale, 22,5 % din plastic și 15 % lemn (ceea ce înseamnă o foarte bună colectare selectivă pentru a putea obține aceste procente de valorificare);
- ✓ până în anul 2010 materialele biodegradabile din deșeuri trebuie reduse cu 25 %;
- ✓ până în anul 2007 rata medie anuală de colectare a deșeurilor de echipamente electrice și electronice este de cel puțin 2 kg/locuitor.

Strategia Națională de Gestionare a Deșeurilor și Planul Național de Gestionare a Deșeurilor sunt principalele documente legislative după care se ghidează procesul de gestionare al deșeurilor în România, inclusiv al deșeurilor menajere, până în anul 2010.

Colectarea selectivă trebuie să se extindă începând cu anul 2007 la nivel național. Fiecare cetățean trebuie să conștientizeze faptul că, dacă nu acționează în direcția colectării separate a unor deșeuri care se generează zilnic (ambalaje de hârtie și carton, recipiente de plastic, sticlă sau metal, deșeuri electrice și chiar baterii) și le aruncă amestecat în pubele sau în containerele de gunoi, acest lucru se va reflecta foarte curând nu doar în gradul de poluare ridicat, ci și în prețul pe care trebuie să-l plătească pentru serviciul de salubritate.

Inevitabil, în următoarea perioadă de timp aceste servicii se vor scumpi, cauzele principale fiind:

- obligațiile pe care România și le-a asumat de a închide vechile și poluantele rampe de gunoi,
- impunerile Directivelor UE referitoare la deșeuri, prin care eliminarea deșeurilor prin depozitare finală pe o rampă ecologică va fi ultima soluție, primordială fiind aplicarea tuturor metodelor posibile de recuperare și valorificare a materialelor reciclabile.

Colectarea selectivă se impune și deoarece:

- descompunerea naturală a plasticului în mediul înconjurător necesită peste 500 de ani datorită materialelor care îl alcătuiesc. Astfel, că pentru a contribui la revalorificarea deșeurilor din plastic, fiecare poate stoca separat plasticul în propria-i locuință. Mai întâi ele se spală de resturile conținutului și se îndepărtează dacă este cazul etichetele de hârtie sau alte părți care nu sunt din plastic. Apoi, sticlele, de exemplu, pot fi turtite, iar bidoanele tăiate, și stocate temporar într-un sac menajer sau cutie, după care pot fi depuse în containerele de colectare a plasticului din fața blocului sau a casei. Aceste containere sunt foarte ușor de recunoscut după însemnele de pe ele [161].

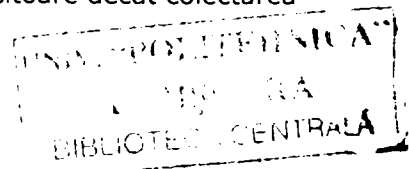
- la tipărirea unui cotidian de mare tiraj se folosesc 3.000 de m³ de lemn, adică 1.500 de arbori cu o vârstă de 50 de ani. Prin reciclarea maculaturii reducem defrișarea pădurilor și efectele negative asupra mediului în care trăim. Putem contribui la revalorificarea deșeurilor din hârtie și carton prin stocarea lor separată în propria locuință. Ele pot fi stocate temporar într-un sac menajer sau cutie, după care pot fi depuse în containerele de colectare a hârtiei și cartonului.

- fabricarea unui produs nou din metal reciclat economisește între 74% și 95% din energia necesară realizării aceluiași produs din resurse primare de metal. Reciclarea metalelor, pe lângă conservarea resurselor naturale, reduce semnificativ cantitatea deșeurilor care ajung la groapa de gunoi. Pentru a contribui la revalorificarea deșeurilor din metal, fiecare poate stoca separat metalul în propria-i locuință. Mai întâi ele se spală de resturile conținutului, după caz. Este important ca dozele de aluminiu și cutiile de conserve să fie turtite pentru a mări volumul de metal depozitat și transportat. Apoi, ele pot fi stocate temporar într-un sac menajer sau cutie, după care pot fi depuse în containerele de colectare a metalului [161].

În funcție de contextul local, activitatea de colectare selectivă se poate realiza în două moduri :

1.colectare „din ușă în ușă” care este un mod de organizare a colectării selective în care numărul de persoane care produc deșeuri este ușor identificabil, iar containerul de stocare a deșeurilor este situat în imediata vecinătate a domiciliului producătorului sau a locului unde sunt produse deșeurile. Colectarea selectivă se poate face în amestec într-un al doilea container, sau separat în containere diferite. Fiecare locuitor deține, în plus față de pubela tradițională, unul sau mai multe recipiente de colectare sau recipiente compartimentate pentru a sorta deșeurile reciclabile. Fiecare colectivitate organizează colectarea în funcție de alegerile sale: tipu' deșeurilor colectate, frecvența de trecere de la bena specifică la colectarea selectivă, tipul de container distribuit locuitorilor, etc. [162].

2.colectarea prin aport voluntar este un mod de colectare a deșeurilor în care containerul de stocare a deșeurilor nu aparține unui grup de producători. Unul sau mai multe containere sunt amplasate astfel încât să aibă acces liber pentru toate persoanele care își depun în mod voluntar deșeurile în prealabil sortate. Containerele sunt puse la dispoziția locuitorilor, pe drumul public, fie în centre de colectare voluntară, fie în parcurile mari. Cele mai răspândite containere sunt cele pentru colectarea sticlei, pentru colectarea hârtiei și suprafețele cu grilaje pentru colectarea plasticului. Acest tip de colectare, mai puțin costisitoare decât colectarea

selectivă „din ușa în ușa”, face apel la conștiința (civismul) locuitorilor, în special datorită faptului că aceștia trebuie să se deplaseze din proprie voință pentru spre containerele de stocare a deșeurilor [162].

Costul introducerii unui sistem de colectare prin aport voluntar este mai mic decât cel al colectării „din ușa în ușa”, dar gradul de participare a populației este scăzut. Colectarea deșeurilor „din ușa în ușa” este mai scumpă dar gradul de participare a populației este mai mare.

Diferitele tipuri de colectare sunt prezentate în figura 6.1

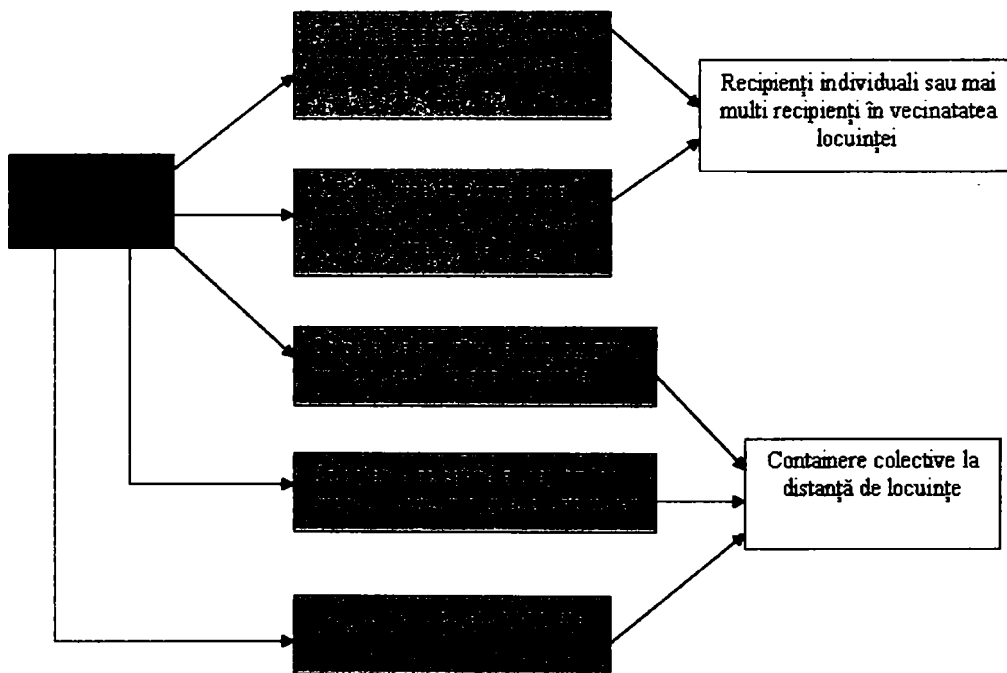

Fig.6.1. Tipuri de selectare colectivă

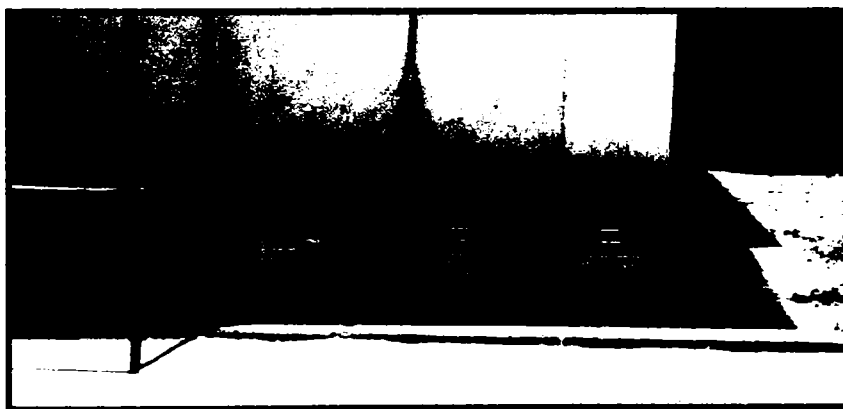
Colectarea selectivă se impune și deoarece:

- descompunerea naturală a plasticului în mediul înconjurător necesită peste 500 de ani datorită materialelor care îl alcătuiesc. Astfel, că pentru a contribui la revalorificarea deșeurilor din plastic, fiecare poate stoca separat plasticul în propria-i locuință. Mai întâi ele se spală de resturile conținutului și se îndepărtează dacă este cazul etichetele de hârtie sau alte părți care nu sunt din plastic. Apoi, sticlele, de exemplu, pot fi turtite, iar bidoanele tăiate, și stocate temporar într-un sac menajer sau cutie, după care pot fi depuse în containerele de colectare a plasticului din fața blocului sau a casei. Aceste containere sunt foarte ușor de recunoscut după însemnele de pe ele [161].

- la tipărirea unui cotidian de mare tiraj se folosesc 3.000 de m³ de lemn, adică 1.500 de arbori cu o vârstă de 50 de ani. Prin reciclarea maculaturii reducem defrișarea pădurilor și efectele negative asupra mediului în care trăim. Putem contribui la revalorificarea deșeurilor din hârtie și carton prin stocarea lor separată în propria locuință. Ele pot fi stocate temporar într-un sac menajer sau cutie, după care pot fi depuse în containerele de colectare a hârtiei și cartonului.

- fabricarea unui produs nou din metal reciclat economisește între 74% și 95% din energia necesară realizării aceluiași produs din resurse primare de metal. Reciclarea metalelor, pe lângă conservarea resurselor naturale, reduce semnificativ cantitatea deșeurilor care ajung la groapa de gunoi. Pentru a contribui la revalorificarea deșeurilor din metal, fiecare poate stoca separat metalul în propria-i locuință. Mai întâi ele se spală de resturile conținutului, după caz. Este important ca dozele de aluminiu și cutiile de conserve să fie turtite pentru a mări volumul de metal depozitat și transportat. Apoi, ele pot fi stocate temporar într-un sac menajer sau cutie, după care pot fi depuse în containerele de colectare a metalului [161].

Selectarea diferențiată a reziduurilor necesită utilizarea unor pubele colorate cu scopul de a fi mai ușor identificate: culoarea neagră pentru deșeuri organice menajere; culoarea roșie pentru metal; culoarea albastră pentru sticlă; culoarea verde pentru hârtii și carton; culoarea portocalie pentru plastic. În fotografiile 6.1-6.5 sunt prezentate unele tipuri de pubele pentru colectarea selectivă locală la nivel de bloc, gospodării individuale, etc.

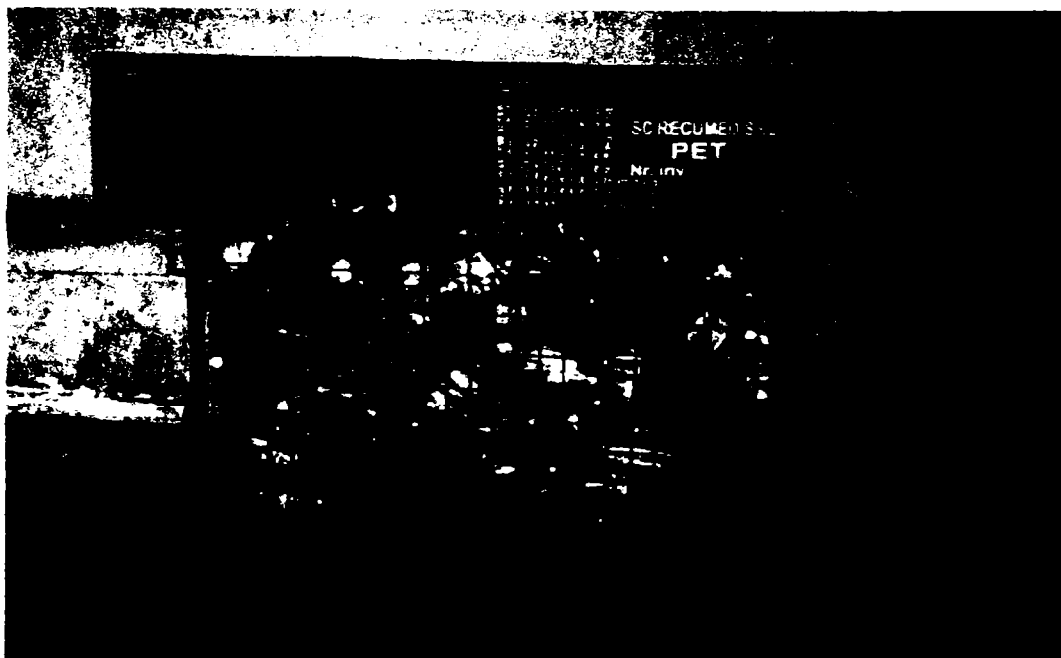
Fot. 6.1

Fot. 6.2

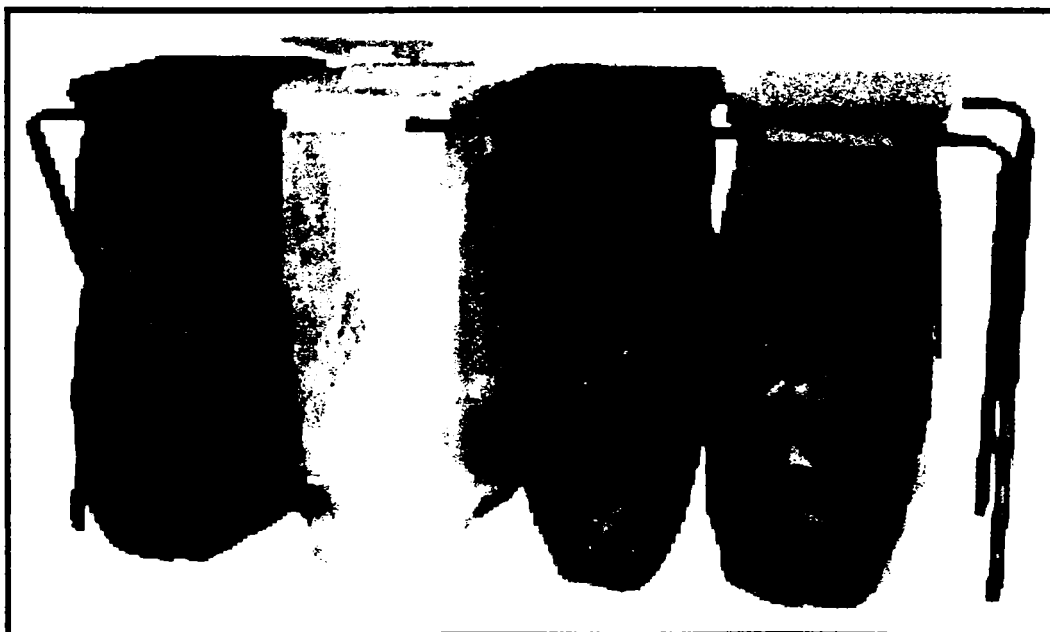
Fot. 6.3

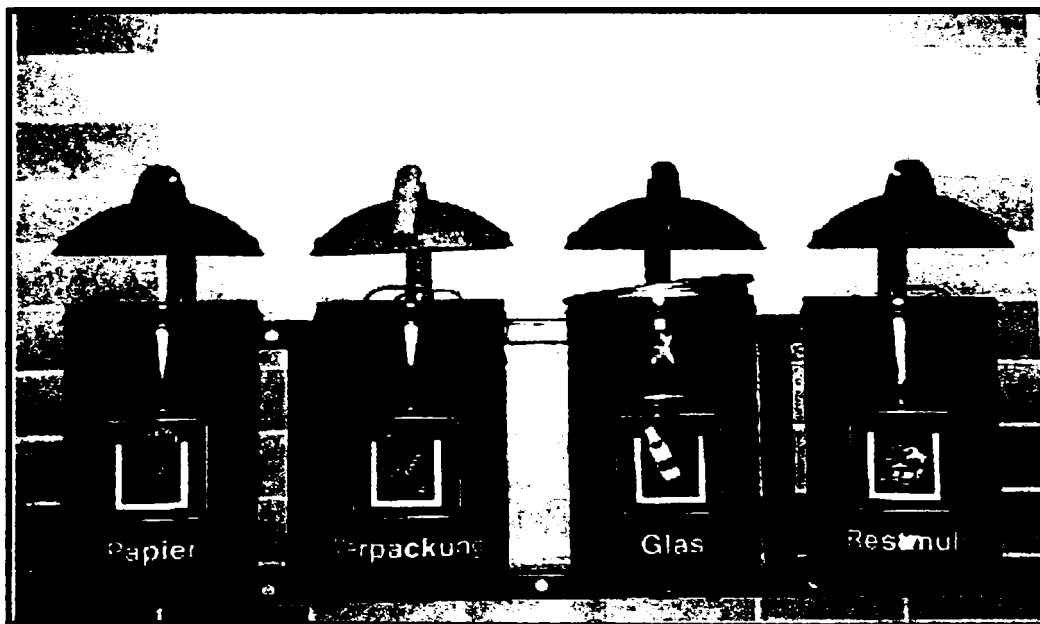
Fot. 6.4

Fot. 6.5

Fot. 6.6

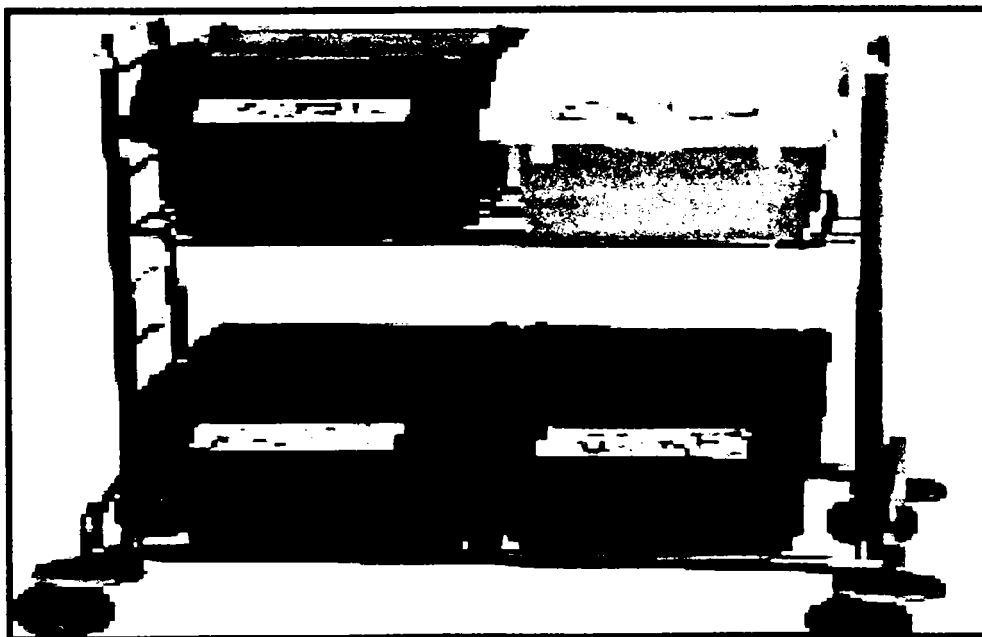
Fot. 6.7

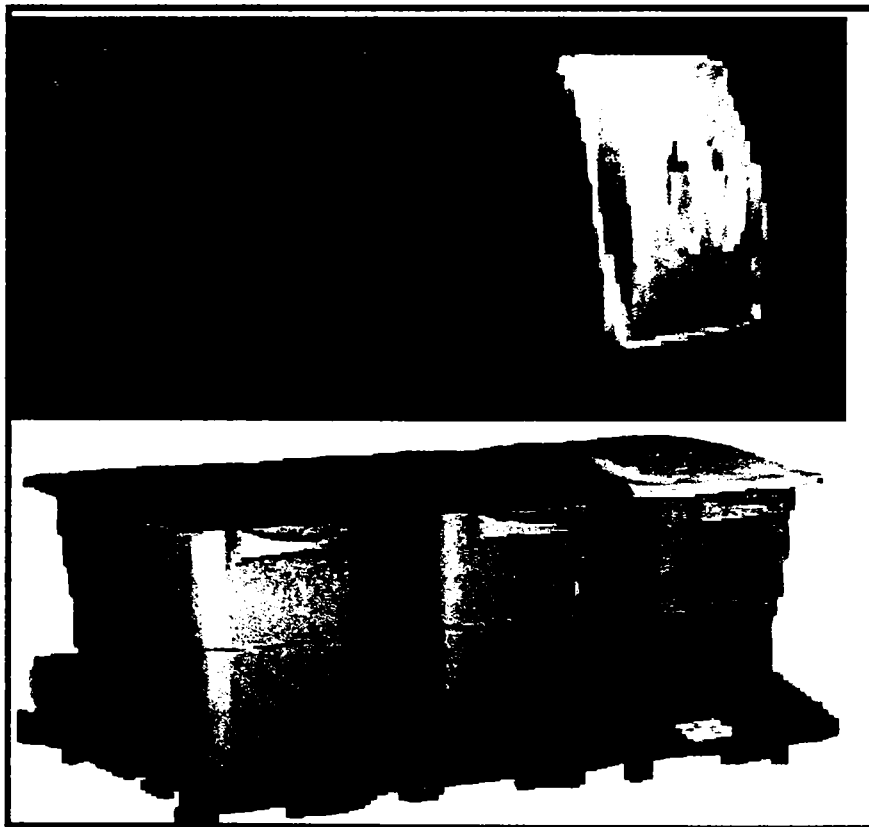
Fot. 6.8

Fot. 6.9

Fot. 6.10

Fot. 6.11

6.2. Compoziția deșeurilor menajere

Cantitatea și calitatea reziduurilor menajere constituie un factor esențial care determină procentele optime de neutralizare și valorificare a acestora [18]. Parametrii de bază care determină colectarea reziduurilor menajere sunt: compoziția structurală, puterea calorică, conținutul de cenușă, umiditatea, etc.

Principalele componente ale reziduurilor menajere sunt produsele reciclabile (hârtia și cartoanele, metalele, sticla, materiale plastice, etc.) și cele nereciclabile (deșeuri organice, cenușă, etc.). În tabelul 6.1 se prezintă compoziția fizică a reziduurilor menajere din România în anul 1991 comparativ cu alte țări.

Tab.6.1 Compoziția fizică a reziduurilor menajere

Nr.	Țara	Subst. Amorfe cenușă	Hârtie, plastic, textile	Metale	Sticlă, ceramică	Mat.or ganice	Diver se
1	România	10-15	8-12	2-3	1-2	60-70	5-8
2	S.U.A.	10	42	8	6	22,5	11,5
3	Anglia	35	25	7	7	15	11
4	Franța	25,5	29,6	4,2	3,9	24	14
5	Germania	30	18,7	5,1	9,8	21,2	15,2
6	Elveția	20	45	5	5	20	5
7	Olanda	9,1	45,2	4,8	4,9	14	22
8	Belgia	48	20,2	2,5	3	23	3
9	Cehoslovacia	6	14	2	11	39	28
10	Polonia	21	6,2	9,9	2,4	43,8	25,5
11	Norvegia	-	24,2	2,5	5,1	44,7	1,8
12	Suedia	-	55	6	15	12	12
13	Spania	22	21	3	4	45	5
14	Canada	5	70	5	5	10	2
15	Finlanda	-	65	5	5	10	5

Din analiza datelor prezentate a reieșit faptul că materiile organice din reziduurile menajere, biodegradabile din România sunt de 3-4 ori mai mari decât în celelalte țări. În tabelul 6.2 se prezintă compoziția deșeurilor urbane în anul 1993.

Tab. 6.2 Compoziția deșeurilor urbane

Nr	Țară	Organice	Hârtie	Plastic	Sticlă	Metal	Altele
1	Canada	34	28	11	7	8	13
2	Meix	52	14	4	6	3	20
3	U.S.A.	23	38	9	7	8	16
4	Japonia	26	46	9	7	8	12
5	Australia	50	22	7	9	5	8
6	Danemarca	37	30	7	6	3	17
7	Finlanda	32	26	0	6	3	35
8	Franța	25	30	10	12	6	17
9	Grecia	49	20	9	5	5	13
10	Luxemburg	44	20	8	7	3	17
11	Olanda	43	27	9	4	5	8
12	Norvegia	18	31	6	4	5	36
13	Portugalia	35	23	12	5	3	22
14	Spania	44	21	11	7	4	13
15	Elveția	27	28	15	3	3	24
Valori medii		38	26	8	6	1	18

Din tabelele prezentate mai sus a reieșit faptul că există o varietate a fiecărei componente de la țară la țară: de la 10% la 70% pentru substanțele organice și de la 8% la 70% pentru hârtie [18].

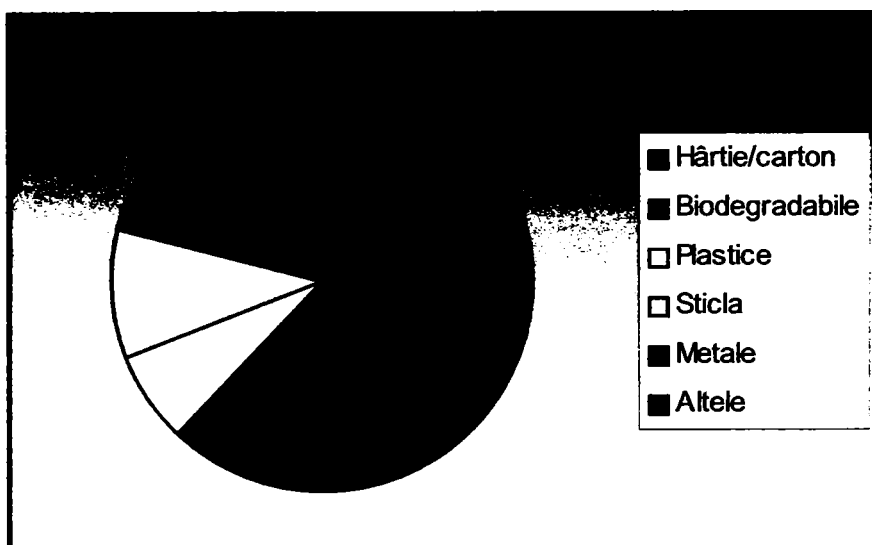

Fig. 6.2 Compoziția medie a deșeurilor menajere

Procentul de materii organice conținut în deșeurile menajere este mult mai mic în țările dezvoltate decât în cele subdezvoltate.

În tabelul 6.3 se prezintă, pentru exemplificare, compoziția materiilor organice din țările subdezvoltate, mediu dezvoltate și cele dezvoltate.

Tab.6.3 Compoziția materiilor organice

Compoziție	Țări subdezvoltate	Țări mediu dezvoltate	Țări subdezvoltate
Materii organice	(%din cantitatea totală redusă)		
Resturi mâncare	40-85	20-65	6-30
Hârtie	1-10	8-30	20-45
carton			5-15
Plastic	1-5	2-6	2-8
Textile	1-5	2-10	2-6

Compoziția medie a deșeurilor menajere (în greutate) din țările U.E. este redată în figura 6.2. Există variații de la o țară la alta, în funcție de nivelul de dezvoltare de la oraș la sat și în funcție de obiceiurile de viață (Tabelul 6.4).

Tab.6.4. Compoziția medie a deșeurilor menajere

Nr.	Țara	% în U.E.	Hârtie/ carton	Biodegr adabile	Plastic	Sticlă	Metale	Altele
1	Germania	17,79	25,70	36,12	5,78	9,29	4,74	18,36
2	Belgia	2,57	28,26	46,62	7,59	7,46	3,75	6,32
3	Danemarca	1,90	27,28	44,41	4,77	4,47	6,53	12,54
4	Spania	11,89	20,00	49,20	7,00	7,80	4,00	12,00
5	Franța	19,50	30,00	25,00	10,00	12,00	6,00	17,00
6	Anglia	18,55	34,00	23,00	4,00	15,00	7,00	17,00
7	Grecia	3,33	20,00	57,00	7,30	3,00	4,00	8,70
8	Irlanda	0,81	24,50	31,50	14,00	7,50	3,00	19,50
9	Italia	16,46	21,50	42,70	7,30	6,70	3,00	18,80
10	Luxemburg	0,11	18,00	43,00	7,00	7,00	2,00	23,00
11	Olanda	4,47	24,50	49,00	6,00	6,70	3,10	10,70
12	Portugalia	2,62	19,00	55,72	3,24	2,90	3,56	15,58

După natura fizică, componența reziduurilor menajere este eterogenă și variază în funcție de nivelul de trai, dezvoltarea tehnologică și civilizația din fiecare țară, precum și de specificul regiunilor geografice [18].

În general, materialele componente ale reziduurilor menajere sunt grupate după caracteristicile lor principale, astfel:

- ✓ materiale combustibile: hârtie, carton, plastic, cauciuc, textile, lemn, oase.
- ✓ Materiale bio-degradabile: resturi alimentare, fructe, legume, zarzavaturi;
- ✓ Materiale inerte: metale, sticlă, ceramică; materiale inerte în stare pulverulentă (cenușă, zgură, pământ).

O astfel de grupare a părților componente ale reziduurilor permite, pe baza ponderii cu care intervine fiecare categorie, să se stabilească direcțiile către care trebuie orientate eforturile în vederea valorificării superioare a acestora.

În numeroasele lucrări se indică să se țină seama în mod deosebit de schimbarea în timp a componenței reziduurilor menajere, care poate avea, de la an la an alte valori. Această schimbare cunoaște o reducere a procentului de materii organice ușor fermentabile (resturi alimentare) și o creștere a procentului de materii combustibile (ambalaje).

Pe baza unui studiu efectuat la nivelul municipiului Timișoara, a rezultat pentru anul 2000 compoziția globală a deșeurilor reciclabile care este redată în figura 6.3.

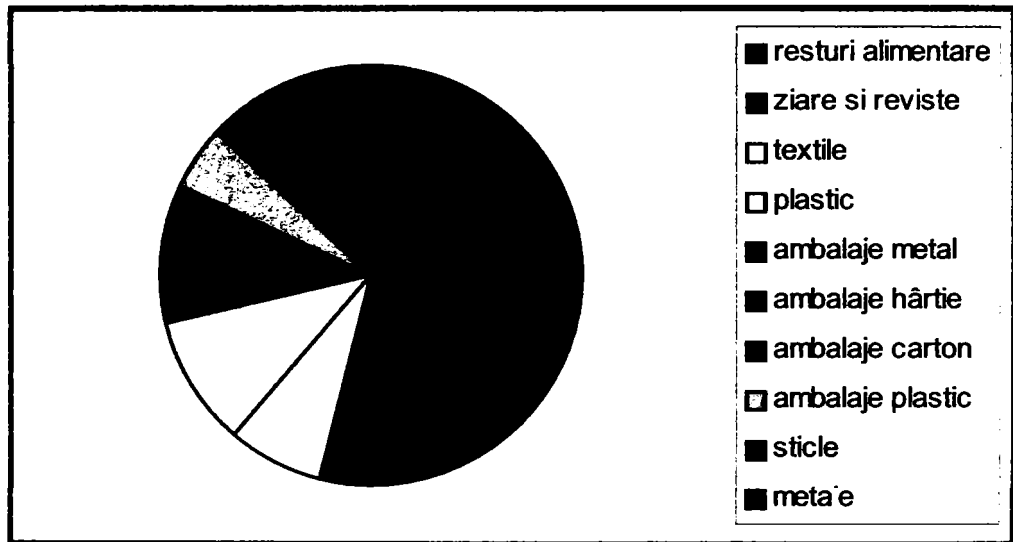

Fig.6.3. Compoziția globală a deșeurilor reciclabile

Cantitățile și compoziția deșeurilor menajere este în funcție de zona în care se află localitatea (rurală sau urbană), de gradul de confort și de standardul de viață.

6.3. Studiu de caz

Pentru studiul de caz se prezintă un depozit ecologic care deservește o populație de cca. 300.000 locuitori din care, în zona urbană se găsesc cca. 188.000 loc. (Tabelul 6.5), iar cea rurală 115.000 loc. (Tabelul 6.6). Evoluția populației pentru zona deservită de depozitul ecologic este redată în tabelul 6.5.

Tab. 6.5 Populația pentru care se construiește depozitul

Populație	An	2003	2020	2050
Urbană		175.500	171.000	188.000
Rurală		98.500	104.500	115.000
Total		274.000	275.500	303.000

Cantitățile specifice de deșeuri estimate produse de locuitorii zonei este redată în tabelul 6.6.

Tab. 6.6. Cantitățile specifice de deșeuri

Sursa	Deșeuri menajere(kg /loc,zi)		Deșeuri piețe,parcuri,străzi (kg/loc,zi)		Deșeuri industriale echivalent deșeuri urbane (%din deșeuri urbane)			Total(kg/loc,zi)
	2003	2025	2003	2025	2003	2025	2003	2025
Zona Urbană	0,76	0,7	0,2	0,15	35	25	1,2 26	1,025
Zona rurală	0,15	0,3	0,05	0,07	5	10	0,2 1	0,4

Cantitățile totale de deșeuri colectate anual din zonele deservite de depozitul ecologic nou sunt prezentate în tabelul 6.7.

Tab.6.7. Cantitățile totale de deșeuri colectate din zona urbană și rurală

Zonă	An	2003	2020	2050
Urbană		79.300	71.600	66.200
Rurală		6.225	14.900	26.600
Total (t/an)		85.525	86.500	92.800

Evoluția compoziției deșeurilor colectate în zona urbană pentru situația actuală (A) și cea de perspectivă (B) este redată în figura 6.4.

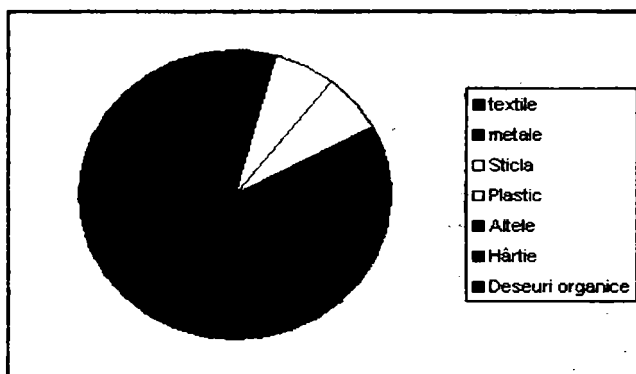

Fig. 6.4 A. Compoziția deșeurilor în zona urbană

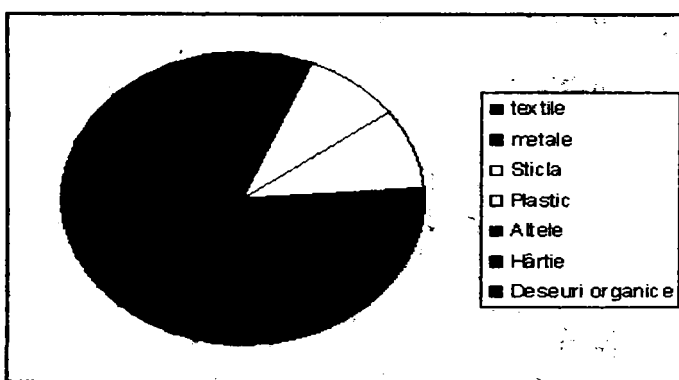

Fig. 6.4 B. Compoziția deșeurilor în zona urbană

Evoluția compoziției deșeurilor colectate în zona rurală pentru situația actuală (A) și cea de perspectivă (B) este redată în figura 6.5.

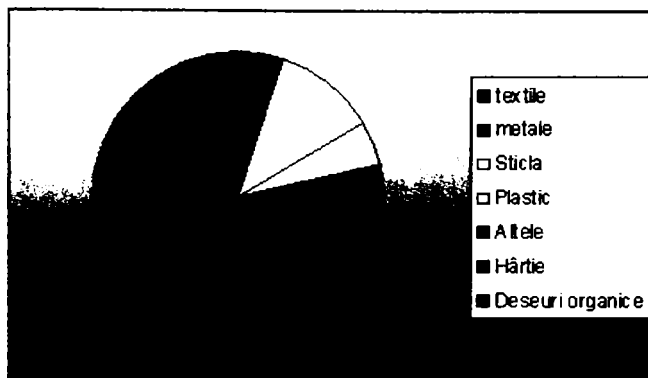

Fig. 6.5 A. Compoziția deșeurilor în zona rurală

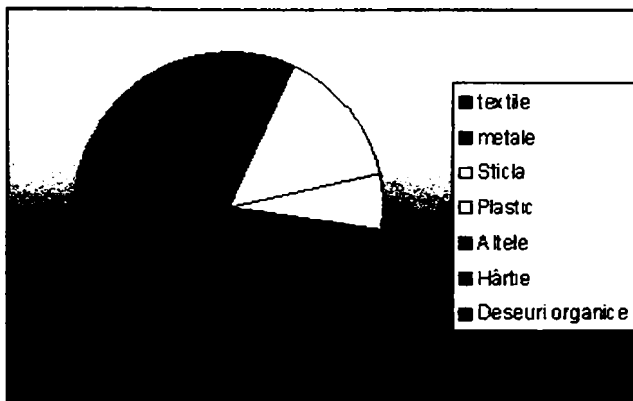

Fig. 6.5 B. Compoziția deșeurilor în zona rurală

Reciclarea deșeurilor prin luarea în considerare a prespectării la sursă se poate face pe baza următorului scenariu:

- ✓ hârtie și carton: se va atinge un procent de recuperare de 40% în 2015 și 80% în anul 2050;
- ✓ material plastic: 10% în 2008, 50% în 2015, 60% în 2020 și peste 90% în anul 2050;
- ✓ sticlă: 40% în 2015 și 80% în anul 2050;
- ✓ metal: de la 20% cât reprezintă actualmente recuperarea, 50% în 2015, 60% în 2020 și peste 90% în anul 2050.

Reciclarea diferitelor componente din deșeurile urbane va reduce cantitățile de deșuri intrate în depozitul ecologic așa cum rezultă din diagramele din figurile 6.6 și 6.7.

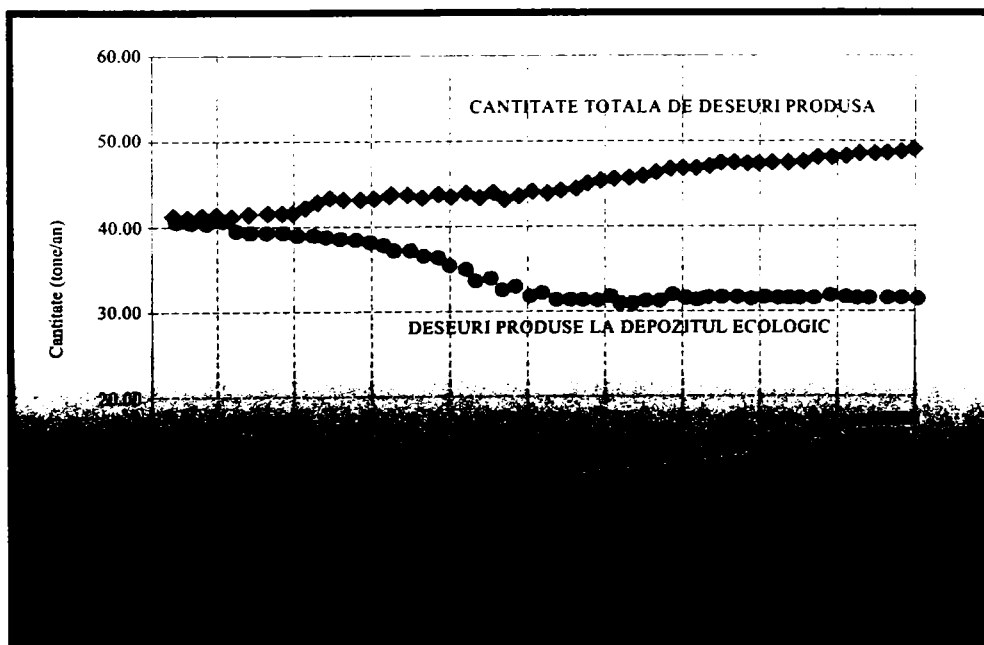

Fig. 6.6 Cantități de deșuri depuse și reciclate în zona urbană

Fig. 6.7 Cantități de deșeuri depuse și reciclate în zona rurală

Selectarea reziduurilor menajere la locul de producere reprezintă o problemă fundamentală de natură tehnică, economică, juridică și de sănătate publică, acțiune care trebuie derulată la nivelul fiecărei colectivități/comunități prin acțiuni educative corelate, în măsura în care este necesar cu acțiuni legislative.

6. 4. Acțiuni educaționale și măsuri legislative pentru colectarea selectivă a materialelor reciclabile

În momentul de față în România se constată o situație caracterizată prin:

- nivel redus de curățenie și acțiuni modeste de salubritate practic în toate orașele țării;
- lipsa oricărui activități sau activități reduse de salubritate în comune și sate;
- bugete de austeritate care lasă descoperite segmente importante din domeniul protecției mediului în general și al salubrității în special (fondurile necesare acoperirii acestor segmente sunt apreciate ca foarte mari chiar și de partenerii externi; Insuficient sprijin acordat sectorului privat, respectiv pătrunderii acestui capital în domeniul salubrității, de către organele abilitate ale statului.
- acțiuni reduse ale partidelor ecologice și ONG-urilor pentru promovarea soluțiilor și măsurilor de curățenie, respectiv de salubritate.
- numai sporadic se pot întâlni recipiente destinate colectării diferențiate a materialelor reciclabile (București, Timișoara, Râmnicu Vâlcea, Slatina, Pitești, Buzău etc.). Aceste recipiente aparțin de obicei operatorilor. Centrele de predare a materialelor valorificabile sunt concepute ca depozite temporare, fără echipament tehnic special;
- lipsa de simț civic din partea majorității populației cu privire la păstrarea curățeniei ca urmare a unor carențe majore de educație, informare, dar și a inexistenței unor acțiuni susținute în acest sens din partea organismelor abilitate, în special din partea primăriilor.

O sursă suplimentară de poluare în zona containerelor de colectare a deșeurilor urbane o constituie „colectarea neorganizată” în scopul valorificării unor deșeuri reciclabile, practică ca modalitate de obținere a unor mijloace de existență de către o categorie a populației aflată sub pragul sărăciei.

În aceste condiții se impune desfășurarea unor acțiuni educaționale și adoptarea unor măsuri legislative pentru colectarea selectivă a reziduurilor menajere.

Obiectivele educației de mediu în toată lumea sunt asemănătoare: menținerea și îmbunătățirea calității mediului, prevenirea problemelor mediului în viitor. Pe de o parte, educația de mediu înseamnă informarea și sporirea cunoștințelor oamenilor despre mediul înconjurător. Elevii învață despre încălzirea globală, deșeuri solide și alte probleme ale mediului, despre ecologie și cum „funcționează” pământul, despre urmările degradării mediului și învață care este rolul lor în crearea și prevenirea problemelor mediului. Pe de altă parte, educația de mediu sporește conștientizarea problemelor și înțelegerea valorilor personale prin „descoperirea” atitudinii și înțelegerii, ajutându-i pe oameni să-și evalueze și să-și clarifice sentimentele în ceea ce privește mediul și cum contribuie la problemele acestuia.

În domeniul educației, preocupările trebuie să aibă în vedere [28]:

- publicarea de articole și cărți care să explice publicului larg în termeni facili, domeniile ecologiei și cum poate aceasta să contribuie la soluționarea problemelor importante;
- să asiste autoritățile școlare la toate nivelurile de educație în scopul creării unor programe de învățământ orientate ecologic în mod convenabil;

- să contribuie la desfășurarea unor cursuri postuniversitare interdisciplinare pentru: ingineri, economiști și oameni de afaceri;
- să stimuleze apariția de noi domenii în cercetarea tehnologică care să includă nu numai științele naturale, ci și pe cele sociale, economice.

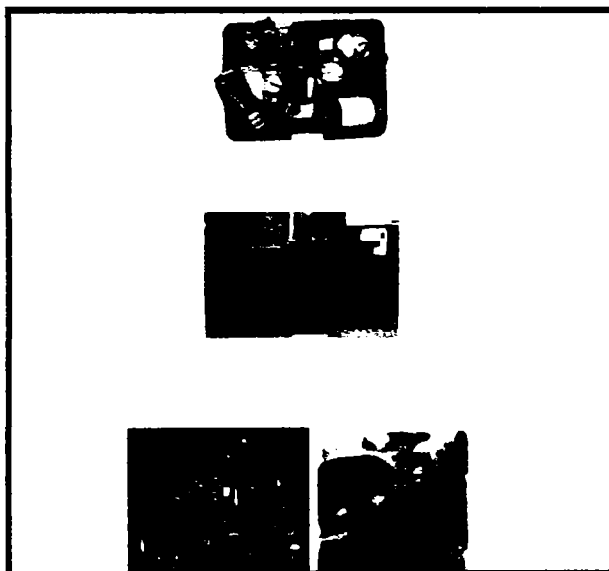
Educația de mediu ar trebui să înceapă de la școală, poate chiar și mai devreme – de la grădiniță. Însă aceasta nu trebuie lăsată doar pe seama școlii, familia având și ea un rol la fel de important. Unul din scopurile educației de mediu este de a ajuta elevii să-și dezvolte capacitatea de a gândi – atât critic cât și creativ. Un elev care ar putea face parte într-o zi din consiliul local va fi cel mai eficient dacă el sau ea va putea să cântărească bine opțiunile, să identifice alternativele, să comunice, să pună întrebările corecte, să analizeze sugestiile cetățenilor, și să ia decizii. La fel poate fi pentru un elev care ar putea fi într-o zi proprietar de pământ care încearcă să decidă cum să-și administreze pământul sau pentru un cetățean căruia i se cere să se implice într-o problemă care afectează mediul și comunitatea. Deci se impune educarea copiilor în dezvoltarea spiritului acestui concept de colectare selectivă. Este necesară introducerea în programa școlară a mai multor ore de educație ecologică în care să fie explicat acest mod de colectare.

ONG-uri de mediu trebuie să fie foarte active și să lanseze cât mai multe inițiative ecologice pe plan național și local care să implementeze diverse teme ecologice. De asemenea, mass media are un rol foarte important în promovarea educației de mediu. Ar trebui să existe cât mai multe emisiuni cu aceste teme, mai ales la postul de radio și televiziune național. Însă și celelalte posturi de radio și televiziune s-ar putea implica mai mult în acest domeniu, întrucât oamenii sunt receptivi la astfel de mijloace de informare.

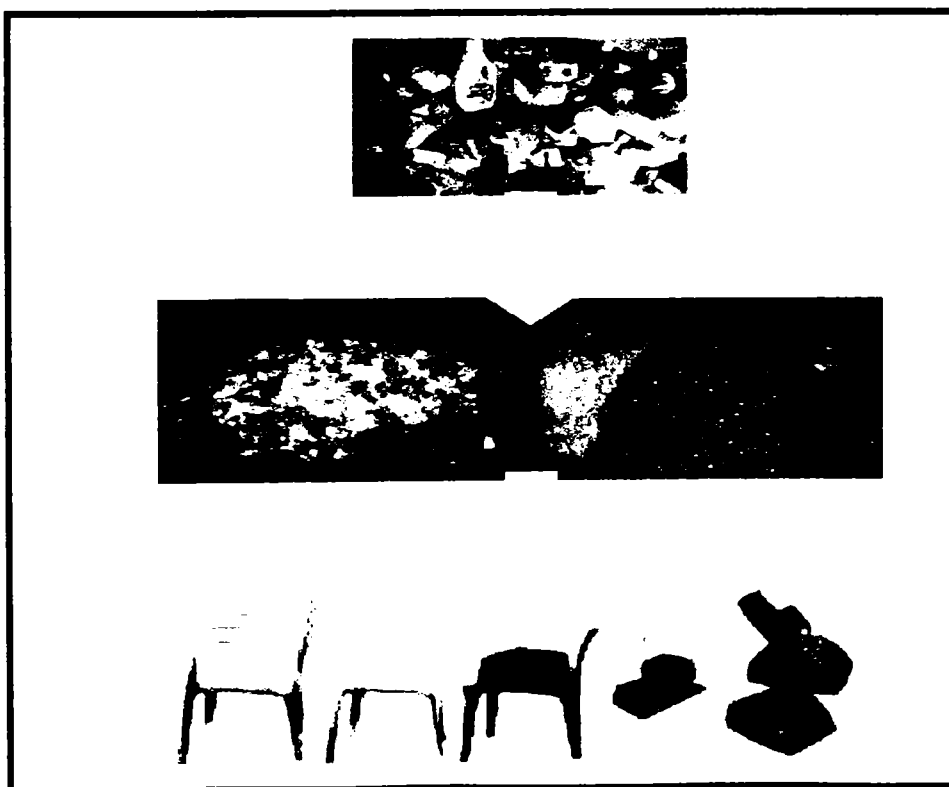
Instituțiile statului cu atribuții în acest domeniu trebuie să întreprindă următoarele măsuri:

- organizarea și susținerea de programe de educare și conștientizare a populației;
- creșterea coeficientului de colectare selectivă pentru mediul urban;
- adoptarea de măsuri de educare cu privire la produsele și deșeurile toxice, desfășurate cu precădere în mediul rural;
- organizarea unui număr cât mai mare de proiecte pilot privind colectarea selectivă, inclusiv pentru conștientizarea populației;
- încurajarea inițiativelor cetățenilor în materia reciclării deșeurilor.
- organizarea unei campanii ample de promovare a colectării selective și reciclării deșeurilor prin intermediul mass mediei, dar și prin distribuirea de materiale promoționale referitoare la colectarea selectivă.

Campaniile de informare și promovare a colectării selective și reciclării deșeurilor menajere trebuie să cuprindă informații privind importanța și necesitatea acestui tip de colectare, să explice populației în termeni facili aceste lucruri, iar materialele promoționale să descrie acest mod de selectare și în special rezultatele benefice ce se pot obține în urma implementării acestui sistem. Acestea pot cuprinde, de exemplu, fotografiile care să arate ce se poate obține din aceste materiale reciclabile:

Fot. 6.12

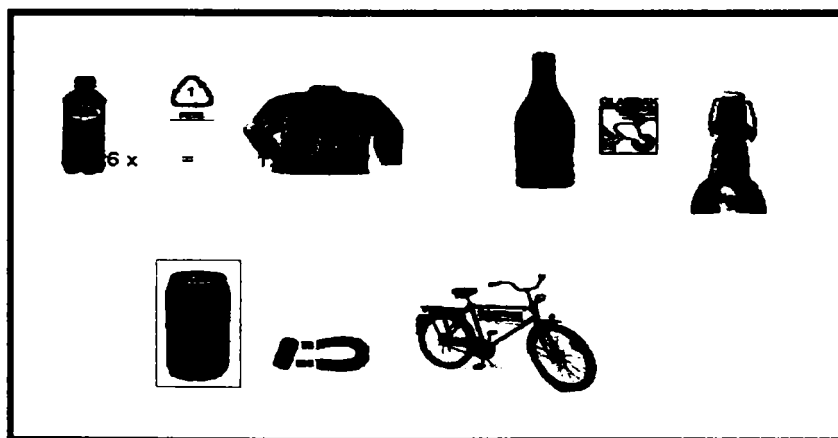

Fot. 6.13

Fot. 6.14

În cele de mai jos sunt redată câteva exemple de produse care se pot realiza din deșeurile de ambalaje colectate selectiv:

Fot. 6.15

Aceste acțiuni trebuie să aibă ca rezultate:

- să nu se mai arunce nimic la întâmplare: pe trotuare și străzi, în parcuri și grădini, în ape și pe marginea apelor, pe marginea șoselelor.
- sortarea pe categorii a gunoiului pe care populația îl produce.
- respectarea indicațiilor de pe containerele de colectare selectivă și neamestecarea materialelor între ele.
- să nu se depoziteze deșeurile lângă sau pe container, chiar dacă acestea sunt deja pline (în acest caz ar trebui sunat operatorul din localitate pentru a fi informat despre situația existentă).
- promovarea de către oameni a conceptului de colectare selectivă în cercul de prieteni și cunoștințe.

Colectarea selectivă de la populație a ambalajelor și deșeurilor din ambalaje (materiale recuperabile) se desfășoară conform prevederilor legale cuprinse în Legea nr. 426/2001 pentru aprobarea OUG nr. 78/2000 privind regimul deșeurilor, în

Legea nr. 465/2001 ce aprobă OUG nr. 16/2001 privind gestionarea deșeurilor industriale reciclabile, a OUG nr. 21/2002 privind gospodărirea localităților urbane și rurale, a HG nr. 1470/2004 privind aprobarea Planului național de gestionare a deșeurilor, a HG nr. 621/2005 privind gestionarea ambalajelor și deșeurilor din ambalaje, a Ordinului MMGA și MAI nr. 1281/ 2005/1121/2006 privind stabilirea modalităților de identificare a containerelor pentru diferite tipuri de materiale în scopul aplicării colectării selective, care stabilesc obligațiile primăriilor și a Consiliilor Locale privind colectarea selectivă a ambalajelor și deșeurilor din ambalaje.

Conform H.G nr. 621 din 23 iunie 2005 privind gestionarea ambalajelor și a deșeurilor de ambalaje instituțiile publice, asociațiile, fundațiile și persoanele fizice deținătoare de deșeuri de ambalaje au următoarele obligații:

- a) să depună selectiv deșeurile de ambalaje în containere diferite, inscripționate corespunzător, amplasate special de autoritățile administrației publice locale;
- b) să predea deșeurile de ambalaje la operatorii economici specializați să colecteze și/sau să valorifice deșeuri.

Nerespectarea acestor prevederi se sancționează cu amendă de la 100 lei la 500 lei (RON) pentru persoane fizice, respectiv cu amenda de la 2.500 lei la 5.000 lei (RON) pentru instituții publice, asociații și fundații.

Acțiuni în domeniul legislativ ce trebuie întreprinse de către instituțiile statului cu atribuții în acest domeniu:

- transpunerea integrală, în legislația națională, a legislației europene ținând cont de condițiile locale specifice;
- participarea la corelarea actelor normative interne care nu au fost transpuse încă, urmând a fi transpuse;
- asigurarea procedurilor și identificarea resurselor necesare pentru aplicarea legislației;
- crearea unui sistem informațional și a unei baze de date real;
- colaborarea în aplicarea legislației la toate nivelele (național, regional, județean, local) și dezvoltarea cadrului organizatoric propriu în vederea îndeplinirii cerințelor naționale și europene.
- crearea condițiilor pentru eficientizarea sistemelor aferente activităților de gestionare a deșeurilor.
- creșterea ponderii acordate aplicării legislației și controlului acesteia în cadrul activității organelor de mediu cu atribuții în domeniul deșeurilor.
- creșterea coeficientului de colectare selectivă pentru mediul urban;
- implementarea și creșterea coeficientului de colectare selectivă pentru mediul rural;
- realizarea unui număr cât mai mare de proiecte pilot privind colectarea selectivă, inclusiv pentru conștientizarea populației;
- implementarea acestui sistem de colectare selectivă la nivel local, pentru a nu rămâne doar în faza de proiect pilot;
- sporirea contravalorii amenzii pentru nerespectarea acestui sistem sau posibilitatea prestării celui ce îl încalcă a unei munci în folosul comunității.

Resursele naturale sunt limitate - a contribui la conservarea și refolosirea resurselor existente este mai mult decât o bună politică civică, este exact ceea ce trebuie să facă fiecare cetățean în vederea protejării mediului în care trăim. Deci, posibilități de a diminua impactul negativ al deșeurilor asupra mediului înconjurător există. Concretizarea lor depinde însă de fiecare dintre noi.

CAP. 7. CONCLUZII

7. 1. Conținutul lucrării

Lucrarea este structurată pe șapte capitole, dezvoltată pe 242 pagini, conține 50 figuri și poze, 20 tabele, două anexe și o listă bibliografică cu 169 titluri.

În primul capitol „Introducere”, se evidențiază aspectele generale ale politicii europene în domeniul mediului, conținutul acquis-ului comunitar de mediu, principiile și regulile generale ale transpunerii reglementărilor UE, etapele aproximării legislației de mediu a Uniunii Europene, precum și obiectivele lucrării.

În al doilea capitol intitulat “Structuri naționale și internaționale pentru prevenirea și combaterea poluării mediului” sunt prezentate structurile (organisme, organizații, etc.) mondiale, naționale, regionale și subregionale pentru prevenirea și combaterea poluării mediului, specificându-se atribuțiile acestora în domeniul mediului. Tot în acest capitol sunt redată componentele protecției mediului înconjurător, respectiv cea legislativă, educativ-informativă, administrativă, economico – tehnologică, socială și cea de cooperare internațională, precum și câteva elemente privind procedura de autorizare a activităților cu impact asupra mediului.

În capitolul trei „Legislația de mediu românească raportată la cerințele Comunității Europene” se prezintă modul în care a fost transpus acquis-ul de mediu în legislația românească și măsura în care acest lucru s-a realizat până în prezent. Capitolul este structurat pe mai multe subcapitole care tratează separat principalii factori de mediu, respectiv factorii abiotici: apa, aerul și solul, resursele naturale precum și factorii creați prin activitățile umane, în special problema managementului deșeurilor. După ce se prezintă cadrul juridic românesc și transpunerea directivelor europene, capitolul face o analiză a situației obținute în urma implementării legislației europene.

În capitolul patru „Dauna ecologică” sunt redată aspecte privind dauna ecologică, pornindu-se de la conceptul de daună în dreptul mediului înconjurător, concept relativ nou în România, după care sunt prezentate metodele de evaluare a daunei ecologice, respectiv, evaluarea judiciară, evaluarea legală și cea administrativă. Tot în acest capitol sunt prezentate unele reglementări cu caracter special ale daunei ecologice (daunele nucleare), precum și unele decizii pronunțate de către Curtea de Justiție a Comunității Europene ca urmare a nerespectării normelor prevăzute de acquis-ul comunitar de mediu.

Capitolul cinci „Răspunderea juridică în dreptul mediului” prezintă particularitățile răspunderii juridice în dreptul mediului, formele acesteia (răspunderea civilă, contravențională și penală), precum și particularitățile răspunderii statelor în domeniul protecției mediului conform convențiilor și tratatelor internaționale. Tot în acest capitol sunt prezentate cu titlu de exemplu unele infracțiuni și contravenții în dreptul mediului înconjurător.

Capitolul șase „Colectarea selectivă a reziduurilor menajere prin acțiuni educaționale și măsuri legislative – studiu de caz” prezintă importanța și necesitatea

colectării selective și eficiente a deșeurilor reciclabile de la populație prin amplasarea unor sisteme de colectare adecvate amplasate în locuri publice și informarea populației despre aceste sisteme, precum și prin adoptarea unor măsuri legislative în acest sens. Pentru studiul de caz se prezintă un depozit ecologic care deservește o populație de cca. 300.000 locuitori din care, în zona urbană se găsesc cca. 188.000 loc. iar cea rurală 115.000 loc. În urma cercetării evoluției deșeurilor colectate pe o anumită perioadă de timp s-a stabilit că reciclarea deșeurilor prin luarea în considerare a preselecției la sursă se poate face pe baza următorului scenariu:

- ✓ hârtie și carton: se va atinge un procent de recuperare de 40% în 2015 și 80% în anul 2050;
- ✓ material plastic: 10% în 2008, 50% în 2015, 60% în 2020 și peste 90% în anul 2050;
- ✓ sticlă: 40% în 2015 și 80% în anul 2050;
- ✓ metal: de la 20% cât reprezintă actualmente recuperarea, 50% în 2015, 60% în 2020 și peste 90% în anul 2050;

Reciclarea diferitelor componente din deșeurile urbane va reduce cantitățile de deșeurii intrate în depozitul ecologic. S-au stabilit de asemenea acțiunile educaționale și măsurile legislative care se impun pentru ca acest procedeu de colectare selectivă a reziduurilor menajere să dea cele mai bune rezultate și să nu rămână la nivelul de proiect pilot.

Capitolul șapte „ Concluzii” prezintă organizarea lucrării și concluziile desprinse.

7. 2 Contribuții personale

Contribuțiile personale care se pot evidenția, constau în:

1. Elaborarea unei sinteze bibliografice cu privire la legislația de mediu europeană (capitolul 22 „mediul Înconjurător”) și cea existentă în România;
2. Evidențierea reglementărilor europene privind protecția factorilor de mediu în legislația de mediu din românească;
3. Stabilirea nivelului de armonizare al legislației naționale în domeniul protecției mediului cu acquis-ul comunitar de mediu. Transpunerea acquis-ului comunitar de mediu în legislația națională este în prezent de circa 95%. A fost deja transpusă în totalitate legislația în domeniul evaluării impactului asupra mediului, calității apelor, protecției naturii, securității nucleare și radioprotecției, zgomot și este în curs de transpunere totală legislația din celelalte sectoare: calitatea aerului, managementul deșeurilor, controlul poluării industriale, substanțe chimice și organisme modificate genetic;
4. Evidențierea particularităților și studierea cooperării internaționale privind protecția mediului înconjurător;
5. Evidențierea normelor juridice ale răspunderii naționale și internaționale pentru daunele aduse mediului; identificarea unor cazuri din jurisprudența românească și cea europeană în acest domeniu;
6. Studierea regimului juridic privind răspunderea pentru daunele ecologice; evidențierea reglementărilor privind poluările accidentale ale factorilor de mediu;
7. Elaborarea unui studiu de caz cu privire la necesitatea colectării selective a deșeurilor menajere;
8. Evidențierea compoziției reziduurilor menajere din zonele urbane și rurale și implicațiile evacuării acestora asupra mediului înconjurător;
9. Cercetările efectuate demonstrează avantajul acestui sistem de colectare, prin aceea că, se reduce cantitatea de deșeuri evacuate și depozitate la cca. jumătate, se diminuează numărul de autogunoiere necesare transportului deșeurilor, reducerea noxelor din gazele de ardere (benzină, motorină), reducerea personalului care exploatează rampele de gunoi, valorificarea la unitățile specializate a materialelor reciclabile;
10. Aplicarea acestui sistem poate conduce la reducerea taxelor percepute de la populație pentru transportul deșeurilor menajere și la asigurarea unui mediu mai curat și sănătos;
11. Corelația între componenta educativă și legislativă privind colectarea selectivă a deșeurilor menajere;
12. Evidențierea unor acțiuni educaționale cu scopul de a sensibiliza populația cu privire la necesitatea acestui sistem de colectare selectivă;
13. Evidențierea unor măsuri legislative la nivel local pentru a implementa acest sistem (pentru a nu rămâne doar la faza de proiect pilot), măsuri care să fie susținute îndeosebi de poliția comunitară dar și de toți cetățenii care iau cunoștință de nerespectarea acestor măsuri. Aplicarea sancțiunilor celor ce încalcă reglementările stabilite la nivel local;
14. Lucrarea se constituie ca fiind un material util pentru specialiștii care lucrează în proiectarea, executarea și exploatarea activităților cu impact asupra mediului, dar și pentru specialiștii în drept.

7.3.Perspective

- Se recomandă înființarea unei Bănci pentru protecția mediului, ca instituție financiară unică pentru problemele mediului care ar putea: colecta plățile și tarifele pentru poluare; acorda împrumuturi și încuraja firmele să lanseze proiecte de mediu; ar putea oferi o gamă întreagă de servicii de economii și conturi pentru deponenți, servicii de consultanță; împrumuturi pentru modernizarea și extinderea fabricării de echipament și aparatură de control, instalarea acestora în fabrici; împrumuturi pentru proiecte implicând depozitarea și tratarea deșeurilor; eventual practicarea unor rate ale dobânzii sub nivelul pieței pentru diferite tipuri de proiecte de mediu.
- Documentarul vine în sprijinul factorilor desemnați pentru implementarea acquis-ului de mediu după integrarea României în Uniunea Europeană.

BIBLIOGRAFIE

1. Anghel, M., Deack, Fr., Popa, M. - Răspunderea civilă, Ed. Științifică, București, 1970;
2. Berca M. - Ecologie generală și protecția mediului, Editura Ceres, București, 2000;
3. Bran F.- Relația economie-mediu la începutul mileniului al III-lea, Editura ASE, București, 2002;
4. Bran F.- Poluarea, protecția și legislația de mediu, Editura ASE, București, 1996;
5. Bran F., Dincu, I. - Ecologie generală și protecția mediului, Editura ASE, București, 1995;
6. Bucur, Rodica - Contribuția Uniunii Europene în domeniul protecției mediului, Editura S.C. Lumina Tipo, București, 2006;
7. Deack, Fr. - Drept civil. Teoria generală a obligațiilor, București, 1960;
8. Duțu, Mircea - Dreptul internațional și comunitar al mediului, Ed. Economică, București, 1995;
9. Duțu, Mircea, Ecologie. Filosofia naturală a vieții, Editura Economică, București, 1999;
10. Duțu, Mircea - Legea protecției mediului în Revista Dreptul nr. 5/1996;
11. Eliescu, M. - Răspunderea civilă delictuală, Editura. Academiei, București, 1972;
12. Eminescu, Yolanda - Limitele acțiunii posibile a dreptului în domeniul protecției mediului, Revista Studii și Cercetări Juridice nr. 4/1976;
13. Ernest, L. - Dreptul mediului, Editura Lumina Lex, București, 1997;
14. Filipescu, I. - Drept civil. Dreptul de proprietate și alte drepturi reale, Ed. Actami, București, 1996;
15. Godeanu, St., Godeanu, M., Popescu, M. - Ecodezvoltare sau dezvoltare durabilă, în Ecologie și protecția mediului, Imprimeria Coresi, 1992;
16. Ianculescu Speranța, Nisipeanu Steluța, Stepa Raluca - Managementul mediului, Editura Matrix București, 2002;
17. Ianculescu S., Ianculescu O. - Legislație privind protecția mediului, vol. I, II, III, Editura Matrix București, 2002;
18. Ianculescu D.O. - Protecția mediului. Contribuții și metodologii pentru proiectarea și execuția depozitelor de deșeuri menajere - Teză de doctorat, UTCB. 2005;
19. Ionescu, Cristina - Curs "Elemente de legislația mediului", 2003, Catedra de Hidraulică și Mașini Hidraulice, an V, Specializarea "Ingineria mediului";
20. Jeleu, Ioan - Managementul mediului înconjurător, Ed. Enciclopedică, București, 2002;
21. Marinescu, Daniela - Tratat de dreptul mediului, Ed. All Beck, București, 2003;
22. Mirel I., Marculescu G., Florescu C., Tițan G., Damian A., Achim C - Mediul și

- legislația, factori determinanți pentru confortul ambiental- Lucrările Conferinței cu participare internațională "Instalații pentru construcții și confort ambiental" Timișoara 22-23 Aprilie 2004, ISBN 973-625-140-3;
23. Motica, R.,I.,Mihai,G., - Teoria generală a dreptului, Ed. All Beck, București,2001;
 24. Petrescu, Ion - Managementul mediului, Editura Expert, București, 2005.
 25. Pop, Liviu - Drept civil român. Teoria generală a obligațiilor, Ed. Lumina Lex, București,2000;
 26. Popescu, Dumitra, Năstase, A. - Dreptul internațional public, Casa de presă și editură-Șansa, București, 1997;
 27. Rojanschi, Vladimir, Bran, Florina, Diaconu, Gheorghita - Protecția și ingineria mediului, Editura Economică, București, 1997;
 28. Rojanschi, V.,Bran,F, Grigore,Fl.,Ioan,I.- Cuantificarea dezvoltării durabile, Editura Economică, București, 2006;
 29. Romițan Ciprian, R., Dobrinou Maxim - Protecția juridică a atmosferei, Editura Semne, București, 2003;
 30. Romițan C., Tanislav, E., Voicu,V., Romițan, M, - Protecția juridică a mediului, Editura Semne, București, 2003;
 31. Sion, I., G. - Ecologie și drept internațional, Ed. Științifică și Enciclopedică București, 1990;
 32. Teodoroiu, Simona - Răspunderea civilă pentru dauna ecologică, Ed. Lumina Lex, București, 2003;
 33. Uliescu, M. - Dreptul mediului înconjurător. Probleme noi în reglementarea Legii protecției mediului, Universitatea Creștină „D. Cantemir”, București, 1996;
 34. Young, E. John, Economia de materiale și reducerea deșeurilor, în vol. Probleme globale ale omenirii. Starea lumii 1991 (coord. Lester R. Brown), Editura Tehnică, București, 1994;
 35. ***Beneficiile conformării cu cerințele acquis-ului de mediu -Directivele privind apa - Ecotec în parteneriat cu EFTEC, IEEP, Metroeconomică,TME și experți în țările candidate;
 36. ***Document de poziție al României ,capitolul 22,Protecția mediului înconjurător;
 37. ***Ghid stilistic de traducere în limba română pentru uzul traducătorilor acquis-ului comunitar întocmit de Institutul European din România;
 38. ***Ghidul privind armonizarea legislației de mediu a U.E- document de lucru al Comisiei Comunității Europene;
 39. ***Estimarea Costurilor Instituționale și Administrative necesare pentru implementarea unor Directive ale UE Directiva Cadru privind Aerul și Directivele Fiice-Victor Platon;
 40. ***Programul Operațional Sectorial de mediu - Ministerul Mediului și Gospodării Apelor, draft POS Mediu, Martie 2006;
 41. ***Planul de implementare pentru Directiva 2000/76/CE elaborat de Guvernul României,iunie 2004;
 42. ***Phare 2001, Societatea Civilă 2001- Componenta ACCESS 4.2 Acquis comunitar în domeniul protecției mediului și al dezvoltării socio-economice, Editorul materialului: Fundația "Centrul de Formare și Perfecționare Profesională în Domeniul Apei";

43. ***Phare Project RO 9907-02-01: Pre-Accession Impact Studies- Rodica Stănescu, Cristina Sorana Ionescu, Dan Manoleli;
44. ***Studiu de impact privind transpunerea și aplicarea Directivei 2000/14/EC a Parlamentului European și a Consiliului;
45. ***Studiu suport pentru elaborarea Planului de Acțiune privind depozitarea deșeurilor industriale în vederea conformării cu legislația europeană - Dr. Victor Platon- coordonator, Prof. univ. dr. Rodica Stănescu, Drd. Brîndușa Petroaica;
46. ***Directiva cadru a apei 2000/60/EC de stabilire a unui cadru de politică comunitară în domeniul apei;
47. ***Directiva privind cerințele de calitate pentru apa de suprafață destinată preparării apei potabile în statele membre (75/440/CEE);
48. ***Directiva privind Substanțele periculoase referitoare la poluarea cauzată de anumite substanțe periculoase evacuate în mediul acvatic al Comunității 76/464/EEC;
49. ***Directiva privind tratarea apelor uzate menajere 91/271/EEC;
50. ***Directiva privind protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole (91/676/CEE);
51. ***Directiva privind calitatea apei de îmbăiere (76/160/CEE);
52. ***Directiva privind protecția apelor subterane împotriva poluării cauzate de anumite substanțe periculoase (80/68/CEE);
53. ***Directiva privind calitatea apelor dulci care trebuie protejate sau îmbunătățite, în vederea întreținerii vieții piscicole (78/659/CEE);
54. ***Directiva 79/923/EEC privind calitatea apelor pentru moluște;
55. ***Directiva Consiliului din 22 martie 1982 privind valorile limită și obiectivele de calitate pentru evacuările de mercur din sectorul electrolizei clorurii de sodiu (82/176/CEE);
56. ***Directiva consiliului 96/62/CE din 27 septembrie 1996 privind evaluarea și gestionarea calității aerului înconjurător;
57. ***Directiva consiliului 99/30/CE din 22 aprilie 1999 privind valorile-limită pentru dioxidul de sulf, dioxidul de azot și oxizii de azot, pulberile în suspensie și plumbul din aerul înconjurător;
58. ***Directiva (2000/69/EC), privind valorile limită pentru benzen și monoxidul de carbon din aer;
59. ***Directiva Parlamentului European și a Consiliului 2002/3/CE din 12 februarie 2002 privind ozonul din aerul ambiant;
60. ***Directiva Consiliului nr. 94/63/CE privind controlul emisiilor de compuși organici volatili (COV) rezultați din depozitarea benzinei și distribuția sa de la terminale la stațiile service;
61. ***Directiva Parlamentului European și a Consiliului 98/70/CE din 13 octombrie 1998 privind calitatea benzinei și a motorinei și de modificare a Directivei Consiliului 93/12/CEE, amendată de Directiva 2003/17;
62. ***Directiva Parlamentului European și a Consiliului 97/68/CE din 16 decembrie 1997 privind armonizarea legislației statelor membre cu privire la măsurile împotriva emisiei de poluanți gazeși și de pulberi provenind de la motoarele cu combustie internă care urmează să fie instalate pe mașinile fără destinație rutieră;

63. ***Directiva 92/43/CEE din 21 mai 1992 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică;
64. ***Directiva consiliului 79/409/CEE din 2 aprilie 1979 privind conservarea păsărilor sălbatice;
65. ***Directiva 99/22/CE privind deținerea animalelor sălbatice în grădini zoologice;
66. ***Directiva 2000/14/EC privind emisia de zgomot în mediu a echipamentului utilizat în exterior;
67. ***Directiva nr. 86/594/EEC privind zgomotul emis de aparatura electrocasnică;
68. ***Legea apelor nr. 107/25.09.1996 modificată și completată prin Legea nr. 310/2004;
69. ***Legea nr. 458/2002 privind calitatea apei potabile modificată de Legea nr. 311/2004 privind modificarea și completarea Legii nr. 458/2002;
70. ***Legea nr. 24/06.05.1994 pentru ratificarea Convenției-cadru a Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice, semnată la Rio de Janeiro la 5 iunie 1992;
71. ***Legea nr. 3/02.02.2001 pentru ratificarea Protocolului de la Kyoto la Convenția-cadru a Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice, adoptat la 11 decembrie 1997;
72. ***Legea nr. 655/20.11.2001 pentru aprobarea Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 243/28.11.2000 privind protecția atmosferei;
73. ***Legea nr. 103/1996 privind fondul cinegetic și protecția vânatului;
74. ***Legea nr.191/2002 privind grădinile zoologice și acvariilor;
75. ***Legea nr. 289/2002 privind perdelele forestiere de protecție;
76. ***Legea protecției mediului nr.137/1995, modificată prin Hotărârea Guvernului nr. 314/1998;
77. ***Legea nr.350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismului;
78. ***Legea fondului funciar nr. 18/1991 republicată cu modificările ulterioare;
79. ***Legea nr. 111/1996 privind desfășurarea în siguranță a activităților nucleare;
80. ***Legea nr. 126 din 27 decembrie 1995 privind regimul materiilor explozive modificată și completată prin Legea nr. 464/2001;
81. ***Legea nr.160/03.10.2000 privind HG nr. 14/27.01.2000 pentru aderarea României la Convenția internațională privind pregătirea, răspunsul și cooperarea în caz de poluare cu hidrocarburi, adoptată la 30.11.1990 (OPRC 1990) ;
82. ***Legea nr.85/28.05.1997 privind acceptarea de către România a Codului internațional de management pentru exploatarea în siguranță a navelor și pentru prevenirea poluării ;
83. ***Legea nr.6/08.03.1993 pentru aderarea României la Convenția internațională pentru prevenirea poluării de către vase (MARPOL 1978);
84. ***Legea nr.481/08.11.2004 privind Protecția Civilă;
85. ***Legea 608/2001 pentru evaluarea conformității produselor;
86. ***Legea nr. 465/18.07.2001 pentru aprobarea Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 16/26.01.2001 privind gestionarea deșeurilor industriale reciclabile modificată de Ordonanța de urgență nr. 61/25.06.2003;
87. ***Legea nr. 426/2001 pentru aprobarea Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 78/2000 privind regimul deșeurilor;
88. ***Hotărârea de Guvern nr. 918 din 22.08.2002 pentru stabilirea procedurii de evaluare a impactului asupra mediului și pentru aprobarea listei proiectelor publice sau private supuse acestei proceduri;

89. ***Hotărârea de Guvern nr.351/2005 privind aprobarea Programului de eliminare treptată a evacuărilor, emisiilor și pierderilor de substanțe prioritare periculoase;
90. ***Hotărârea de Guvern 100/2002 pentru aprobarea Norme de calitate pe care trebuie să le îndeplinească apele de suprafață utilizate pentru potabilizarea și Norme privind metodele de măsurare și frecvența de prelevare și analiza a probelor din apele de suprafață destinate producerii de apă potabilă modificată prin H.G. nr.662/2005 și H.G. nr.567/2006;
91. ***Hotărârea Guvernului nr. 188/2002 pentru aprobarea unor norme privind condițiile de descărcare în mediul acvatic a apelor uzate modificată și completată prin Hotărârea nr. 352 din 21 aprilie 2005;
92. *** Hotărârea de Guvern nr. 1856 din 22 decembrie 2005 privind plafoanele naționale de emisie pentru anumiți poluanți atmosferici;
93. ***Hotărârea de Guvern nr. 118/07.02.2002 privind aprobarea Programului de acțiune pentru reducerea poluării mediului acvatic și a apelor subterane, cauzată de evacuarea unor substanțe periculoase modificată prin Hotărâre nr. 351 din 21 aprilie 2005 și H.G. nr.783/2006 care conține:
 - NTPA 001
 - NTPA 002
 - NTPA 011;
94. ***Hotărârea de Guvern 100/2002 pentru aprobarea Norme de calitate pe care trebuie să le îndeplinească apele de suprafață utilizate pentru potabilizarea și Norme privind metodele de măsurare și frecvența de prelevare și analiza a probelor din apele de suprafață destinate producerii de apă potabilă modificată prin H.G. nr.662/2005 și H.G. nr.567/2006;
95. ***Hotărârea Guvernului României nr. 964/2000 privind aprobarea Planului de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați din surse agricole și a înființării Comisiei și a Grupului de sprijin pentru aplicarea Planului de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați din surse agricole;
96. ***Hotărârea Guvernului nr. 459/2002 privind aprobarea normelor de calitate pentru apa din zonele naturale amenajate pentru îmbăiere modificată de Legea nr. 311/2004;
97. ***Hotărârea Guvernului 202/2002 privind aprobarea Normelor tehnice privind calitatea apelor de suprafață care necesită protecție și ameliorare în scopul susținerii vieții piscicole modificată prin H.G. nr.563/2006;
98. ***Hotărârea Guvernului 201/2002 care cuprinde Norme tehnice privind calitatea apelor pentru moluște;
99. ***Hotărârea de Guvern nr. 188/28.02.2002 pentru aprobarea unor norme privind condițiile de descărcare în mediul acvatic a apelor uzate;
100. ***Hotărârea de Guvern nr. 568/2001 privind stabilirea cerințelor tehnice pentru limitarea emisiilor de compuși organici volatili rezultați din depozitarea, încărcarea, descărcarea și distribuția benzinei la terminale și la stațiile de benzină;
101. ***Hotărârea Guvernului nr. 689/2004 privind stabilirea condițiilor de introducere pe piață a benzinei și motorinei;
102. ***Hotărârea Guvernului nr. 1209/2004 pentru stabilirea procedurilor pentru aprobarea de tip a motoarelor destinate a fi montate pe mașini mobile nerutiere și a motoarelor secundare destinate vehiculelor pentru transportul rutier de

- persoane sau de marfă și stabilirea măsurilor de limitare a emisiilor de gaze și particule poluante provenite de la acestea, în scopul protecției atmosferei;
103. ***Hotărârea de Guvern nr. 1275/22.11.1996 privind înființarea și funcționarea Comisiei Naționale pentru Schimbări Climatice;
 104. ***Hotărârea de Urgență a Guvernului nr.1476/2002 pentru aprobarea unor măsuri pentru gospodărirea durabilă a pădurilor;
 105. ***Hotărârea de Guvern nr. 340/1992 privind regimul de import al deșeurilor și reziduurilor de orice natură, precum și a altor mărfuri periculoase pentru sănătatea populației și a mediului înconjurător;
 106. ***Hotărârea de Guvern nr. 162/2002 privind depozitarea deșeurilor;
 107. ***Hotărârea de Guvern nr. 95/2003 privind controlul activităților care prezintă pericole de accidente majore;
 108. ***Hotărârea de Guvern nr. 95/2003 privind controlul activităților care prezintă pericole de accidente majore;
 109. ***Hotărârea de Guvern nr. 490/2002 privind Normele metodologice pentru aplicarea O.U.G. nr. 200/2000 privind clasificarea, etichetarea și ambalarea substanțelor și preparatelor chimice periculoase;
 110. *** Hotărârea de Guvern nr. 38/16.08.2001 privind acceptarea Anexei III, amendată și a unor amendamente la Convenția internațională pentru prevenirea poluării de către nave, modificată prin Protocolul încheiat la Londra la 17 februarie 1978 (MARPOL);
 111. *** Hotărârea de Guvern nr.1133/10.10.2002 privind organizarea și funcționarea Autorității Navale Române;
 112. *** Hotărârea de Guvern nr.1593/18.12.2002 privind aprobarea Planului național de pregătire, răspuns și cooperare în caz de poluare marină cu hidrocarburi;
 113. *** Hotărârea de Guvern nr.2288/09.12.2004 pentru aprobarea repartizării principalelor funcții de sprijin pe care le asigură ministerele, celelalte organe centrale și organizații neguvernamentale privind prevenirea și gestionarea situațiilor de urgență;
 114. *** Hotărârea de Guvern nr.1489/09.09.2004 privind organizarea și funcționarea Comitetului Național pentru Situații de Urgență;
 115. *** Hotărârea de Guvern nr.1490/09.09.2004 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare și a organigramei Inspectoratului General pentru Situații de Urgență;
 116. *** Hotărârea de Guvern nr.1491/09.09.2004 pentru aprobarea Regulamentului-cadru privind structura organizatorică, atribuțiile, funcționarea și dotarea comitetelor și centrelor operative pentru situații de urgență;
 117. *** Hotărârea de Guvern nr.1492/09.09.2004 privind principiile de organizare, funcționarea și atribuțiile serviciilor de urgență profesioniste;
 118. ***Hotărârea Guvernului 71 din 24 ianuarie 2002 a aprobat normele metodologice pentru stabilirea procedurilor utilizate în evaluarea de conformitate a produselor în domeniile reglementate în Legea 608/200;
 119. ***Hotărârea de Guvern nr. 487/16.05.2002 pentru aprobarea Normelor metodologice privind desemnarea și notificarea națională a laboratoarelor de încercări, precum și a organismelor de certificare și inspecție care realizează evaluarea conformității produselor din domeniile reglementate prevăzute în Legea nr. 608/2001 privind evaluarea conformității produselor;

120. ***Hotărârea de Guvern nr. 672/2001 privind stabilirea condițiilor de introducere pe piață a aparatelor electrocasnice în funcție de nivelul zgomotului transmis prin aer;
121. ***Hotărârea de Guvern nr. 681/19.07.2001 privind înființarea, organizarea și funcționarea Comitetului Interministerial pentru Supravegherea Pieței Produselor și Serviciilor și Protecția Consumatorilor;
122. ***Hotărârea de Guvern nr. 598/21.06.2001 privind stabilirea cerințelor referitoare la etichetarea și eficiența energetică pentru introducerea pe piață a mașinilor de spălat rufe de uz;
123. ***Hotărârea de Guvern nr. 671/19.07.2001 privind stabilirea cerințelor referitoare la eficiența și etichetarea energetică pentru introducerea pe piață a mașinilor combinate de spălat și uscat rufe de uz casnic;
124. ***Hotărârea de Guvern nr. 1274/20.12.2001 privind stabilirea cerințelor referitoare la etichetarea și eficiența energetică pentru introducerea pe piață a uscătoarelor electrice de rufe de uz casnic cu tambur;
125. ***Hotărârea de Guvern nr. 27/17.01.2002 privind stabilirea cerințelor referitoare la etichetarea și eficiența energetică pentru introducerea pe piață a mașinilor de spălat vase de uz casnic;
126. ***Hotărârea de Guvern nr. 1117/10.10.2002 privind stabilirea cerințelor referitoare la etichetarea energetică pentru introducerea pe piață a cuptoarelor electrice de uz casnic;
127. ***Hotărârea de Guvern nr. 407/02.04.2003 privind stabilirea cerințelor referitoare la etichetarea și eficiența energetică pentru introducerea pe piață a aparatelor de climatizare de uz casnic;
128. ***Hotărârea de Guvern nr. 173/2000 pentru reglementarea regimului special privind gestiunea și controlul bifenililor policlorurați și ai altor compuși similari;
129. ***Hotărârea de Guvern nr. 128/14.02.2002 privind incinerarea deșeurilor, modificată și completată de Hotărârea de Guvern nr. 268/2005;
130. ***Hotărârea de Guvern nr. 349/11.04.2002 privind gestionarea ambalajelor și deșeurilor de ambalaje;
131. ***Hotărârea de Guvern nr.662/2001 privind gestionarea uleiurilor uzate (completată și modificată de Hotărârea de Guvern nr. 441/30.04.2002 și de Hotărârea de Guvern nr.1159/02.10.2003);
132. ***Hotărârea de Guvern nr. 1357/27.11.2002 pentru stabilirea autorităților publice responsabile de controlul și supravegherea importului, exportului și tranzitului de deșeuri;
133. ***Hotărârea de Guvern nr. 162/2002 privind depozitarea deșeurilor;
134. ***Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 91/2002 pentru modificarea și completarea Legii protecției mediului nr. 137/1995;
135. ***Ordonanța de urgență a Guvernului nr.34 din 21.03.2002, privind prevenirea, reducerea și controlul integrat al poluării aprobată cu modificări prin Legea nr.645/2002;
136. ***Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 243/2000 privind protecția atmosferei;
137. ***Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 236/2000 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, aprobată cu modificări prin Legea nr.462/2001;

138. ***Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 236/2000 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, aprobată cu modificări prin Legea nr.462/2001;
139. ***Ordonanța Guvernului nr.37/2002 privind protecția animalelor folosite în scopuri științifice sau în alte scopuri experimentale;
140. ***Ordonanța de urgență a Guvernului nr.71/1999, privind organizarea activității de protecție a plantelor și carantină fitosanitară;
141. ***Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 78/2000 privind regimul deșeurilor;
142. ***Ordonanța de Guvern nr. 11 din 30 ianuarie 2003, privind gestionarea combustibilului nuclear uzat și a deșeurilor radioactive;
143. ***Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 200/2000 privind clasificarea, etichetarea și ambalarea substanțelor și preparatelor chimice periculoase, modificată și aprobată prin Legea nr. 451/200;
144. ***Ordinul nr. 860 din 26.09.2002 al ministrului apelor și protecției mediului pentru aprobarea Procedurii de evaluare a impactului asupra mediului și de emiteră a acordului de mediu;
145. ***Ordinul Ministrului Apelor și Protecției Mediului nr. 913/15.10.2001 privind aprobarea conținutului cadru al Planului de gospodărire a apelor pe bazin hidrografic;
146. ***Ordinul Ministrului Apelor și Protecției Mediului nr. 1125/03.12.2002 pentru aprobarea Comitetului de Coordonare și Monitorizare a Implementării Directivei Cadru 2000/60/CEE și a celorlalte directive din domeniul apei;
147. ***Ordinul comun nr. 425/2001 și 105.951/2001 al ministrului apelor și protecției mediului și al ministrului agriculturii, alimentației și pădurilor pentru aprobarea regulamentului de organizare și funcționare, atribuțiilor și componentei Comisiei și a Grupului de sprijin pentru aplicarea Planului de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați din surse agricole;
148. ***Ordinul nr. 740/2001 al ministrului apelor și protecției mediului pentru aprobarea componentei nominale a Comisiei pentru aplicarea Planului de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați din surse agricole;
149. ***Ordinul nr. 918/2002 al ministrului apelor și protecției mediului pentru aprobarea Codului bunelor practici agricole pentru uzul fermierilor;
150. ***Ordinul ministrului industriei și resurselor nr. 337/2001 pentru aprobarea Normelor privind inspecția tehnică a instalațiilor, echipamentelor și dispozitivelor utilizate în scopul limitării emisiilor de compuși organici volatili rezultați din depozitarea, încărcarea, descărcarea și distribuția benzinei la terminale și la stațiile de benzină;
151. ***Ordinul ministrului apelor și protecției mediului nr. 781/2004 care abrogă Ordinul ministrului apelor și protecției mediului nr. 1103/2002 pentru aprobarea Normelor metodologice privind măsurarea și analiza emisiilor de compuși organici volatili rezultați din depozitarea și distribuția benzinei la terminale;
152. ***Ordinul nr. 22 din 16.01.2003 al ministrului industriei și resurselor pentru stabilirea metodologiei de declarare a substanțelor și preparatelor chimice de către agenții economici din industrie;
153. ***Ordinul Ministrului Administrației Publice nr. 503/30.08.2001 pentru aprobarea Normelor privind procedura de acordare, prelungire, suspendare sau anulare a autorizației de colectare a deșeurilor industriale reciclabile de la

- persoane fizice și a Normelor privind procedura de acordare, prelungire, suspendare sau anulare a autorizației de valorificare a deșeurilor industriale reciclabile;
154. ***Ordinul Ministrului Apelor și Protecției Mediului nr. 1190/23.12.2002 privind procedura de raportare a datelor referitoare la ambalaje și deșeuri de ambalaje;
 155. ***www.eea.europa.eu
 156. ***www.rosilva.ro
 157. ***www.apmnt.ro
 158. ***www.arpmbc.ro
 159. ***www.mmediu.ro
 160. ***www.arpmbc.ro
 161. ***www.freewebs.com
 162. ***www.apmbz.ro
 163. ***www.iccv.ro
 164. ***www.anpm.ro
 165. ***www.arpmv5.ro
 166. ***www.mediu-constantia.ro
 167. ***www.apmbm.ro
 168. ***www.apm-bihor.ro
 169. ***www.ipmbr.ro

Anexa nr.1 Acte normative care transpun acquis-ul comunitar

1. Legislație orizontală

Nr.	Acquis comunitar	Legislație națională
1.	Directiva Consiliului 5/337/CEE din 27 iunie 1985 privind evaluarea efectelor anumitor proiecte publice și private asupra mediului	<ul style="list-style-type: none"> - HG nr. 918/22.08.2002 privind stabilirea procedurii-cadru de evaluare a impactului asupra mediului și pentru aprobarea listei proiectelor publice sau private supuse acestei proceduri - HG nr. 1705/14.10.2004 pentru modificarea art. 5 alin. (2) din HG nr. 918/22.08.2002 privind stabilirea procedurii-cadru de evaluare a impactului asupra mediului și pentru aprobarea listei proiectelor publice sau private supuse acestei proceduri - OUG nr. 152/10.11.2005 care abrogă și înlocuiește OUG nr. 34/2002, transpune modificarea Directivei 96/61/CE, prevăzută de Directiva 2003/35/CE - OUG nr. 195/22.12.2005 privind protecția mediului care abrogă și înlocuiește Legea nr. 137/29.12.2005 cu modificările și completările ulterioare.
2.	Directiva 2003/4/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 28 ianuarie 2003 privind accesul publicului la informația de mediu, care înlocuiește Directiva Consiliului 90/313/CEE	<ul style="list-style-type: none"> - HG nr. 1115/10.10.2002 privind accesul liber la informația privind mediul - HG Nr. 878-2005 privind accesul liber la informația privind mediul, care abrogă și înlocuiește HG nr. 1115/10.10.2002.
3.	Directiva 2001/42/CE a Parlamentului European și a	<ul style="list-style-type: none"> - HG nr. 1076/08.07.2004 privind stabilirea procedurii de realizare a evaluării de mediu pentru planuri și programe

	<p>Consiliul din 27 iunie 2001 privind evaluarea efectelor anumitor planuri și programe asupra mediului</p> <p>4. Regulamentul Consiliului (CEE) nr. 1210/90 din 7 mai 1990 privind înființarea Agenției Europene de Mediu și a Rețelei Europene de Informare și Observare pentru Mediu (EIONET)</p>	<p>- Legea nr. 622/07.11.2001 pentru ratificarea Actului final al negocierilor dintre Guvernul României și Comunitatea Europeană de adoptare a Acordului privind participarea României la Agenția Europeană de Mediu și la Rețeaua europeană de informare și observare a mediului (EIONET), adoptat la Bruxelles la 9.10.2000 și a Acordului dintre România și Comunitatea Europeană privind participarea României la Agenția Europeană de Mediu și la Rețeaua europeană de informare și observare a mediului</p>
5.	<p>Acordul dintre Comunitatea Europeană și România privind participarea României la Agenția Europeană de Mediu și la Rețeaua Europeană de Informare și Observare a Mediului (3), adoptat prin 301D0584 din 18/06/2001</p>	<p>- Legea nr. 622/07.11.2001 pentru ratificarea Actului final al negocierilor dintre Guvernul României și Comunitatea Europeană de adoptare a Acordului privind participarea României la Agenția Europeană de Mediu și la Rețeaua europeană de informare și observare a mediului (EIONET), adoptat la Bruxelles la 9.10.2000 și a Acordului dintre România și Comunitatea Europeană privind participarea României la Agenția Europeană de Mediu și la Rețeaua europeană de informare și observare a mediului</p>
6.	<p>2001/358/CEE: Decizia nr. 3/2001 a Consiliului de Asociere România-Uniunea Europeană din 23 martie 2001 privind adoptarea condițiilor și a modalităților de participare a României la instrumentul financiar pentru protecția mediului (LIFE)</p>	<p>Decizia nr. 3/23.03.2001 a Consiliului de Asociere România-Uniunea Europeană privind adoptarea condițiilor și a modalităților de participare a României la instrumentul financiar pentru protecția mediului (LIFE)</p>

2. Calitatea aerului

Nr.	Acquis comunitar	Legislație națională
0	1	2
1.	<p>Directiva Consiliului 96/62/CE din 27 Septembrie 1996 privind evaluarea și managementul calității aerului</p> <p>Directiva nr. 2002/3/CE a Parlamentului European și Consiliului din 12 februarie 2002 privind poluarea aerului cu ozon</p> <p>Directiva nr. 99/30/CE din 22 Aprilie 1999 privind valorile limită pentru dioxid de sulf, dioxid de azot și oxizi de azot, particule în suspensie și plumb în aerul atmosferic</p> <p>Directiva nr. 2000/69/CE a Parlamentului European și Consiliului din 16 noiembrie 2000, privind valorile limită pentru</p>	<p>-OUG nr. 243/28.11.2000 privind protecția atmosferei aprobată de Legea nr. 655/20.11.2001 (MO nr. 773/04.12.2001);</p> <p>-HG nr. 543/7.04.2004 privind elaborarea și punerea în aplicare a planurilor și programelor de gestionare a calității aerului în vederea atingerii valorilor limită într-o anumită perioadă de timp;</p> <p>-HG nr. 586/07.04.2004 privind înființarea și organizarea Sistemului Național de Evaluare și Gestionare Integrată a Calității Aerului;</p> <p>-HG nr. 731/14.05.2004 pentru aprobarea Strategiei naționale privind protecția atmosferei;</p> <p>-HG nr. 738/14.05.2004 pentru aprobarea Planului național de acțiune în domeniul protecției atmosferei;</p> <p>Legea nr. 73/04.05.2000 privind Fondul de Mediu republicată, amendată de OUG nr. 86/25.09.2003) aprobată de Legea nr. 333/08.07.2004 (MO nr. 674/27.07.2004);</p> <p>-OM nr. 592/25.06.2002 privind aprobarea Normativului cu privire la stabilirea valorilor limită, a valorilor de prag și a criteriilor și metodelor de evaluare a dioxidului de sulf, dioxidului de azot și oxizilor de azot, pulberilor în suspensie (PM10 și PM2,5), plumbului, benzenului, monoxidului de carbon și ozonului în aerul înconjurător;</p> <p>-OM nr. 745/30.08.2002 privind stabilirea aglomerărilor și clasificarea aglomerărilor și zonelor pentru evaluarea calității aerului în România</p>

2.	<p>benzen si monoxid de carbon în aerul înconjurător</p> <p>Decizia Comisiei 2001/839/CE din 8 Noiembrie 2001 de elaborare a unui chestionar car : să fi : utilizat în raportarea anuală în evaluarea calității mediului a iblant conform Directivelor Consiliului nr. 96/62/CE și 99/30/CE</p>	<p>-OM MEC nr. 662/17.09.2004 privind stabilirea unui formular comun pentru prezentarea informațiilor naționale referitoare la calitatea carburanților introduși pe piață;</p> <p>-OM nr. 592/25.06.2002 privind aprobarea Normativului cu privire la stabilirea valorilor limită, a valorilor de prag și a criteriilor și metodelor de evaluare a dioxidului de sulf, dioxidului de azot și oxizilor de azot, pulberilor în suspensie (PM10 și PM2,5), plumbului, benzenului, monoxidului de carbon și ozonului în aerul înconjurător;</p>
3.	<p>Decizia Consiliului 97/101/CE din 27 ianuarie 1997 cu privire la schimbul reciproc de Informații și date din rețelele și stațiile individuale cu privire la măsurarea poluării aerului în Statele Membre</p>	<p>-OM nr. 592/25.06.2002 privind aprobarea Normativului cu privire la stabilirea valorilor limită, a valorilor de prag și a criteriilor și metodelor de evaluare a dioxidului de sulf, dioxidului de azot și oxizilor de azot, pulberilor în suspensie (PM10 și PM2,5), plumbului, benzenului, monoxidului de carbon și ozonului în aerul înconjurător;</p>
4.	<p>Directiva Parlamentului European și a Consiliului 94/63/EC de la 20 Decembrie 1994 privind controlul emisiilor de compuși organici volatili (COV) rezultați din depozitarea benzinei și distribuția sa de la terminale la stațiile de benzină</p>	<p>-OM MIR nr. 337/23.10.2001 pentru aprobarea Normelor cu privire la inspecția tehnică a instalațiilor, echipamentelor și dispozitivelor utilizate în scopul limitării emisiilor de compuși organici volatili rezultați din depozitarea benzinei la terminale și la stațiile de benzină;</p> <p>-OMEC nr. 122/2005 privind înlocuirea Anexei la OMIR nr. 337/2001 pentru aprobarea Normelor privind inspecția tehnică a instalațiilor, echipamentelor și dispozitivelor utilizate în scopul limitării emisiilor de compuși organici volatili rezultați din depozitarea, încărcarea, descărcarea și distribuția benzinei la terminale și la stațiile de benzină.</p> <p>-OM nr. 170/24.03.2004 pentru modificarea OM MIR nr. 282/04.07.2002 privind desemnarea organismelor de inspecție a instalațiilor, echipamentelor și dispozitivelor utilizate în scopul limitării emisiilor de compuși organici volatili, rezultați din depozitarea, încărcarea, descărcarea și distribuția benzinei la terminale și la stațiile de benzină;</p> <p>-OMEC nr. 148/5.04.2005 privind desemnarea organismelor de inspecție a instalațiilor,</p>

		<p>echipamentelor si dispozitivelor utilizate în scopul limitării emisiilor de compuși organici volatili rezultați din depozitarea, încărcarea, descărcarea și distribuția benzinei la terminale și la stațiile de benzină</p> <p>- HG Nr. 893/2005 care completează și modifică HG Nr. 568/2001 privind stabilirea cerințelor tehnice pentru limitarea emisiilor de compuși organici volatili rezultați din depozitarea, încărcarea, descărcarea și distribuția benzinei la terminale.</p> <p>- OM nr. 742/04.11.2004 privind aprobarea sistemului de monitorizare a calității benzinei și motorinei;</p> <p>- OM MEC nr. 115/27.02.2004 privind aprobarea Procedurii de eşantionare pentru verificarea respectării condițiilor privind conținutul de sulf din combustibilii lichizi HG nr. 598/21.04.2004 pentru modificarea și completarea HG nr.142/06.02.2003(MO nr. 112/21.02.2003) privind limitarea conținutului de sulf din combustibilii lichizi;</p> <p>-HG nr. 142/06.02.2003 privind limitarea conținutului de sulf din combustibilii lichizi;</p> <p>-HG nr. 598/21.04.2004 pentru modificarea și completarea HG nr.142/06.02.2003 privind limitarea conținutului de sulf din combustibilii lichizi;</p>
5.	Directiva 2003/17/CE, amendează Directiva 98/70/EC, privind calitatea benzinei și a motorinei	
6.	Directiva Consiliului 93/12/CEE din 23 Martie 1993 privind reducerea conținutului de sulf în combustibilii lichizi	
7.	Directiva 97/68/CE privind armonizarea legislației Statelor Membre referitoare la măsurile luate împotriva emisiilor de gaze și particule poluante, provenite de la motoarele cu combustie internă instalate pe echipamente nerutiere	
8.	Directiva Consiliului nr. 1999/94/CE, din 13 Decembrie 1999, privind furnizarea către cumpărătorii de autoturisme noi a	

	informațiilor legate de economia de combustibil și emisiile de CO2	
9.	Decizia Consiliului nr.2003/507/CE privind aderarea Comunității Europene la Protocolul Convenției din 1979 asupra poluării atmosferice transfrontiere pe distanțe lungi referitor la reducerea acidifierii, eutrofizării și nivelului de ozon troposferic	- Legea nr. 271/23.06.2003 pentru ratificarea protocoloalelor Convenției asupra poluării atmosferice transfrontiere pe distanțe lungi, încheiată la Geneva la 13 noiembrie 1979, adoptate la Arhus la 24 iunie 1998 și la Gothenburg la 1 decembrie 1999;
10.	Protocolul Convenției din 1979 asupra poluării atmosferice transfrontiere pe distanțe lungi referitor la reducerea acidifierii, eutrofizării și nivelului de ozon troposferic	- Legea nr. 271/23.06.2003 pentru ratificarea protocoloalelor asupra poluării atmosferice transfrontiere pe distanțe lungi, adoptate la Arhus la 24 iunie 1998 și la Gothenburg la 1 decembrie 1999;

3. Calitatea apei

Nr.	Acquis comunitar	Legislație națională
1.	Directiva Consiliului 91/271/CEE din 21 mai 1991 privind tratarea apei urbane me ajere modificată re Directiva 98/15/EC	-HG nr. 352/21.04.2005 pentru modificarea HG nr. 188/28.02.2002 pentru aprobarea normelor privind condițiile de descărcare a apelor uzate în mediul acvatic;
2.	Directiva Consiliului 76/464/CEE din 4 mai 1976 privind poluarea cauzată de anumite substanțe	-HG nr. 351/21.04.2005 privind aprobarea programului de eliminare treptată a evacuarilor, emisiilor și pierderilor de substanțe prioritare periculoase, care abrogă HG nr. 118/07.02.2002;

	<p>periculoase deversate în mediul acvatic al Comunității (și cele 7 directive "flice")</p> <p>Directiva Consiliului 82/176/CEE din 22 martie 1982 privind valorile limită și obiectivele calitative pentru deversări de mercur din industria produselor alcaline</p> <p>Directiva Consiliului 83/513/CEE din 26 septembrie 1983 privind valorile limită și obiectivele calitative pentru deversări de cadmiu</p>	<p>- Ordin nr 31/31.01.2006 privind aprobarea Manualului pentru modernizarea și dezvoltarea Sistemului de Monitoring Integrat al Apelor din România (SMIAR), care abrogă OM nr 35/2003;</p>
3.	<p>Directiva Consiliului 78/659/CEE din 18 iulie 1978 privind calitatea apelor dulci care necesită protecție sau îmbunătățire pentru a menține viața peștilor</p>	<p>- HG nr.202/28.02.2002 pentru aprobarea normelor tehnice privind calitatea apelor de suprafață care necesită protecție și ameliorare în scopul susținerii vieții piscicole;</p> <p>- Legea nr.192/19.04.2001 privind fondul piscicol, pescuitul și acvaculturaș</p>
4.	<p>Directiva Consiliului 98/83/CE din 3 noiembrie 1998 privind calitatea apei destinată consumului uman</p>	<p>- Legea nr. 458/08.07.2002 privind calitatea apei potabile;</p> <p>Legea nr. 311/28.06.2004 pentru amendarea Legii nr. 458/2002 privind calitatea apei potabile;</p> <p>-HG nr. 974/15.06.2004 care aprobă normele de supraveghere, inspecție sanitară și monitorizare a calității apei potabile și procedura de autorizare sanitară pentru folosirea și stocarea apei potabile;</p>
5.	<p>Directiva Consiliului 84/156/CEE din 8 martie 1984 privind valorile</p>	<p>-HG nr 351/21.04.2005 privind aprobarea programului de eliminare treptată a evacuarelor, emisiilor și pierderilor de substanțe prioritare periculoase, care abrogă HG nr.</p>

	limită și obiectivele calitative pentru deversări de mercur din alte sectoare decât industria produselor alcaline	118/07.02.2002; -HG nr 351/21.04.2005 privind aprobarea programului de eliminare treptată a evacuarelor, emisiilor și pierderilor de substanțe prioritare periculoase, care abrogă HG nr. 118/07.02.2002;
6.	Directiva Consiliului 84/491/CEE din 9 octombrie 1984 privind vaile limită și obiectivele calitative pentru deversările de hexaclorociclohexan Directiva Consiliului 86/280/CEE din 12 iunie 1986 privind valorile limită și obiectivele calitative pentru deversările anumitor substanțe periculoase incluse în Lista I din Anexa la Directiva 76/464/CEE	-HG nr 351/21.04.2005 privind aprobarea programului de eliminare treptată a evacuarelor, emisiilor și pierderilor de substanțe prioritare periculoase, care abrogă HG nr. 118/07.02.2002;
7.	Directiva Consiliului 76/160/CEE din 8 decembrie 1975 referitoare la calitatea apei de îmbăiat	-HG nr. 459/16.05.2002 (MO nr. 350/27.05.2002) pentru aprobarea Normelor de calitate pentru apa din zonele naturale amenajate pentru îmbăiere -HG nr. 88/29.01.2004 pentru aprobarea normelor de supraveghere, inspecție sanitară și control a zonelor naturale amenajate pentru îmbăiere;
8.	Directiva Consiliului 75/440/CEE din 16 iunie 1975 referitoare la calitatea cerută a apelor de suprafață destinate producerii de apă potabilă în statele membre	- HG Nr. 662/2005 pentru aprobarea Normelor de calitate pe care trebuie să le îndeplinească apele de suprafață utilizate pentru potabilizare și a Normativului privind metodele de măsurare și frecvența de prelevare și analiză a probelor din apele de suprafață destinate producerii de apă potabilă (care amendează HG nr. 100/07.02.2002).
9.	Directiva Consiliului 80/68/CEE din 17 decembrie 1979 privind	-HG nr 351/21.04.2005 privind aprobarea programului de eliminare treptată a evacuarelor, emisiilor și pierderilor de substanțe prioritare periculoase, care abrogă HG nr.

	protecția împotriva poluării apelor subterane cu anumite substanțe periculoase	118/ 07.02.2002;
10.	Directiva Consiliului 91/676/CEE din 12 decembrie 1991 privind protecția apelor împotriva poluării cauzate de nitrați proveniți din surse agricole	-HG nr. 964/13.10.2000 privind aprobarea Planului de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole; -OM nr. 1072/19.12.2003 privind aprobarea organizării sistemului de monitorizare suport național integrat de supraveghere, control și decizii pentru reducerea poluării cu nitrați proveniți din surse agricole în apele subterane și de suprafață și pentru aprobarea Programului de supraveghere și control corespunzător și a procedurilor și instrucțiunilor de evaluare a datelor de monitorizare a poluanților din apele de suprafață și apele subterane;
11.	Directiva 2000/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2000 care stabilește cadrul comunitar de acțiune în domeniul politicii apelor	- Legea Apelor nr.107/25.09.1996; - Legea nr. 310/28.06.2004 pentru amendarea Legii Apelor nr. 107/25.09.1996; - HG nr. 472/09.06.2000 referitoare la câteva măsuri pentru calitatea mediului acvatic; - OM nr.281/11.04.1997 privind aprobarea procedurii privind mecanismul de acces la informația de gospodărire a apelor; - OM nr.1146/10.12.2002 privind aprobarea normelor referitoare la obiectivele de referință pentru clasificarea apelor de suprafață.

4. Protecția naturii

Nr.	Acquis comunitar	Legislație națională
2.	Directiva Consiliului 79/409/CEE din 2 aprilie 1979 privind conservarea	- Legea nr. 462/18.07.2001 pentru aprobarea OUG nr. 236/2000 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice;

	<p>păsărilor sălbatice</p>	<p>- Legea nr. 103/23.09.1996 a fondului cinegetic și a protecției vânătorii republicată în 2002; -OM nr. 850/27.10.2003) privind procedura de încredințare a administrării sau de atribuire a custodiei arilor naturale protejate; -OM nr. 552/26.08.2003 privind aprobarea zonării interioare a parcurilor naționale și a parcurilor naturale, din punct de vedere al necesității de conservare a diversității biologice; -OM nr. 647/06.07.2001 pentru aprobarea Procedurii de autorizare a activităților de recoltare și capturare și/sau de achiziție și comercializare pe piața internă sau la export a plantelor și animalelor din flora și fauna sălbatică precum și a importului acestora; - Legea nr. 89/10.05.2000 pentru ratificarea Acordului privind conservarea păsărilor de apă migratoare african-eurasiatice, adoptat la Haga la 16 iunie 1995; - OM nr. 1198/25.11.2005 pentru modificarea anexelor II și III la Legea 462/2001 privind regimul arilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice;</p>
3.	<p>Directiva Consiliului 83/129/CEE din 28 martie 1983 privind importul în statele membre a pieilor de puș de focă și a produselor derivate din acestea</p>	<p>-OM nr. 647/06.07.2001 pentru aprobarea Procedurii de autorizare a activităților de recoltare și capturare și/sau de achiziție și comercializare pe piața internă sau la export a plantelor și animalelor din flora și fauna sălbatică precum și a importului acestora; -Legea nr. 69/15.07.1994 pentru aderarea României la Convenția privind comerțul internațional cu specii sălbatice de faună și floră și floră pe cale de dispariție, adoptată la Washington la 3 martie 1973;</p>
4.	<p>Directiva Consiliului 1999/22/CE din</p>	<p>-Legea nr. 191/16.04.2002 grădiniilor zoologice și acvariiilor publice;</p>

	<p>29 martie 1999 referitoare la păstrarea animalelor sălbatice în grădini zoologice</p> <p>Regulamentul Consiliului (CEE) nr. 3254/91 din 4 noiembrie 1991 privind interzicerea utilizării capcanelor de picior în Comunitate și introducerii în Comunitate a pieilor și a bunurilor fabricate din anumite specii de animale sălbatice, provenind din țări în care se utilizează pentru prinderea acestora, capcane de picior sau metode de captură care nu îndeplinesc standardele internaționale de prindere</p>	<p>-OM nr.742/ 22.02.2004 pentru aprobarea instrucțiunilor privind autorizarea, inventarierea și înregistrarea grădinilor zoologice și acvariiilor publice;</p> <p>-Legea nr. 462/18.07.2001 pentru aprobarea OUG nr. 236/2000 (MO nr. 625/04.12.2000) privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice;</p> <p>-Legea nr. 103/23.09.1996 a fondului cinegetic și a protecției vânatului republicată în 2002 (Legea 654/18.07.2002);</p> <p>-Legea nr. 13/11.03.1993 pentru aderarea României la Convenția privind conservarea viejii sălbatice și a habitatelor naturale din Europa, adoptată la Berna la 19 septembrie 1979;</p> <p>-OM nr. 647/06.07.2001 (MO nr. 416/26.07.2001) pentru aprobarea procedurii de autorizare a activităților de recoltare și capturare și/sau de achiziție și comercializare pe piața internă sau la export a plantelor și animalelor din flora și fauna sălbatică precum și a importului acestora;</p>
6.	<p>Regulamentul Consiliului (CE) nr. 338/97 privind protecția speciilor din fauna și flora sălbatică prin reglementarea comerțului cu acestea</p>	<p>-OM nr. 647/06.07.2001 pentru aprobarea Procedurii de autorizare a activităților de recoltare și capturare și/sau de achiziție și comercializare pe piața internă sau la export a plantelor și animalelor din flora și fauna sălbatică precum și a importului acestora;</p> <p>-Legea nr. 69/15.07.1994 pentru aderarea României la Convenția privind comerțul internațional cu specii sălbatice de faună și floră pe cale de dispariție, adoptată la Washington la 3 martie 1973;</p> <p>-OM nr. 117/ 5.05.2003 pentru modificarea anexei nr. 12 la Procedura de autorizare a activităților de recoltare, capturare și/sau de achiziție și comercializare pe piața internă sau la export a plantelor și animalelor din flora și fauna sălbatică, precum și a importului acestora, aprobată prin OM nr. 647/2001;</p>
7.	<p>Regulamentul Consiliului (CEE) nr.</p>	<p>-OM nr. 647/06.07.2001 pentru aprobarea Procedurii de autorizare a activităților de</p>

	348/81 din 20 ianuarie 1981 privind regulile comune pentru importul produselor din balene sau din alte cetacee	recoltare și capturare și/sau de achiziție și comercializare pe piața internă sau la export a plantelor și animalelor din flora și fauna sălbatică precum și a importului acestora; -Legea nr. 69/15.07.1994 pentru aderarea României la Convenția privind comerțul internațional cu specii sălbatice de faună și floră pe cale de dispariție, adoptată la Washington la 3 martie 1973;
8.	Regulamentul Consiliului (CE) nr. 349/2003 referitor la suspendarea introducerii în Comunitate a speciimenelor aparținând anumitor specii de fauna și floră sălbatică	-Legea nr. 69/15.07.1994) pentru aderarea României la Convenția privind comerțul internațional cu specii sălbatice de faună și floră pe cale de dispariție, adoptată la Washington la 3 martie 1973; -OM nr. 647/06.07.2001 pentru aprobarea procedurii de autorizare a activităților de recoltare și capturare și/sau de achiziție și comercializare pe piața internă sau la export a plantelor și animalelor din flora și fauna sălbatică precum și a importului acestora;
9.	Regulamentul Comisiei (CE) nr. 35/97 din 10 ianuarie 1997 care stabilește prevederi referitoare la certificarea pieilor și bunurilor reglementate de Regulamentul (CEE) nr. 3254/91	-Legea nr. 69/15.07.1994 pentru aderarea României la Convenția privind comerțul internațional cu specii sălbatice de faună și floră pe cale de dispariție, adoptată la Washington la 3 martie 1973; -OM nr. 647/06.07.2001 pentru aprobarea Procedurii de autorizare a activităților de recoltare și capturare și/sau de achiziție și comercializare pe piața internă sau la export a plantelor și animalelor din flora și fauna sălbatică precum și a importului acestora.

5. Protecție civilă

Nr.	Acquis comunitar	Legislație națională
1.	Decizia Consiliului 99/847/EC	- Legea nr. 481/08.11.2004 privind Protecția Civilă;

	<p>privind stabilirea Programului de acțiune al Comunității în domeniul protecției civile</p> <p>-HG nr. 2288/09.12.2004 pentru aprobarea repartizării principalelor funcții de sprijin pe care le asigură ministerele, celelalte organe centrale și organizații guvernamentale privind prevenirea și gestionarea situațiilor de urgență; -HG nr. 1489/09.09.2004 privind organizarea și funcționarea Comitetului Național pentru Situații de Urgență -HG nr. 1490/09.09.2004 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare și a organigramei Inspectoratului General pentru Situații de Urgență; -HG nr. 1491/09.09.2004 pentru aprobarea Regulamentului-cadru privind structura organizatorică, atribuțiile, funcționarea și dotarea comitetelor și centrelor operative pentru situații de Urgență; -HG nr. 1492/09.09.2004 privind principiile de organizare, funcționarea și atribuțiile serviciilor de urgență profesioniste;</p>
<p>2. Decizia 2850/2000/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 20 decembrie 2000 stabilind cadrul comunitar de cooperare în domeniul poluării marine accidentale sau intenționate</p>	<p>-HG nr. 1593/18.12.2002 privind aprobarea Planului național de pregătire, răspuns și cooperare în caz de poluare marină cu hidrocarburi; -HG nr. 1133/10.10.2002 privind organizarea și funcționarea Autorității Navale Române; -HG nr. 38/16.08.2001 privind acceptarea Anexei III, amendată și a unor amendamente la Convenția internațională pentru prevenirea poluării de către nave, modificată prin Protocolul încheiat la Londra la 17 februarie 1978 ; - Legea nr. 160/03.10.2000 privind HG nr. 14/27.01.2000 pentru aderarea României la Convenția internațională privind pregătirea, răspunsul și cooperarea în caz de poluare cu hidrocarburi, adoptată la 30.11.1990 ; - Legea nr. 85/28.05.1997 privind acceptarea de către România a Codului internațional de management pentru exploatarea în siguranță a navelor și pentru prevenirea poluării; - Legea nr. 481 din 8 noiembrie 2004 privind protecția civilă; - Legea nr. 6/08.03.1993 pentru aderarea României la Convenția internațională pentru prevenirea poluării de către vase;</p>

3	<p>Decizia Consiliului 2001/792/CE, Euratom, pentru stabilirea unui mecanism comunitar de întărire a cooperării privind asistența pentru intervențiile din domeniul protecției civile</p>	<p>- Legea nr. 3/18.02.2004 pentru ratificarea Memorandumului de înțelegere dintre România și Comunitatea Europeană privind participarea României la Mecanismul comunitar de facilitare a întăririi cooperării în intervențiile de asistență în domeniul protecției civile ;</p> <p>- Legea nr.165/02.06.2005 privind ratificarea Acordului dintre Comunitatea Europeană pentru Energie Atomică (EURATOM) și statele care nu sunt membre în Uniunea Europeană privind participarea acestora din urmă la reglementarea schimbului de informații în timp util în cazul unei urgențe radiologice, semnat la Bruxelles la 29 ianuarie 2003 și la București la 25 octombrie 2004, promulgată prin Decretul nr. 480/01.06.2005 (MO nr. 485/08.06.2005).</p>
---	--	---

6. Zgomot

Nr.	Acquis comunitar	Legislație națională
1.	<p>Directiva Consiliului nr.2000/14/CE pentru armonizarea legilor Statelor Membre privind zgomotul emis în mediu de echipamentele utilizate în aer liber</p>	<p>OUG Nr. 195/22.12.2005 privind protecția mediului (Care abrogă și înlocuiește Legea nr 137/29.12.1995 cu modificările și completările ulterioare)</p>
2.	<p>Directiva 2002/49/EC referitoare la evaluarea și managementul zgomotului în mediul înconjurător - Declarația Comisiei formulată în cadrul Comitetului de Conciliere privind evaluarea zgomotului</p>	<p>HG nr. 321/14.04.2005 privind evaluarea și gestionarea zgomotului ambiental</p>

7.Managementul deșeurilor

Nr.	Acquis comunitar	Legislație națională
1.	<p>Directiva Cadru privind Deșeurile nr. 75/442/EEC, amendată de Directiva nr. 91/156/EEC</p>	<p>-OM nr.757/26.11.2004 privind aprobarea Normelor Tehnice cu privire la depozitarea deșeurilor; -OM Nr. 1230/2005 privind modificarea anexei la OM MMGA nr. 757/2004 pentru aprobarea normelor tehnice privind depozitarea deșeurilor; -HG nr. 268/31.03.2005 cu privire la incinerarea deșeurilor (care amendează HG nr. 128/14.02.2002 (MO nr. 160/06.03.2002) -OM Nr. 756/26.11.2004 pentru aprobarea Normelor Tehnice de incinerare a deșeurilor. - HG nr. 268/31.03.2005 cu privire la incinerarea deșeurilor;</p>
2.	<p>Decizia nr. 2000/532/CE din 3 mai 2000 înlocuită de Decizia 94/3/CE care stabilește lista deșeurilor conform Articolului 1(a) al Directivei Consiliului 75/442/CEE privind deșeurile și Decizia Consiliului 94/904/CE care stabilește lista deșeurilor periculoase conform Articolului 1(4) al Directivei Consiliului 91/689/CEE (privind deșeurile periculoase)</p>	<p>-HG nr. 856/16.08.2002 (MO nr. 659/05.09.2002) privind evidența gestiunii deșeurilor și pentru aprobarea listei cuprinzând deșeurile, inclusiv deșeurile periculoase;</p>
3.	<p>Directiva Consiliului 91/689/CEE din 12 decembrie 1991 privind deșeurile periculoase</p>	<p>-OUG nr. 78/16.06.2000 privind regimul deșeurilor aprobat prin Legea nr. 426/18.07.2001 (MO nr. 411/25.07.2001); -HG nr. 856/16.08.2002 privind evidența gestiunii deșeurilor și pentru aprobarea listei</p>

		<p>cuprinzând deșeurile, inclusiv deșeurile periculoase;</p> <p>-HG nr. 1470/09.09.2004 privind aprobarea Strategiei Naționale și Planului Național de gestiune a deșeurilor;</p> <p>-OM Nr. 1230/2005 privind modificarea anexei la OM MMGA nr. 757/2004 pentru aprobarea normelor tehnice privind depozitarea deșeurilor;</p>
4.	<p>Directiva Consiliului 1999/31/CE din 26 aprilie 1999 cu privire la depozitarea deșeurilor</p>	<p>-HG nr. 162/20.02.2002 (MO nr.164/07.03.2002) privind depozitarea deșeurilor Amendată prin HG nr. 349/21.04.2005 (MO nr. 394/10.05.2005);</p> <p>-OUG nr. 78/16.06.2000 (MO nr. 283/22.06.2000) privind regimul deșeurilor aprobat de Legea nr. 426/18.07.2001 (MO nr. 411/25.07.2001);</p> <p>-OM nr. 860/26.09.2002 (MO nr. 52/30.01.2003) privind aprobarea procedurii de evaluare a impactului de mediu și emiterea acordului de mediu;</p> <p>-OM nr. 95/12.02.2005 (MO nr. 194/08.03.2005) privind stabilirea criteriilor de acceptare și procedurilor preliminare de acceptare a deșeurilor la depozitare și lista națională de deșeuri acceptate în fiecare clasă de deșezit de deșeuri;</p> <p>-OM nr.757/26.11.2004 (MO nr. 86/26.01.2005) privind aprobarea Normativului Tehnic referitor la depozitarea deșeurilor;</p>
5.	<p>Decizia Consiliului 2003/33/CE din 19 decembrie 2002 privind stabilirea criteriilor și procedurilor de acceptare a deșeurilor la depozitare conform Articolului 16 și a Anexei II a Directivei 1999/31/CE</p>	<p>-OM nr. 95/12.02.2005 (MO nr 194/08.03.2005) privind stabilirea criteriilor de acceptare și procedurilor preliminare de acceptare a deșeurilor la depozitare și lista națională de deșeuri acceptate în fiecare clasă de deșezit de deșeuri;</p>
6.	<p>Directiva 2000/76/CE a Parlamentului și Consiliului European din 4 decembrie 2000, privind incinerarea deșeurilor</p>	<p>-HG nr. 128/14.02.2002 (MO nr. 160/06.03.2002) privind incinerarea deșeurilor;</p> <p>-HG nr. 268/31.03.2005 (MO nr.332/20.04.2005) pentru modificarea și completarea HG nr. 128/2002 privind incinerarea deșeurilor;</p> <p>-OM.nr.756/26.11.2004 (MO nr.86/26.01.2005) pentru aprobarea Normelor privind incinerarea deșeurilor;</p> <p>- OM Nr. 698/940/10.08.2005 privind aprobarea Criteriilor de evaluare a</p>

		echipamentului de neutralizare prin sterilizare termică a deșeurilor rezultate din activități medicale. OM comun MMGA și MEC Nr. 1248/1426/07.12.2005/19.12.2005 pentru stabilirea proceduri și criteriile permise pentru persoanele juridice responsabile cu stabilirea obiectivelor anuale de recuperare și reciclare a deșeurilor de ambalaje(Care abrogă OM nr. 338/13.08.2004 al MMGA și nr. 625/31.08.2004 al MEC);
7.	Directiva Consiliului 86/278/CEE din 12 iunie 1986 privind protecția mediului și în special a solurilor când se utilizează nămoluri de epurare în agricultură	-OM nr. 344/16.08.2004 al MMGA și nr. 708/01.10.2004 al MAPDR (MO nr. 959/19.10.2004) privind aprobarea Normativului Tehnic privind protecția mediului și în special a solurilor când se folosesc nămoluri de epurare;
8.	Directiva Parlamentului și a Consiliului European 94/62/CE din 20 decembrie 1994 privind ambalajele și deșeurile de ambalaje	- HG nr.621/23.06.2005 pentru amendarea HG nr. 899/10.06.2004, privind gestionarea ambalajelor și a deșeurilor de ambalaje, abrogă HG Nr. 349/2002 cu modificările și completările ulterioare. -OM Nr. 927/06.10.2005 privind procedura de raportare a datelor referitoare la ambalaje și deseuri de ambalaje (abrogă OM nr. 880/20.12.2004) -OM comun MMGA,MET și MAI Nr 1229/731/1095 pentru aprobarea procedurii și criteriilor de autorizare a operatorilor economici în vederea preluării responsabilității privind realizarea obiectivelor anuale de valorificare și reciclare a deșeurilor de ambalaje (care amendează OM nr 338/13.08.2004 al MMGA și nr 625/31.08.2004 al MEC)
9.	Decizia Comisiei nr. 2001/524/CE din 28 iunie 2001 privind publicarea standardelor de referință EN 3428:2000, EN 13429:2000, EN 13430:2000, EN 13431:2000 și EN	-OM nr. 128/04.03.2004 privind aprobarea Listei cuprinzând standardele române care adoptă standarde europene armonizate ale căror prevederi se referă la ambalaje și deșeu de ambalaje ;

	<p>13432:2000 din Monitorul Oficial al Comunității Europene în legătură cu Directiva 94/62/EC cu privire la ambalaje și deșeurile de ambalaje</p>	
10.	<p>Decizia Comisiei nr.1999/177/CE din 8 februarie 1999 care stabilește condițiile pentru derogare privind utilizarea și paleții de plastic, stabilite în Directiva 94/62/CE referitoare la ambalaje și deșeurile de ambalaje</p>	<p>-HG nr. 349/11.04.2002 privind gestiunea ambalajelor și deșeurilor de ambalaje Amendat de: -HG nr.899/10.06.2004 (MO nr.601/05.07.2004) -HG nr.621/23.06.2005 pentru amendarea HG nr. 899/10.06.2004, privind gestionarea ambalajelor și a deșeurilor de ambalaje;</p>
11.	<p>Decizia Comisiei nr.97/129/CE din 28 ianuarie 1997 care stabilește sistemul de identificare a materialelor utilizate ca ambalaje în conformitate cu Directiva 94/62/CE a Parlamentului și Comisiei Europene privind ambalajele și deșeurile de ambalaje</p>	<p>-HG nr.621/23.06.2005 pentru amendarea HG nr. 899/10.06.2004, privind gestionarea ambalajelor și a deșeurilor de ambalaje;</p>
12.	<p>Decizia Comisiei nr. 97/138/CE din 3 februarie 1997 care stabilește formatul de raportare al bazei de date în conformitate cu Directiva Parlamentului și Consiliului European 94/62/CE privind ambalajele și deșeurile de ambalaje</p>	<p>-HG nr.621/23.06.2005 pentru amendarea HG nr. 899/10.06.2004, privind gestionarea ambalajelor și a deșeurilor de ambalaje; - OM Nr. 927/06.10.2005 privind procedura de raportare a datelor referitoare la ambalaje și deseuri de ambalaje</p>
13.	<p>Directiva 2000/53/CE a</p>	<p>-HG nr.2406/21.12.2004 privind vehiculelor scoase din uz;</p>

	<p>Parlamentului și Consiliului European din 18 septembrie 2000 privind vehiculele scoase din uz</p>	<p>-OM nr.88/10.02.2005 privind materialele și componentele vehiculelor exceptate de la aplicarea art. 4 alin. (1) din HG nr. 2.406/2004 privind gestionarea vehiculelor scoase din uz; -OM Nr. 1224/722/2005 privind stabilirea modalităților de identificare a containerelor pentru diferite materiale în sensul aplicării selective (la MAI). -HG nr. 2406/21.12.2004 privind gestionarea vehiculelor scoase din uz;</p>
14.	<p>Decizia Comisiei nr.2003/138/CE din 27 februarie 2003 care stabilește standardele de codare a componentelor și materialelor vehiculelor conform Directivei 2000/53/CE a Parlamentului și Comisiei Europene în ceea ce privește vehiculele scoase din uz</p>	
15.	<p>Directiva Consiliului 91/157/CEE din 18 martie 1991 privind bateriile și acumulatorii care conțin anumite substanțe periculoase</p>	<p>-HG nr.1057/18.10.2001 privind bateriile și acumulatorii care conțin anumite substanțe periculoase; -OUG nr.78/16.06.2000 privind regimul deșeurilor aprobat de Legea nr. 426/18.07.2001 (MO nr.411/25.07.2001); -HG nr.448/19.05.2005 privind deșeurile de echipamente electrice și electronice;</p>
16.	<p>Directiva 2002/96/CE a Parlamentului și Consiliului European din 27 ianuarie 2003 privind deșeurile de echipamente electrice și electronice - Declarație comună a Parlamentului, Consiliului și Comisiei Europene referitoare la articolul 9</p>	
17.	<p>Directiva Consiliului 96/59/CE din 16</p>	<p>-HG nr. 173/13.03.2000 pentru reglementarea regimului special privind gestiunea și controlul bifeniilor policlorurați și a altor compuși similari Amendat prin</p>

	septembrie 1996 privind eliminarea bifenili și trifenililor policlorurați (PCB/PCT)	<p>HG nr. 291/14.04.2005 pentru amendarea HG nr. 173/13.03.2000;</p> <p>-OM nr.279/03.04.2002 privind înființarea Secretariatului tehnic pentru gestiunea și controlul compușilor desemnați, în cadrul Direcției de gestiune a deșeurilor și substanțelor chimice periculoase;</p> <p>-HG nr.662/12.07.2001 privind eliminarea uleiurilor uzate Amendat de;</p>
18.	Direct va Consiliului 75/439/CEE din 16 iunie 1975 privind eliminarea uleiuri uzate	
19.	Directiva Consiliului 78/176/CEE din 20 februarie 1978 privind deșeurile din industria dioxidului de titan	-OM nr.751/23.11.2004 al MMGA și nr 870/15.12.2004 al MEC cu privire la gestiunea deșeurilor din industria dioxidului de titan;
20.	Directiva 2000/59/CE a Parlamentului și a Consiliului European din 27 noiembrie 2000 privind instalațiile de recepție portuare pentru deșeurile generate de navă și reziduurile mărfii - Declarația Comisiei	-OM nr. 779/21.05.2002 privind instalațiile de recepție portuare pentru deșeurile generate de navă și reziduurile mărfii;
21.	Regulamentul Consiliului CEE nr. 259/93 din 1 februarie 1993 privind controlul transportului deșeurilor în, dinspre și înspre Comunitatea Europeană	<p>-HG nr.228/20.02.2004 privind controlul introducerii în țară a deșeurilor nepericuloase în vederea importului, perfecționării active și tranzitului ;</p> <p>-HG nr.514/0906.2005 pentru completarea HG nr.228/20.02.2004, privind controlul introducerii în țară a deșeurilor nepericuloase în vederea importului, perfecționării active și tranzitului;</p>
22.	Regulamentul Consiliului nr. 1420/1999 care stabilește regulile și procedurile comune care se referă la transportul către diferite țări nemembre OECD a deșeurilor	<p>-Legea nr. 265 /15.05.2002 pentru acceptarea amendamentelor la Convenția de la Basel (1989) privind controlul transportului peste frontiere al deșeurilor periculoase și al eliminării acestora;</p> <p>-HG nr.514/09.06.2005 privind controlul introducerii în țară a deșeurilor nepericuloase în vederea importului, perfecționării active și tranzitului.</p>

8. Controlul poluării industriale

Nr.	Acquis comunitar	Legislație națională
1.	<p>Directiva 2001/80/CE Parlamentului și a Consiliului European din 23 Octombrie 2001 pentru limitarea emisiilor anumitor poluanți în aer proveniți de la instalații mari de ardere</p>	<p>-HG nr. 541/17.05.2003 privind stabilirea unor măsuri pentru limitarea emisiilor anumitor poluanți în aer proveniți de la instalații mari de ardere Amendat prin HG nr. 322/14.04.2005, în vederea corelării și adaptării definiției instalațiilor mari de ardere din Directiva 2001/80/CE (instalații existente și instalații noi) cu clasificarea instalațiilor din HG nr. 541/2003 (instalații de tip I, II, III);</p> <p>-OM nr. 347/17.08.2004 privind „Modelul de notificare a autorităților publice de protecție a mediului privind limitarea funcționării instalațiilor mari de ardere, în vederea derogării de la respectarea valorilor limită de emisie, conform prevederilor HG nr. 541/17.05.2003;</p> <p>-OM nr. 712/24.09.2003 al MAPAM, nr.199/24.09.2003 al MEC și nr. 126/24.09.2004 al MAI pentru aprobarea Ghidului privind elaborarea propunerilor de programe de reducere progresivă a emisiilor anuale de dioxid de sulf, oxizi de azot și pulberi provenite din instalațiile mari de ardere;</p> <p>-OM nr. 1052/15.12.2003 pentru organizarea, în cadrul autorității publice centrale și teritoriale pentru protecția mediului, a Secretariatelor Tehnice pentru controlul activităților instalațiilor mari de ardere;</p> <p>-OUG nr. 34/21.03.2002 privind prevenirea, reducerea și controlul integrat al poluării, aprobată prin Legea nr. 645/07.12.;</p> <p>-OM nr. 36/07.01.2004 privind aprobarea Ghidului tehnic general pentru aplicarea procedurii de emiteri a autorizației integrate de mediu;</p> <p>-OM nr. 818/17.10.2003 pentru aprobarea Procedurii de emiteri a autorizației integrate de mediu;</p> <p>-OM nr. 860/26.09.2002 pentru aprobarea Procedurii de evaluare a impactului asupra mediului și de emiteri a acordului de mediu;</p>
2.	<p>Directiva nr. 96/61/CE din 24 septembrie 1996 privind prevenirea și controlul integrat al poluării (IPPC)</p>	<p>-HG nr. 541/17.05.2003 privind stabilirea unor măsuri pentru limitarea emisiilor anumitor poluanți în aer proveniți de la instalații mari de ardere Amendat prin HG nr. 322/14.04.2005, în vederea corelării și adaptării definiției instalațiilor mari de ardere din Directiva 2001/80/CE (instalații existente și instalații noi) cu clasificarea instalațiilor din HG nr. 541/2003 (instalații de tip I, II, III);</p> <p>-OM nr. 347/17.08.2004 privind „Modelul de notificare a autorităților publice de protecție a mediului privind limitarea funcționării instalațiilor mari de ardere, în vederea derogării de la respectarea valorilor limită de emisie, conform prevederilor HG nr. 541/17.05.2003;</p> <p>-OM nr. 712/24.09.2003 al MAPAM, nr.199/24.09.2003 al MEC și nr. 126/24.09.2004 al MAI pentru aprobarea Ghidului privind elaborarea propunerilor de programe de reducere progresivă a emisiilor anuale de dioxid de sulf, oxizi de azot și pulberi provenite din instalațiile mari de ardere;</p> <p>-OM nr. 1052/15.12.2003 pentru organizarea, în cadrul autorității publice centrale și teritoriale pentru protecția mediului, a Secretariatelor Tehnice pentru controlul activităților instalațiilor mari de ardere;</p> <p>-OUG nr. 34/21.03.2002 privind prevenirea, reducerea și controlul integrat al poluării, aprobată prin Legea nr. 645/07.12.;</p> <p>-OM nr. 36/07.01.2004 privind aprobarea Ghidului tehnic general pentru aplicarea procedurii de emiteri a autorizației integrate de mediu;</p> <p>-OM nr. 818/17.10.2003 pentru aprobarea Procedurii de emiteri a autorizației integrate de mediu;</p> <p>-OM nr. 860/26.09.2002 pentru aprobarea Procedurii de evaluare a impactului asupra mediului și de emiteri a acordului de mediu;</p>

	<p>-OM nr. 169/02.03.2004 pentru aprobarea, prin metoda confirmării directe, a Documentelor de referință privind cele mai bune tehnici disponibile (BREF), aprobate de Uniunea Europeană;</p> <p>-OM nr. 566/01.09.2003 pentru aprobarea Documentului de referință privind cele mai bune tehnici disponibile (BAT) pentru industria producătoare de ciment și var;</p> <p>-OM nr. 37/02.04.2003 pentru aprobarea Documentului de referință privind cele mai bune tehnici disponibile (BAT) pentru industria celulozei și hârtiei;</p> <p>-OM nr. 1440/2003 pentru aprobarea Ghidului național de implementare a Registrului poluanților emiși de activitățile care intră sub incidența prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 34/2002 privind prevenirea, reducerea și controlul integrat al poluării, aprobată și modificată prin Legea nr. 645/2002 și modul de raportare a acestora;</p> <p>-OM nr. 1144/2002 privind înființarea Registrului poluanților emiși de activitățile care intră sub incidența art. 3 alin. (1) lit. g) și h) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 34/2002 privind prevenirea, reducerea și controlul integrat al poluării și modul de raportare a acestora, aprobată și modificată prin Legea nr. 645/2002;</p> <p>- OUG nr. 152/10,11,2005 privind prevenirea, reducerea și controlul integrat al poluării) care transpune modificarea Directivei 96/61/CE, prevăzută de Directiva 2003/35/CE (abrogă și înlocuiește OUG nr. 34/2002)</p>
<p>3. Decizia nr. 2000/479/CE din 17 iulie 2000 privind implementarea unui Registru european al poluanților emiși în conformitate cu Articolul 15 al Directivei 96/61/CE privind prevenirea și controlul integrat al poluării (IPPC)</p>	<p>-OM nr. 1440/2003 pentru aprobarea Ghidului național de implementare a Registrului poluanților emiși de activitățile care intră sub incidența prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 34/2002 privind prevenirea, reducerea și controlul integrat al poluării, aprobată și modificată prin Legea nr. 645/2002 și modul de raportare a acestora;</p> <p>-OM Nr. 1144/2002 privind înființarea Registrului poluanților emiși de activitățile care intră sub incidența art. 3 alin. (1) lit. g) și h) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 34/2002 privind prevenirea, reducerea și controlul integrat al poluării și modul de raportare a acestora, aprobată și modificată prin Legea nr. 645/2002;</p>

		<p>-HG nr. 95/23.01.2003 privind controlul activităților care prezintă pericole de accidente majore în care sunt implicate substanțe periculoase;</p> <p>-OM nr. 142/25.02.2004 pentru aprobarea Procedurii de evaluare a raportului de securitate privind activitățile care prezintă pericole de producere a accidentelor majore în care sunt implicate substanțe periculoase;</p> <p>-OM nr. 1084/22.12.2003 privind aprobarea procedurilor de notificare a activităților care prezintă pericole de producere a accidentelor majore în care sunt implicate substanțe periculoase și respectiv, a accidentelor majore produse;</p> <p>Ordinul nr. 251 din 26 martie 2005 pentru organizarea și funcționarea secretariatelor de risc privind controlul activităților care prezintă pericole de accidente majore în care sunt implicate substanțe periculoase, care abrogă OM nr. 1441/12.03.2003</p> <p>-Legea nr. 363/07.06.2002 privind înființarea, organizarea și funcționarea serviciilor publice pentru situații de urgență;</p>
4.	Regulamentul Parlamentului și Consiliului European nr. 1980/2000/CE din 17 iulie 2000 privind procedura de atribuire a etichetei ecologice comunitare	<p>-HG nr. 189/28.02.2002 (MO nr. 166/08.03.2002) privind stabilirea procedurii de acordare a etichetei ecologice;</p> <p>-OM nr. 1010/31.10.2002 (MO nr. 851/26.11.2002) privind aprobarea componentei nominale a Comisiei Naționale pentru acordarea Etichetei Ecologice;</p> <p>-OM nr. 1327/12.02.2003 (MO nr. 172/19.03.2003) OM nr. 284/06.04.2005 (nepublicat);</p>
5.	Decizia Comisiei 2001/689/CE din 28 august 2001 pentru stabilirea criteriilor ecologice pentru acordarea etichetei ecologice comunitare mașinilor de spălat vase, de uz casnic	<p>-HG nr. 325/20.03.2003 (MO nr. 223/03.04.2003) privind stabilirea Criteriilor de acordare a etichetei ecologice pentru mașinile de spălat vase de uz casnic;</p>
6.	Decizia Comisiei 2001/688/CE din 28 august 2001 pentru stabilirea criteriilor ecologice pentru	<p>-HG nr. 176/12.02.2004 (MO nr. 169/26.02.2004) privind stabilirea Criteriilor de acordare a etichetei ecologice pentru grupul de produse amelioratori de sol și substraturi de cultură;</p>

	acordarea etichetei ecologice pentru amelloratorii de I și substraturi de cultură	
7.	Decizia Comisiei 2000/40/CE din 16 decembrie 1999 pentru stabilirea criteriilor ecologice pentru acordarea eco-etichetei comunitare pentru aparate frigorifice	-HG nr. 827/31.07.2002 (MO nr. 638/29.08.2002) privind stabilirea Criteriilor de acordare a etichetei ecologice pentru grupul de produse aparate frigorifice;
8.	Decizi Comisiei nr. 2000/728/CE din 10 noiembrie 2000 privind stabilirea solicitării și taxelor anuale a eco-etichetei comunitare	HG nr. 189/28.02.2002 (MO nr. 166/08.03.2002) privind stabilirea procedurii de acordare a etichetei ecologice;
9.	Regulamentul Parlamentului și Consiliului European din 19 martie 2001 nr. 761/2001 care permite organizațiilor participarea voluntară în schema management de mediu și audit (EMAS	-OM nr. 50/14.01.2004 (MO nr. 81/30.01.2004) privind Stabilirea procedurii de organizare și coordonare a schemelor de management de mediu și audit (EMAS) în vederea participării voluntare a organizațiilor la aceste scheme; -OM Nr. 1285/2005 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și operare a Comitetului Consultativ și Biroului EMAS.
10.	Decizia 98/634/CE din 2 octombrie 1998 privind stabilirea criteriilor ecologice revizuite de acordare a etichetei ecologice comunitare saltelor de pat	-HG nr. 284/04.03.2004 (MO nr. 225/15.03.2004) privind stabilirea Criteriilor de acordare a etichetei ecologice pentru grupul de produse saltele de pat;
11.	Decizia Comisiei 1999/10/CE din 18 Decembrie 1998 stabilirea criteriilor ecologice revizuite de acordare a etichetei ecologice comunitare pentru vopsele și lacuri, utilizate	-HG nr. 259/26.02.2004 (MO nr. 219/12.03.2004) privind stabilirea Criteriilor de acordare a etichetei ecologice pentru grupul de produse vopsele și lacuri, utilizate pentru interioare;

	pentru interioare	
12.	<p>Decizia 1999/178/CE din 17 februarie 1999 pentru stabilirea criteriilor ecologice pentru acordarea etichetei ecologice comunitare produselor textile</p>	<p>-HG nr. 177/12.02.2004 (MO nr. 198/05.03.2004) privind stabilirea Criteriilor de acordare a etichetei ecologice pentru grupul de produse textile;</p>
13.	<p>Decizia 1999/179/CE pentru stabilirea criteriilor ecologice revizuite pentru acordarea etichetei ecologice Comunitare pentru articolele de încălțăminte notificată sub numărul de document</p>	<p>-HG nr. 254/26.02.2004 (MO nr. 185/03.03.2004) privind stabilirea Criteriilor de acordare a etichetei ecologice pentru articolele de încălțăminte;</p>
14.	<p>Decizia 1999/427/CE din 28 mai 1999 pentru stabilirea criteriilor ecologice revizuite pentru acordarea etichetei ecologice comunitare detergenților pentru mașini de spălat vase notificată sub numărul de document</p>	<p>-HG nr. 253/26.02.2004 (MO nr. 185/03.03.2004) privind stabilirea Criteriilor de acordare a etichetei ecologice pentru detergenții pentru mașini de spălat vase;</p>
15.	<p>Decizia Comisiei 1999/554/CE privind stabilirea criteriilor ecologice pentru acordarea etichetei ecologice comunitare pentru hârtiei copiativă</p>	<p>-HG nr. 1894/04.11.2004 (MO nr. 1111/27.11.2004) privind stabilirea criteriilor de acordare a etichetei ecologice pentru grupul de produse hârtie copiativă și hârtie grafică;</p>
16.	<p>Decizia Comisiei 1999/568/CE din 27 iulie 1999 privind stabilirea criteriilor ecologice pentru acordarea etichetei ecologice comunitare grupului de produse</p>	<p>-HG nr. 542/07.04.2004 (MO nr. 368/27.04.2004) privind stabilirea Criteriilor de acordare a etichetei ecologice pentru grupul de produse lămpi electrice;</p>

17.	<p>lămpi electrice</p> <p>Decizia Comisiei 2001/687/CE din 28 august 2001 pentru stabilirea crite lor ecologice pentru aci darea etichetei ecologice coi unitare computerelor portabile</p>	<p>-HG nr. 175/12.02.2004 (MO nr. 170/26.02.2004) privind stabilirea Criteriilor de acordare a etichetei ecologice pentru grupul de produse calculatoare portabile;</p>
18.	<p>Directiva nr. 1999/13/CE din 11 martie 1999 privind limitarea emisiilor de compuși organici volatili provenind din utilizarea solvenților organici în anumite activități și instalații (COV)</p>	<p>-HG nr. 1902/04.11.2004 (MO nr. 1102/25.11.2004) pentru modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 699/2003 privind stabilirea unor măsuri pentru reducerea emisiilor de compuși organici volatili datorate utilizării solvenților organici în anumite activități și instalații;</p> <p>-HG nr. 699/12.06.2003 (MO nr. 489/08.07.2003) privind stabilirea unor măsuri pentru reducerea emisiilor de compuși organici volatili datorate utilizării solvenților organici în anumite activități și instalații;</p>
19.	<p>Decizia Comisiei 2000/45/CE din 17 Decembrie 1999 pentru stabilirea criteriilor ecologice pentru acordarea eco-etichetei comunitare pentru mașinilor de spălat rufe, de uz casnic</p>	<p>-HG nr. 40/16.01.2003 (MO nr. 82/10.02.2003) privind stabilirea criteriilor de acordare a etichetei ecologice pentru mașinile de spălat rufe, de uz casnic;</p>

9.Substanțe Chimice

Nr.	Acquis comunitar	Legislație românească
1.	<p>Directiva Consiliului nr. 67/548/CEE din 27 iunie 1967 privind aproximarea legilor, reglementărilor și prevederilor administrative</p>	<p>-HG. nr.92/2000 pentru aprobarea Normelor metodologice privind clasificarea, etichetarea și ambalarea substanțelor și preparatelor chimice periculoase.(Anexele 1-5);</p> <p>-HG. nr. 490/16.05.2002 privind aprobarea Normelor Metodologice de aplicare a OUG</p>

	<p>referitoare la clasificarea, ambalarea și etichetarea substanțelor periculoase</p>	<p>200/2000 privind clasificarea, etichetarea și ambalarea substanțelor și preparatelor chimice periculoase; -HG.1300/2000 privind Notificarea substanțelor chimice. -OM. Nr.26/2003 privind unele masuri pregătitoare pentru organizarea activităților aferente notificării substanțelor chimice. -OM. 22/2003 privind stabilirea metodologiei de declarare a substanțelor și preparatelor chimice de către agenții economici din industrie. -HG. 693/2004 pentru modificarea și completarea HG.nr.1300/2002. privind notificarea substanțelor chimice. -OM.608/2002 privind aprobarea Listei europene a substanțelor chimice notificate-ELINCS.</p>
2.	<p>Directiva 93/67/CEE din 20 Iulie 1993 privind stabilirea principiilor de evaluare a riscurilor pentru om și mediu ale substanțelor notificate, în concordanță cu Directiva 67/548/CEE</p>	<p>-HG nr. 2167/30.11.2004 privind stabilirea principiilor de evaluare a riscurilor pentru om și mediu ale substanțelor notificate;</p>
3.	<p>Directiva Consiliului 87/217/CEE din 19 martie 1987 cu privire la prevenirea și reducerea poluării mediului cauzate de azbest</p>	<p>-HG nr. 124/30.01.2003 privind prevenirea, reducerea și controlul poluării mediului cu azbest; -OM nr. 108/16.02.2005 privind metodele de probare și determinare a cantităților de azbest în mediul înconjurător;</p>
4.	<p>Directiva Consiliului 76/769/CEE din 27 Iulie 1976 privind aproximarea legislativă, regulamente și prevederi administrative ale Statelor Membre în legătură cu restricționarea introducerii pe piață și utilizării anumitor substanțe și preparate</p>	<p>-HG nr. 347/27.03.2003 privind restricționarea introducerii pe piață și utilizării anumitor substanțe și preparate chimice periculoase; -HG nr. 932/10.06.2004 amendată de -HG nr. 347/2003 privind restricționarea introducerii pe piață și a utilizării anumitor substanțe și preparate chimice;</p>

	<p>chimice periculoase</p> <p>Regulamentul Consiliului (CEE) nr. 793/93 din 23 martie 1993 privind evaluarea și controlul riscului substanțelor chimice existente</p> <p>Regulamentul Comisiei (CE) nr 1488/94 din 28 iunie 1994 privind evaluarea riscului pentru oameni și mediu a substanțelor chimice existente în concordanță cu Regulamentul consiliului (CEE) nr.793/93</p> <p>Regulamentul (CE) nr. 2037/2000 al Parlamentului și Comisiei Europene din 29 iunie 2000 privind substanțele care depreciază stratul de ozon</p>	<p>-HG nr. 2427/21.12.2004 privind evaluarea și controlul riscului substanțelor chimice existente;</p> <p>-OM nr. 230/18.03.2005 pentru aprobarea Procedurii de Raportare a datelor cu privire la substanțele existente în concordanță cu HG nr. 2427/2004 referitoare la evaluarea și controlul riscului substanțelor existente;</p> <p>-HG nr. 2427/21.12.2004 privind evaluarea și controlul riscului substanțelor chimice existente;</p> <p>-OM nr. 230/18.03.2005 pentru aprobarea Procedurii de Raportare a datelor cu privire la substanțele periculoase în acord cu HG nr. 2427/2004 privind evaluarea și controlul riscului substanțelor existente;</p> <p>- Legea nr. 137/29.12.1995 republicată și amendată prin OUG nr. 91/20.06.2002) aprobată de Legea 294/27.06.2003 (MO nr. 505/14.07.2003);</p> <p>- Legea nr. 84/3.12.1993 privind aderarea României la Convenția referitoare la protecția stratului de ozon adoptată la Viena în 22 martie 1985 și la Protocolul privind substanțele care depreciază stratul de ozon adoptată la Montreal în 16 septembrie 1987 privind substanțele ce epuizează stratul de ozon, adoptată la a II-a reuniune a părților de la Londra din 27-29 iunie 1990;</p> <p>- Legea nr. 159/03.10.2000 privind aprobarea OG nr.89/1999 referitoare la regimul comercial și introducerea unor restricții la utilizarea hidrocarburilor halogenate care distrug stratul de ozon;</p> <p>-OM nr. 9/08.01.2002 pentru contingentarea consumului și producției de substanțe care epuizează stratul de ozon în anul 2002;</p> <p>- OM nr. 1202/24.12.2002 pentru contingentarea consumului și producției de substanțe care epuizează stratul de ozon în anul 2003;</p> <p>-OM nr. 72/23.01.2004 pentru contingentarea consumului și producției de substanțe</p>
--	---	---

		<p>care epuizează stratul de ozon în anul 2004;</p> <p>-HG nr. 58/22.01.2004 privind Programului Național de eliminare treptată a substanțelor care depreciază stratul de ozon, actualizat;</p> <p>-OM nr. 13/6.01.2005 pentru contingentarea consumului și producției de substanțe care epuizează stratul de ozon în anul 2005;</p> <p>-HG nr. 697/05.05.2004– pentru aprobarea Procedurii de consimțământ prealabil în cunoștință de cauză pentru controlul importului și exportului anumitor substanțe și preparate chimice periculoase - procedura PIC</p>
8.	<p>Regulamentul (CE) nr. 304/2003 al Parlamentului și Consiliului din 28 ianuarie 2003 privind exportul și importul substanțelor chimice periculoase</p> <p>Decizia Consiliului 80/372/CEE din 26 Martie 1980 privind clorfluorcarbură în mediul ambiant</p>	<p>- Legea nr. 84/3.12.1993 privind aderarea României la Convenția privind stratul de ozon adoptată la Viena la 22 martie 1985 și la Protocolul privind substanțele care depreciază stratul de ozon adoptat la Montreal în 16 septembrie 1987 și acceptarea Amendamentului la Protocolul de la Montreal privind substanțele care epuizează stratul de ozon, adoptată la cea de-a II-a Reuniune a părților de la Londra din 27-29 iunie 1990;</p>
9.		

Anexa nr.2. CONVENȚII ȘI ACORDURI DE MEDIU RATIFICATE DE ROMÂNIA

I. ACORDURI MULTILATERALE

a) Convenții orizontale

- Convenția privind evaluarea impactului asupra mediului în context transfrontier - Espoo, 25.02.1991, ratificată prin Legea nr. 22/2001;
- Convenția privind accesul și informație, participarea publicului la luarea deciziei și accesul la justiție pe probleme de mediu - Aarhus, 1998, ratificată prin Legea nr. 86/2000;
- Convenția privind efectele transfrontiere ale accidentelor industriale - Helsinki, 17.03.1992, ratificată prin Legea nr. 92/2003;

b) Convenții în domeniul protecției biodiversității

- Convenția privind protecția patrimoniului mondial, cultural și natural - adoptată de Conferința Generală a UNESCO, la 16 noiembrie 1972, ratificată de România prin Decretul nr. 187/1990;
- Convenția privind diversitatea biologică - Nairobi, 22.05.1992 ratificată prin Legea nr. 58/1994;
- Protocolul de la Cartagena privind biosecuritatea la Convenția privind diversitatea biologică - Montreal, 2000, ratificată prin Legea nr. 59/2003;
- Convenția privind Protecția Zonelor Umede de Importanță internațională - Ramsar, 1979, ratificată prin Legea nr. 5/1991;
- Convenția privind comerțul internațional cu specii periculoase de faună și floră sălbatică - Washington, 03.03.1973, ratificată prin Legea nr. 69/1994;
- Convenția privind conservarea vieții sălbatice și a habitatelor naturale din Europa - Berna, 19.09.1979, ratificată prin Legea nr. 13/1993;
- Convenția privind conservarea speciilor migratoare de animale sălbatice - Bonn, 23.06.1979, ratificată prin Legea nr. 13/1998;
- Convenția europeană privind peisajele - Florența, 20.10.2000, ratificată prin Legea nr. 451/2002;
- Acordul privind conservarea lilieciilor în Europa - Londra 04.12.1991, ratificat prin Legea nr. 90/2000;
- Acordul privind conservarea pasărilor de apă migratoare african - eurasiatice - Haga, 16.06.1995, ratificat prin Legea nr. 89/2000;
- Acordul privind conservarea cetaceelor din Marea Neagră, Marea Mediterană din zona contiguă a Atlanticului - Monaco, 24.11.1996, ratificat prin Legea nr. 91/2000;
- Memorandumul de înțelegere pentru conservarea și managementul populațiilor de droșie din zona central europeană ,octombrie 2000;
- Protocolul privind protecția mediului la Tratatul asupra Antarcticii - Madrid, 4 octombrie 1991, ratificat prin Legea nr. 553/2002;

c) Convenții în domeniul schimbărilor climatice și protecției stratului de ozon

- Convenția Cadru a Națiunilor Unite privind Schimbările climatice - Rio de Janeiro, 09.05.1992, ratificată prin Legea nr. 24/1994;
- Protocolul de la Kyoto al Convenției Cadru a Națiunilor Unite privind schimbările Climatice - Kyoto, 11.12.1997, ratificat prin Legea nr. 3/2001;
- Convenția de la Viena privind protecția stratului de ozon - Viena, 22.03.1985, ratificată prin Legea nr. 84/1993;
- Protocolul de la Montreal privind substanțele care distrug stratul de ozon - Montreal, 16.09.1987, ratificat prin Legea nr. 84/1993 cu trei amendamente:
 - Amendamentul de la Londra la Protocolul de la Montreal privind substanțele care depreciază stratul de ozon - Londra, 29.06.1990, ratificat prin Legea nr. 9/2001, pentru aprobarea Ordonanței Guvernului nr.24/2000;
 - Amendamentul de la Copenhaga la Protocolul de la Montreal privind substanțele care distrug stratul de ozon - Copenhaga, 25.11.1992, ratificat prin Hotărârea Guvernului nr. 206/2001;
 - Amendamentul de la Montreal la Protocolul de la Montreal privind substanțele care epuizează stratul de ozon - Montreal, 1997, ratificat prin Ordonanța de Urgență nr. 150/2001;

d) Convenții în domeniul gospodăririi apelor și combaterii deșertificării

- Convenția privind protecția Mării Negre împotriva poluării - București, 21.04.1992, ratificată prin Legea nr. 98/1992;
- Convenția privind protecția și utilizarea cursurilor de apă transfrontieră și a lacurilor internaționale - Helsinki, 17.03.1992, ratificată prin Legea nr. 30/1995;
- Protocolul privind apa și sănătatea la Convenția privind protecția și utilizarea cursurilor de apă transfrontieră și a lacurilor internaționale - Londra, 17.06.1999, ratificat prin Legea nr. 228/2000;
- Convenția privind cooperarea pentru protecția și utilizarea durabilă a fluviului Dunărea - Sofia, 29.06.1994, ratificată prin Legea nr. 14/1995;
- Convenția Națiunilor Unite pentru combaterea deșertificării în țările care se confruntă cu secetă gravă și/sau cu deșertificarea, în special în Africa - Paris, 17.06.1994 ratificată prin Legea nr. 111/1998;
- Protocolul la Convenția privind protecția și utilizarea cursurilor de apă transfrontalieră și a lacurilor internaționale - Londra, 17 iunie 1999 - ratificată prin Legea nr. 228/2000;
- Convenția internațională privind pregătirea, răspunsul și cooperarea în caz de poluare cu hidrocarburi - Londra, la 30 noiembrie 1990, ratificată prin Legea nr. 160 din 3 octombrie 2000 privind aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 15/2000;

- > Protocolul din 1992 pentru amendarea Convenției internaționale privind răspunderea civilă pentru pagubele produse prin poluarea cu hidrocarburi, 1969, încheiat la Londra, la 27 noiembrie 1992, ratificat prin Legea nr. 158 din 3 octombrie 2000 privind aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 15/2000;
- > Convenția internațională din 1973 pentru prevenirea poluării de către nave, modificată prin Protocolul încheiat la Londra la data de 17 februarie 1978 - prin Legea nr. 6 din 8 martie 1993; Convenția internațională din 1973 pentru prevenirea poluării de către nave, modificată prin Protocolul încheiat la Londra la 17 februarie 1978 - ratificată prin Legea nr. 750 din 13 decembrie 2001 pentru aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 38/2001 privind acceptarea anexei nr. III, amendată, și a unor amendamente;
- e) Convenții în domeniul gestionării deșeurilor**
 - > Convenția de la Basel privind controlul transportului transfrontier al deșeurilor periculoase și al eliminării acestora - Basel, 1989, ratificată prin Legea nr. 6/1991;
 - > Amendamente la Convenția de la Basel privind controlul transportului transfrontier al deșeurilor periculoase și al eliminării acestora - Geneva, 1995 și Kuching, 1998 ratificate prin Legea nr. 265/2002;
- f) Convenții în domeniul calității aerului**
 - > Convenția asupra poluării atmosferice transfrontiere pe distanțe lungi - Geneva, 1979 - ratificată prin Legea nr. 8/1991;
 - > Protocolul Convenției din 1979 asupra poluării atmosferice transfrontiere pe distanțe lungi, cu privire la finanțarea pe termen lung a programului de cooperare pentru supravegherea și evaluarea transportului pe distanțe lungi al poluanților atmosferici în Europa - Geneva, 1984 ratificată prin Legea nr. 652/2002;
 - > Protocolul Convenției din 1979 asupra poluării atmosferice transfrontiere pe distanțe lungi, referitor la metale grele - Aarhus, 1998, ratificat prin Legea nr. 271/2003;
 - > Protocolul Convenției din 1979 asupra poluării atmosferice transfrontiere pe distanțe lungi, referitor la reducerea acidifierii, eutrofizării și nivelului de ozon troposferic - Gothenburg, 1999, ratificat prin Legea nr. 271/2003;
- g) Convenții în domeniul gestionării substanțelor chimice**
 - > Convenția de la Rotterdam cu privire la aplicarea procedurii Acordului Prealabil Conșimțit (PIC) aplicabilă anumitor produși chimici periculoși și pesticide care fac obiectul comerțului internațional - Rotterdam, 10.09.1998, ratificată prin Legea nr. 91/2003;
 - > Convenția privind poluanții Organici Persistenti (POPs) - Stockholm, 23.05.2001 ratificată prin Legea nr. 261/2004;

II. ACORDURI BILATERALE INTERGUVERNAMENTALE/MEMORANDUMURI LA NIVEL GUVERNAMENTAL ȘI INTERMINISTERIAL ÎN VIGOARE ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI MEDIULUI ȘI GOSPODĂRIII APELOR

- Convenția între Guvernul României și Guvernul Republicii Bulgaria privind colaborarea în domeniul mediului înconjurător - Sofia, 09.12.1991, ratificată prin Legea nr. 97/1992;
- Acord între Guvernul României și Guvernul Republicii Moldova privind cooperarea în domeniul protecției resurselor piscicole și reglementarea pescuitului în râul Prut și în lacul de acumulare Stânca Costești - Stanca, 01.08.2003 ratificată prin HG nr. 1207/2003;
- Acord între Guvernul României și Guvernul Ucrainei privind cooperarea în domeniul gospodăririi apelor de frontieră - Galați, 30.09.1997, ratificat prin Legea nr. 16/1999;
- Acord între Ministerul Mediului și Amenajării Teritoriului al Republicii Moldova, Ministerul Apelor, Pădurilor și Protecției Mediului din România și Ministerul Mediului și Resurselor Naturale din Ucraina privind cooperarea în zona formată din ariile protejate ale Deltei Dunării și Prutul de Jos - București, 05.06.2000, ratificat prin HG nr. 1028/2003;
- Convenția între Guvernul României, Guvernul Republicii Cehia, Guvernul R.R.S., Iugoslavia, Guvernul URSS și Guvernul Republicii Ungare privind protecția apelor râului Tisa și a afluenților ei împotriva poluării - Szeged, 28 mai 1986;
- Acord între Guvernul României și Guvernul Republicii Ecuador privind cooperarea în domeniul protecției mediului înconjurător - Quito, 8 martie 1991, ratificat prin HG nr. 128/2000;
- Acord de cooperare între Guvernul României și Guvernul Republicii Ungare privind cooperarea în domeniul protecției mediului - București, 26.05.1997, ratificat prin Hotărârea Guvernului nr. 1050/2000;
- Acord între Guvernul României și Guvernul Republicii Ungare privind cooperarea pentru protecția și utilizarea durabilă a apelor de frontieră - Budapesta, 15.09.2003, ratificat prin HG nr. 577/2004;
- Acord între Guvernul României și Guvernul Republicii Federale Germania privind colaborarea în domeniul protecției mediului - București, 05.04.1993, ratificat prin Hotărârea Guvernului nr. 149/2000;
- Acord între Comunitatea Europeană și România privind participarea României la Agenția Europeană de Mediu și la Rețeaua Europeană de Informare și Observare - Bruxelles, 09.10.2000, ratificat prin Legea nr. 622/2000;
- Acord între Ministerul Apelor, Pădurilor și Protecției Mediului și Ministerul Mediului din Danemarca privind colaborarea în domeniul protecției mediului - București, 23.10.2000, ratificat prin Hotărârea Guvernului nr. 1049/2000;
- Acord între Guvernul României și Guvernul Suediei privind cooperarea în domeniul energiei și mediului - București, 20.11.2001, ratificat prin Hotărârea Guvernului nr. 65/24.01.2002; Memorandumul de înțelegere între Ministerul Mediului și Gospodăririi Apelor din România și Ministerul Transporturilor, Lucrărilor Publice și Managementul Apelor din Olanda privind cooperarea în domeniul managementului integrat al apelor - București, 14.04.2004, ratificat prin HG nr. 1105/2004;

- > Acord între Guvernul României și Guvernul Republicii Turcia privind colaborarea în domeniul protecției mediului - București, 10.09.2001, ratificat prin Hotărârea Guvernului nr. 53/2002;
- > Acord dintre Ministerul Apelor, Pădurilor și Protecției Mediului din și Ministerul Gospodăririi Apelor din Republica Populară Chineză, privind colaborarea în domeniul gospodăririi apelor - Beijing, martie 1994, ratificat prin Hotărârea Guvernului nr. 744/1994;
- > Acord de cooperare în domeniul protecției mediului între Ministerul Apelor, Pădurilor și Protecției Mediului din România și Agenția Națională pentru Protecția Mediului din China - Beijing, 8.09.1997;
- > Acord de cooperare în domeniul protecției mediului și gospodărirea apelor între Guvernul României și Guvernul Statului Israel - Ierusalim, 03.01.2000, ratificat de România prin Hotărârea Guvernului nr. 488/2000;
- > Acord de cooperare între Guvernul României și Guvernul Republicii Ecuador în domeniul protecției mediului înconjurător - Quito, 08.03.1991, ratificat prin Cotarea Guvernului nr. 128/2000;
- > Acord de cooperare științifică, tehnologică și de mediu între Guvernul României și Guvernul Republicii Socialiste Vietnam, semnat de Agenția Națională pentru Știință și Tehnologie - Hanoi, 13.09.1999, ratificat prin HG nr. 342/2004;
- > Acord între Ministerul Apelor și Protecției mediului din România, Ministerul Mediului și Protecției Naturii și Ministerul Minelor, Energiei și Hidraulicii din Senegal - Dakar, 02.06.2003, ratificat prin HG nr. 520/2004;
- > Memorandum de Înțelegere între Ministerul Mediului și Gospodăririi Apelor din România, Ministerul Gospodăririi și dezvoltării Resurselor de Apă din Kenia privind cooperarea în domeniul gospodăririi apelor - București, 05.05.2003, ratificat prin HG nr. 521/2004;
- > Acord între Ministerul mediului și Gospodăririi Apelor din România, Ministerul Mediului și Apelor din Republica Bulgaria privind cooperarea în domeniul gospodăririi apelor - București, 12.11.2004, ratificat prin HG nr. 2419/200;
- > Memorandum de Înțelegere între Guvernul României și Guvernul Elveției în domeniul schimbărilor climatice - București, 8 ianuarie 1999, ratificat prin Legea nr. 201/2001;
- > Memorandum de Înțelegere între Guvernul României și Guvernul Olandei în domeniul schimbărilor climatice - Haga, în 23 noiembrie 1999, ratificat prin Legea nr. 368/2002, care a aprobat Ordonanța de Urgență nr. 41/2002;
- > Memorandum de Înțelegere între Guvernul României și Guvernul Regatului Norvegiei în domeniul schimbărilor climatice - Oslo, în 21 decembrie 2001, ratificat prin Legea nr. 302/2003;
- > Memorandum de Înțelegere între Ministerul Apelor și Protecției Mediului din România și Ministerul Federal pentru Agricultură, Păduri, Mediu și Gospodărirea Apelor din Austria pe domeniul schimbărilor climatice - Viena, 23 octombrie 2002 ratificat prin Legea nr. 584/2004;
- Memorandum de Înțelegere între Guvernul României și Guvernul Regatului Danemarcei în domeniul schimbărilor climatice - Copenhaga 28 ianuarie 2003, ratificat prin Legea nr. 532/2004; Memorandum de Înțelegere între Guvernul României și Guvernul Regatului Suediei - București, 9 aprilie 2003, ratificat prin Legea nr. 587/2004;

- > Protocolul în domeniul protecției mediului și gospodăririi surselor de apă dintre Ministerul mediului din România și Ministerul Mediului și Protecției Naturii și Ministerul Minelor, Energiei și Hidraulicii din Republica Senegal - Dakar, 2 iunie 2003, ratificat HG nr. 520/07.04.2004;
- > Acord de cooperare între România și Centrul European pentru Prognoze Meteorologice pe durata medie - 21 mai 2003, ratificat prin Legea nr.549/2003;
- > Memorandum de înțelegere între Ministerul Mediului și Gospodăririi Apelor din România și Serviciul Național Meteorologic Administrația Oceanică și Atmosferică a Statelor Unite ale Americii privind cooperarea tehnică în domeniile meteorologiei și hidrologiei - Beijing, în luna martie 1994, ratificat prin HG nr. 744/27.10.199;
- > Memorandum de înțelegere între Guvernul României și Guvernul Republicii Franceze în domeniul schimbărilor climatice - București, în 28 septembrie 2004, ratificat prin Legea 104/2005;
- > Memorandum de înțelegere între Ministerul Mediului și Gospodăririi Apelor din România și Ministerul Mediului și Teritoriului din Italia, privind cooperarea în domeniul protecției mediului și dezvoltării durabile - Buenos Aires, 16.12.2004, ratificat prin HG nr.252/2005;
- > Memorandum de înțelegere între Ministerul Mediului și Gospodăririi Apelor din România și Serviciul Național Meteorologic - Administrația Oceanică și Atmosferică a Statelor Unite ale Americii, privind cooperarea tehnică și domeniile meteorologiei și hidrologiei - București, 21.09.2004, ratificat prin HG nr. 2422/2004;
- > Acordul privind participarea României la Agenția Europeană de Mediu și la Rețeaua europeană de informare și observare a mediului (EIONET), adoptat la Bruxelles la 9 octombrie 2000, și Acordul dintre România și Comunitatea Europeană privind participarea României la Agenția Europeană de Mediu și la Rețeaua europeană de informare și observare a mediului - Bruxelles 9 octombrie 2000, ratificat prin Legea nr. 622 din 7 noiembrie 2001;
- > Declarații: Miniștrilor Mediului din România, Slovacia și Ucraina privind cooperarea în domeniul protecției mediului - Budapesta, 3.04.2000;
- > Declarația semnată sub auspiciile Consultărilor Ministeriale privind politicile de mediu în Europa Centrală și de Est - Szentendre, 19.06.2000;
- > Declarația ministerială adoptată în cadrul Reuniunii Ministeriale organizată sub egida Proiectului Regional de Evaluare a Mediului din zona Mării Negre - Monaco, 1998;
- > Declarația pentru mediu și dezvoltare durabilă în Regiunea Carpatică și bazinul fluviului Dunărea - București, 30.04.200;
- > Declarația privind apa și legătura dintre apă și ecosisteme în Regiunea Extinsă a Mării Negre - Bruxelles, 26.11.2001;
- > Inițiativa de la Budapesta privind întărirea cooperării internaționale pentru managementul durabil al inundațiilor - Budapesta, 01.12.2002;

- Acordul privind elaborarea unui studiu de fezabilitate pentru realizarea rețelei de laboratoare de mediu la nivel central, regional și local între MMGA și Guvernul Statelor Unite ale Americii – București, 21 iulie 2004;
- Memorandumul cu tema „Aprobarea realizării proiectului WATFRAME și a derulării unui program de investiții în domeniul alimentărilor cu apă potabilă și epurării apelor uzate în bazinul hidrografic Siret cu finanțare din partea Guvernului Statelor Unite ale Americii” - București, 24.07.2004;
- Memorandumul de înțelegere între Ministerul Mediului și Gospodăririi Apelor din România și Ministerul Construcțiilor, Lucrărilor Publice și Mediului din Olanda, privind cooperarea în domeniul protecției mediului - București, 03.09.2004; Declarație între Ministerul Mediului și Apelor din Bulgaria, Ministerul Mediului și Amenajării Teritoriului din Republica Moldova, Ministerul Apelor, Pădurilor și Protecției Mediului din România și Ministerul Mediului și Resurselor Naturale din Ucraina privind cooperarea în legătură cu crearea Coridorului Verde al Dunării Inferioare - București, 05 iunie 2000;
- Declarația adoptată în Franța în 1994 privind înființarea rețelei internaționale a Organismelor de Bazin (RIOB);
- Declarația privind constituirea „Rețelei Organismelor de Bazin Central și Est Europene” - Varșovia, 23 iunie 2001;
- Memorandum de cooperare în domeniul apelor între Ministerul Mediului și Gospodăririi Apelor și Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile din Franța - 18 octombrie 2001;